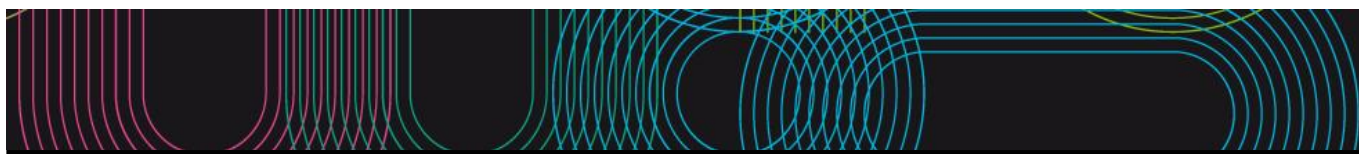

TABLA DE ERROS

Lugar do erro	Descrición
Apartado de titulación 'Localización'	Erro de PHP [Warning, script: /var/www/releases/docnet/docnet-20180622-125038/vendor/mpdf/mpdf/src/Image/ImageProcessor.php, liña: 189]: fopen(https://seix.uvigo.es/docnet_2.2/docencia/admin/fitxer.php?carpeta=fotos_centres&fitxer=10&nom_any_academic=2009_10) [function.fopen0]: failed to open stream: HTTP request failed! HTTP/1.1 404 Not Found
Apartado de titulación 'Localización'	Erro de PHP [Warning, script: /var/www/releases/docnet/docnet-20180622-125038/vendor/mpdf/mpdf/src/Image/ImageProcessor.php, liña: 197]: fopen(https://seix.uvigo.es/docnet_2.2/docencia/admin/fitxer.php?carpeta=fotos_centres&fitxer=10&nom_any_academic=2009_10) [function.fopen0]: failed to open stream: HTTP request failed! HTTP/1.1 404 Not Found
Apartado de titulación 'Localización'	Erro de PHP [Warning, script: /var/www/releases/docnet/docnet-20180622-125038/vendor/mpdf/mpdf/src/Image/ImageProcessor.php, liña: 189]: fopen(https://seix.uvigo.es/docnet_2.2/docencia/admin/images/ico_ver.gif) [function.fopen0]: failed to open stream: HTTP request failed! HTTP/1.1 404 Not Found
Apartado de titulación 'Localización'	Erro de PHP [Warning, script: /var/www/releases/docnet/docnet-20180622-125038/vendor/mpdf/mpdf/src/Image/ImageProcessor.php, liña: 197]: fopen(https://seix.uvigo.es/docnet_2.2/docencia/admin/images/ico_ver.gif) [function.fopen0]: failed to open stream: HTTP request failed! HTTP/1.1 404 Not Found

Facultade de CC. Económicas e Empresariais

Presentación

La Facultad de Ciencias Económicas y Empresariales tiene una amplia trayectoria dentro de nuestra Universidad. A principios de los 70 ya se impartían enseñanzas de Ciencias Económicas en el antiguo Colegio Universitario de Vigo, que en 1980 pasaría a integrarse en la Universidad de Santiago de Compostela. En 1990 se segrega el Campus de Vigo, lo que supondrá el nacimiento de la Universidad de Vigo.

En el curso 1991/92 se inicia la docencia de las licenciaturas de Ciencias Económicas y de Ciencias Empresariales en el edificio actual, registrándose dos procesos de reforma de sus planes de estudios en los años 1995 y 2002. A raíz de la promulgación del RD 1393/2007 sobre ordenación de las enseñanzas universitarias se pone en marcha el proceso de adaptación al Espacio Europeo de Educación Superior, de tal forma que, para el curso académico 2009/2010, comenzarán a impartirse las titulaciones de Grado en Administración de Empresas y en Economía a las que se refieren estas guías.

Se persigue con ello ofertar unas titulaciones más adaptadas al contexto actual, con una adaptación de las metodologías docentes orientadas hacia el aprendizaje del alumno y el desarrollo de sus capacidades.

Localización

La Facultad de Ciencias Económicas y Empresariales de Vigo está en el Campus de Lagoas/Marcosende, aproximadamente a 15 km. de la ciudad. Clikcando en el siguiente icono puedes acceder a un plano del Campus con su ubicación precisa

En caso de precisar información es posible contactar a través de las siguientes vías:

Correo - Facultad de Ciencias Económicas y Empresariales, Campus de Lagoas-Marcosende, s/n, 36310 VIGO

Teléfono - 986812400 (Centralita/Conserjería)

986 812403 (Secretaría de Alumnos)

986 812402 (Secretaría do Decanato)

Fax- 986812401

Correo electrónico - secfce@uvigo.es (Secretaría de Alumnos)

sdfcee@uvigo.es (Secretaría do Decanato)

Web - <http://fccee.uvigo.es/>

Infraestructuras y Servicios

La Facultad cuenta con una importante dotación de infraestructuras destinadas a dar soporte a las actividades de investigación, docencia y extensión universitaria. Resumidamente, hay 15 aulas de docencia, 13 aulas-seminario, 6 aulas de informática y un aula informática de libre acceso. Adicionalmente dispone de un salón de actos con un aforo aproximado de unas 550 personas, un salón de grados para 60-80 personas, biblioteca con 400 puestos de lectura y cafetería-comedor.

A continuación se desglosa la información sobre servicios importantes para el alumnado:

SERVICIOS OFERTADOS A OS ESTUDANTES

- AULA INFORMÁTICA DE LIBRE ACCESO:

Ordenadores a disposición dos alumnos con aplicaciones de uso corriente, acceso a Internet e posibilidade de impresión de documentos

- REDE INALÁMBRICA:

Acceso WIFI a Internet en toda a Facultade.

- REPROGRAFÍA:

Fotocopias, encuadernacións, transparencias, impresión de documentos, material de estudio, etc...

Horario regular : Mañá de 9 a 14 h. - Tarde de 15:45 a 18:00 h.

- CAFETERÍA E COMEDOR:

Servicio de cafetería completo, almorzos e comidas con menús do día.

Horario SS.Cafetería: De 8:45 a 21 h.

Horario SS.Comedor: De 13 a 15:30 h.

- SERVICIOS ADMINISTRATIVOS:

Servicios de xestión do alumnado (matrículas, traslados, solicitudes de validacións, emisión de títulos, etc...), asuntos económicos e secretaría do Decanato.

Horario atención ó público: De 9 a 14 h.

- BIBLIOTECA:

Servicio de asesoramento e empréstito bibliográfico, salas de estudio e lectura e consulta bases de datos.

Para o servicio de empréstito requírese carnet de biblioteca.

Dotacións: 414 postos de lectura e estudio.

2 postos consulta bases de datos.

29.000 volumes aprox. (libros, informes, etc.)

560 títulos de publicacións periódicas:

330 revistas e 230 estatísticas.

Horario : De 8:45 a 20:45 h.

Equipo decanal

Decano	José Santiago Gómez Fraiz
Secretaria	Gonzalo Caballero Míguez
Vicedecano de Organización Académica	Fernando Comesaña Benavides
Vicedecana de Calidade	Raquel Arévalo Tomé
Vicedecano de Relacións Internacionais	Jorge Vila Biglieri
Vicedecana de Adaptación ao EEES	Carlos M ^a Fernández-Jardón Fernández

(*)

(*)

PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas/Grao en Dereito**Materias****Curso 1**

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
V03G720V01111	Dereito: Teoría do dereito	1c	9
V03G720V01112	Matemáticas: Matemáticas	1c	9
V03G720V01113	Empresa: Fundamentos de administración	1c	6
V03G720V01114	Dereito: Dereito romano	1c	6
V03G720V01115	Economía: Economía española e mundial	1c	6
V03G720V01121	Dereito: Dereito constitucional I	2c	9
V03G720V01122	Estatística: Estatística	2c	6
V03G720V01123	Empresa: Xestión de empresas	2c	6
V03G720V01124	Historia: Historia do dereito	2c	6
V03G720V01125	Economía: Microeconomía	2c	9

Curso 2

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
V03G720V01211	Dereito: Dereito constitucional II	1c	6
V03G720V01212	Dereito: Introducción ao dereito civil e dereito da persoa	1c	6
V03G720V01213	Empresa: Matemática das operacións financeiras	1c	6
V03G720V01214	Econometría	1c	6
V03G720V01215	Macroeconomía	1c	6
V03G720V01216	Dereito da Unión Europea	1c	6
V03G720V01221	Empresa: Contabilidade financeira I	2c	6

V03G720V01222	Dereito penal I	2c	9
V03G720V01223	Dereito civil I. Obrigas e contratos	2c	6
V03G720V01224	Dereito internacional público	2c	9
V03G720V01225	Políticas económicas	2c	6

Curso 3

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
V03G720V01311	Dereito administrativo I	1c	9
V03G720V01312	Dirección de operacións	1c	9
V03G720V01313	Dereito penal II	1c	6
V03G720V01314	Dereito civil II. Dereitos reais	1c	6
V03G720V01315	Contabilidade financeira II	1c	6
V03G720V01321	Sistema xudicial español e proceso civil	2c	9
V03G720V01322	Dirección de recursos humanos	2c	9
V03G720V01323	Decisións de investimento	2c	6
V03G720V01324	Dirección comercial I	2c	6
V03G720V01325	Teoría da organización	2c	6

Curso 4

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
V03G720V01411	Dereito do traballo e da seguridade social	1c	9
V03G720V01412	Contabilidade de custos	1c	9
V03G720V01413	Dereito procesual penal	1c	6
V03G720V01414	Dereito administrativo II	1c	6
V03G720V01415	Dirección comercial II	1c	6
V03G720V01421	Dereito mercantil I	2c	9
V03G720V01422	Dereito civil III. Familia e sucesións	2c	6
V03G720V01423	Dereito financeiro e tributario I	2c	9
V03G720V01424	Decisións de financiamento	2c	6
V03G720V01425	Análise contable	2c	9

Curso 5

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
V03G720V01511	Dereito internacional privado	1c	9
V03G720V01512	Dirección estratéxica	1c	6
V03G720V01513	Dereito financeiro e tributario II	1c	6
V03G720V01514	Valoración de activos	1c	6
V03G720V01515	Dereito mercantil II	1c	6
V03G720V01521	Planificación financeira	2c	6
V03G720V01522	Investigación comercial	2c	6
V03G720V01523	Réxime fiscal da empresa I	2c	6

V03G720V01524	Dirección estratégica internacional	2c	6
V03G720V01991	Traballo de Fin de Grao-ADE	2c	12
V03G720V01992	Traballo de Fin de Grao-Dereito	2c	6

DATOS IDENTIFICATIVOS**Dereito: Teoría do dereito**

Materia	Dereito: Teoría do dereito			
Código	V03G720V01111			
Titulación	PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas/Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	FB	1	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Dereito privado			
Coordinador/a	Pacho Blanco, José Manuel			
Profesorado	Pacho Blanco, José Manuel			
Correo-e	xmpacho@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A asignatura de Teoría do Dereito é fundamental para a debida formación dun graduado en Dereito. Máis aínda, coa nova comprensión das disposicións legais que se ten producido nos últimos anos e que trascenden o positivismo para trasladar o núcleo do debate jurídico cara a aplicación e a interpretación da norma.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber • saber facer
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber facer • Saber estar / ser
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber facer • Saber estar / ser
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• saber facer • Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
O obxectivo básico desta materia é formar aos estudantes para coñecer o Dereito na súa globalidade, para manexalo axeitadamente na súa aplicación como sistema de resolución pacífica dos conflitos sociais, e coñecer dende un marco de referencia mais abstracto que os das materias propias da dogmática xurídica. Coñecendo e manexando as diferentes correntes xurídicas e os seus xuristas fundamentais, así como o propio concepto de Dereito e as funcións. Coñecer o Ordenamento xurídico e a teoría da norma xurídica, das principais institucións, dos principios e valores recoñecidos na Constitución e das relacións do Dereito con outros ordenamentos normativos.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5

Contidos

Tema

I. O Dereito como forma de organización social e como sistema normativo.	<p>Lección 1. O concepto de Dereito.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.- Por que o Dereito? 2.- O concepto de Dereito. 3.- Positivismo e Iusnaturalismo. 4.- O Dereito como sistema normativo. 5.- Validez, eficacia e xustiza. <p>Lección 2. O Dereito como forma de organización social.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.- O Dereito como forma de organización social. 2.- O control social e o Dereito. 3.- Dereito e cambio social. 4.- As funcións do Dereito. <p>Lección 3. O Dereito e outras ordes normativas.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.- Introducción: o Dereito e outras ordes normativas. 2.- O Dereito e os usos sociais. 3.- O Dereito e a moral. 4.- Conexións entre Dereito e moral. 5.- Ética pública e ética privada. 6.- O Dereito como realización da moralidade: moral legalizada. 7.- A obediencia ao Dereito. Resistencia, desobediencia e obxección de conciencia. <p>Lección 4. Dereito e Forza.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.- Dereito e forza. 2.- Dereito e poder político: aproximación histórica. 3.- Dereito e poder: aproximación sistemática. 4.- O Estado de Dereito e os seus tipos. 5.- A Crise dos Estados modernos.
II. A ciencia do Dereito.	<p>Lección 5. O coñecemento científico do Dereito.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.- Introducción: a polémica sobre a súa existencia. 2.- A ciencia do Dereito. 3.- A socioloxía do Dereito. 4.- A filosofía do Dereito
III. Teoría do Dereito: a norma xurídica e o ordenamento xurídico.	<p>Lección 6. A norma xurídica.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.- A norma como proposición prescritiva. 2.- Principais dimensións da norma xurídica. 3.- Clasificación das normas xurídicas. 4.- Principios e regras. <p>Lección 7. O ordenamento xurídico.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.- O ordenamento xurídico como sistema. 2.- A unidade do ordenamento xurídico. 3.- A coherencia do ordenamento xurídico e o problema das antinomias. 4.- A plenitude do ordenamento xurídico e as lagoas. 5.- Conclusións: a comprensión do ordenamento xurídico. <p>Lección 8. A produción normativa.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.- A produción normativa. 2.- O Dereito legal e o Dereito xudicial. 3.- Outras normas de produción normativa: especial referencia ás fontes do Dereito da Unión Europea. 4.- Concepto e clasificación das fontes normativas. 5.- Tipos de fontes do Dereito no ordenamento xurídico español.
IV. Interpretación e aplicación do Dereito.	<p>Lección 9. Interpretación e aplicación do Dereito.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.- Interpretación e aplicación do Dereito. 2.- Os criterios de interpretación. 3.- A interpretación da Constitución. 4.- O Dereito como argumentación.
V. Conceptos xurídicos fundamentais.	<p>Lección 10. Conceptos xurídicos fundamentais.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.- A relación xurídica. 2.- O dereito subxectivo. 3.- O deber xurídico. 4.- A sanción xurídica. Ilícito e delito.

VI. Os problemas do Dereito xusto e a eficacia do Dereito. Lección 11. Xustiza e Dereito.

- 1.- Xustiza e Dereito.
- 2.- As relacións entre dereito e política.
- 3.- As teorías da Xustiza.
- 4.- A teoría da Xustiza de John Rawls.

Lección 12. A lexitimidade do poder e xustiza do Dereito.

- 1.- Lexitimidade do poder e xustiza do Dereito.
- 2.- A xustiza formal: a seguridade xurídica.
- 3.- A xustiza material: liberdade, igualdade e solidariedade.
- 4.- Os dereitos fundamentais, os valores e os principios como desenvolvemento da idea de xustiza.

Lección 13. O Dereito como sistema de garantías.

- 1.- A crise do Dereito e a crise da razón xurídica: o modelo garantista.
- 2.- Racionalidade formal e sustancial.
- 3.- Democracia formal e democracia sustancial.
- 4.- O papel do xuíz nas democracias actuais.
- 5.- A ciencia xurídica e o reto da complexidade.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas	23.5	45	68.5
Lección maxistral	50	71	121
Práctica de laboratorio	3	12	15
Exame de preguntas de desenvolvemento	3	17.5	20.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Resolución de problemas	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver a análise e resolución dos problemas e/ou exercicios de forma autónoma.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas	Formulación e resolución de dúbidas teóricas e prácticas.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Práctica de laboratorio	Resolución de casos prácticos, destinados a valorar a correcta comprensión e aplicación dos contidos da materia, a análise e o razoamento críticos. Para superar a materia será necesario acadar nas probas una nota media de 5 puntos Os alumnos cando se avalían de esta metodoloxía están avaliando o resultado de aprendizaxe que figura no apartado segundo da guía docente	30	CB1 CB2 CB3 CB4
Exame de preguntas de desenvolvemento	Proba obxectiva dirixida a provocar a lembranza da aprendizaxe previa. Poderá consistir na realización dunha pregunta lóxica, de varias preguntas curtas ou nunha proba tipo test. Para superar a materia será necesario acadar nesta proba un mínimo de 5 sobre 10.	70	CB1 CB3 CB4 CB5

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Primeira Convocatoria ordinaria. Sistema de avaliación continua. Os alumnos e alumnas que se acollan ao sistema de avaliación continua serán avaliados segundo os criterios sinalados anteriormente. Na proba final, o exame suporá o 70% da cualificación final, tendo que acadar o estudante unha cualificación mínima de 5 sobre 10, para que sexan tidas en conta as cualificacións obtidas mediante o sistema de avaliación continua. O exame consistirá no desenvolvemento de preguntas de

resposta longa, de conformidade coas indicacións que no seu momento se concretarán. As notas obtidas no proceso de avaliación continua conservaranse para a segunda oportunidade sempre que o estudante alcance a calificación mínima de 5 sobre 10.

-Sistema de exame final. Os alumnos e alumnas que non seguiron ou non superaron a avaliación continua terán dereito a un examen final teórico e práctico no que se avaliarán as competencias globais da materia e constituirá o 100 % da cualificación da materia. O exame consistirá nunha parte teórica donde se farán preguntas de resposta longa; e na parte práctica se desenvolverá un caso práctico e se contestará a unha serie de preguntas relacionadas co mesmo. 2. Segunda oportunidade. Os estudantes que superando a avaliación continua non alcanzasen a cualificación mínima farán un exame similar ao da primeira convocatoria, e se lles conservarán as cualificacións obtidas no proceso de avaliación continua. Os estudantes que non se acollesen a avaliación continua terán dereito a un exame final teórico e práctico similar ao da primeira convocatoria, que constituirá o 100 da cualificación da materia. 3. Convocatoria fin de carreira. Para aqueles estudantes que se matriculen na convocatoria de fin de carreira, o exame consistirá nun exame sobre a materia obxecto do Programa da asignatura. As datas de exame de todas as convocatorias estarán fixadas e a disposición dos estudantes tanto na propia Facultade de Ciencias Xurídicas e do Traballo como na súa páxina web.

Recoméndase para os estudantes que participen na avaliación continua que suban a súa ficha de estudante á plataforma TEMA.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

PECES-BARBA MARTÍNEZ, G. et al, Curso de Teoría del Derecho, Marcial Pons, 2013,

DE LUCAS, J. et al, Introducción a la teoría del Derecho, Tirant lo Blanch, 2002,

ATIENZA, M., El sentido del Derecho, Editorial Ariel, 2001,

FERRAJOLI, L., Derechos y garantías, Editorial Trotta, 2016,

Bibliografía Complementaria

BOBBIO, N., Teoría General del Derecho, Editorial Olejnik /Temis / Debate, 2017/2016/1994,

BONORINO RAMÍREZ, P. R., Introducción á teoría do dereito, Servicio de Publicacións da Universidade de Vigo, 2011,

PÉREZ LUÑO, A. E. et al, Teoría del Derecho, Editorial Tecnos, 2011,

KELSEN, H., Teoría Pura del Derecho, Editorial Trotta, 2013,

PRIETO SANCHÍS, L. et al, Lecciones de Teoría del Derecho, Editorial Mac Graw Hill, 1997,

HART, H. L. A., The Concept of Law, OUP Oxford, 2012,

ROSS, A., Sobre el derecho y la justicia, Eudeba, 1997,

DWORKIN, R., Los derechos en serio, Editorial Ariel, 2012,

NINO, C. S., Introducción al análisis del derecho, Editorial Ariel, 2013,

DWORKIN, R., Justice for hedgehogs, Belknap Harvard, 2013,

PACHO BLANCO, X. M., Lenguas y Constitución. Interpretación y análisis iusfilosófico del artículo 3 de la Constitución, Aranzadi Thomson Reuters, 2018,

---

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultáneamente

Dereito: Dereito constitucional I/V08G081V01103

Dereito: Dereito romano/V08G081V01104

Outros comentarios

Preténdese con esta asignatura que o estudante enfoque axeitadamente o estudo das asignaturas futuras e que obteña unha comprensión adecuada da dimensión xurídica.

Tamén se examinarán as últimas correntes doctrinais e xurisprudenciais fundamentais para entender o sentido do Dereito: postconstitucionalismo, postpositivismo, etc.

Esta materia impártese tamén no Programa Conxunto de Estudos Oficiais do Grao Ade-Dereito no primeiro cuatrimestre do primeiro curso, e o profesor responsable é Xosé Manuel Pacho Blanco (xmpacho@uvigo.es).

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Matemáticas: Matemáticas				
Materia	Matemáticas: Matemáticas			
Código	V03G720V01112			
Titulación	PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas/Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	FB	1	1c
Lingua impartición	Galego			
Departamento	Matemáticas			
Coordinador/a	Estévez Toranzo, Margarita			
Profesorado	Estévez Toranzo, Margarita Herves Beloso, Carlos Mirás Calvo, Miguel Ángel			
Correo-e	mestevez@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Familiarizar ao alumno coas ferramentas matemáticas básicas para a Economía xeral			

Competencias	
Código	Tipoloxía

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias
☐ Comprender as técnicas matemáticas básicas, necesarias para a modelización do comportamento económico.	
☐ Avaliar, utilizando técnicas matemáticas, as consecuencias das distintas alternativas de acción e seleccionar as máis idóneas.	
☐ Ser capaz de formular modelos simples de relación das variables económicas baseados no manexo da álgebra lineal e do cálculo diferencial.	
☐ Ter habilidades para argumentar de modo rigoroso, coherente e intelixible, tanto na expresión oral como na escrita.	

Contidos	
Tema	
1. Funcións dunha variable real.	Introdución. Gráficas. Continuidade. Teorema de Bolzano.
2. Cálculo diferencial de funcións dunha variable real.	O concepto de derivada. Interpretación económica. Crecemento. Cálculo de derivadas. Derivación de funcións compostas. Máximos e mínimos.
3. Integración.	Áreas baixo curvas. Teorema fundamental do cálculo integral. Derivación de integrais. Cálculo de primitivas.
4. Cálculo matricial.	Vectores. Matrices. Sistemas de ecuacións. Autovalores. Formas cadráticas.
5. Derivadas parciais.	Derivadas de funcións de varias variables. Derivadas parciais. Cálculo de derivadas parciais. Vector gradiente. Matriz xacobiana. Regra da cadea. Derivadas de orde superior. Matriz hessiana. Funcións homoxéneas.
6. Convexidade.	Conxuntos convexos. Funcións cóncavas e convexas. Propiedades.
7. Optimización sen restricións.	Condicións necesarias de primeira e segunda orde para a existencia de extremos. Condicións suficientes.
8. Optimización con restricións de igualdade.	Introdución. Condición necesaria para a existencia de óptimos: teorema dos multiplicadores de Lagrange. Condicións suficientes.

Planificación docente			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas	20	50	70
Titoría en grupo	8	8	16
Resolución de problemas de forma autónoma	8	20	28
Lección maxistral	37	37	74
Probos de resposta curta	3	12	15
Exame de preguntas de desenvolvemento	2	20	22

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Resolución de problemas	Actividade en que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumnado debe desenvolver as solucións adecuadas ou correctas mediante a exercitación de rutinas, a aplicación de fórmulas ou algoritmos, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados. Adóitase utilizar como complemento da lección maxistral.
Titoría en grupo	Entrevistas que o estudantado mantén co profesorado para o asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.
Resolución de problemas de forma autónoma	Actividade en que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa disciplina. O alumnado debe desenvolver de forma autónoma a análise e a resolución dos problemas e/ou exercicios.
Lección maxistral	Exposición, por parte do profesorado, dos contidos sobre a disciplina obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto que ten que desenvolver o estudantado.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Titoría en grupo	Resolución de problemas en grupo. Consulta de dúbidas.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Lección maxistral	Exposición, por parte do profesorado, dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto que ten que desenvolver o estudantado. COMPUTABLE EN EVALUACIÓN CONTINUA	Junto con el resto de los elementos de la evaluación continuahasta un 40	
Resolución de problemas	Actividade en que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa disciplina. O alumnado debe desenvolver as solucións adecuadas ou correctas mediante a exercitación de rutinas, a aplicación de fórmulas ou algoritmos, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados. Adóitase utilizar como complemento da lección maxistral. COMPUTABLE EN EVALUACIÓN CONTINUA .	Junto con el resto de los elementos de la evaluación continua hasta un 40	
Titoría en grupo	Entrevistas que o alumnado mantén co profesorado para o asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe. COMPUTABLE EN EVALUACIÓN CONTINUA .	Junto con el resto de los elementos de la evaluación continuahasta un 40	
Probas de resposta curta	Exames con preguntas breves sobre a materia. COMPUTABLE EN EVALUACIÓN CONTINUA	Junto con el resto de los elementos de la evaluación continua hasta un 40	
Exame de preguntas de desenvolvemento	Exame final.	60	

Outros comentarios e avaliación de Xullo

A nota final do curso será a suma da puntuación obtida polo traballo e as probas realizadas durante o curso (avaliación continua) cunha valoración mínima do 40 % sobre o total, e da cualificación acadada no exame final cunha avaliación máxima do 60 % do total. En caso de non superar a materia na primeira convocatoria, a nota obtida polo traballo ao longo do curso manterase para a segunda convocatoria. Os puntos da avaliación continua obteranse por: a asistencia a clase e a participación nela. As probas curtas realizadas nas clases prácticas ao longo do curso. Os exercicios e/ou traballos propostos previamente e realizados fóra das horas de clase.

Os alumnos que acceden a cursar estudos de 1º GADE na Facultade de Ciencias Económicas e Empresariales da Universidade de Vigo, Campus Vigo na Convocatoria de Setembro, poderán ser avaliados das asignaturas do primeiro catrimestre mediante o sistema de avaliación continua ou mediante exame final que permita acadar a máxima puntuación. Prevalecerá, xa que logo, a nota do exame como cualificación final, se esta fose superior á que se obtería mediante o sistema de avaliación continua.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Balbás, A., Análisis matemático para la economía I. Cálculo diferencial, AC, 1991, Madrid

---

Balbás, A. e outros, Análisis matemático para la economía II. Cálculo integral y sistemas dinámicos, AC, 1991, Madrid

---

Besada, M. e outros., Cálculo de varias variables: Cuestiones y ejercicios resueltos, Prentice-Hall, 2001, Madrid

---

Sydsaeter, K. e outros., Matemáticas para el análisis económico, Pearson, 2012, Madrid

---

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS**Empresa: Fundamentos de administración**

Materia	Empresa: Fundamentos de administración			
Código	V03G720V01113			
Titulación	PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas/Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS 6	Carácter FB	Curso 1	Cuadrimestre 1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Organización de empresas e márketing			
Coordinador/a	Arevalo Tomé, Raquel			
Profesorado	Arevalo Tomé, Raquel Caballero Fernández, Gloria			
Correo-e	arevalo@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A materia persegue introducir a disciplina que vertebra o grado, prestando atención as diferentes funcións que a integran e facendo énfase na súa aplicación o ámbito empresarial			

Competencias

Código	Tipoloxía
--------	-----------

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
<p>Conseguir que o alumnado distinga os principios conceptos relacionados co entorno e coas funcións directivas (planificación, organización, dirección y control) e os vincule co funcionamento das empresas. Se pretende que sexan capaces de analizar todas as áreas das empresas e as relaciones que se producen entre estas e fora das mesmas.</p> <p>Ser capaces de aplicar os coñecementos adquiridos a futuras situacións profesionais e desenrolar competencias relacionadas coa elaboración e defensa de argumentos e resolución de problemas dentro da súa área de estudio.</p> <p>Que os alumnos saiban reunir, analizar e interpretar fontes de información relevantes para emitir xuízos que inclúan a reflexión e defensa de argumentos, resolución de problemas e a análise sobre economía de empresa, temas relevantes de índole social, científica ou ética. Así mesmo ha de saber citar e referenciar con corrección ditas fontes de información.</p> <p>Capacitar o alumno para poder transmitir ideas, información, problemas e situacións, de forma obxectiva, sintética e comprensible, a un público tanto especializado como non especializado; con claridade, evitando as barreras de comunicación e potenciando o traballo en equipo.</p>	

Contidos

Tema
Pensamento administrativo: escolas e enfoques relevantes.
Estrutura e dinámica do medio. A organización como sistema aberto e responsable.
Toma de decisións e planificación.
Organización.
Liderazgo, cultura e influencia no contexto global.
Control e seguimento.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas de forma autónoma	0	38	38
Resolución de problemas	20	20	40
Estudo previo	0	10	10
Lección maxistral	30	30	60
Probos de resposta curta	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Resolución de problemas de forma autónoma	Proba obxecto de avaliación continua. Consiste na resolución de forma individual ou en grupo de cuestións formuladas (casos de empresas, exercicios de toma de decisións e traballo en grupo).
Resolución de problemas	Proba obxecto de avaliación continua. Consiste na resolución de forma individual ou en grupo de cuestións formuladas, guiadas e supervisadas polo profesorado da disciplina. Avaliarase a participación do estudiantado e a comprensión da materia. Inclúe prácticas de seminario (casos de empresas, exercicios de toma de decisións e traballo en grupo)
Estudo previo	Son tarefas que necesariamente tera que facer o alumno antes de acudir as clases (lecturas de textos, búsqueda de certas información...)
Lección maxistral	Exposición por parte do profesorado dos contidos sobre a materia obxecto de estudo e fundamentos teórico-prácticos para a resolución de problemas e/ou exercicios obxecto de avaliación continua, que ten que desenvolver o alumno. Se controlará e incentivará a asistencia e participación activa do alumno no desenvolvemento deste epígrafe metodolóxico da materia.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Tempo reservado para orientar e atender ao alumnado, e resolver as súas dúbidas no proceso de adquisición das competencias da materia.
Resolución de problemas de forma autónoma	Tempo reservado para orientar e atender ao alumnado, e resolver as súas dúbidas no proceso de adquisición das competencias da materia.
Resolución de problemas	Tempo reservado para orientar e atender ao alumnado, e resolver as súas dúbidas no proceso de adquisición das competencias da materia.

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Resolución de problemas	Valorarase a participación do alumno, a súa capacidade de crítica, a súa capacidade expositiva na resolución destes exercicios nas prácticas	20	
Estudo previo	Nas practicas valorarase se o alumno realizou as tarefas propostas necesarias para realizar as prácticas de forma eficiente (lecturas, búsqueda de información)*	10	
Probas de resposta curta	Será necesario aprobar este apartado para aplicar porcentaxes e avaliar prácticas. Proba para avaliar as competencias adquiridas que inclúe preguntas directas sobre un aspecto concreto. O estudante debe responder de xeito directo e breve en función dos coñecementos que teña sobre a materia. Constará de preguntas curtas a nivel de concepto, enumeración ou resumo sintético sobre os contidos da materia.	70	

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Para superar a materia será necesario aprobar o exame teórico; a partir de aí aplicarase o criterio (70%-30% relativo a exame e prácticas).

Os alumnos que accedan a cursar estudos de 1º GADE na facultade de Ciencias Económicas e Empresariais da Universidade de Vigo, Campus Vigo na Convocatoria de Setembro, poderán ser avaliados das materias do primeiro cuatrimestre mediante o sistema de avaliación continua o mediante un examen final que permita alcanzar a máxima puntuación. Prevalecerá, por tanto, a nota do examen como calificación final, si esta fose superior a obtida mediante o sistema de avaliación continua.

A fecha oficial dos exames da materia podense consultar na web da facultade:

<http://fccee.uvigo.es/es/calendario-exames-201718.html>

* Valorarase con 0.25 puntos a realización do curso virtual organizado pola Biblioteca "Coñece a Biblioteca e aprende a buscar, avaliar e utilizar a información", dirixido ao alumnado de 1º grao e que ten coma obxectivo que o estudante adquira os coñecementos básicos para buscar, analizar, seleccionar e organizar a información de xeito eficiente, así como utilizar e comunicar a información eficazmente de forma ética e legal.

No PCEO Grado en Administración e Dirección de Empresas-Grado en Dereito, esta materia impártese no 1º cuatrimestre do 1º curso e o profesorado responsable está integrado por: Raquel Arévalo Tomé y Gloria Caballero Fernández.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Robbins, S., De Cenzo, D., Fundamentos de Administración, Pearson-Prentice Hall, 6ª Edición, México, 2009

Robbins, Coulter, Administración, Pearson Educación; 12ª edición, México, 2014

Stoner, Freeman y Gilbert, Administración, Prentice Hall, México

Iborra, M., Dasí, A., Dolz, C., Ferrer, C., Fundamentos de Dirección de Empresas, Thomson; 2ª edición, Madrid, 2014

Hellriegel, D., Jackson, S., Slocum, J., Administración. Un enfoque basado en competencias, Thomson, 10ª Edición, México, 2005

Hitt, M., Ireland, R., Hoskisson, R., Administración Estratégica: Competitividad y globalización: conceptos y casos, International Thomson, 7ª Edición, México, 2008

Amaru, A., Fundamentos de Administración, Pearson Educación, México, 2009

Piñero García, Pilar; Arévalo Tomé, Raquel; Caballero Fernández, Gloria y García-Pintos Escudero,, Introducción a Economía de la Empresa. Una visión teórico-práctico., Delta publicaciones, 2010

Koontz H.; Weihrich H.; Cannice M, Administración: una perspectiva global, empresarial y de innovación., McGrawHill, 15ª edición, Mexico, 2017

Recomendaciones

Materias que continúan o temario

Empresa: Xestión de empresas/V03G020V01203

Dirección comercial I/V03G020V01403

Dirección de operaciones/V03G020V01302

Dirección de recursos humanos/V03G020V01303

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Dereito: Dereito romano				
Materia	Dereito: Dereito romano			
Código	V03G720V01114			
Titulación	PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas/Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Dereito privado			
Coordinador/a	Fuenteseca Degeneffe, Margarita			
Profesorado	Fuenteseca Degeneffe, Margarita			
Correo-e	mfd@uvigo.es			
Web	http://bravobosch@uvigo.es			
Descrición xeral	Preténdese a adquisición da base necesaria e imprescindible para abordar o estudo de todas as demais ramas e institucións do Dereito, sexan de dereito público ou de dereito privado, de dereito procesual, civil, laboral ou comunitario e internacional.			

Competencias	
Código	Tipoloxía

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias

Contidos	
Tema	
Introdución histórica ao dereito romano	1. Evolución histórica do Dereito romano. 2. Fontes do Dereito romano. 3. Os *status da persoa.
-O proceso romano	1. Introducción ao estudo do proceso romano. 2. O procedemento das *legis *actiones. 3. O procedemento formulario. A fase *in *iure. A *litis *contestatio. Estrutura e contido da fórmula: partes ordinarias e extraordinarias. Fórmulas civís e *pretorias. 4. A fase *apud *iudicem e a execución da sentenza.5. Execución da sentenza
-Dereito reais	1. As cousas e a súa clasificación. 2.Terminoloxía e tipos de propiedade romana. Limitacións da propiedade. 3. Adquisición da propiedade. Modos orixinarios: ocupación, adquisición do tesouro, *accesión, especificación, *confusio e *commixtio, adquisición de froitos 3. Modos *derivativos: *Mancipatio, *in *iure *cessio, *tradio, *usucapio e *praescriptio. 4. Defensa da propiedade. Acción *reivindicatoria. Outros recursos procesuais. 6. O *condominio (copropiedade). 5. A posesión. 6. As servidumes. 7. O *usufructo. O dereito de uso e habitación. 8. Dereitos reais de garantía
-Obrigacións e contratos	1. A *obligatio. Fontes das obrigacións: época clásica, *sistematización *postclásica. Clases de obrigacións. 2. Garantías das obrigacións. 3. Transmisión e extinción das obrigacións. 4. Os contratos: nocións xerais. Clases de contratos. 5. Contratos reais. 6. Contrato formais: Contratos verbais. Contratos literais. 6. Contratos *consensuales. 7. Delitos privados.
-Dereito de familia e sucesións	1. Concepto de familia. A situación xurídica da muller en Roma. 2. Dereito de sucesións: sucesión *testamentaria e sucesión *intestada.

Planificación docente			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	36	0	36
Resolución de problemas	15	15	30
Exame de preguntas de desenvolvemento	1	81	82
Outras	0	2	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Lección maxistral	En cada sesión maxistral expónse polo profesor unha lección do temario. Acláranse as cuestións máis problemáticas, co obxectivo de facilitar a aprendizaxe do alumno. Explícanse os aspectos máis importantes e relaciónanse coas demais leccións en que está dividida a materia.
Resolución de problemas	Exporase un caso práctico relacionado coa materia que é obxecto de explicación nas clases teóricas. O alumno resolverao por escrito, entregarao, e corrixiase e discutiríase en clase.

Atención personalizada	
	Descrición
Resolución de problemas	Cando se proceda á resolución dos casos prácticos cada alumno, ademais de expor o seu punto de vista respecto ao caso en cuestión, poderá expor cada unha das dúbidas que lle xurdan.

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Resolución de problemas	Semanalmente o alumno resolverá por escrito un caso práctico que se entregará ao profesor. Destes corrixiense aleatoriamente dous. Avaliarase a capacidade do alumno para aplicar os coñecementos teóricos adquiridos á resolución dun caso práctico concreto.	35	
Exame de preguntas de desenvolvemento	Proba na que se avaliarán os coñecementos teóricos e prácticos adquiridos polo alumno. Consistirá en tres preguntas longas que o alumno debe desenvolver por escrito no tempo dunha hora.	65	
Outras	Avaliaranse a expresión e comprensión oral do alumno dos temas teóricos nunha breve proba oral	0	

Outros comentarios e avaliación de Xullo

O alumno ten que alcanzar a nota mínima de 5 no exame final para que lle poida ser sumada a esta cualificación a da avaliación continua. As cualificacións da avaliación continua só se manterán nas dúas convocatorias do mesmo curso académico. En cada convocatoria, tanto quen suspendesen a materia como quen non seguisen a avaliación continua, terán dereito a un exame final no que poden alcanzar o 100% da nota. O mesmo sucede co exame fin de carreira. As datas e horas das probas de avaliación das diferentes convocatorias son as que se especifican no correspondente calendario aprobado pola Xunta de Facultade para o ano 2018/2019.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

FERNÁNDEZ DE BUJÁN, A., Derecho Privado romano, 9 edición, 2016, Iustel

METRO, A., Las fuentes del Derecho romano, Trad. y com. M.J. Bravo Bosch, Madrid, 2012

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Dereito: Introducción ao dereito civil e dereito da persoa/V08G081V01203

Dereito civil I. Obrigas e contratos/V08G081V01301

Dereito civil II. Dereitos reais/V08G081V01404

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Historia: Historia do dereito/V08G081V01205

Outros comentarios

As datas das diferentes convocatorias das probas de avaliación son as aprobadas no calendario correspondente pola Xunta de Facultade para o ano 2018/2019.

No Grao en Dereito a profesora responsable é María José Bravo Bosch.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Economía: Economía española e mundial**

Materia	Economía: Economía española e mundial			
Código	V03G720V01115			
Titulación	PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas/Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS 6	Carácter FB	Curso 1	Cuadrimestre 1c
Lingua impartición	Galego			
Departamento	Economía aplicada			
Coordinador/a	Amigo Dobaño, Josefina Lucy Caballero Míguez, Gonzalo			
Profesorado	Amigo Dobaño, Josefina Lucy Caballero Míguez, Gonzalo			
Correo-e	lamigo@uvigo.es gcaballero@uvigo.es			
Web	http://fatic.uvigo.es			
Descrición xeral	<p>Economía Española e Mundial é unha materia básica que consta dun total de 6 créditos ECTS, que se corresponden con 150 horas de traballo do estudante, das cales 50 son actividades presenciais, mentres que o resto serán actividades de traballo persoal.</p> <p>Esta materia pretende iniciar ao estudante no coñecemento da Economía Aplicada, comenzando pola análise da Economía Mundial e Española. Trátase de que comprenda o funcionamento e estrutura da Economía Mundial e Española, facendo fincapé, por unha banda, nas diferencias entre Países Desenvolvidos e Países en vías de Desenvolvemento, e por outra banda, na estrutura económica de España.</p> <p>Organízase en Actividades Básicas (AB) e Actividades Complementarias (AC). As AB son comúns para todos os Centros onde se imparte a titulación de ADE, mentres que as AC son específicas de cada centro.</p>			

Competencias

Código	Tipoloxía
--------	-----------

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
☐ Adquirir coñecementos básicos para entender o funcionamento da economía mundial e española.	
☐ Manexar a información proporcionada polas fontes estatísticas da economía mundial e de España.	
☐ Sintetizar a información estatística en indicadores económicos relevantes.	
☐ Consultar directamente as referencias bibliográficas.	
☐ Elaborar e expoñer os resultados, empregando nun nivel básico os programas informáticos de cálculo, e realizar gráficos e presentacións.	
☐ Redactar e sintetizar os resultados anteriores.	
☐ Someter a contraste e discusión as ideas expostas nas leccións maxistras.	
☐ Revisar con certa periodicidade a evolución dos resultados acadados.	
☐ Xestión persoal efectiva en termos de tempo, planificación e comportamento, motivación e iniciativa tanto individual como empresarial.	
☐ Amosar motivación pola calidade e pola mellora continua.	
- Habilidades de comunicación escrita e emisión de informes sobre situacións concretas	

Contidos

Tema	
Parte I: Introducción	Os obxectivos básicos e as preguntas relevantes. Organización e método de traballo. Principais conceptos: Crecemento e Desenvolvemento. Fontes estatísticas e bibliográficas.
Parte II. Economía mundial.	Os factores do crecemento económico: estratexias e experiencias. Os elementos estruturais dos Países Desenvolvidos. Características estruturais dos países en vías de desenvolvemento. As teorías do subdesenvolvemento económico. Institucións e relacións económicas internacionais

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	30	0	30
Prácticas de laboratorio	15	0	15
Resolución de problemas de forma autónoma	0	39	39
Exame de preguntas obxectivas	0	20	20
Probas de resposta curta	0	30	30
Exame de preguntas de desenvolvemento	4	10	14
Observación sistemática	1	1	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	As sesións maxistrais forman parte das Actividades Básicas da Materia. En cada unha das sesións, o profesorado desenvolverá os contidos do Programa. Tomárase como punto de partida as preguntas destacadas en cada un dos temas, así como os resultados e conclusións que se vaian acadando simultaneamente nas outras actividades docentes relacionadas co tema.
Prácticas de laboratorio	As prácticas de laboratorio forman parte das Actividades Básicas. En cada unha delas o alumnado realizará un exercicio en que deberá aprender a manexar información para o estudo da economía mundial e de España. Con ditos exercicios o estudantado aprenderá a organizar a información e a sintetizar os datos en indicadores relevantes (PIB, poboación, PIB per cápita, coeficiente de apertura, taxa de actividade, taxa de desemprego, gasto público, produtividade etc.). Iso esixirá a realización de cálculos (taxas de variación, números índice, actualización de variables monetarias, taxas de participación), a súa representación e análise.
Resolución de problemas de forma autónoma	Forman parte das Actividades Complementarias, de carácter presencial ou non presencial, consistentes en probas onde os estudantes demostren a súa capacidade individual para resolver un exercicio de xeito autónomo, sen necesidade de titorización persoal.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Prácticas de laboratorio	Realización de traballo persoal e programado baseado na elaboración de informes sobre aspectos concretos da economía española e mundial que teñen como base as fontes principais de datos, cálculos de magnitudes ou indicadores e a súa interpretación facendo uso da análise económica.
Probas	Descrición
Probas de resposta curta	Logo da exposición de cada capítulo o estudante resposta un cuestionario de preguntas dipoñible na páxina da mateira para comprobar que adquiriu os coñecementos máis substancias.
Exame de preguntas de desenvolvemento	Resposta a preguntas concretas na que cada alumno explica os principais problemas dos diferentes aspectos estudados en economía española e economía mundial. Realización do informe iniciado nas sesións de prácticas de laboratorio e mellorado e personalizado seguindo un proceso programado.
Observación sistemática	Seguimiento das diferentes actividades realizadas por cada estudante o longo do cuatrimestre e corrección do traballo realizado

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Resolución de problemas de forma autónoma	Actividades Complementarias de traballo persoal (non presencial). Exercicios que demostren a capacidade autónoma de cada estudante.	20	
Exame de preguntas obxectivas	Actividades basicas de traballo persoal (presencial e non presencial) que inclue a realización de cuestionarios vinculados ás clases maxistrais e ás sesións prácticas de laboratorio.	20	

Probas de resposta curta	Actividades básicas de traballo persoal (presenciais ou non presenciais) consistentes en responder por escrito, de forma sintética, ás preguntas relevantes de cada tema do programa (desenvolto nas sesións maxistras).	20
Exame de preguntas de desenvolvemento	Actividades complementarias (presencial ou non presencial) consistentes en relacionar os resultados do conxunto das actividades da materia, tanto dos contidos teóricos como prácticos.	30
Observación sistemática	Nesta Centro, avaliarase a actitude persoal do estudante que se verificará a través do seguimento periódico.	10

Outros comentarios e avaliación de Xullo

O exame representará como mínimo o 60 por cento da avaliación final.

Cando non proceda a avaliación continua, realizarase un exame final que poderá incluír preguntas de tipo test, de resposta curta ou de desenvolvemento, similares ao sistema de avaliación descrito anteriormente. As datas para os exames son as establecidas no Calendario oficial de cada Centro e publicadas na súa páxina web. O exame correspondente á segunda convocatoria seguirá o mesmo modelo e criterios de cualificación co exame final. Neste Centro, a puntuación alcanzada no Exame Final representará un 60 por cento da Cualificación Final e a avaliación continua un 40 por cento.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

García Delgado, Jose Luís e Rafael Myro (directores), Lecciones de Economía Española, Ed. Thomson-Civitas, 2013, Madrid
 Berzosa, Carlos; Pablo Bustelo, Jesús de la Iglesia, Estructura Económica Mundial, Síntesis, 2001, Madrid

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Outros comentarios

Para o correcto seguimento da materia é preciso contar con acceso a internet e unha conta de correo electrónico, a utilización da Plataforma de Docencia Virtual e o manexo de programas informáticos básicos (unha folla de cálculo e un procesador de textos).

Neste Centro, a Plataforma de Docencia Virtual será a Plataforma Tem@.

Aqueles estudantes que non dispoñan de internet, poderán usar ordenadores de acceso libre existentes na Facultade.

Tamén se recomenda nesta Centro, a realización do curso virtual organizado pola Biblioteca "Coñece a Biblioteca e aprende a buscar, avaliar e utilizar a información", dirixido ao alumnado de 1º grao e que ten coma obxectivo que o estudante adquira os coñecementos básicos para buscar, analizar, seleccionar e organizar a información de xeito eficiente, así como utilizar e comunicar a información eficazmente de forma ética e legal.

Esta materia no PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas-Grado en Dereito impártese no 1º cuatrimestre do 1º curso. O profesorado responsable está integrado por Gonzalo Caballero Míguez (coord.) e David Soto Oñate.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Dereito: Dereito constitucional I**

Materia	Dereito: Dereito constitucional I			
Código	V03G720V01121			
Titulación	PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas/Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	FB	1	2c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Dereito público			
Coordinador/a	Bergareche Gros, María Almudena			
Profesorado	Bergareche Gros, María Almudena			
Correo-e	almuberga@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	O Dereito Constitucional *I (un dos dous bloques nos que se estrutura a docencia do Dereito Constitucional) céntrase basicamente no estudo dos seguintes puntos: Teoría da Constitución; *constitucionalismo histórico español; principios ordenadores do ordenamento constitucional; fontes do Dereito; descentralización territorial do poder; estrutura, composición e funcionamento dos seguintes órganos constitucionais: Coroa, Cortes xerais; Poder executivo e Poder xudicial.			

Competencias

Código	Tipoloxía
--------	-----------

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Nova	

Contidos

Tema	
1.- Orixes e evolución do constitucionalismo e modelos de Estado Constitucional. Concepto de Constitución.	Orixes do Constitucionalismo. O Estado Constitucional. Transformacións do constitucionalismo. Concepto de Constitución.
2.- Historia do Constitucionalismo español. A Constitución española de 1978: características.	Orixe do constitucionalismo en España. As Constitucións españolas do século XIX. Características do constitucionalismo na historia española. A Transición política española. Características Constitución de 1978.
3.-Principios estruturais básicos, principios do ordenamento xurídico e valores da Constitución de 1978.	Constitución e ordenamento xurídico. Principios estruturais básicos da Constitución de 1978 Valores básicos da Constitución de 1978 Principios da estrutura do ordenamento xurídico establecidos na Constitución de 1978.
4.- O sistema constitucional de produción de Dereito. Principios articuladores.	A creación do Dereito na Constitución de 1978. Principios articuladores do ordenamento xurídico.
5.- Fontes do Dereito. Análise das súas formas, efectos e relacións.	As fontes do Dereito na Constitución de 1978. Tipoloxía Definición Efectos
6.- Sistema democrático.	Democracia directa Democracia representativa Representación Partidos políticos Réxime electoral
7.- Os poderes do Estado. Organización e división dos poderes do Estado: principios da súa actuación, composición, funcións, procedemento.	Xefatura do Estado. Cortes Xerais. Goberno e Administración. Poder Xudicial.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Estudo de casos	23.5	23.5	47
Lección maxistral	49.85	49.85	99.7
Exame de preguntas de desenvolvemento	2	71	73
Autoavaliación	3	1.5	4.5
Traballo	0.15	0.65	0.8

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Estudo de casos	Lectura e análise de documentos xurídicos ou un feito, problema ou casos prácticos reais coa finalidade de que o alumno complete coñecementos, reflexións sobre o particular e interprete e xere as hipóteses que considere oportunas. O estudante desenvolve exercicios ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión do profesor. Pode estar vinculado o seu desenvolvemento con actividades autónomas do estudante. Poderanse incluír probas tipo test para comprobar estes obxectivos.
Lección maxistral	Exposición por parte do docente dos contidos referentes á materia obxecto de estudo.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Estudo de casos	Actividade académica desenvolvida polo profesorado, individual ou en pequeno grupo, que ten como finalidade atender as necesidades e consultas do alumnado relacionadas co estudo e/ou temas vinculados coa materia, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Esta actividade pode desenvolverse de forma presencial (directamente na aula e nos momentos que o profesor ten asignados a titorías de despacho).
Probas	Descrición
Traballo	Actividade académica desenvolvida polo profesorado, individual ou en pequeno grupo, que ten como finalidade atender as necesidades e consultas do alumnado relacionadas coa elaboración de traballos sobre temas da materia propostos polo profesorado

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Estudo de casos	Se evaluará a resolución de casos relacionados con a asignatura e as prácticas. Se evaluarán os diversos exercicios ou proxectos en o aula baixo as directrices e supervisión de o profesor. Pode estar vinculado o seu desenvolvemento con actividades autónomas de o estudante. Utilizaranse no seu caso para medir o grado de coñecemento de as materias, para o que se poderán utilizar probas de preguntas curtas e tipo test, o resultado de os debates e exposicións.	10	
Exame de preguntas de desenvolvemento	Avaliación de o resultado final de aprendizaxe mediante o desenvolvemento de pregunta/s sobre materia de a asignatura	70	
Autoavaliación	Probas obxectivas encamiñadas a que os estudantes poidan asumir e ser conscientes de os seus puntos fortes e débiles en o seu propio proceso de aprendizaxe	10	
Traballo	Se evaluará a presentación por escrito e defensa oral de traballos realizados de traballos sobre temas de a materia propostos por o profesorado	10	

Outros comentarios e avaliación de Xullo

AVALIACIÓN.

As datas e horarios de as probas de avaliación de as diferentes convocatorias son as especificadas en o calendario de probas de avaliación aprobado por a Xunta de Facultade para o curso 2018-2019.

Sempre será condición imprescindible para contabilizar a avaliación continua obter un mínimo de 5 sobre 10 en a proba de desenvolvemento de resposta/s longa/s.

PRIMEIRA CONVOCATORIA:

A avaliación continua supón un 30 % sobre o total de a cualificación final e o exame supoñerá o 70 % restante. Leste consistirá en unha proba de desenvolvemento de pregunta/s sobre o contido de a materia.

Aqueles alumnos que, por circunstancias excepcionais persoais ou profesionais, non poidan participar de xeito presencial en algunha/s de a/s sesión/é prácticas en o desenvolvemento de o curso poderán, a xuízo de o profesor, presentar un traballo acorde a a/s práctica/s correspondentes.

Aqueles alumnos que non sigan durante o curso o sistema de avaliación continua ou que non o superaron terán dereito a un &exame final que implicará por unha banda o desenvolvemento por escrito de pregunta/s de o programa e supoñerá o 70% de a cualificación final (deberán obter en esta parte polo menos un mínimo de 5 puntos sobre 10) así como a realización de un suposto práctico que supoñerá o 30% de a cualificación restante..

EN A SEGUNDA CONVOCATORIA:

a) A os alumnos que habendo superado a avaliación continua non alcancen un cinco en o exame de preguntas de desenvolvemento en a primeira convocatoria conservaráselles a nota de esta e realizaráselles un exame similar a o de a primeira convocatoria.

b) Os alumnos que non sigan en o desenvolvemento de o curso a avaliación continua ou que non a superaron terán dereito a un exame final que constará de dous partes: unha teórica de preguntas de desenvolvemento sobre o contido de o programa que supoñerá o 70 % de a nota (deberán obter en esta parte polo menos un mínimo de 5 puntos sobre 10) e un suposto práctico que supoñerá o 30 % restante.

CONVOCATORIA FIN DE CARREIRA

A avaliación farase mediante un exame que constará dunha parte de pregunta/s de desenvolvemento sobre o temario e por outra de o desenvolvemento de un caso práctico. A/s pregunta/s de resposta longa valerán un 70% de a nota (deberán obter en esta parte polo menos un mínimo de 5 puntos sobre 10); o desenvolvemento de o caso práctico valerá o 30% de a nota final.

NOTA: En caso de superar a avaliación continua pero non aprobar a materia, conservarase si comunicase a o profesor o seu desexo de conservar a nota de avaliación continua para o seguinte curso

---

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Rodríguez-Zapata, Jorge, Teoría y práctica del derecho constitucional, 4ª, Tecnos, 2016, Madrid

Lopez Guerra, L; Espin, E y Otros, Derecho Constitucional (2Vol), 3ª, Tirant lo Blanch, 2016, Valencia

Agudo Zamora, M y otros, Manual de Derecho Constitucional, 7ª, Tecnos, 2016, Madrid

Heller, Hermann, Teoría del Estado, 1ª, Comares, 2016, Comares

Portero Molina, J.A., Constitución y Jurisprudencia Constitucional, Tirant lo Banch, Valencia

Código, Normas Políticas, Código de Normas Políticas, edición actualizada 2018, Tecnos, 2018, Madrid

Bibliografía Complementaria

Pérez Calvo, Alberto, El Estado constitucional español, 2ª, Reus, 2014, Madrid

Molas, Isidre, Derecho constitucional, Tecnos, 2008-2011, Madrid

Alvarez Conde, E; Tur Ausina, R. y otros, Derecho Constitucional, 6ª, Tecnos, 2016, Madrid

Blanco Valdés, Roberto, La Constitución de 1978, Alianza, Madrid

Pérez Royo, J., Curso de Derecho constitucional, 15ª, Marcial Pons, 2016, Madrid

Castellá Andreu, J.Mª, Derecho Constitucional Básico, 3ª, Huygens, 2016, Barcelona

Kelsen, Hans, Teoría General del Derecho y del Estado, UNAM-México, 2008, 2008

Kelsen, Hans, Esencia y valor de la democracia, Guadarrama, 1977, Madrid

Schmitt, Carl, Teoría de la Constitución, Alianza Editorial, Madrid

Schmitt, Carl, La defensa de la Constitución, Tecnos, 1998, Madrid

Mosca, Gaetano, Derecho constitucional, 1ª, Politopías/Marcial Pons, 2006, Madrid

Mortati, Costantino, La Constitución en sentido material, CEPC, 2000, 2000

De Vega García, Pedro, Obras escogidas de Pedro de Vega, 2017, Centro de Estudios Políticos y Constitucionales, 2017, Madrid

Alzaga Villaamil, Óscar (dir), Comentarios a la Constitución española de 1978, Centro de Estudios Ramón Areces, Madrid

Garrido Falla, F. (dir), Comentarios a la Constitución, Civitas, 2001, Madrid

Bergareche Gros, Almudena, El Concepto de Constitución Interna en la Restauración española, CEPC, 2002, Madrid

Bergareche Gros, A. (Dir.),, Reconstruyendo el Derecho: Materiales para la igualdad, 1ª, Editorial Universidade de Vigo, 2017, Vigo

Álvarez Conde, E.; García Moncó, A. y otros, Derecho autonómico, 1ª, Tecnos, Madrid, 2015

Ruipérez Alamillo, J., Formación y autodeterminación de las Comunidades Autónomas, Tecnos, Madrid,

González Ares, J.A.,, Leyes constitucionales españolas (1808-1978),, 3ª, Andavira, 2015, Santiago

Aranzadi Derecho, Aranzadi Derecho,

Tirant on line, Tirant on line,

Teoría y Realidad Constitucional, Teoría y Realidad Constitucional, UNED,

Revista Española de Derecho Constitucional, Revista Española de Derecho Constitucional, CEPC,

www.congreso.es,

www.senado.es,

www.tribunalconstitucional.es,

www.cepc.es,

Código Leyes políticas del Estado, Leyes políticas del Estado, última edición actualizada 2018, Civitas, 2018, Pamplona

---

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Dereito: Dereito constitucional II/V08G081V01204

Dereito da Unión Europea/V08G081V01304

Constitución económica/V08G081V01946

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Dereito: Dereito romano/V08G081V01104

Dereito: Teoría do dereito/V08G081V01102

Historia: Historia do dereito/V08G081V01205

Outros comentarios

Esta materia no PCEO Grado en Administración e Dirección de empresas - Grado en Dereito se imparte no segundo cuatrimestre do primeiro Curso e a profesora responsable será Almudena Bergareche (almuberga@uvigo.es), que impartirá a asignatura xunto co profesor Pablo Riquelme.

DATOS IDENTIFICATIVOS

Estatística: Estatística

Materia	Estatística: Estatística			
Código	V03G720V01122			
Titulación	PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas/Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Estatística e investigación operativa			
Coordinador/a	Gómez Rúa, María			
Profesorado	Gómez Rúa, María			
Correo-e	mariarua@uvigo.es			
Web	http://faitic.uvigo.es			
Descrición xeral	Estatística é unha materia de formación básica na que se estudarán os conceptos estatísticos básicos, recorrendo os temas de estatística descritiva, números índice, cálculo de probabilidades, variables aleatorias e inferencia estatística.			

Competencias

Código	Tipoloxía
--------	-----------

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
☐ Ser capaz de identificar os aspectos estatísticos dentro dun problema empírico e elaborar conclusións a partir da información existente aplicando os conceptos estudados na materia. Coñecer, saber, aplicar e interpretar correctamente as técnicas descritivas e de cálculo de probabilidades básicas e valorar o seu interese como ferramenta fundamental na análise de datos.	
☐ Solucionar de maneira eficaz problemas e cuestións de cada un dos temas do programa utilizando os métodos cuantitativos apropiados.	
☐ Coñecer a importancia da información e ser capaz de valorala e clasificala en cada ámbito de decisión. Saber aplicar e interpretar correctamente as técnicas descritivas básicas para a análise de variables unidimensionais e bidimensionais.	
☐ Introducir o estudantado no manexo de paquetes informáticos relacionados coa estatística. Desta maneira, favorecer unha actitude positiva cara ao cuantitativo, en xeral, e a estatística, en particular, así como cara á súa manipulación informática.	
☐ Fomentar a sensibilidade cara aos valores propios do pensamento científico, favorecendo as actitudes asociadas ao uso e desenvolvemento dos métodos estatísticos como o cuestionamento das ideas intuitivas, a análise crítica das afirmacións, a necesidade de verificación, a capacidade de análises e sínteses ou a toma de decisións racionais.	
☐ Potenciar unha actitude de compromiso ético, incidindo no relativo á obtención dos datos, á non manipulación dos resultados ou o non copiar os estudos doutros nin aproveitarse do seu traballo.	
☐ Espertar o gusto polo uso e estudo da Estatística, véndoa como unha ferramenta que permite aprender máis sobre o propio campo de coñecemento e iniciarse na realización de investigacións propias.	

Contidos

Tema	
Tema 1. Estatística descritiva	1.1. Distribución de frecuencias. 1.2. Medidas de posición, dispersión e forma. 1.3. Representacións gráficas. 1.4. Números índice simples e complexos. Propiedades. IPC.
Tema 2: Introducción ao cálculo de probabilidades	2.1. Conceptos básicos do cálculo de probabilidades. 2.2. Probabilidades condicionadas e concepto de independencia.
Tema 3. Variables aleatorias	3.1. Definición dunha variable aleatoria e a súa función de distribución. 3.2. Características dunha variable aleatoria. 3.3. Principais distribucións de probabilidade. 3.4. Aplicacións do teorema central do límite.

Tema 4. Conceptos e principios metodolóxicos da inferencia estatística	4.1 Poboación, mostra e as súas características. Mostraxe aleatoria simple. Distribucións asociadas á mostraxe en poboacións normais. 4.2. Estimación puntual. Concepto de estimador e as súas propiedades. 4.3. Estimación mediante intervalos de confianza en poboacións normais. 4.4. Contrastes de hipóteses. Formulación das hipóteses. Contrastes clásicos en poboacións normais.
Tema 5. Manexo de paquetes estatísticos de uso corrente.	5.1. Introducción ao uso do paquete estatístico. 5.2. Análise descritiva e cálculo de probabilidades. 5.3. Variables aleatorias e principais distribucións de probabilidade. 5.4. Inferencia estatística.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	22.5	45	67.5
Titoría en grupo	5	4	9
Resolución de problemas	22.5	45	67.5
Exame de preguntas de desenvolvemento	2	4	6

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición, por parte do profesorado, dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, as bases teóricas e/ou as directrices dun traballo, exercicio ou proxecto que ten que desenvolver o estudantado.
Titoría en grupo	Entrevistas que o alumnado mantén co profesorado da disciplina para o asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.
Resolución de problemas	Resolución de problemas e cuestións de cada un dos temas do programa da disciplina. Farase uso de algún software estatístico.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Titoría en grupo	Na tutoría en grupo cada alumno poderá formularlle ao profesor as dúbidas que teña sobre a materia. O profesor tamén propondrá algún tema a discutir e resolver entre os alumnos que formen o grupo.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Lección maxistral	Realización de probas tipo test de cada tema.	10	
Resolución de problemas	Realización de exercicios e problemas.	30	
Exame de preguntas de desenvolvemento	Exame final teórico/práctico da materia.	60	

Outros comentarios e avaliación de Xullo

O sistema de avaliación da segunda convocatoria será o mesmo que o empregado na primeira. É dicir, a nota da avaliación continua será o 40% da nota final el o examen será el 60% restante da nota.

As datas dos exames finais das diferentes convocatorias poderanse consultar na paáxina web da facultade.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Cao Abad, R.; Presedo Quindimil, M.A. e Naya Fernández, S., *Introducción a la estadística y sus aplicaciones*, Pirámide, 2001,
Casas Sánchez, J.M. e Santos Peñas, J., *Introducción a la Estadística para Administración y Dirección de Empresas*, Centro de Estudios Ramón Areces, 2002,

Martín-Pliego López, F. J. e Ruíz-Maya Pérez, L., *Fundamentos de Inferencia Estadística*, Thomson, 2005,

Martín Pliego, F. J. e Ruíz-Maya, L., *Estadística I: Probabilidad.*, Thomson, 2004,

Bibliografía Complementaria

Esteban García, J. y otros., *Estadística Descriptiva y nociones de probabilidad*, Thomson, 2005,

García Pérez, C.; Casas Sánchez, J.M. e Rivera García, L.F., *Problemas de estadística descriptiva, probabilidad e inferencia*, Pirámide, 1998,

Gonick, L. e Smith, W., *A Estadística en Caricaturas*, SGAPEIO, 2001,

Gutiérrez, R.; Martínez, A. e Rodríguez, C., *Curso Básico de Probabilidad*, Pirámide, 1993,

Levin, Rubin, Balderas, Del Valle y Gómez, *Estadística para Administración y Economía*, Prentice Hall, 2010,

---

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Matemáticas: Matemáticas/V03G020V01104

Outros comentarios

Esta materia no PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas - Grao en Dereito impártese no 2º cuadrimestre do 1º curso e o profesorado responsable está integrado por María Gómez Rúa.

DATOS IDENTIFICATIVOS

Empresa: Xestión de empresas

Materia	Empresa: Xestión de empresas			
Código	V03G720V01123			
Titulación	PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas/Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	2c
Lingua impartición	Castelán Galego Inglés			
Departamento	Organización de empresas e márketing			
Coordinador/a	Arevalo Tomé, Raquel			
Profesorado	Arevalo Tomé, Raquel López Miguens, María Jesús			
Correo-e	arevalo@uvigo.es			
Web	http://https://seix.uvigo.es/docnet-nuevo/guia_docent/index.php?centre=303&ensenyament=V03G020V01&mp;assignatura=V03G020V01203&any_academic=2014_15			
Descrición xeral	Trátase de presentar á empresa como un axente económico fundamental, explicando os aspectos básicos da súa xestión e os problemas asociados ao seu goberno. A partir de aí identifícanse as grandes áreas funcionais, profundando en aspectos específicos da súa xestión e as problemáticas económicas que se formulan.			

Competencias

Código	Tipoloxía
--------	-----------

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
---------------------------	--------------

Aplicar os procedementos de análise e coñecementos adquiridos á resolución de problemas/cuestións concretas, tanto a nivel estratéxico como operativo, no ámbito das distintas áreas funcionais da empresa.

Ter capacidade para buscar, identificar, filtrar e analizar datos relevantes que poden afectar ás distintas funcións da empresa para interpretar a súa importancia en termos de defensa ou crítica de distintas posturas ou medidas de actuación alternativas tras unha correcta valoración de vantaxes e inconvenientes.

Demostrar unha actitude proactiva e ter capacidade para expresarse correctamente, transmitir ideas e/ou comunicar de forma educada, comprensible e razoada a súa interpretación ou opinión sobre determinadas cuestións relacionadas con distintos aspectos da xestión empresarial.

Contidos

Tema
A empresa no sistema económico
Dirección financeira
Dirección de operacións
Dirección comercial
Dirección de recursos humanos

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	28	30	58
Resolución de problemas	15	40	55
Outras	5	15	20
Outras	2	15	17

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices do traballo, exercicios ou proxectos que debe desenvolver o estudante.
Resolución de problemas	Resolución e presentación de exercicios/cuestións/traballo por parte do alumno, de forma individual ou en grupo, baixo a proposta, guía e supervisión do profesor.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas	Supervisión e resolución de dúbidas que puidesen xurdir ao alumno durante o proceso de adquisición das competencias da materia.

Avaliación

Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
OutrasProba/s intermedia/s. Proba/s para avaliar a adquisición e comprensión de conceptos que se desenvolverá/n ao longo do curso.	40	
OutrasExame final. Proba final escrita para avaliar os coñecementos adquiridos polo alumno sobre a materia e a aplicación dos mesmos na resolución e interpretación de problemas e situacións do ámbito empresarial. Para poder aprobar a materia será preciso superar este exame final cunha nota mínima de 3 sobre 6.	60	

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Para superar a materia é necesario cumprir dúas condicións:

- (1) superar o exame final e
- (2) conseguir un mínimo de 5 puntos sobre 10 na materia.

No caso de superar o exame, a nota final da materia será a resultante de sumar á nota do exame final, a nota da/s proba/s intermedia/s.

No caso de non superar o exame, a nota final da materia será a resultante de expresar a nota do exame nunha escala de 10 puntos.

Os alumnos que participen nalgunha proba intermedia e non se presenten ao exame serán calificados como suspensos na segunda convocatoria e a súa nota será a das prácticas nunha escala de 10 puntos (tendo en conta que as prácticas supoñen o 40% da nota).

A nota obtida polo alumno na/s proba/s intermedia/s terá vixencia para as convocatorias ás que dá dereito a matrícula de cada ano académico.

As datas de exames deberán ser consultadas na páxina web da Facultade: <http://fccee.uvigo.es/organizacion-docente.html>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Armstrong, G.; Kotler, P.; Merino, M.J.; Pintado, T. y Juan, J.M., Introducción al marketing, Pearson, 2011

García del Junco, J. et al., Fundamentos de gestión empresarial., Pirámide, 2008

Maynar, P. et al., La economía de la empresa en el espacio de educación superior, McGraw-Hill, 2008

Piñeiro, P.; Arévalo, R.; García-Pintos, A.; Caballero, G., Introducción a la economía de la empresa. Una visión teórico-práctica, Delta Publicaciones, 2010

Bibliografía Complementaria

Crespo Franco, T. y Piñeiro, P., Producción : planificación, programación e control, Vigo : Universidade, Servizo de Publicacións, 2005

Díez de Castro, E. y otros., Introducción a la economía de la empresa I y II, Pirámide, 2002

García del Junco, J. et al., Prácticas de la gestión empresarial, McGraw-Hill, 2001

Guitart Tarrés, L. y Núñez Carballosa, A., Problemas de economía de la empresa, Publicacions i Edicions de la Universitat de Barcelona, 2006

Iborra, M. et al., Fundamentos de Dirección de Empresas. Conceptos y habilidades directivas., Thomson, 2006

Luque de la Torre, M.A. et al., Curso práctico de economía de la empresa. Un enfoque de organización, Pirámide, 2001

Moyano Fuentes, J. et al., Prácticas de organización de empresas, Prentice Hall, 2002

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Decisións de investimento/V03G020V01402

Dirección comercial I/V03G020V01403

Dirección de operacións/V03G020V01302

Dirección de recursos humanos/V03G020V01303

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Empresa: Matemática das operacións financeiras/V03G020V01202

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Empresa: Fundamentos de administración/V03G020V01102

Outros comentarios

Esta guía docente anticipa as liñas de actuación que se deben levar a cabo co alumno na materia e concíbese de forma flexible. En consecuencia, pode requirir reaxustes ao longo do curso académico promovidos pola dinámica da clase e do grupo de destinatarios real ou pola relevancia das situacións que puidesen xurdir. Así mesmo, achegarase ao alumnado a información e pautas concretas que sexan necesarias en cada momento do proceso formativo.

No PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas-Grao en Dereito, esta materia impártese no 2º cuadrimestre do 1º curso e o profesorado responsable está integrado por: Raquel Arévalo Tomé e María Jesús López Miguens.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Historia: Historia do dereito				
Materia	Historia: Historia do dereito			
Código	V03G720V01124			
Titulación	PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas/Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Dereito público			
Coordinador/a	Martínez Táboas, María Teresa			
Profesorado	Martínez Táboas, María Teresa			
Correo-e	teresam@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Esta materia, de formación básica, permitirá ao alumno entender a evolución do noso ordenamento xurídico, así como obter unha mellor comprensión da realidade xurídica actual. Esta materia ten como obxectivo o estudo da evolución do Dereito español a través das distintas etapas histórico-xurídicas, desde o Dereito prerromano ata o Constitucionalismo e a Codificación.			

Competencias	
Código	Tipoloxía

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias
O obxectivo desta materia é lograr que o alumno /a obteña un coñecemento da Historia do Dereito español e das institucións político-administrativas desde a antigüidade ata o Dereito actual.	
- Coñecer a historia do Dereito español no seu conxunto, a través das distintas etapas históricas, especialmente as Fontes e as institucións político-administrativas de cada época e comprender a evolución do noso Dereito ata a actualidade.	
- Ser capaz de manexar, dominar e interpretar as principais fontes do Dereito histórico español.	

Contidos	
Tema	
Tema 1. INTRODUCCIÓN. CUESTIÓNS PRELIMINARES	Concepto e obxecto da Historia da Dereito Historiografía Xurídica Española. Escola Histórica do Dereito.
Tema 2. O DEREITO PRERROMANO	Os pobos da península antes da romanización: distribución xeográfica. Características do Dereito prerromano. Os vínculos de submisión persoal: Clientela e Devotio Ibérica. Sistemas de organización social, a estrutura matriarcal e patriarcal. Colonias fenicias gregas e cartaginesas
Tema 3. O DEREITO NA HISPANIA ROMANA	Proceso de conquista e dominación. Latinidad cidadanía. Concesións particulares e colectivas de cidadanía e latinidad. Ordenación provincial e municipal en Hispania. As Leis de Colonias e Municipios.
Tema 4. O DEREITO NA ESPAÑA *VISIGODA.	Os novos habitantes da península e a poboación hispanorromana. Fusión étnica e integración social e relixiosa. Exame particular das Fontes legais visigodas, séculos V ao VII. A Administración Central visigoda: Oficio Palatino e Aula Rexia. Asembleas políticas e eclesiásticas: O Senado visigodo e os Concilios de Toledo
Tema 5. DEREITO MUSULMÁN	A constitución do Al-Andalus. Fontes do Dereito musulmán. Administración Central. Administración Territorial e local. Organización xudicial.
Tema 6. DEREITO ALTO MEDIEVAL	Reconquista e repoboación. Réxime señorial. Fontes do Dereito na España altomedieval.
Tema 7. DEREITO BAIXO MEDIEVAL E INTEGRACIÓN NORMATIVA (I)	Formación e recepción de o "Ius Commune". Dereito romano justiniano, canónico e feudal. A nova orde xurídica: a Escola de Bolonia. Os Glosadores, e Comentaristas. A difusión de o Dereito Común.

Tema 8. FORMACIÓN DOS SISTEMAS NORMATIVOS BAIXO MEDIEVAIS DOS DISTINTOS REINOS HISPÁNICOS (*II)	Castela:Unificación Xurídica baixo a obra legislativa de Alfonso X, o Sabio. Fontes. O Ordenamento de Alcalá. Economía e Comercio na Baixa Idade Media. Aragón Navarra
Tema 9. AS CORTES MEDIEVAIS.	Orixe das Cortes. Transformación dunha curia en órgano parlamentario. A fórmula Quod omnes tangit. Natureza e Competencias das Cortes. Constitución e funcionamento das Cortes. A Deputación de Cortes.
Tema 10. A MONARQUIA NA IDADE MODERNA	Tendencia á unificación xurídica. Decretos de Nova Planta Reformismo Borbónico.
Tema 11.O PROCESO RECOPIADOR DA IDADE MODERNA	Recopilacións castelás: O Ordenamento de Montalvo. A Nova Recopilación. A Novísima Recopilación.
Tema 12.O CONSTITUCIONALISMO E A CODIFICACIÓN EN ESPAÑA.	Constitucionalismo e Codificación. As Constitucións españolas. A Codificación do Dereito Penal. A Codificación do Dereito Mercantil. A Codificación do Dereito Civil. As Leis de Axuízamento Civil e Criminal.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas	13	18	31
Lección maxistral	36	36	72
Estudo de casos	1	9	10
Exame de preguntas de desenvolvemento	2	31	33
Traballo	1	3	4

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Resolución de problemas	Análise dun feito, problema ou caso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipótese, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Actividade académica desenvolvida polo profesorado, individual ou en pequeno grupo, que ten como finalidade atender as necesidades e consultas do alumnado relacionadas co estudo e/ou temas vinculados coa materia, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Esta actividade pode desenvolverse de forma presencial (directamente na aula e nos momentos que o profesor ten asignados a tutorías de despacho) ou de forma non presencial (a través do correo electrónico ou do campus virtual). Non se debe confundir atención personalizada con tutoría académica (no Plan de Acción Titorial), xa que esta fai referencia á necesidade de asignar a cada alumno un titor desde o primeiro curso da carreira ata que finaliza os estudos universitarios, co obxectivo de ofrecer un soporte permanente e formal naqueles momentos nos que deba tomar decisións.
Resolución de problemas	Actividade académica desenvolvida polo profesorado, individual ou en pequeno grupo, que ten como finalidade atender as necesidades e consultas do alumnado relacionadas co estudo e/ou temas vinculados coa materia, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Esta actividade pode desenvolverse de forma presencial (directamente na aula e nos momentos que o profesor ten asignados a tutorías de despacho) ou de forma non presencial (a través do correo electrónico ou do campus virtual). Non se debe confundir atención personalizada con tutoría académica (no Plan de Acción Titorial), xa que esta fai referencia á necesidade de asignar a cada alumno un titor desde o primeiro curso da carreira ata que finaliza os estudos universitarios, co obxectivo de ofrecer un soporte permanente e formal naqueles momentos nos que deba tomar decisións.
Probas	Descrición

Traballo	Actividade académica desenvolvida polo profesorado, individual ou en pequeno grupo, que ten como finalidade atender as necesidades e consultas do alumnado relacionadas co estudo e/ou temas vinculados coa materia, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Esta actividade pode desenvolverse de forma presencial (directamente na aula e nos momentos que o profesor ten asignados a tutorías de despacho) ou de forma non presencial (a través do correo electrónico ou do campus virtual). Non se debe confundir atención personalizada con tutoría académica (no Plan de Acción Titorial)
----------	--

Avaliación		
	Descrición	Cualificación Competencias Avaliadas
Estudo de casos	Probas nas que se presentan situacións ou problemáticas xa dadas ou que poden darse, partindo dos diferentes factores involucrados, a análise dos antecedentes, condicións da situación etc	20
Exame de preguntas de desenvolvemento	Probas que inclúen preguntas abertas sobre un tema. O alumnado debe desenvolver, relacionar, organizar e presentar os coñecementos que posúe sobre a materia. A resposta debe ser extensa. A proba realizarase ao final do cuadrimestre, na data aprobada pola Xunta de Facultade do Centro. Para aprobar, é necesario obter nesta, a nota mínima dun 3,5 sobre 7. Unha vez obtida poderanse acumular a ela, as restantes cualificacións das demais metodoloxías.	70
Traballo	Nesta proba solicitarase a realización dun Traballo en equipo, e a súa exposición pública, dun tema concreto asignado polo profesor, (así como a previa entrega do mesmo por escrito). Avaliarase o contido e a exposición oral ante o resto dos compañeiros.	10

Outros comentarios e avaliación de Xullo

As cualificacións obtidas no estudo de casos/análises de situacións e nos traballos e proxectos manteranse soamente nas probas da avaliación de xuño/xullo do mesmo curso académico.

Os alumnos que non fixesen ningunha das devanditas probas (estudo de casos e/ou traballos e proxectos) durante o curso, por non asistir nunca e non seguir coa avaliación continua terán as seguintes opcións.

- A) Nas probas de avaliación de maio xuño/ xullo, poderán realizar xunto co exame de resposta extensa, un estudo de casos, para poder optar ao 90% da nota total.

-B) Poderán suplir a realización da proba correspondente a traballos e proxectos, respondendo oralmente durante un tempo máximo de 20 minutos ás preguntas formuladas polo profesor sobre a materia obxecto dos traballos solicitados na avaliación continua. Desta maneira, poderán optar ao 100% da cualificación final. Esta opción realizarase a continuación do exame final e proba A.

Os alumnos que elixan a convocatoria fin de carreira serán avaliados polo mesmo sistema de cualificación anterior, e aínda que non se lles conserva a nota de avaliación continua, por ser unha convocatoria de seguintes anos académicos, terán a oportunidade de poder realizar xunto ao exame final, a opción A) e/ou *B) antes mencionadas para obter o 100% da cualificación.

O exame desta materia, realizarase na data, hora e lugar aprobados na Xunta de Facultade ás que se dará publicidade mediante a súa publicación na páxina web do Centro, na guía docente e cronograma que se facilitarán a través de Faitic.

As cualificacións obtidas no estudo de casos/análises de situacións e nos traballos e proxectos manteranse soamente nas probas da avaliación de xuño/xullo do mesmo curso académico.

Os alumnos Erasmus alleos que cursen esta materia serán avaliados mediante un exame test, (70% da cualificación), as prácticas (20%), e o traballo (10%).

Así mesmo, os alumnos con necesidades especiais poderán ter unha avaliación específica, de conformidade co disposto na normativa e Protocolo de Discapacidade da UVigo.

Esta guía é de aplicación noGrao Ade-Dereito o ser a mesma profesora a encargada de impartir a materia.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Escudero López, J. A, Curso de Historia del Derecho. Fuentes e institucións político- administrativas., 4ª, 2012, Madrid

Tomás y Valiente, F, Manual de Historia del Derecho español, 4ª, 2009, Madrid

Santos Coronas, Manual de Historia del Derecho, 1999, Valencia

Alvarado Planas, J, y otros, Lecciones de Historia del Derecho y de las Instituciones, 1ª, 2002, Madrid

Pérez- Prendes Muñoz-Arraco, J. M.,, Historia del Derecho Español, 1999, Madrid

García-Gallo, A., Manual de Historia del Derecho Español, 1987, Madrid

---

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Outros comentarios

Ista materia no ADE Derecho e Grao en Dereito impartese no Primeiro curso, segundo cuatrimestre pola Profa. Teresa Martínez Táboas.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Economía: Microeconomía**

Materia	Economía: Microeconomía			
Código	V03G720V01125			
Titulación	PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas/Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS 9	Carácter FB	Curso 1	Cuadrimestre 2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Fundamentos da análise económica e historia e institucións económicas			
Coordinador/a	González Savignat, María del Mar			
Profesorado	González Savignat, María del Mar			
Correo-e	savignat@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	O obxectivo xeral da materia é o de obter unha visión global da economía en xeral e da microeconomía en particular. Para iso, analizarase o funcionamento dos mercados e o comportamento dos axentes económicos que nel interveñen. En concreto, ofreceráselle ao alumnado unha perspectiva dos mercados e dos axentes desde o punto de vista do equilibrio parcial, tanto nun contexto de competencia perfecta como nun contexto de competencia imperfecta. Analizarase, tamén, o papel do Estado na formulación da política económica.			

Competencias

Código	Tipoloxía
--------	-----------

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
☐ Desenvolver a capacidade para analizar os efectos dos cambios no medio económico sobre o comportamento dos axentes e a súa consecuente repercusión nos mercados.	
☐ Espertar o interese do alumnado respecto á análise dos efectos das políticas microeconómicas, de modo que ante a aplicación dun novo instrumento de política económica sexan capaces de formar unha opinión fundamentada sobre a súa eficacia na consecución dos obxectivos para os cales se formulou.	
Ademais, fomentar o traballo en equipo e potenciar habilidades para expresar e defender de forma coherente argumentos en público.	

Contidos

Tema	
I.- Introducción	<p>Tema 1. Pensar como un economista: conceptos básicos. Escasez. Economía. Racionalidade. Eficiencia e equidade. Custo de oportunidade. Análise marxinal. Modelos económicos. Microeconomía e macroeconomía. O mercado. Adam Smith e a man invisible.</p> <p>Tema 2. Funcionamento dos mercados: elementos básicos de oferta e demanda. A curva de oferta, a curva de demanda e desprazamentos. Equilibrio e mecanismo do mercado. A elasticidade. Os mercados e a competencia.</p>
II. A conduta dos consumidores	<p>Tema 3. Os gustos, o orzamento e a elección do consumidor. As cestas. Os gustos, a curva de indiferenza e a relación marxinal de substitución. A restrición orzamentaria e as variacións de prezos e renda. A elección. Da demanda individual á demanda de mercado.</p>

III. A conduta da empresa

Tema 4. A produción: tecnoloxía e rendementos de escala. A función de produción. Produto medio e marxinal. Lei de rendementos marxinais decreciantes. Descrición dos rendementos de escala.

Tema 5. Os custos de produción. Custo económico e custo contable. Custo de oportunidade. Custos irrecuperables. Custos fixos e variables. Da función de produción á curva de custo total. Custo fixo e variable. Custo medio e marxinal. O custo a longo prazo.

Tema 6. Maximización de beneficios e oferta competitiva.

Ingreso total e beneficio. Ingreso marxinal, custo marxinal e maximización de beneficios. Maximizan as empresas os beneficios? A curva de custo marxinal e a decisión de oferta da empresa competitiva. A decisión de pechar. A oferta individual e de mercado.

IV. O funcionamento dos mercados competitivos e o benestar

Tema 7. O mecanismo de mercado competitivo e a política económica. Oferta e demanda. Equilibrio. Eficiencia do equilibrio competitivo. Excedente do consumidor e do produtor. Intervención pública con controis de prezos (máximos e mínimos) e impostos. Efectos sobre o mecanismo de mercado e sobre o benestar.

V. Cando os mercados non funcionan

Tema 8. O poder de mercado. Monopolio natural e barreiras á entrada. Decisións de produción e prezos. O ingreso e a maximización dos beneficios. Oligopolio e competencia monopolística. Efectos sobre o benestar social. A actitude dos poderes públicos ante o exercicio do poder de mercado.

Tema 9. Externalidades, bens públicos e información asimétrica.

Externalidades e ineficiencia do mercado. Solucións privadas e políticas públicas. Bens públicos fronte a outros bens. O problema do parásito. A traxedia dos bens comunais. Os dereitos de propiedade.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas	15	10	25
Titoría en grupo	7.5	15	22.5
Lección maxistral	52.5	84	136.5
Probas de resposta curta	4	33	37
Resolución de problemas	4	0	4

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Resolución de problemas	Nas clases prácticas resolveranse exercicios que se lle proporcionarán ao alumnado con antelación para que os resolva antes da clase. Dese modo, identificará aquelas cuestións que lle resultan máis dificultosas e poderá dirimir as súas dúbidas na clase. Tamén se realizará o seguimento de aprendizaxe do estudiantado mediante pequenas probas e exercicios que terá que realizar e/ou entregar.
Titoría en grupo	Nos seminarios, en grupos reducidos, efecturáanse diversas actividades dirixidas a afianzar os coñecementos adquiridos polo estudiantado nas clases teóricas e prácticas.
Lección maxistral	Nas clases teóricas exponense os principais contidos dos distintos temas, desenvolvendo con máis detalle os puntos de maior complexidade. Para un adecuado seguimento e comprensión das clases é necesario que o alumnado lea con anticipación a bibliografía básica recomendada para cada un dos temas.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas	Atenderase de maneira individual aos alumnos que teñan dúbidas á hora de realizar os problemas e exercicios expostos tanto nas sesións teóricas como nas prácticas, así como asesoraráselles na realización dos mesmos coa meta de que alcancen os obxectivos previstos no programa e poidan resolver autónomamente os exercicios que se lles expoñen.

Titoría en grupo	Atenderase de maneira individual aos alumnos que teñan dúbidas á hora de realizar os problemas e exercicios expostos tanto nas sesións teóricas como nas prácticas, así como asesoraráselles na realización dos mesmos coa meta de que alcancen os obxectivos previstos no programa e poidan resolver autónomamente os exercicios que se lles expoñen.
------------------	--

Avaliación		
	Descrición	Cualificación Competencias Avaliadas
Probas de resposta curta	Exame escrito (8 puntos). Realizarase un exame parcial co contido teórico e práctico do primeiros seis temas da materia e unha proba final na data oficial establecida no calendario de exames. A proba final constará de dous partes (a primeira corresponderase cos temas do un ao seis e, a segunda, cos restantes) cada unha das cales se valorará sobre 4 (o alumno debe obter como mínimo 1,5 puntos en cada parte, senón estará suspenso, sendo necesario obter 4 puntos ou mais para aprobar o exame e poder sumar esta nota á avaliación continua). A nota do exame obterase da media aritmética simple das cualificacións alcanzadas en cada parte. Esta nota sumárase á avaliación continua (se se cumpren os requisitos anteriores) e apróbase cunha nota de 5 puntos ou mais. O alumnado que supere o exame parcial, só terá que examinarse, na proba final, da segunda parte que se corresponde cos temas restantes. O estudante que non supere o exame parcial terá que examinarse de toda a materia na proba final.	80
Resolución de problemas	Realizaranse, polo menos, dúas probas escritas ao longo do cuadrimestre. Cada unha destas probas valorarase, como máximo, con 1 punto.	20

Outros comentarios e avaliación de Xullo

- Os alumnos que acceden a cursar estudos de 1º GADE na Facultade de Ciencias Económicas e Empresariais da Universidade de Vigo, Campus Vigo na Convocatoria de Setembro, poderán ser avaliados das materias do primeiro cuadrimestre mediante o sistema de avaliación continua ou mediante exame final que permita alcanzar a máxima puntuación. Prevalecerá, por tanto, a nota do exame como cualificación final, se esta fose superior á que se obtería mediante o sistema de avaliación continua.
- A cualificación do estudiantado que non se presenta ao exame será a que obtivese por avaliación continua.
- Para aprobar a materia será preciso obter unha nota final igual ou superior a cinco puntos.
- A nota obtida na avaliación continua (20% da nota final) poderase manter para todas as convocatorias do ano académico 2018/19.
- A data oficial dos exames da materia pódense consultar na seguinte web: <http://fcee.uvigo.es/calendario-exames-201819.html>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Goolsbee, A. , Levitt, S. & Syverson, C., Microeconomía, Primera, Reverte, 2015,

Krugman, P. & Wells, R., Microeconomía, Segunda, Reverte, 2013,

Mankiw, N.G, Principios de Economía, Sexta, Paraninfo, 2012,

Pindyck, R. y Rubinfeld, D, Microeconomía, Octava, Prentice Hall, 2013,

Recomendacións

Outros comentarios

Esta materia no PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas-Grao en Dereito impártese no 2º cuadrimestre do 1º curso e a profesora responsable é Mar González Savignat

Esta guía docente está redactada polo coordinador en castelán. En caso de existir diferenzas entre versións en idiomas distintos, a que prevalece é a que está en castelán.

As particularidades da materia serán publicadas en FAITIC.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Dereito: Dereito constitucional II**

Materia	Dereito: Dereito constitucional II			
Código	V03G720V01211			
Titulación	PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas/Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	2	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Dereito público			
Coordinador/a				
Profesorado				
Correo-e				
Web				
Descrición xeral	O alumnado deberá alcanzar unha visión comprensiva do conxunto dos dereitos fundamentais e as liberdades recoñecidos na Constitución española, dos procedementos que os garanten e dos medios institucionais e xurídicos para o seu salvagarda así como para a defensa da Constitución en xeral.			

Competencias

Código	Tipoloxía
--------	-----------

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
---------------------------	--------------

Contidos

Tema	
Dereitos fundamentais. Orixe e evolución.	Os dereitos e liberdades fundamentais Orixe dos dereitos fundamentais Significado e evolución. Dereitos fundamentais e Estado Constitucional
O sistema de dereitos fundamentais na Constitución española de 1978	Regulación na Constitución Significado e valor Artigo 10 CE Concepto Tipoloxía Contido Límites Interpretación Garantía
O significado do Capítulo 1º do Título I da CE de 1978	Capítulo 1º do Título I da CE Presupostos previo exercicio pleno de dereitos Minoría de idade Espanois e estranxeiros Asilo e extradición
Os dereitos da Sección 1ª do Capítulo 2º do Título I da CE de 1978	Igualdade Dereitos da Sección 1ª do Capítulo 2º do Título I: Importancia Carácter Os distintos dereitos As súas garantías
Os dereitos da Sección 2ª do Capítulo 2º do Título I da CE de 1978	Importancia Carácter Os distintos dereitos As súas garantías
Os principios reitores da política social e económica.	Natureza e significado Tipoloxía Alcance
As garantías das liberdades e dos dereitos fundamentais.	Sistema de garantías Niveles de protección Garantías obxectivas Garantías subxectivas

Xustiza constitucional: Caracteres e significados xerais da xustiza constitucional	Caracteres e significado xeral do control da constitucionalidade
Xurisprudencia constitucional e interpretación da Constitución	Tribunal constitucional e interpretación da Constitución Especial referencia á interpretación constitucional dos Dereitos Fundamentais
Suspensión dos dereitos fundamentais.	Suspensión individual e suspensión xeral. O Estado de excepción. Consideración constitucional e xurídica.
O Tribunal Constitucional (I): composición, competencias e procedementos.	Composición Tribunal Constitucional Competencias Enumeración de procedementos
Tribunal Constitucional(II): Dereitos fundamentais, poderes do Estado e organización territorial	O tribunal Constitucional e a protección dos dereitos fundamentais. Especial referencia recurso de amparo. O Tribunal Constitucional e a división de poderes O Tribunal Constitucional e a organización territorial do Estado Outros aspectos e funcións do Tribunal constitucional
Reforma Constitucional	A reforma na Constitución de 1978 Funciones Procedementos Reforma e dereitos fundamentais
Constitución, Dereito Constitucional e unidade económica. Unión Europea e Dereito Internacional.	Constitución Dereito Constitucional DDFF e Convenios Internacionais Dereitos Humanos O CEDH e o TEDH O TJUE e a CDFUE Outros organismos internacionais protectores dereitos humanos

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Estudo de casos	13	30	43
Lección maxistral	34	63	97
Exame de preguntas de desenvolvemento	2	0	2
Autoavaliación	2	2	4
Outras	2	2	4

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Estudo de casos	Lectura e análise de documentos xurídicos ou un feito, problema ou casos prácticos reais coa finalidade de que o alumno complete coñecementos, reflexións sobre o particular e interprete e xere as hipóteses que considere oportunas. O estudante desenvolverá exercicios ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión do profesor. Pode estar vinculado o seu desenvolvemento con actividades autónomas do estudante. Poderanse incluír probas obxectivas de preguntas cortas o tipo test para comprobar estes obxectivos e que os estudantes sepan autoevaluarse, e tamén exposicións e debates por parte do alumnado ante o docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto... xa sexa de maneira individual ou en grupo.
Lección maxistral	Exposición por parte do docente dos contidos referentes á materia obxecto de estudo

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Estudo de casos	Actividade académica desenvolvida polo profesorado, individual ou en pequeno grupo, que ten como finalidade atender as necesidades e consultas do alumnado relacionadas co estudo e/ou temas vinculados coa materia, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Esta actividade pode desenvolverse de forma presencial (directamente na aula e nos momentos que o profesor ten asignados de tutorías de despacho).

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Estudo de casos	Avaliarase a resolución de casos relacionados coa materia e as prácticas. Avaliaranse os diversos exercicios ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión do profesor. Pode estar vinculado o seu desenvolvemento con actividades autónomas do estudante. Utilizaranse para medir o grao de coñecemento das materias.	10	

Exame de preguntas de desenvolvemento	Avaliación do resultado final de aprendizaxe mediante o desenvolvemento de pregunta/s sobre os contidos da materia.	70
Autoavaliación	Avaliación do resultado de aprendizaxe mediante o desenvolvemento de probas obxetivas, cortas o tipo test, sobre os contidos da materia autocorrexidas o por os seus compañeiros coa finalidade de ser capaces de desenvolver criterios para a súa avaliación.	10
Outras	Avaliación do resultado de aprendizaxe mediante o desenvolvemento e resultado de exposicións e debates sobre o contido da materia.	10

Outros comentarios e avaliación de Xullo

AVALIACIÓN. As datas e horarios das probas de avaliación das diferentes convocatorias son as especificadas no calendario de probas de avaliación aprobado pola Xunta de Facultade para o curso 2018-2019.

Sempre será condición imprescindible para contabilizar a avaliación continua obter un mínimo de 5 sobre 10 na proba de desenvolvemento de resposta/s longa/s. PRIMEIRA CONVOCATORIA: A avaliación continua supón un 30 % sobre o total da cualificación final e o exame suporá o 70 % restante. O exame consistirá nunha proba de desenvolvemento de pregunta/s sobre o contido da materia. Aqueles alumnos que, por circunstancias excepcionais persoais ou profesionais, non poidan participar de maneira presencial nalgunha/s da/s sesión/s é práctica/s no desenvolvemento do curso poderán, a xuízo do profesor, presentar un traballo acorde á/s práctica/s correspondente/s. Aqueles alumnos que non sigan durante o curso o sistema de avaliación continua ou que non o superaron terán dereito a un exame final que implicará o desenvolvemento por escrito de pregunta/s longa/s do programa que suporá o 70% da nota (deberán obter nesta parte polo menos un mínimo de 5 puntos sobre 10), e a realización dun suposto práctico que suporá o 30% da cualificación restante. NA SEGUNDA CONVOCATORIA: a) A os alumnos que, superando a avaliación continua non alcanzasen un cinco no exame de preguntas de desenvolvemento na primeira convocatoria, conservaráselles a nota da avaliación continua e realizaráselles un exame similar ao da primeira convocatoria. b) Os alumnos que non sigan no desenvolvemento do curso a avaliación continua ou que non a superaron, terán dereito a un exame final que constará de dous partes: unha teórica de pregunta/s de desenvolvemento sobre o contido do programa que suporá o 70 % da nota (deberán obter nesta parte polo menos un mínimo de 5 puntos sobre 10) así como a realización dun suposto práctico que suporá o 30% da cualificación restante. CONVOCATORIA FIN DE CARREIRA: A avaliación farase mediante un exame final que constará de dous partes: unha teórica, de pregunta/s de desenvolvemento sobre o contido do programa que suporá o 70 % da nota (deberán obter nesta parte polo menos un mínimo de 5 puntos sobre 10), e por outra banda a realización dun suposto práctico que suporá o 30% da cualificación restante. NOTA: No caso de superar a avaliación continua pero non aprobar a materia, conservarase para o seguinte curso académico a nota da avaliación continua obtida no ano anterior se se comunica ao profesor o seu desexo de conservarlala.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Diez-Picazo Giménez, L. M^a., Sistema de Derechos fundamentales, 4^a, Civitas/Thomson Reuters, 2013, Thomson/Aranzadi
 Rodríguez- Zapata, J., Teoría y Práctica del Derecho Constitucional, 3^a, Tecnos, 2016, Tecnos
 López Guerra, L.; Espín, E., y otros, Derecho Constitucional (2 vols), 3^a, Tirant lo Blanch, 2016, Valencia
 Agudo Zamora, M., y otros, Manual de Derecho Constitucional, 7^a, Tecnos, 2016, Tecnos

Bibliografía Complementaria

Balaguer Callejón, F.; Cámara Villar y otros, Manual de Derecho Constitucional (Vol III), 6^a, Tecnos, 2016, Madrid
 Pérez Royo, J., Curso de Derecho constitucional, 15^a, Marcial Pons, 2016, Madrid
 Castellá Andreu, J. M^a, Derecho Constitucional Básico, 3^a, Huygens, 2016, Barcelona
 Kelsen, H., ¿Quién debe ser el defensor de la Constitución?, Tecnos, 1995, Madrid
 Schmitt, C., La defensa de la Constitución, Tecnos, 1983, Madrid
 De Vega, P., La reforma constitucional y la problemática del poder constituyente, 1^a, Tecnos, 2000, Madrid
 Pérez Tremps, Pablo, Las reformas constitucionales hechas y no hechas, 1ª edición, Tirant lo Blanch, 2018, Valencia
 Ruipérez Alamillo, Javier, En torno a la reforma constitucional y la fuerza normativa de la Constitución, 1ª edición, Tirant lo Blanch, 2018, Valencia
 Bergareche Gros, A. (Dir.), Almudena Bergareche Gros (dir.), Reconstruyendo el Derecho: Materiales para la igualdad, Editorial Universidade de Vigo, 2017., 1^a, Sercicio editorial de la Universidad de Vigo, 2017, Vigo
 Villanueva Turnes, A. (Coord.), Derechos Fundamentales: Aspectos básicos y actuales, 1^a. edición, Andavira, 2017, Santiago
 González Ares, J.A., Leyes constitucionales españolas (1808-1978), 3^a. edición, Andavira, 2015, Santiago
 Ferrer Mac Gregor, Eduardo; Herrera García, Alfonso (Coords), El diálogo entre el Tribunal de Derechos Humanos, los Tribunales Constitucionales y otros órganos jurisdiccionales en el espacio convencional europeo, 1ª edición, Tirant lo Blanch, 2013, Valencia
 García Roca, Javier; Santolaya Machetti, Pablo (Coords.), La Europa de los Derechos El Convenio Europeo de Derechos Humanos, 3ª edición, Centro de Estudios Políticos y Constitucionales, 2014, Madrid

García Roca, Javier; Carmona Cuenca, Encarna (Editores), ¿Hacia una globalización de los derechos? El impacto de las sentencias del Tribunal Europeo y de la Corte Interamericana, 1ª edición, Instituto de Derecho Parlamentario Thomson Reuters, 2017, Pamplona

---

Revista española de Derecho Constitucional, Revista española de Derecho Constitucional, CEPC, Madrid

---

Teoría y Realidad Constitucional, Teoría y Realidad Constitucional, UNED, Madrid

---

Portero Molina, J.A., Constitución y jurisprudencia constitucional, Tirant lo Blanch, Valencia

---

Base de datos Aranzadi-derecho, Aranzadi,

Base de datos Tirant on line, Tirant on line,

Código, Normas Políticas, edición actualizada 2017, Tecnos, 2017, Madrid

---

Código, Leyes políticas del Estado, última, Civitas, Pamplona

---

www.congreso.es, www.congreso.es,

---

www.tribunalconstitucional.es, www.tribunalconstitucional.es,

---

www.senado.es, www.senado.es,

---

www.boe.es, www.boe.es,

---

www.cepc.es, www.cepc.es,

Tribunal europeo de derechos humanos,

---

www.derechoshumanos.net/tribunales/TribunalEuropeoDerechosHumanos-TEDH.htm,

---

Tribunal de Justicia de la Unión Europea, https://curia.europa.eu/jcms/jcms/j_6/es/,

---

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Dereito da Unión Europea/V08G081V01304

Constitución económica/V08G081V01946

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Dereito: Dereito constitucional I/V08G081V01103

Outros comentarios

Esta materia no PCEO en Administración e Dirección de empresas - Grado en Dereito se imparte no primeiro cuatrimestre do segundo Curso e o Profesor responsable se determinará no seu momento

DATOS IDENTIFICATIVOS**Dereito: Introducción ao dereito civil e dereito da persoa**

Materia	Dereito: Introdución ao dereito civil e dereito da persoa			
Código	V03G720V01212			
Titulación	PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas/Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS 6	Carácter FB	Curso 2	Cuadrimestre 1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Dereito privado			
Coordinador/a	Estévez Abeleira, Teresa Dolores			
Profesorado	Estévez Abeleira, Teresa Dolores			
Correo-e	estevez.abeleira@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Materia impartida no segundo cuadrimestre do 1º curso do Grao de Dereito na Facultade CCXX e do Traballo. Trátase dunha materia de formación básica que achega ao alumno ao concepto de Dereito civil, a persoa física e a persoa xurídica, as cousas e o patrimonio así como aos dereitos subxectivos. Permite coñecer institucións xurídicas esenciais no Dereito civil.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber facer

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Trátase dunha materia de formación básica que achega ao concepto de Dereito civil, a persoa física e a persoa xurídica, as cousas e o patrimonio así como dos dereitos subxectivos. Permite coñecer institucións xurídicas esenciais no Dereito civil.	CB2 CB3 CB4

Contidos

Tema	
Tema I: O Dereito civil.	O Dereito e as súas clasificacións. Concepto de Dereito civil. O Código civil: sistemática, estrutura e contido. O Título Preliminar do Código civil: especial consideración da interpretación das normas. A lexislación civil especial. Formación histórica do Dereito civil.
Tema II: A codificación e os Dereitos civís territoriais	A codificación e a progresiva descodificación. Os Dereitos civís territoriais e o Código civil. O Dereito civil de Galicia. Lexislación civil especial de Galicia.
Tema III: A persoa, en xeral.	Dereito civil e Dereito da persoa. Concepto e clases de persoa. Capacidade xurídica e capacidade de obrar. Os Dereitos da personalidade: consideracións xerais. En particular: O Dereito á vida e á integridade física. O Dereito á honra, á intimidade e á propia imaxe.
Tema IV: A persoa física.	Comezo da personalidade: o nacemento. A protección xurídica do nasciturus. Fin da personalidade: a morte. A maioría de idade. A menor idade: capacidade de obrar e responsabilidade. A emancipación.
Tema V: A incapacitación.	Significado da incapacitación. Concepto e caracteres. Causas de incapacitación. Requisitos e procedemento de incapacitación. A incapacitación de menores. Efectos da declaración xudicial de incapacidade. Internamento do presunto incapaz. A prodigalidad: procedemento e efectos.

Tema VI: A nacionalidade e a veciñanza civil.	A nacionalidade: concepto. Adquisición da nacionalidade española: adquisición orixinaria (atribución e dereito de opción) e non orixinaria (dereito de opción, carta de natureza, residencia). A consolidación da nacionalidade española. Perda da nacionalidade española. Recuperación da nacionalidade española. Dobre nacionalidade. Proba da nacionalidade española. A veciñanza civil: concepto e réxime xurídico (adquisición, perda e proba).
Tema VII: O domicilio.	Concepto e significado. Clases de domicilio. Pluralidade de domicilios e falta de domicilio. A ausencia: concepto e relevancia xurídica. A defensa do desaparecido. A ausencia non declarada no Dereito civil galego. A ausencia legal: requisitos, efectos e terminación. A declaración de falecemento: requisitos, efectos e cesación.
Tema VIII: O Rexistro Civil.	O Rexistro civil: concepto, significado e lexislación. Características xerais. Feitos inscribibles. Principios do Rexistro civil. Estrutura do Rexistro civil. Títulos que acceden ao Rexistro civil, control de legalidade. Asentos do Rexistro civil. Publicidade do Rexistro civil.
Tema IX: A persoa xurídica.	Concepto, función e significado. Abuso da persoa xurídica e levantamento do veo. Clases de persoas xurídicas. Constitución, adquisición e extinción da personalidade. Capacidade da persoa xurídica. Representación, domicilio e nacionalidade. Extinción da persoa xurídica. A asociación: concepto e regulación. Órganos. A fundación: concepto e regulación. Constitución da fundación. Órganos. Extinción e liquidación.
Tema X: As cousas.	Concepto e requisitos. Clasificación. Bens de dominio público e de propiedade privada. O patrimonio.
Tema XI: O dereito subxectivo.	Dereito subxectivo e relación xurídica: concepto. O Dereito subxectivo: clasificación. Exercicio dos dereitos subxectivos. Límites dos dereitos subxectivos: clasificación. A boa fe. O abuso do dereito. A doutrina dos propios actos. Limitacións temporais: a prescrición e a caducidade.
Tema XII: Feitos, actos e negocios xurídicos. A representación.	O feito xurídico e o acto xurídico. O negocio xurídico: concepto e clases. Elementos esenciais do negocio xurídico: obxecto, causa, forma e declaración de vontade. Elementos accidentais do negocio: condición, termo e modo. Os vicios da vontade. Ineficacia do negocio xurídico. A representación: concepto e clases. Apoderamiento e ratificación.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	36	36	72
Seminario	13	15	28
Exame de preguntas de desenvolvemento	2	31	33
Estudo de casos	1	9	10
Autoavaliación	1	6	7

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto que deberá desenvolver o estudante.
Seminario	Se valora a capacidade dos alumnos para o análise dos casos propostos na aula así como para a elaboración e exposición de traballos de temática xurídica, valorando fluidez e dominio da materia, así como a súa capacidade de integrarse no grupo, asumindo as correspondentes responsabilidades que redundarán en beneficio do grupo.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Actividade académica desenvolvida polo profesorado, individual ou en pequeno grupo, que ten como finalidade atender as necesidades e consultas do alumnado relacionadas co estudo e/ou temas vinculados coa materia, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Esta actividade pode desenvolverse de forma presencial (directamente na aula e nos momentos que o profesor ten asignados a tutorías de despacho) ou de forma non presencial (a través do correo electrónico ou do campus virtual).

Avaliación

Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas

Exame de preguntas de desenvolvemento	Proba para a avaliación das competencias que inclúen preguntas abertas sobre os temas do programa da asignatura. Os/as alumnos/as deben desenvolver, relacionar, organizar e presentar os coñecementos que teñen sobre a materia en respostas extensas ás preguntas formuladas.	70	CB2 CB3
Estudo de casos	Esta proba inclúe a realización de casos prácticos (15%) e dun traballo (10%). Casos prácticos: Evaluación dos casos prácticos planteados na aula, que se realizarán de forma individual ou en grupo, segundo a proposta do/a profesor/a: 15%. Traballo: Elaboración en grupo e exposición individual dun traballo sobre contidos da asignatura propostos polo/a profesor/a: 10%. Nesta proba se valorará, na súa elaboración, ademais do contido, o cumprimento de certas formalidades (extensión, tipo de letra, interlineado, índice que incluya unha introdución e bibliografía, e notas a pé de páxina) e, na súa exposición, a fluidez, o emprego de terminoloxía xurídica, que sexa exposto de memoria e a capacidade de resolver dúbidas formuladas polos/as compañeiros/as e o/a profesor/a.	25	CB2
Autoavaliación	Os/as alumnos/as se evalúan a través de preguntas que se formulan entre eles en base a un traballo previo que habrá de facer individualmente cada alumno/a, no que plantexarán e resolverán vinte preguntas relativas aos temas expostos na aula hasta a data. O 100% da calificación será a suma da nota dada polo/a compañeiro/a (50%) e do/a profesor/a (50%).	5	CB2

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Enténdese, como regra xeral, que os/as alumnos/as optan polo sistema de avaliación continua. O/A alumno/a deberá obter na proba de contidos, como mínimo, un 3 sobre 10 en cada pregunta formulada -nunha delas será posible elixir entre dous opcións- e, para poder compensar a parte teórica con a parte práctica, deberá alcanzar, como mínimo, un 3 sobre dez na proba práctica da asignatura -integrada polos casos prácticos, traballo/s e/ou exposicións e unha proba de autoevaluación- e un 4 sobre dez na proba de contidos. A proba de contidos ten un valor do 70% da calificación; o estudo dos casos prácticos un 15 %; as exposicións individuais de traballos realizados en grupo teñen un valor do 10%; e a proba de autoevaluación ten un valor do 5% da calificación da asignatura. O/A alumno/a que non se acolla ao sistema de avaliación continua por deixala ou por no poder asistir deberá facer unha proba final na que se lle formularán, en relación cos contidos da materia, iguais preguntas de resposta longa que aos/ás alumnos/as que siguen o sistema de avaliación continua incrementadas en unha, con un valor do 70% da calificación e, ademais, un/uns caso/s prácticos cun valor do 30% da calificación. O/A alumno/a deberá obter, como mínimo, un 3 sobre dez en cada pregunta da proba de contidos e, para poder compensar a parte teórica e práctica, un 3 sobre dez nel/os caso/s e un 4 sobre dez na proba de contidos. No mesmo curso gardaránse as notas da avaliación continua do segundo período para xuño/xullo. Convocatoria Fin de carreira: Os/As alumnos/as deberán facer unha proba final na que se lle formularán, en relación cos contidos da materia, iguais preguntas de resposta longa incrementadas en unha respecto de aqueles que opten pola avaliación continua cun valor do 70% da calificación e, ademais, un/s caso/s prácticos cun valor do 30% da calificación. Deberá obter, como mínimo un 3 sobre dez en cada pregunta da proba de contidos e, para poder compensar a parte teórica e práctica, un 3 sobre dez nel/es caso/s e un 4 sobre dez na proba de contidos. Alumnos/as con necesidades especiais: Se realizará a adaptación curricular dacordo con o suxerido polo coordinador de discapacidade segundo os protocolos da Universidade. As datas e horarios das probas de avaliación das diferentes convocatorias son as especificadas no calendario de probas de avaliación aprobado pola Xunta de Facultade para o curso 2017/2018. A reseña bibliográfica que se inclúe nesta guía docente ten por obxecto facilitar aos/ás alumnos/as unha lista aberta de posibles manuais sobre os contidos da materia, cun carácter meramente informativo, aos que poidan acudir para completar as explicacións que proporcione o/a profesor/a na aula.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

LASARTE, C., Principios de Derecho civil, Tomo I, última edición,
O`CALLAGHAN, X., Compendio de Derecho Civil, tomo I, última edición,
DÍEZ-PICAZO, L./GULLÓN, A., Sistema de Derecho civil, volumen I, última edición,
ALBALADEJO, M., Derecho civil, tomo I, última edición,
Código civil, última edición,
Ley de Derecho civil de Galicia 2/2006,

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Dereito civil I. Obrigas e contratos/V08G081V01301
Dereito civil II. Dereitos reais/V08G081V01404
Dereito civil III. Familia e sucesións/V08G081V01501

Outros comentarios

Esta materia será impartida no PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas-Grao en Dereito no 1º cuadrimestre do 2º curso pola profesora Teresa Estévez Abeleira.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Empresa: Matemática das operacións financeiras**

Materia	Empresa: Matemática das operacións financeiras			
Código	V03G720V01213			
Titulación	PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas/Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS 6	Carácter FB	Curso 2	Cuadrimestre 1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Economía financeira e contabilidade			
Coordinador/a	Rodríguez Parada, Sonia			
Profesorado	Rodríguez Parada, Sonia			
Correo-e	srparada@uvigo.es			
Web	http://faitic.uvigo.es/index.php/es/			
Descrición xeral	Matemática das operacións financeiras é unha materia que introduce ao estudante na lóxica da valoración financeira. O seu estudo resulta fundamental para a toma de decisións e a correcta interpretación da información no ámbito das finanzas e a contabilidade. Baixo o principio básico do valor do diñeiro no tempo, o estudante coñece e aplica a metodoloxía matemático-financeira á análise das operacións financeiras máis frecuentemente contratadas.			

Competencias

Código	Tipoloxía
--------	-----------

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Empregar as ferramentas de valoración financeira máis apropiadas para a resolución dos problemas expostos	
Mostrar fluidez na resolución dos problemas financeiros básicos e interpretar correctamente os seus resultados	
Utilizar, de forma adecuada, vocabulario e simboloxía matemático-financeira	
Xulgar a consistencia dos seus resultados	
Resolver cuestións financeiras mediante o uso da folla de cálculo	
Organizar de forma eficiente a aprendizaxe	
Identificar o campo de aplicación xeral da Matemática financeira	
Distinguir os aspectos esenciais das operacións financeiras	
Aplicar a lóxica da valoración financeira a novas operacións	
Manexar fontes de información económico-financeira fiables e actualizadas	
Incorporar a retroalimentación personalizada para consolidar o seu proceso de aprendizaxe	
Mostrar unha actitude respectuosa cos demais e consigo mesmo no seu proceso de aprendizaxe	
Realizar actividades que se propoñen de forma voluntaria para a súa autoevaluación	

Contidos

Tema
------

1. Conceptos básicos: lóxica da valoración financeira e operación financeira	<ul style="list-style-type: none"> 1.1. Valor do diñeiro no tempo 1.2. Capital financeiro 1.3. Comparación e elección de capitais financeiros 1.4. Lei financeira<ul style="list-style-type: none"> 1.4.1. Lei financeira de capitalización 1.4.2. Lei financeira de desconto 1.5. Suma financeira de capitais financeiros 1.6. Operación financeira<ul style="list-style-type: none"> 1.6.1. Concepto 1.6.2. Elementos 1.6.3. Clasificación 1.7. Reserva matemática nunha operación financeira<ul style="list-style-type: none"> 1.7.1. Concepto 1.7.2. Métodos de cálculo 1.8. Principios lóxicos de valoración financeira<ul style="list-style-type: none"> 1.8.1. Subestimación de capitais futuros respecto dos presentes de igual contía 1.8.2. Proxección ou substitución financeira para capitais financeiros 1.8.3. Produtividade nominal 1.8.4. Equivalencia en toda operación financeira
2. Operacións financeiras de capitalización	<ul style="list-style-type: none"> 2.1. Leis financeiras de capitalización 2.2. Capitalización simple<ul style="list-style-type: none"> 2.2.1. Concepto 2.2.2. Formulación matemática 2.2.3. Interese simple 2.2.4. Tipos de interese 2.2.5. Liquidación de intereses nunha conta corrente 2.3. Capitalización composta<ul style="list-style-type: none"> 2.3.1. Concepto 2.3.2. Formulación matemática 2.3.3. Interese composto 2.3.4. Tipos de interese 2.4. Comparación de montantes en capitalización simple e composta 2.5. Reserva matemática dunha operación financeira de capitalización<ul style="list-style-type: none"> 2.5.1. Cálculo polo método retrospectivo 2.5.2. Cálculo polo método prospectivo 2.6. Tipo de interese e inflación
3. Operacións financeiras de desconto	<ul style="list-style-type: none"> 3.1. Leis financeiras de desconto 3.2. Desconto simple comercial<ul style="list-style-type: none"> 3.2.1. Concepto 3.2.2. Formulación matemática 3.2.3. Desconto simple 3.2.4. Tipos de desconto 3.3. Desconto bancario<ul style="list-style-type: none"> 3.3.1. Concepto 3.3.2. Modalidades 3.3.3. Desconto dun efecto 3.3.4. Desconto dunha remesa de efectos 3.4. Vencimientos<ul style="list-style-type: none"> 3.4.1. Vencimiento común 3.4.2. Vencimiento medio

4. Rendas financeiras certas	<ul style="list-style-type: none"> 4.1. Concepto 4.2. Elementos dunha renda 4.3. Tipos de rendas 4.4. Valoración financeira dunha renda <ul style="list-style-type: none"> 4.4.1. Valor actual 4.4.2. Valor final 4.4.3. Relación entre valor actual e valor final 4.5. Valoración de rendas constantes <ul style="list-style-type: none"> 4.5.1. Rendas temporais 4.5.2. Rendas perpetuas 4.6. Valoración de rendas variables <ul style="list-style-type: none"> 4.6.1. Rendas temporais 4.6.2. Rendas perpetuas 4.7. Rendas financeiras equivalentes 4.8. Rendas valoradas a tipo de interese variable
5. Operacións financeiras de préstamo	<ul style="list-style-type: none"> 5.1. Concepto 5.2. Clasificación 5.3. Tipos de interese 5.4. Formas de amortizar un capital <ul style="list-style-type: none"> 5.4.1. Amortización a prazo fixo 5.4.2. Amortización normal ou americana 5.4.3. Amortización sucesiva 5.5. Métodos de amortización sucesiva: casos particulares <ul style="list-style-type: none"> 5.5.1. Método de amortización francés 5.5.2. Método de amortización con termos crecentes en progresión xeométrica 5.5.3. Método de amortización italiano 5.6. Préstamos con carencia 5.7. Préstamos con cancelación anticipada 5.8. Préstamos indizados
6. Operacións financeiras de constitución	<ul style="list-style-type: none"> 6.1. Concepto 6.2. Clasificación 6.3. Formas de constituír un capital 6.4. Casos particulares en modalidade prepagable <ul style="list-style-type: none"> 6.4.1. Termos constitutivos constantes 6.4.2. Termos constitutivos crecentes en progresión xeométrica 6.4.3. Cotas de constitución constantes 6.5. Casos particulares en modalidade pospagable <ul style="list-style-type: none"> 6.5.1. Termos constitutivos constantes 6.5.2. Termos constitutivos crecentes en progresión xeométrica 6.5.3. Cotas de constitución constantes
7. Custo e rendemento das operacións financeiras	<ul style="list-style-type: none"> 7.1. Operacións financeiras simples 7.2. Operacións financeiras compostas

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	22	0	22
Resolución de problemas	24	0	24
Titoría en grupo	4	15	19
Outros	0	22	22
Probas de resposta curta	3	10	13

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	<p>Explicación dos contidos máis relevantes e de maior dificultade conceptual. Selección de exemplos para clarificar conceptos.</p> <p>Distribución: 15 sesións de 1 hora e media cada unha.</p> <p>Carácter presencial</p>

Resolución de problemas	Resolución de problemas sobre operacións financeiras. Plantéanse dúas modalidades de exercicios e casos: a) Con resolución tutelada polo docente, tras un previo debate de propostas entre os estudantes. b) Con resolución autónoma, como evidencia do progreso de aprendizaxe de cada estudante. Nas prácticas inclúense exercicios de tipo básico, intermedio e avanzado. Distribución: 9 sesións de 2 horas e media cada unha. Carácter presencial
Titoría en grupo	Realízanse dúas titorías en grupo durante o curso, cun dobre obxectivo: a) Resolución de dúbidas sobre o programa impartido. b) Control de competencias de coñecemento e destreza na práctica, a través de dúas probas de nivel básico, que forman parte da avaliación continua. Primeira proba: temas 1, 2, 3 e 4. Segunda proba: temas restantes. Distribución: 2 sesións (a metade de curso e a final de curso) de 2 horas e media cada unha. Carácter presencial

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Titorías individuais no despacho do profesor, dentro do horario establecido para realizar unha docencia máis personalizada.
Resolución de problemas	Titorías individuais no despacho do profesor, dentro do horario establecido para realizar unha docencia máis personalizada. Os estudantes tamén poden obter retroalimentación personalizada do seu proceso de aprendizaxe na aula virtual.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Resolución de problemas	<p>AVALIACIÓN CONTINUA:</p> <p>Conxunto de tarefas que o alumno realiza durante todo o cuadrimestre, sobre competencias xenéricas, específicas e transversais.</p> <p>RESULTADOS DE APRENDIZAXE:</p> <p>Empregar as ferramentas de valoración máis apropiadas para a resolución dos problemas expostos.</p> <p>Mostrar fluidez na resolución dos problemas financeiros básicos e interpretar correctamente os seus resultados.</p> <p>Utilizar, de forma adecuada, vocabulario e simboloxía matemático-financeira.</p> <p>Xulgar a consistencia dos seus resultados.</p> <p>Resolver cuestións financeiras mediante o uso da folia de cálculo.</p> <p>Organizar de forma eficiente a aprendizaxe.</p> <p>Identificar o campo de aplicación xeral da Matemática financeira.</p> <p>Distinguir os aspectos esenciais das operacións financeiras.</p> <p>Manexar fontes de información económico-financeira fiables e actualizadas.</p> <p>Incorporar a retroalimentación personalizada para consolidar o seu proceso de aprendizaxe.</p> <p>Mostrar unha actitude respectuosa cos demais e consigo mesmo no proceso de aprendizaxe.</p> <p>Realizar actividades de autoavaliación.</p>	30	
Probas de resposta curta	<p>EXAME FINAL:</p> <p>Proba presencial, na data oficialmente establecida.</p> <p>Avalíase a adquisición de competencias de coñecemento, a destreza na práctica e a aplicación da lóxica financeira a novas situacións.</p> <p>Consta de tres niveles: básico, intermedio e avanzado.</p>	70	

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Na primeira sesión do curso coméntase con detalle toda a información relativa á avaliación continua eponse a disposición do alumno o cronograma da materia, con planificación semanal do seu proceso de aprendizaxe. Ademais, preséntase o curso en liña MOF Virtu@l, especificamente deseñado para a aprendizaxe de Matemática financeira, seguindo o programa da materia e o ritmo pautado nas clases presenciais.

A nota de avaliación continua do alumno consérvase, exclusivamente, no curso académico no que se obtén.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Rodríguez Sánchez, J. A. y Rodríguez Parada, S. M., MOF Virtu@l: un recurso para el aprendizaje colaborativo, 2017, Plataforma Moodle. Fatic. Universidad de Vigo

Pablo López, A. de, Matemática de las operaciones financieras I y II, 2000, UNED, Madrid

Pablo López, A. de, Manual práctico de Matemática comercial y financiera. Tomos I y II., 2001, Centro de Estudios Ramón Areces, Madrid.

Bibliografía Complementaria

Guthrie, G. L. & Lemon, L. D., Mathematics of Interest Rate and Finance, 2004, Prentice Hall, Upper Saddle River, NJ.

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Decisiones de investimento/V03G020V01402

Outros comentarios

Esta materia no PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas - Grao en Dereito impártese no 1º cuatrimestre do 2º curso.

A profesora responsable é Sonia M. Rodríguez Parada.

DATOS IDENTIFICATIVOS

Econometría

Materia	Econometría			
Código	V03G720V01214			
Titulación	PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas/Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Economía aplicada			
Coordinador/a	Verdugo Matés, María Victoria			
Profesorado	Verdugo Matés, María Victoria			
Correo-e	vverdugo@uvigo.es			
Web	http://webs.uvigo.es/vverdugo/			
Descrición xeral	A materia encádrase no primeiro cuadrimestre do segundo curso do grao. Trátase da unha materia para alumnos que xa completaron o primeiro curso, e que por tanto posúen formación nas disciplinas de matemáticas e estatística, un coñecemento básico das cales é moi importante para o estudo da econometría. Deste xeito, o alumno áchase preparado para abordar unha materia de análise como é a econometría, na que empregar os seus coñecementos estatísticos para construír modelos econométricos xenerais, que son aplicables en principio ao estudo e resolución de problemas dunha ampla variedade de materias relacionadas coa titulación.			

Competencias

Código	Tipoloxía
--------	-----------

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Comprensión das técnicas *econométricas básicas desde un punto de vista teórico e aplicado.	
Manexo das técnicas e ferramentas básicas para a cuantificación das relacións entre variables relevantes do mundo económico e empresarial.	
Habilidades para a resolución de problemas de maneira eficaz, así como para a argumentación rigorosa e *inteligible.	

Contidos

Tema	
1. Modelización econométrica.	Definición e obxectivos do modelo econométrico. Deseño e construción do modelo econométrico.
2. Modelo de Regresión Lineal Clásico (MRLC).	Especificación do modelo. Hipóteses básicas do modelo. Estimación e interpretación dos coeficientes estimados. Propiedades dos *estimadores. Bondade de axuste. Contrastes de hipóteses. Predición. Outras cuestións relacionadas co Modelo de Regresión Lineal Clásico (MRLC).
3. Incumprimento das hipóteses clásicas.	Análise, Consecuencias, Diagnoses e posibles solucións se hai incumprimento das hipóteses clásicas.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	20	30	50
Resolución de problemas	6	15	21
Prácticas en aulas informáticas	15	30	45
Titoría en grupo	5	0	5
Outras	2	20	22
Observación sistemática	2	5	7

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, complementada co uso de medios audiovisuais, así como a introdución dalgunhas preguntas dirixidas ao estudante, coa finalidade de transmitir coñecementos e facilitar a aprendizaxe.

Resolución de problemas	Permite ao alumnado *implementar de forma efectiva os coñecementos teóricos adquiridos a partir das sesións maxistras a través da realización de actividades tales como resolución de cuestións, exercicios e problemas. Os obxectivos desta técnica son: alcanzar unha maior competencia no manexo dos contidos aprendidos así como ilustrar as súas potenciais aplicacións.
Prácticas en aulas informáticas	Nestas sesións de laboratorio informático aplicaranse os coñecementos adquiridos nas clases teóricas e prácticas para realizar supostos prácticos coa axuda dun paquete informático *econométrico. Os alumnos traballarán de forma autónoma, individualmente ou en grupo, baixo a supervisión do profesor.
Tutoría en grupo	Entrevistas que o alumno mantén co profesor para asesoramento e desenvolvemento de actividades da *signatura e do proceso de aprendizaxe

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas	Resolvéronse exercicios e problemas, resolvendo as dúbidas dos alumnos
Prácticas en aulas informáticas	Durante practícalas resolvéronse as dificultades dos alumnos
Tutoría en grupo	Atendeuse persoalmente os grupos de alumnos para resolver a **suas dificultades

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Resolución de problemas	A valoración neste contexto pode consistir na entrega de exercicios, cuestións, exposición en pizarra, traballos, etc...	20	
Prácticas en aulas informáticas	A valoración neste contexto pode consistir na entrega de supostos , exposición de supostos no laboratorio, traballos, etc...	20	
Outras	Proba final	50	
Observación sistemática	Seguimento dla actitude do alumno nas actividades	10	

Outros comentarios e avaliación de Xullo

O docente poderá establecer unha nota mínima na proba final para poder superar a materia.

O docente poderá establecer a posibilidade de superar a materia e poder alcanzar o 100% da cualificación sen necesidade de realizar o exame final.

Cando non proceda a avaliación continua, o docente poderá establecer a posibilidade de poder superar a materia cun exame final: exame teórico-práctico no que se avalían as competencias globais da materia e co que poder alcanzar o 100% da cualificación.

As datas de exames deberán ser consultadas na Páxina web da Facultade.

Esta materia no PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas-Grao en Dereito impártese no 1º cuatrimestre do 2º curso e o profesorado responsable está integrado por: Mª Vitoria Verdugo Matés.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Verdugo Matés, M.V. y otros, Análisis Económico. Una aproximación práctica con Shazam, Delta Publicaciones, 2006, Madrid

Fernández-Jardón, C. M. y otros, Econometría Estática Aplicada, Tórculo, 1997, Santiago de Compostela

Novalés, A, Econometría, segunda edición, McGraw-Hill, 1997, Madrid

Greene, W.H., Análisis Económico, tercera edición, Prentice-Hall, 1999, Madrid

Guisan M.C, Econometría, Mc GrawHill, 1997, Madrid

Dougherty, C., Introduction to Econometrics, second edition, Oxford University Press, 2002, United States

Wooldridge, J.M, Introducción a la Econometría: Un enfoque moderno, segunda edición, Thomson-Learning, 2003, Madrid

Gujarati, Econometría, cuarta edición, McGraw-Hill, 2003, Madrid

Martín, G., J.M. Labeaga y F. Mochón, Introducción a la Econometría, Prentice Hall, 1997, Madrid

Carrascal, U., González, Y. y Rodríguez, B., Análisis econométrico con EVIEWS, primera edición, Ra-Ma, 2001, Madrid

Pena, J. B. y otros, Cien ejercicios de Econometría, Pirámide, 1999, Madrid

Pérez, C., Problemas resueltos de Econometría, Thomson Paraninfo, 2006, Madrid

Recomendacións

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Estatística: Estatística/V03G020V01204

Matemáticas: Matemáticas/V03G020V01104

DATOS IDENTIFICATIVOS**Macroeconomía**

Materia	Macroeconomía			
Código	V03G720V01215			
Titulación	PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas/Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Fundamentos da análise económica e historia e institucións económicas			
Coordinador/a	Falagán Mota, Jorge			
Profesorado	Falagán Mota, Jorge			
Correo-e	falagan@uvigo.es			
Web	http://http://faitic.uvigo.es/			
Descrición xeral	A macroeconomía céntrase no estudo da conduta da economía no seu conxunto. Analiza: o crecemento a longo prazo, as fluctuacións cíclicas da produción total, o desemprego e a inflación, a oferta monetaria e o déficit presupuestario e o comercio e as finanzas internacionais. Ademais estuda o efecto que ten sobre a economía a aplicación por parte dos gobernos de diferentes políticas económicas			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• saber

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Lograr o manexo por parte dos estudantes da análise económica a través das súas ferramentas básicas, de modo que para abordar preguntas económicas sexan capaces de construír modelos económicos simples, que mediante unha representación simplificada da realidade permitan tratar axeitadamente o problema	CB2 CB5
Habilidades na busca, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante e do seu contido	CB3 CB4
Espertar o interese dos estudantes respecto á análise dos efectos das políticas macroeconómicas, de modo que ante a aplicación dun novo instrumento de política económica sexan capaces de formarse unha opinión fundamentada sobre a súa eficacia na consecución dos obxectivos para os cales se formulase	CB2

Contidos

Tema	
1. Introducción á Macroeconomía	Temas de estudo da Macroeconomía. A medición da actividade económica.
2. O mercado de bens	Modelo renta gasto. Curva IS.
3. Os mercados financeiros	A oferta e a demanda de diñeiro. A determinación do tipo de xuro. O Banco Central. O multiplicador monetario. A curva LM.
4. Análise conxunta dos mercados de bens e financeiros: o modelo IS-LM	Obtención da curva de demanda.
5. O mercado de traballo	Variables relevantes do mercado de traballo. Determinación de salarios. Determinación de prezos. Taxa de paro natural.
6. Análise conxunta de todos os mercados: o modelo OA-DA	A obtención da curva de oferta. O equilibrio a curto e medio prazo.
7. A curva de Phillips	(*)
8. A inflación, a actividade e o crecemento da cantidade de diñeiro	(*)

Planificación docente			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	2	4
Lección maxistral	28	42	70
Resolución de problemas	14	18	32
Resolución de problemas	6	16	22
Exame de preguntas de desenvolvemento	2	20	22

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo.
Resolución de problemas	Actividade na que se formulan problemas ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver as solucións adecuadas ou correctas mediante a aplicación da lóxica, fórmulas ou algoritmos, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados. Tamén poderán analizarse feitos, problemas ou sucesos reais coa finalidade de coñecelo, interpretalo, reflexionar e completar coñecementos.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas	Formulación, análise, resolución e debate de problemas ou exercicios relacionados co tema do tema

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Exame de preguntas de desenvolvemento	Exame final que terá lugar na data oficial establecida no calendario de exames. O examen evaluará toda a materia exposta ao longo do curso.	60	CB2
Resolución de problemas	Para levar a cabo a avaliación continua realizaranse ao longo do curso varias probas sobre os diferentes temas que inclúe a asignatura.	40	CB2 CB3 CB4 CB5

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Na 1ª convocatoria o alumno/a terá a posibilidade de superar a materia a través da avaliación continua; sempre que en cada proba obteña unha cualificación maior ou igual a 4 puntos sobre 10.

Se o alumno/a non realizou a avaliación continua ou quere mellorar a cualificación obtida a través desta, poderá presentarse ao exame final escrito. Nese caso, a nota final da materia resultará da suma ponderada da nota obtida na avaliación continua, que supoñerá un 40% da nota final, e a nota obtida no exame escrito, que valerá o 60% restante da nota final. Para aprobar a materia será preciso obter unha nota igual ou superior a 5 puntos sobre 10.

Na 2ª convocatoria manterase este mesmo criterio; é dicir, a nota da avaliación continua pondérase por un 40% e a nota do exame escrito por un 60%.

Avaliación continua: O 40% (no caso de optar por presentarse ao exame final) ou o 100% da nota obterase mediante a avaliación continua do alumno, o que inclúe a asistencia tanto ás clases teóricas coma ás clases prácticas e a nota das probas que se realizan ao longo do curso. Concretamente, a puntuación será a seguinte:

Ata 10 puntos polas notas das probas realizadas.

asistencia ás clases teóricas e clases prácticas é obrigatoria para poder realizar unha avaliación continua, polo que a ausencia inxustificada será penalizada segundo os seguintes criterios:

- 0-3 faltas sen xustificar: Non se restan puntos.
- 4-5 faltas sen xustificar: 1 punto menos.
- 6-7 faltas sen xustificar: 2 puntos menos.
- A partir de 8 faltas sen xustificar: A puntuación da avaliación continua reducirase en 2 puntos por cada nova falta.

Exame escrito (ata 6 puntos) un exame final escrito, no caso de que o

alumno/a non realizase a avaliación continua ou desexe mellorar a cualificación obtida nela, que terá lugar na data oficial establecida no calendario de exames. Será necesario, para poder superar a materia, alcanzar unha nota de 5 puntos sobre 10 no exame.

Os alumnos que non realicen a avaliación continua nin o exame final teñen dereito a figurar en actas como non presentados.

NOTA IMPORTANTE SOBRE A 2ª CONVOCATORIA:

A cualificación que obtivesen os alumnos pola avaliación continua manterase na 2ª convocatoria.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Blanchard, O.; Amighini, A. y Giavazzi, F., Macroeconomía, 5ª edición,, Pearson Educación, 2012, Madrid

Bibliografía Complementaria

Belzunegui, B.; Cabrerizo J.; Padilla R. y Valero I., Macroeconomía: Problemas y ejercicios resueltos, 3ª edición, Pearson Prentice-Hall, 2013, Madrid

---

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Economía: Economía española e mundial/V03G020V01201

Economía: Microeconomía/V03G020V01101

Outros comentarios

As datas de exames se poderán atopar na seguinte ligazón:

<http://fccee.uvigo.es>

Esta materia no PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas/Grao en Dereito impártese no 1º cuadrimestre do 2º curso do Programa de Simultaneidade e o profesor responsable é Jorge Falagán Mota

As datas de exames no PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas/Grao en Dereito se poderán atopar na seguinte ligazón: <http://doblegradoad.uvigo.es/docencia/segundo-curso>

DATOS IDENTIFICATIVOS**Dereito da Unión Europea**

Materia	Dereito da Unión Europea			
Código	V03G720V01216			
Titulación	PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas/Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	1c
Lingua impartición	Castelán Inglés			
Departamento	Dereito público			
Coordinador/a				
Profesorado				
Correo-e				
Web				
Descrición xeral	O estudo desta materia permitirá ao estudante coñecer mellor a súa condición de cidadán europeo e, sobre todo, ampliará a súa comprensión da dimensión xurídica da Unión Europea. Isto último permitiralle constatar a importancia que pode alcanzar o dereito nos procesos de integración.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber facer • Saber estar / ser
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Coñecer a estrutura organizativa e institucional da UE, así como o Ordenamento xurídico comunitario e as súas fontes e incidencia no ordenamento nacional así como as súas relacións co ordenamento xurídico internacional	
Ser capaz de manexar e interpretar o ordenamento xurídico comunitario.	
Que os estudantes demostrasen posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral, e adóitase atopar a un nivel que, aínda que se apoia en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	CB1
Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ao seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	CB2
Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	CB3
Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solucións a un público tanto especializado como non especializado.	CB4
Que os estudantes desenvolvesen aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	CB5
Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.	
Coñecer as distintas manifestacións do Dereito na súa evolución histórica e na súa realidade actual.	
Ser capaz de utilizar os principios e valores constitucionais como ferramenta de traballo da interpretación do dereito e desenvolver dialéctica xurídica.	

Ser capaz de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar

Capacidade de análise e síntese para a elaboración e defensa de argumentos, así como, organización, planificación e utilización do tempo ante situacións de presión

Uso de linguas estranxeiras nas actividades das diferentes materias.

Capacidade para a toma de decisións de forma autónoma e independente de liderado e capacidade para o traballo cooperativo en equipo, como habilidades nas relacións interpersoais que favorezan a eficacia interpersoal.

Capacidade de comportarse de maneira ética e con responsabilidade social como cidadán e como profesional, respectando a diversidade e *multiculturalidad.

Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados da realidade en relación co seu significado e relacionalos coas distintas ramas do ordenamento xurídico.

Contidos

Tema

Tema 1. Orixe e evolución histórica da Unión Europea	<ul style="list-style-type: none"> - Antecedentes históricos da UE - O proceso de profundización da UE: a revisión dos Tratados comunitarios - A adhesión de novos Estados
Tema 2. A especificidade do fenómeno comunitario fronte ao ordenamento internacional	<ul style="list-style-type: none"> - Configuración xurídica: a UE como Organización Internacional - Valores, obxectivos e principios - Sistema de competencias
Tema 3. A especificidade do Dereito da Unión Europea fronte ao dereito interna (I)	<ul style="list-style-type: none"> - A integración europea no marco das formas de Estado - O Dereito orixinario e o concepto de Constitución
Tema 4. A especificidade do Dereito da Unión Europea fronte ao dereito interna (II)	<ul style="list-style-type: none"> - Bases constitucionais da pertenza á Unión Europea - A pertenza á UE e as súas consecuencias sobre o sistema constitucional de fontes do Dereito - A pertenza á Unión Europea e as súas consecuencias sobre a organización territorial do Estado español
Tema 5. Sistema institucional da UE (I)	<ul style="list-style-type: none"> - Consideracións xerais: principios e medios - O Consello Europeo - O Consello
Tema 6. Sistema institucional da UE (II)	<ul style="list-style-type: none"> - O Parlamento Europeo - A Comisión - Outras institucións e órganos
Tema 7. Ordenamento xurídico da UE (I)	<ul style="list-style-type: none"> - O Dereito orixinario - O Dereito derivado - O proceso de formación do Dereito derivado
Tema 8. Ordenamento xurídico da UE (II)	<ul style="list-style-type: none"> - As relacións entre o Dereito da UE e os Dereitos internos dos Estados membros - Os principios de efecto directo, primacía e responsabilidade do Estado - Desenvolvo e execución do Dereito da UE
Tema 9- Sistema xudicial da Unión Europea	<ul style="list-style-type: none"> - O Tribunal de Xustiza da UE: organización e funcionamento - Sistema de recursos ante o TJUE - A cuestión prejudicial: cooperación entre o TJUE e o xuíz nacional
Tema 10. A aplicación do dereito da Unión Europea (I): Dereitos humanos e cidadanía europea	<ul style="list-style-type: none"> - O proceso de incorporación dos dereitos no Dereito da UE - A Carta de Dereitos Fundamentais da UE - A cidadanía europea
Tema 11. A aplicación do dereito da Unión Europea (I): As liberdades fundamentais do mercado interior	<ul style="list-style-type: none"> - O proceso de integración económica - A libre circulación de mercadorías e capitais - A libre circulación de persoas e servizos
Tema 12. A aplicación do dereito da Unión Europea (II): As Políticas da UE	<ul style="list-style-type: none"> - As políticas comúns da Unión - As políticas compartidas da Unión - As políticas nas que a Unión dispón de competencias de cooperación, apoio, complemento ou axuda
Tema 13: Acción exterior da Unión Europea: Política exterior e de seguridade común	<ul style="list-style-type: none"> - A personalidade internacional da UE - As competencias internacionais da UE - A Política exterior e de seguridade común
Tema 14. Espazo de liberdade, seguridade e xustiza: tutela xudicial e procesual na Unión Europea	<ul style="list-style-type: none"> - Proceso de constitución do Espazo de liberdade, seguridade e xustiza - Control de fronteiras, asilo e inmigración - Cooperación xudicial, civil e penal - Cooperación policial en materia penal

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Estudo de casos	15	30	45
Lección maxistral	36	54.5	90.5
Exame de preguntas de desenvolvemento	3	11.5	14.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Estudo de casos	Proba en que se expón unha situación ou problemática xa dada ou que pode darse, partindo dos diferentes factores involucrados, a análise dos antecedentes, condicións, da situación, etc.
Lección maxistral	Nas sesións maxistras presentárase e explicará ao alumno os aspectos principais da disciplina

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Atenderanse e resolverán as dúbidas expostas polo alumnado en relación *co os contidos da materia impartidos durante as sesións maxistras.
Estudo de casos	Calquera dúbida ou cuestión poderá plantexarse nas clases prácticas, teóricas ou no horario de tutorías que se publicará ó inicio do curso.

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Estudo de casos	Proba en que se expón unha situación ou problemática xa dada ou que pode darse, partindo dos diferentes factores involucrados, a análise dos antecedentes, condicións, da situación, etc.	20	CB2 CB3
Exame de preguntas de desenvolvemento	Avaliación do resultado final de aprendizaxe mediante o desenvolvemento de pregunta/*s sobre contidos propios da materia.	80	CB1 CB4 CB5

Outros comentarios e avaliación de Xullo

EVALUACION: A impartición e avaliación desta materia é responsabilidade de dúas áreas de coñecemento: A área de Dereito Constitucional e a área de Dereito Internacional Público. Antes do comezo das clases determinarase que temas concretos e en que períodos impartiranse por profesores das respectivas áreas de coñecemento. A área de Dereito Internacional Público impartirá os temas 1 e 2; 5 e 6; e 11-13, que serán impartidos na primeira metade do cuadrimestre. A área de Dereito constitucional impartirá as leccións 3 e 4; 7-10; e 14, que serán impartidas na segunda metade do cuadrimestre. En canto ás dúas primeiras semanas do cuadrimestre, que se dedican a clases intensivas teóricas, serán impartidas en primeiro lugar pola área de Dereito Internacional Público e a continuación pola área de Dereito constitucional. As datas e horarios das probas de avaliación das diferentes convocatorias serán as especificadas no calendario de probas de avaliación aprobado pola Xunta de Facultade para o curso 2016/2017. Será condición imprescindible para contabilizar a avaliación continua obter un mínimo de 5 sobre 10 na proba de desenvolvemento de respostas longas.

PRIMEIRA CONVOCATORIA:A) A avaliación continua supón un 20 % sobre o total da cualificación final e o exame suporá o 80 % restante. Leste consistirá nunha proba de desenvolvemento de diferentes preguntas sobre o contido da materia.B) Aqueles alumnos que non sigan durante o curso o sistema de avaliación continua ou que non o superaron terán dereito a un exame final que implicará por unha banda o desenvolvemento por escrito de diferentes preguntas do programa e suporá o 80% de cualificación final así como a realización dun suposto práctico que suporá o 20% da cualificación restante.NA SEGUNDA CONVOCATORIA:A) Aos alumnos que superando a avaliación continua non alcanzasen un cinco no exame de preguntas de desenvolvemento na primeira convocatoria conservaráselles a nota desta e realizaráselles un exame similar ao da primeira convocatoria.B) Os alumnos que non sigan no desenvolvemento do curso a avaliación continua ou que non a superaron terán dereito a un exame final que constará de dous partes: unha teórica de preguntas de desenvolvemento sobre o contido do programa que suporá o 80 % da nota e unha pregunta práctica que suporá o 20 % restante.CONVOCATORIA FIN DE CARREIRAA avaliación constará de preguntas de resposta longa e o desenvolvemento dun caso práctico. As preguntas de resposta longa valerán un 80% da nota final; o desenvolvemento dun caso práctico valerá o 20% da nota final.NOTA: En caso de superar a avaliación continua pero non aprobar a materia, conservarase se se comunica ao profesor a nota de avaliación continua para o seguinte curso.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Mangas Martín, A y Liñán Nogueras, D.J, Instituciones y Derecho de la Unión Europea, Tecnos, ult.ed.

Sobrino Heredia, J.M, Textos para el estudio del Derecho Internacional Público, del Derecho de la Unión Europea y del Derecho Internacional de los espacios, Tirant lo blanch, ult. ed.

Bibliografía Complementaria

Abellán Honrubia, V; Vilá Costa, B y Olesti Rayo, A, Lecciones de Derecho comunitario europeo, Ariel, ult.ed.

Alcaide Fernández, J; Casado Raigón, R, Curso de Derecho de la Unión Europea, Tecnos, ult.ed.

Díez de Velasco, M (Coordinado por JM Sobrino), Las Organizaciones Internacionales, Tecnos, ult.ed.

Sánchez, Víctor, M (dir), Derecho de la Unión Europea, Huygens, ult.ed.

Sánchez Ramos, B (dir), La Unión Europea como actor global. Algunas cuestiones analizadas desde el Tratado de Lisboa, Tirant lo blanch, ult.ed.

García Gestoso, N, Soberanía y Unión Europea. Algunas cuestiones críticas desde la Teoría de la Constitución, Atelier, ult.ed.

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Dereito: Dereito constitucional I/V08G081V01103

Dereito: Dereito constitucional II/V08G081V01204

Materias que se recomienda cursar simultáneamente

Dereito internacional público/V08G081V01303

Outros comentarios

O Manual recomendado para preparar a materia é o dos Profesores Mangas Martín e Liñán Nogueiras

A docencia dun grupo teórico e práctica desta materia no Grao en Dereito será impartida en inglés polos profesores Aday Jiménez Alemán y Laura Movilla Pateiro

Esta materia no PCEO Grao en Administración e Dirección de empresas - Grao en Dereito impártese no 1º cuatrimestre do 2º Curso con esta mesma guía, que será impartida pola profesora Teresa Pereira Garrido.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Empresa: Contabilidade financeira I**

Materia	Empresa: Contabilidade financeira I			
Código	V03G720V01221			
Titulación	PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas/Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS 6	Carácter FB	Curso 2	Cuadrimestre 2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Economía financeira e contabilidade			
Coordinador/a	Muñoz Dueñas, María del Pilar			
Profesorado	Diéguez Ferreiro, Ricardo Miguel Muñoz Dueñas, María del Pilar			
Correo-e	pilar.munoz@uvigo.es			
Web	http://fccee.uvigo.es			
Descrición xeral	Introducir ao alumno no ámbito da información económico-financiera como instrumento necesario ao proceso de toma de decisións no contexto das entidades lucrativas.- Incorporar ao alumno á filosofía do sistema contable como sistema informativo integrado en toda organización, imprescindible para o seu adecuado funcionamento.- Fomentar no alumno a idea da utilidade da ciencia contable tanto para a sociedade no seu conxunto como no ámbito da concreta entidade económica.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber facer

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Conocer las bases conceptuales de la contabilidad como ciencia social, su caracter de sistema de información de características especiales, así como el concepto de utilidad de la información económico-financiera en el entramado económico.	CB2 CB3 CB4
Conocer el funcionamiento básico de un sistema contable como instrumento informativo al servicio del proceso de toma de decisiones	CB2 CB3 CB4
Conocer la regulación positiva de la contabilidad, sus objetivos y carácter relativo, así como el funcionamiento del sistema contable empresarial en el contexto de la regulación positiva española.	CB2 CB3 CB4

Contidos

Tema	
1. A información económica e a toma de decisións	1.1. A información económico-empresarial 1.2. A utilidade da información económica. 1.3. Os usuarios da información económica. 1.4. A información contable: características e requisitos
2. Concepto e División da Contabilidade	2.1. Introducción ao concepto de contabilidade 2.2. División da contabilidade.
3. O Patrimonio da Empresa: elementos e relacións	3.1. O patrimonio da empresa e os seus compoñentes. 3.2. Análisis do Activo. 3.3. Análisis do Pasivo. 3.4. O fondo de manobra. 3.5. O período medio de maduración da empresa.

4. Método contable e o seu *instrumentalización	4.1. O método contable e os seus obxectivos. 4.2. Os feitos contables: A súa clasificación e formulación. 4.3. Os feitos contables e o concepto de resultado. 4.4. A conta como instrumento contable. 4.5. Tipos de conta e o seu funcionamento. 4.6. O método de partida dobre. 4.7. O rexistro das operacións contables. 4.8. Contas administrativas e contas especulativas.
5. O ciclo contable	5.1. O ciclo contable: concepto e fases. 5.2. A fase inicial: inventario e apertura. 5.3. O desenvolvemento do exercicio: fase de xestión. 5.4. As operacións de conclusión do exercicio: a fase de peche. 5.5. A elaboración das contas anuais
6. A normalización contable: a regulación legal da contabilidade en España	6.1. A normalización contable: concepto, utilidade e tipos. 6.2. A regulación legal da contabilidade en España: o Plan Xeral de Contabilidade. 6.3. A estrutura do Plan Xeral de Contabilidade. 6.4. Os principios contables e as contas anuais.
7. O proceso de valoración contable	7.1. A valoración contable: concepto. 7.2. Valoración analítica e valoración sintética. 7.3. Os criterios de valoración no Plan Xeral de Contabilidade español.
8. Análise e *contabilización das existencias	8.1. Concepto e clases de existencias. 8.2. A valoración das existencias. 8.3. A *contabilización das existencias. 8.4. Depreciación das existencias. 8.5. A problemática contable de envases e embalaxes. 8.6. A problemática contable do IVE.
9. Dispoñibilidades líquidas e dereitos de cobro	9.1. O efectivo e outros activos líquidos equivalentes. 9.2. Os dereitos correntes de cobro. 9.3. A depreciación dos dereitos correntes de cobro.
10. O pasivo corrente	10.1. O pasivo: concepto e clases. 10.2. Os pasivos por operacións de tráfico. 10.3 As débedas con entidades de crédito e outros pasivos de natureza financeira. 10.4. Outras contas pasivas.
11. O inmovilizados material e intanxible	11.1. Concepto e clases. 11.2. O inmovilizado material. 11.3. Os inmovilizados materiais en curso. 11.4. Os investimentos inmobiliarios. 11.5. O inmovilizado intangible. 11.6. As correccións valorativas.
12. Os investimentos financeiros	12.1. Concepto e clases. 12.2. A valoración dos investimentos financeiros. 12.3 Os dereitos preferentes de subscrición e a súa problemática contable. 12.4. A problemática contable das accións e participacións de capital. 12.5. A problemática contable dos valores de renda fixa e créditos asimilados.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	30	45	75
Resolución de problemas	15	30	45
Resolución de problemas de forma autónoma	2	4	6
Outros	2	0	2
Probas de resposta curta	2	18	20
Observación sistemática	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.

Resolución de problemas	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver as solucións adecuadas ou correctas mediante a exercitación de rutinas, a aplicación de fórmulas ou algoritmos, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados. Adóitase empregar como complemento da lección maxistral.
Resolución de problemas de forma autónoma	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver a análise e resolución dos problemas e/ou exercicios de forma autónoma.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Outros	Titorias individualizadas.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Resolución de problemas de forma autónoma	Proba na que o alumno debe solucionar unha serie de problemas e/ou exercicios nun tempo/condicións establecido/as polo profesor. Desta maneira, o alumno debe aplicar os coñecementos que adquiriu.	20	CB2 CB3 CB4
Probas de resposta curta	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas directas sobre un aspecto concreto. Os alumnos deben responder de maneira directa e breve en base aos coñecementos que teñen sobre a materia	70	CB2 CB3 CB4
Observación sistemática	Técnicas destinadas a recompilar datos sobre a participación do alumno, baseados nun listado de condutas ou criterios operativos que faciliten a obtención de datos cuantificables	10	CB2 CB3 CB4

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Durante todo o curso o alumno será obxecto de probas escritas a fin de coñecer o seu grado de avance na materia, tanto como instrumento de autoevaluación como por parte do profesor. Estas probas serán obxecto de cualificación que configurarán o 20% da nota. O 10% outorgarase pola disposición do alumno ante a materia (asistencia, participación, actitude, ...). O 70% restante derivarase dun exame escrito de carácter global que se celebrará ao final do curso, convocatorias de maio/xullo. Para superar a asignatura será preciso obter na proba final unha nota mínima de 4 sobre 10; en caso contrario, a nota máxima global que se poderá obter será un 4,5. Para a segunda convocatoria, de presentarse, manteranse as cualificacións correspondentes á Observación sistemática e á Resolución de exercicios de forma autónoma.

As datas de exames deberán ser consultadas na páxina web da Facultade.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Plan General de Contabilidad. R.D. 1514/2007, de 16 de noviembre (B.O.E. 20/11/07),
- Antonio Sociás Salvá y otros, Contabilidad Financiera. El Plan General de Contabilidad 2007, Ed. Pirámide,
- Jose Luis Wanden-Berghe Lozano (coord.), Contabilidad Financiera. El Nuevo Plan General de Contabilidad y de PYMES., Ed. Pirámide,
- Enriqueta Gallego y Mateo Vara, Manual Práctico de Contabilidad Financiera., Ed. Pirámide,
M.F. Losilla; A. Moreno; F. Rodríguez, Prácticas de Contabilidad financiera, Garceta G.E.,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Contabilidade financeira II/V03G020V01401

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Empresa: Matemática das operacións financeiras/V03G020V01202

DATOS IDENTIFICATIVOS**Dereito penal I**

Materia	Dereito penal I			
Código	V03G720V01222			
Titulación	PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas/Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	2	2c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Dereito público			
Coordinador/a	Vicente Remesal, Javier de			
Profesorado	Lago Calvo, Francisco José Vázquez Iglesias, María Dolores Vicente Remesal, Javier de			
Correo-e	jremesal@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Nesta materia analízanse fundamentalmente todos os elementos da teoría do delito, máis as consecuencias xurídicas.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber facer
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• saber facer

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
CE51 - Coñecer o concepto de Dereito penal, os criterios de aplicación temporal e espacial das normas penais, a Teoría Xeral do delito e as consecuencias xurídicas do delito.	CB2 CB3 CB5
CE52 - Saber interpretar e aplicar as normas de Dereito penal prestando especial atención ao seu desenvolvemento pola doutrina penal española e comparada.	CB2 CB3 CB5
CE54 - Ser capaz de identificar problemas de Dereito penal e de achegar solucións xuridicamente admisibles aos supostos prácticos, manexando adecuadamente as fontes, os principios e valores constitucionais, e a argumentación xurídica.	CB2 CB3

Contidos

Tema	
INTRODUCCIÓN:	<p>Lección 1. Dereito Penal. Denominación. Dereito penal obxectivo. Concepto formal de Dereito Penal. Concepto material de Dereito Penal. Autonomía ou accesoriadade do Dereito penal. Parte xeral e parte especial do Dereito penal</p> <p>Lección 2. O ius puniendi ou potestade punitiva (o denominado Dereito penal subjetivo)</p> <p>Lección 3. Ciencia xurídico penal, ciencias penais e relacións do Dereito penal con outras ramas do Dereito</p> <p>Lección 4. Evolución da ciencia penal e do Dereito penal.</p> <p>Lección 5. Fontes do Dereito penal. O principio de legalidad penal. A lei penal. Outras fontes do Dereito penal.</p> <p>Lección 6. Interpretación da lei penal.</p> <p>Lección 7. Ámbito temporal da lei penal</p> <p>Lección 8. Ámbito espacial da lei penal</p>

O DELITO	<p>Lección 9. Concepto de delito. A estrutura do concepto de delito: a súa evolución. Concepto legal de delito no Dereito español.</p> <p>Lección 10. A acción ou conduta como fundamento do delito</p> <p>Lección 11. Ausencia de acción: causas e supostos. As actuacións? das persoas xurídicas.</p>
O DELITO COMISIVO	<p>Lección 12. O tipo de inxusto. Clases de delitos (tipos).</p> <p>Lección 13. A antijuridicidade. O ben xurídico.</p> <p>Lección 14. Parte obxectiva do tipo de inxusto. Elementos obxectivos do tipo. Tipos abertos e elementos especiais de antijuridicidade. Elementos esenciais e accidentais do tipo.</p> <p>Lección 15. Parte obxectiva do tipo en delitos de resultado: causalidad e imputación obxectiva.</p> <p>Lección 16. Parte subjetiva do tipo. Introducción. Elementos subjetivos (específicos) do tipo ou do inxusto. O dolo.</p> <p>Lección 17. Exclusión do dolo: o erro de tipo. Erro de prohibición. Erro directo e inverso (de tipo ou de prohibición). Erro sobre causas de xustificación. Erro sobre causas de atipicidade penal. Erro sobre os tipos abertos.</p> <p>Lección 18. A imprudencia. O delito imprudente.</p> <p>Lección 19. Principio de responsabilidade subjetiva e combinacións de dolo e imprudencia (ou dolo e dolo).</p> <p>Lección 20. Parte negativa do tipo: causas de atipicidade.</p> <p>Lección 21. Parte negativa do tipo: causas de xustificación.</p> <p>Lección 22. Lexítima defensa.</p> <p>Lección 23. Estado de necesidade e estado de necesidade defensivo.</p> <p>Lección 24. Caso fortuito. Risco permitido. Inexigibilidade xurídica xeral.</p> <p>Lección 25. O cumprimento dun deber e o exercicio lexítimo dun dereito, oficio ou cargo. A cuestión da obediencia debida. O consentimento.</p> <p>Lección 26. A culpabilidade. A imputabilidade. A lei de responsabilidade penal do menor de idade. A actio libera in causa?</p> <p>Lección 27. A conciencia da antijuridicidade. O erro de prohibición (remisión). O erro sobre as causas de inculpabilidade. A inexigibilidade subjetiva. O medo insuperable. Distintas clases de emocións, afectos ou estados persoais e o seu relevancia. O conflito de conciencia e o delincente por convicción.</p> <p>Lección 28. A punibilidade. As condicións obxectivas de punibilidade. As condicións de procedibilidade. As escusas absolutorias.</p>
O DELITO OMISIVO	<p>Lección 29. A omisión. Clases: tipos de omisión pura e tipos de comisión por omisión. O tipo de omisión pura. O tipo de comisión por omisión. Peculiaridades dos delitos omisivos.</p>
FORMAS DE APARICIÓN DEL DELITO	<p>Lección 30. As etapas na realización do delito.</p> <p>Lección 31. A codelincuencia: a autoría. Conceptos de autor. Distinción entre autoría e participación no sistema da autoría restrictiva: consecuencias e criterios. As formas da autoría. A regulación da autoría no Código penal.</p> <p>Lección 32. A codelincuencia: a participación. As formas de participación no Código penal.</p> <p>Lección 33. Unidade e pluralidade de delitos. O concurso de leis: regras. O concurso de delitos. Delito permanente e delito de hábito. Delito continuado.</p>
CIRCUNSTANCIAS MODIFICATIVAS GENÉRICAS	<p>Lección 34. Circunstancias genéricas. Teoría del delito o de la determinación de la pena. Diversos sistemas legislativos. Clasificación sistemática.</p> <p>Lección 35. Circunstancias atenuantes. Las eximentes incompletas</p>
AS CONSECUENCIAS XURÍDICAS DO DELITO	<p>Lección 36. O sistema de sancións no Dereito penal español. A pena privativa de liberdade. Formas substitutivas da execución das penas privativas de liberdade.</p> <p>Lección 38. Penas privativas de dereitos. A pena de multa. Disposicións comúns sobre as penas, as súas clases e efectos.</p> <p>Lección 39. Aplicación e determinación das penas.</p> <p>Lección 40. As medidas de seguridade. As consecuencias accesorias.</p> <p>Lección 41. Extinción da responsabilidade criminal.</p> <p>Lección 42. A responsabilidade civil derivada de delitos.</p>

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas	21	46	67

Lección maxistral	53	100	153
Exame de preguntas obxectivas	5	0	5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Resolución de problemas	
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos da materia obxecto do estudio.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Atención personalizada en relación coa docencia impartida en sesión maxistral
Resolución de problemas	Atenderase no horario habitual de titorías dos profesoras e profesoras da material publicado no centro. Non se atenderán dúbidas por correo electrónico

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Resolución de problemas	<p>SISTEMA DE AVALIACIÓN CONTINUA</p> <p>O sistema de avaliación continua consistirá na asistencia a clase e nun exame final.</p> <p>Valorarase positivamente á asistencia ás clases prácticas ao longo do curso, outorgándose 2 puntos na cualificación final a quen asista como mínimo ao 80% das clases prácticas. No caso de que por calquera causa o/a alumno/a non poida asistir ao 80%, non poderá acollerse ao sistema de avaliación continua, debendo someterse a un único exame final.</p>	20	CB2 CB3 CB5
Exame de preguntas obxectivas	<p>Para quen se someta á avaliación continua, o exame final puntuarase sobre un máximo de 8 puntos.</p> <p>O exame final comprenderá a totalidade do temario e constará de dúas partes, unha teórica e outra práctica, que se cualificarán de 0 a 4 puntos cada unha delas. A parte teórica consistirá en probas tipo test, para cuxa cualificación as respostas correctas suman o mesmo que restan as incorrectas, non puntuando as deixadas en branco. A parte práctica consistirá na resolución dun ou varios casos prácticos. A cualificación final do exame será a suma das cualificacións obtidas en cada unha das partes.</p> <p>O exame final celebrarase na data oficial da convocatoria ordinaria para a primeira oportunidade, atendendo ao calendario oficial aprobado pola Xunta de Facultade para o curso 2018-2019.</p> <p>Para superar a materia polo sistema de avaliación continua é necesario obter un mínimo de 5 puntos na suma das puntuacións antes indicadas en cada parte (asistencias ás clases prácticas + parte teórica do exame + parte práctica do exame).</p> <p>Mediante estas probas avalíanse os seguintes resultados da aprendizaxe: coñecer o significado e a función do Dereito penal, coñecer as fontes do Dereito penal, utilizar os diferentes métodos de interpretación xurídica aplicados ao Dereito penal, coñecer, comprender, interpretar e analizar adecuadamente as categorías e conceptos da Teoría xeral do delito, coñecer e comprender os problemas sobre os concursos de leis e delitos, resolver supostos prácticos en materia penal, manexando adecuadamente as aportacións doutriniais e xurisprudenciais para fundamentar xuridicamente a solución.</p>	80	CB2 CB3 CB5

Outros comentarios e avaliación de Xullo

1. CRITERIOS DE AVALIACIÓN PARA ASISTENTES 1.ª EDICIÓN DE ACTAS

a) **SISTEMA DE AVALIACIÓN CONTINUA** Descríbese nos apartados anteriores.

b) **SISTEMA DE EXAME FINAL** Para quen non opte polo sistema de avaliación continua, a avaliación da materia consistirá nun único exame final, na data fixada no calendario oficial aprobado pola Xunta de Facultade para o curso 2018-2019.

O devandito exame, que comprenderá a totalidade do temario e constitúe o 100% da cualificación da materia, constará de dúas partes, unha teórica e outra práctica, que se cualificarán de 0 a 5 puntos cada unha delas. A parte teórica consistirá en probas tipo test, para cuxa cualificación as respostas correctas suman o mesmo que restan as incorrectas, non puntuando

as deixadas en branco. A parte práctica consistirá na resolución dun ou varios casos prácticos. A cualificación final do exame será a suma das cualificacións obtidas en cada unha das partes. Para superar a materia é necesario obter un mínimo de 5 puntos na suma da cualificación de ámbalas dúas partes.

2. CRITERIOS DE AVALIACIÓN PARA ASISTENTES 2.ª EDICIÓN DE ACTAS E FIN DE CARREIRA

A avaliación da materia consistirá nun único exame final, na data fixada no calendario oficial aprobado pola Xunta de Facultade para o curso 2018-2019.

O devandito exame, que comprenderá a totalidade do temario e constitúe o 100% da cualificación da materia, constará de dúas partes, unha teórica e outra práctica, que se cualificarán de 0 a 5 puntos cada unha delas. A parte teórica consistirá en probas tipo test, para cuxa cualificación as respostas correctas suman o mesmo que restan as incorrectas, non puntuando as deixadas en branco. A parte práctica consistirá na resolución dun ou varios casos prácticos. A cualificación final do exame será a suma das cualificacións obtidas en cada unha das partes. Para superar a materia é necesario obter un mínimo de 5 puntos na suma da cualificación de ámbalas dúas partes.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Luzón Peña, Diego-Manuel, Lecciones de Derecho penal. Parte general, 3, Tirant lo Blanch, 2016,

Mir Puig, Santiago, Derecho Penal, Parte General, 10, Reppertor, 2016,

Muñoz Conde, Francisco/García Arán, Mercedes, Derecho Penal, Parte General, 20, Tirant lo Blanch, 2015,

Roxin, Claus, Derecho Penal, Parte General, t. II: Especiales formas de aparición del delito, trad. de la 1.ª ed. alemana y notas por D.-M. Luzón Peña, J. M. Paredes Castañón, M. Díaz y García Conlledo y J. de Vice, Civitas-Thomson Reuters, 2014,

Roxin, Claus, Derecho Penal, Parte General, t. II: Especiales formas de aparición del delito, trad. de la 1.ª ed. alemana y notas por D.-M. Luzón Peña, J. M. Paredes Castañón, M. Díaz y García Conlledo y J. de Vice, Civitas-Thomson Reuters, 2014,

Bibliografía Complementaria

DEMETRIO CRESPO, E, Prevención general e individualización judicial de la pena, 1, 2016,

LUZON CUESTA, J. Mª., Compendio de Derecho Penal. Parte General. (Adaptado al programa de la oposición a ingreso en las carreras judicial y fiscal (BOE 23 de diciembre 2015).), 23, 2016,

MAQUEDA ABREU, M./LAURENZO COPELLO, P, El Derecho penal en casos. Parte General. Teoría y práctica, 5, Tirant lo Blanch, 2017,

González Cussac, José Luis / Orts Berenguer, Enrique, Compendio de Derecho penal. Parte general, 5, Tirant lo Blanch, 2015,

González Cussac, José Luis / Orts Berenguer, Enrique, Compendio de Derecho penal. Parte general, 5, Tirant lo Blanch, 2015,

Berdugo Gómez de la Torre, Ignacio/Arroyo Zapatero, Luis/ Ferré Olivé, Juan Carlos/ García Rivas, Ni, Curso de Derecho Penal. Parte General, 2, Experiencia, 2010,

Bustos Ramírez, Juan J./Hormazábal Malarée, Hernán, Lecciones de Derecho penal. Parte general, 2, Trotta, 2006,

Bustos Ramírez, Juan J./Hormazábal Malarée, Hernán, Lecciones de Derecho penal. Parte general, 2, Trotta, 2006,

Bustos Ramírez, Juan J./Hormazábal Malarée, Hernán, Lecciones de Derecho penal. Parte general, 2, Trotta, 2006,

Cerezo Mir, José, Curso de DP español, PG. t. I: Introducción, 6.ª ed., 2005; t. II: Teoría jurídica del delito, 6.ª ed., 1998; t. III: Teoría jurídica del delito/2, 2005, 6, Tecnos, 2005,

Cerezo Mir, José, Derecho Penal, PG, B de F, 2008, Montevideo-Buenos Aires

Cerezo Mir, José, Derecho Penal, PG, B de F, 2008, Montevideo-Buenos Aires

Corcoy Bidasolo, Mirentxu/Mir Puig, Santiago (dirs.),, Comentarios al CP. Reforma LO 1 y 2 /2015, 2015,

Cuello Contreras, Joaquín/Mapelli Caffarena, Borja, Curso de Derecho Penal, PG, 3, Dykinson, 2015,

Demetrio Crespo, Eduardo (coord.)/de Vicente Martínez, Rosario /MatellanesRodríguez, Nuria,, Lecciones y materiales para el estudio del Derecho penal, t. II: Teoría del delito, 2, lustel, 2015,

Demetrio Crespo, Eduardo (coord.)/de Vicente Martínez, Rosario /MatellanesRodríguez, Nuria,, Lecciones y materiales para el estudio del Derecho penal, t. II: Teoría del delito, 2, lustel, 2015,

Díez Ripollés, José Luis, Derecho penal español, Parte General, en esquemas, 4, Tirant lo Blanch, 2015,

Díez Ripollés, José Luis, Derecho penal español, Parte General, en esquemas, 4, Tirant lo Blanch, 2015,

Eser, Albin/Burkhardt, Björn,, Derecho Penal. Cuestiones fundamentales de la Teoría del Delito sobre la base de casos de sentencias (trad. S. Bacigalupo y M. Cancio Meliá, supervisa-da por E. Bacigalupo),, Colex, 1995,

Gracia Martín, Luis., Lecciones de Consecuencias Jurídicas del Delito, 5, Tirant lo Blanch, 2015,

Gracia Martín, Luis., Lecciones de Consecuencias Jurídicas del Delito, 5, Tirant lo Blanch, 2015,

Gracia Martín, Luis., Lecciones de Consecuencias Jurídicas del Delito, 5, Tirant lo Blanch, 2015,

Gil Gil, Alicia/Lacruz López, Juan Manuel/Melendo Pardo, Mariano/Núñez Fernández, José,, Curso de Derecho penal, Parte General,, Dykinson, 2011,

Gil Gil, Alicia/Lacruz López, Juan Manuel/Melendo Pardo, Mariano/Núñez Fernández, José,, Curso de Derecho penal, Parte General,, Dykinson, 2011,

Gómez Rivero, Mª del Carmen (coord.),, Nociones fundamentales de Derecho penal. Parte general,, 3, Tecnos, 2015,

Gómez Rivero, Mª del Carmen (coord.),, Nociones fundamentales de Derecho penal. Parte general,, 3, Tecnos, 2015,

Jakobs, Günther, Derecho Penal, PG, Fundamentos y teoría de la imputación, trad. de la 2ª ed. de J. Cuello Contreras y J. L. Serrano González de Murillo,, 2, Pons, 1997,

Jeschek, Hans Heinrich,, ratado de DP, PG (trad. de la 3.ª ed. y adiciones de Mir Puig y Muñoz Conde),, Bosch, 1981,

Jescheck, Hans Heinrich,, ratado de DP, PG (trad. de la 3.ª ed. y adiciones de Mir Puig y Muñoz Conde),, Bosch, 1981,

Jescheck, Hans Heinrich/Weigend, Thomas, Tratado de DP, PG, 5.ª ed. alemana, trad. de M. Olmedo Cardenete,, Comares, 2002,

Jescheck, Hans Heinrich/Weigend, Thomas, Tratado de DP, PG, 5.ª ed. alemana, trad. de M. Olmedo Cardenete,, Comares, 2002,

Landecho Velasco, Carlos María (S.J.)/Molina Blázquez, Concepción, Derecho penal español, PG,, 9, Tecnos, 2015,

Lascuráin Sánchez, Juan Antonio (coord.)/Bacigalupo Saggese, S./Bajo Fernández/M./Cancio Meliá, M./D, Introducción al DP, Civitas-Thomson Reuters, 2011,

Lascuráin Sánchez, Juan Antonio (coord.)/Bacigalupo Saggese, S./Bajo Fernández/M./Cancio Meliá, M./D, Introducción al DP, Civitas-Thomson Reuters, 2011,

Lascuráin Sánchez, Juan Antonio (coord.)/Bacigalupo Saggese, S./Bajo Fernández/M./Cancio Meliá, M./D, Introducción al DP, Civitas-Thomson Reuters, 2011,

Luzón Peña, Diego-Manuel (director),, Enciclopedia Penal Básica, Comares, 2002, Granada

Morillas Cueva, Lorenzo, Sistema de Derecho penal. Parte general. Fundamentos conceptuales y metodológicos del Derecho penal. Ley Penal. Madrid, Dykinson, 2016,

Morillas Cueva, Lorenzo, Sistema de Derecho penal. Parte general. Fundamentos conceptuales y metodológicos del Derecho penal. Ley Penal. Madrid, Dykinson, 2016,

Muñoz Conde, Francisco / García Arán, Mercedes, Derecho Penal, Parte General, 20, Tirant lo Blanch, 2015,

Orts Berenguer, Enrique/ González Cussac, José Luis, Compendio de Derecho penal. Parte General y Parte Especial, 3, Tirant lo Blanch, 2011,

Pérez del Valle, C, Lecciones de Derecho penal. Parte general, Dykinson, 2016,

Pérez del Valle, C, Lecciones de Derecho penal. Parte general, Dykinson, 2016,

Pérez del Valle, C, Lecciones de Derecho penal. Parte general, Dykinson, 2016,

Polaino Navarrete, Miguel, Lecciones de Derecho Penal, Parte General. T. II. 2ª ed, 2, Tecnos, 2016,

Polaino Navarrete, Miguel, Lecciones de Derecho Penal, Parte General. T. II. 2ª ed, 2, Tecnos, 2016,

Quintero Olivares, Gonzalo, con la colabor. de Morales Prats, Fermín,, arte General del Derecho Penal,, 4, Aranzadi, 2010,

Quintero Olivares, Gonzalo (dir.)/Morales Prats, Fermín (coord.)/Tamarit Sumalla, Josep María/García, Comentarios al Código Penal Español, Tomo I-II,, 7, Aranzadi, 2016,

Quintero Olivares, Gonzalo (dir.)/Morales Prats, Fermín (coord.)/Tamarit Sumalla, Josep María/García, Comentarios al Código Penal Español, Tomo I-II,, 7, Aranzadi, 2016,

Quintero Olivares, Gonzalo / Carbonell Mateu, Juan Carlos / Morales Prats, Fermín / García Rivas, Ni, Esquemas de teoría jurídica del delito y de la pena, 3, Tirant lo Blanch, 2010,

Quintero Olivares, Gonzalo / Carbonell Mateu, Juan Carlos / Morales Prats, Fermín / García Rivas, Ni, Esquemas de teoría jurídica del delito y de la pena, 3, Tirant lo Blanch, 2010,

Quintero Olivares, Gonzalo / Morales Prats, Fermín, Parte General del Derecho Penal, 5, Aranzadi, 2015,

Quintero Olivares, Gonzalo / Morales Prats, Fermín, Parte General del Derecho Penal, 5, Aranzadi, 2015,

RIOS, J./PASCUAL, E./ETXEBARRIA, X, Manual sobre las consecuencias jurídicas del delito. Su determinación y aplicación, 2016,

RIOS, J./PASCUAL, E./ETXEBARRIA, X, Manual sobre las consecuencias jurídicas del delito. Su determinación y aplicación, 2016,

ROCA DE AGAPITO, L. (DIR.), Las Consecuencias Jurídicas del Delito, 2017,

ROCA DE AGAPITO, L. (DIR.), Las Consecuencias Jurídicas del Delito, 2017,

Rodríguez Ramos, Luis,, Compendio de Derecho penal. Parte general, 2ª ed. colaborac. de Rodríguez Ramos Ladaria, Gabriel, Dykinson, 2010,

Rodríguez Ramos, Luis,, Compendio de Derecho penal. Parte general, 2ª ed. colaborac. de Rodríguez Ramos Ladaria, Gabriel, Dykinson, 2010,

Rodríguez Ramos, Luis,, Compendio de Derecho penal. Parte general, 2ª ed. colaborac. de Rodríguez Ramos Ladaria, Gabriel, Dykinson, 2010,

Roxin, Claus, Derecho Penal, Parte General, t. I: Fundamentos. La estructura de la teoría del delito, trad. de la 2.ª ed. alemana y notas por D.-M. Luzón Peña, M. Díaz y García Conlledo y J. de Vicente Remesal, Civitas-, 1997,

RUBIO LARA, P, Manual Teórico Práctico de la Teoría Jurídica del Delito. (Adaptado a las Reformas de 2015)., 2017,

RUBIO LARA, P, Manual Teórico Práctico de la Teoría Jurídica del Delito. (Adaptado a las Reformas de 2015)., 2017,

RUBIO LARA, P., Teoría de la pena y consecuencias jurídicas del delito, Tirant lo Blanch, 2017,

RUBIO LARA, P., Teoría de la pena y consecuencias jurídicas del delito, Tirant lo Blanch, 2017,

SANCHEZ MELGAR, J. (COORDINADOR, Código Penal. Comentarios y Jurisprudencia. (2 volúmenes), 2016,

SANCHEZ MELGAR, J. (COORDINADOR, Código Penal. Comentarios y Jurisprudencia. (2 volúmenes), 2016,

ZARATE CONDE, A./GONZALEZ CAMPO, E., Derecho Penal. Parte general., 2015,

ZARATE CONDE, A./GONZALEZ CAMPO, E., Derecho Penal. Parte general., 2015,

Zugaldía Espinar, José Miguel (dir.)/Moreno-Torres Herrera, Mª Rosa (coord.)/Pérez Alonso. Esteban,, Fundamentos de DP, PG, 4, Tirant lo Blanch, 2010,

Zugaldía Espinar, José Miguel (dir.)/Moreno-Torres Herrera, Mª Rosa (coord.)/Pérez Alonso. Esteban,, Fundamentos de DP, PG, 4, Tirant lo Blanch, 2010,

Recomendaciones

Materias que continúan o temario

Dereito penal II/V08G081V01402

DATOS IDENTIFICATIVOS**Dereito civil I. Obrigas e contratos**

Materia	Dereito civil I. Obrigas e contratos			
Código	V03G720V01223			
Titulación	PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas/Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS 6	Carácter OB	Curso 2	Cuadrimestre 2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Dereito privado			
Coordinador/a	Noriega Rodríguez, Lidia			
Profesorado	de Franco Paz, Fernando Noriega Rodríguez, Lidia			
Correo-e	lidianr@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Materia obligatoria do primeiro cuadrimestre do segundo curso que trata os elementos esenciais do Dereito Civil patrimonial, a saber, a obrigación e os contratos. Dedicase unha especial atención á responsabilidade civil tanto contractual como extracontractual			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber facer • Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Trata os elementos esenciais do Dereito Civil patrimonial, a saber, a obriga e os contratos. Dedicase unha especial atención á responsabilidade civil tanto contractual coma extracontractual.	CB2 CB3 CB4

Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.

Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.

Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.

- Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.

- Coñecer as normas civís relativas ao dereito de Obrigacións, á Teoría Xeral da Contratación e aos Contratos en particular, con referencia á responsabilidade civil contractual e extracontractual

- Ser capaz de identificar problemas xurídicos de Dereito civil, abordando a súa solución mediante a procura, interpretación e aplicación da normativa civil aplicable ao suposto concreto

Capacidade de análise e síntese para a elaboración e defensa de argumentos, así como, organización, planificación e utilización do tempo ante situacións de presión.

Capacidade para a toma de decisións de forma autónoma e independente de liderado e capacidade para o traballo cooperativo en equipo, como habilidades nas relacións interpersoais que favorezan a eficacia interpersoal.

Capacidade de comportarse de maneira ética e con responsabilidade social como cidadán e como profesional, respectando a diversidade e multiculturalidade.

Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados da realidade en relación co seu significado e relacionalos coas distintas ramas do ordenamento xurídico.

Ser capaz de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar.
Uso de linguas estranxeiras nas actividades das diferentes materias.

Contidos

Tema

Tema I. Derecho Civil Patrimonial. A obrigación. Fontes.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dereito Civil Patrimonial. 2. O dereito de obrigacións. Noción de obrigacións. 3. As obrigacións naturais. 4. Fonte das obrigacións. O artigo 1089 do Código civil. 5. Consideración sobre as distintas fontes das obrigacións.
Tema II. Estructura da relación obligatoria. A clasificación das obrigacións.	<ol style="list-style-type: none"> 1. A estrutura xeral da relación obligatoria.<ol style="list-style-type: none"> 1.1. Os suxeitos da obrigación. 1.2. A prestación. 2. O dereito e crédito: diferenciación dos dereitos reais. 3. Clasificación das obrigacións.<ol style="list-style-type: none"> 3.1. Obrigacións persoaisimas e non persoaisimas. 3.2. Obrigacións mancomunadas e solidarias. 3.3. Obrigacións positivas e negativas. 3.4. Obrigacións transitorias e duraderas. 3.5. Obrigacións principais e accesorias. 3.6. Obrigacións de cuota líquida e ilíquida. 3.7. Obrigacións divisibles e indivisibles. 3.8. Obrigacións xenéricas e específicas. 3.9. Obrigacións simples e complexas.
Tema III. A modificación das obrigacións. Aa extinción das obrigacións: o art. 1156 Código do civil.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Diferentes tipos de modificacións. 2. Os cambios do acreedor. 3. Os cambios do deudor. 4. O art. 1156 do Código civil e as causas da extinción da obrigacións. 5. O cumprimento ou o pago en xeral. 6. A perda da cosa o a imposibilidade sobrevenida da prestación. 7. A condonación ou remisión da debeda. 8. A confusión. 9. A compensación. 10. A novación.
Tema IV. O incumplimento das obrigacións: causas e efectos. A protección do crédito.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Os supostos do incumplimento. 2. A responsabilidade do deudor. 3. O caso fortuito e a forza maior como causas de exoneración para o deudor. 4. A responsabilidade do deudor por incumplimento a él imputable. 5. A reacción do acreedor e a execución forzosa. 6. A indemnización de danos e perxucios. 7. O artigo 1911 do Código civil: a responsabilidade patrimonial universal e seus caracteres. 8. Nocións básicas sobre as accións subrogatorias, directa e pauliana. 9. A acción subrogatoria ou indirecta. 10. A acción directa. 11. A acción pauliana ou revocatoria.
Tema V. O contrato: concepto e requisitos. A formación do contrato.	<ol style="list-style-type: none"> 1. O concepto de contrato. 2. Clasificación dos contratos.<ol style="list-style-type: none"> 2.1. Contratos consensuais, reais e formales. 2.2. Contratos gratuitos e contratos onerosos. 2.3. Contratos típicos e atípicos. 2.4. Contratos instantáneos, duraderos e de execución periódica. 2.5. Contratos bilaterales e unilaterales. 3. Os elementos do contrato.<ol style="list-style-type: none"> 3.1. Elementos esenciais. 3.2. Elementos accidentais. 4. A libre formación do consentimento e os vicios da vontade.<ol style="list-style-type: none"> 4.1. O error. 4.2. A violencia. 4.3. A intimidación. 4.4. O dolo. 5. A forma do contrato. O principio de liberdade de forma.

Tema VI. O precontrato. As condicións xerais da contratación. A interpretación e integración do contrato.	<ol style="list-style-type: none"> 1. O precontrato ou promesa de contrato. 2. O contrato de opción. 3. As condicións xerais da contratación e os contratos de adhesión. <ol style="list-style-type: none"> 3.1. Noción de condicións xerais da contratación. 3.2. A eficacia obligatoria dos contratos de adhesión. 3.3. As condicións xerais da contratación en Dereito español. 4. A interpretación do contrato. <ol style="list-style-type: none"> 4.1. Os criterios interpretativos de carácter subxetivo. 4.2. Os criterios interpretativos de carácter obxectivo. 4.3. O art. 1289 do Código civil 5. A integración do contrato.
Tema VII. A eficacia e ineficacia do contrato.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Os efectos do contrato. 2. Premisa sobre a ineficacia do contrato. 3. A nulidade do contrato. <ol style="list-style-type: none"> 3.1. Causas de nulidade. 3.2. A acción de nulidade. 3.3. Consecuencias da nulidade. 3.4. A nulidade parcial do contrato. 4. A anulabilidade do contrato. <ol style="list-style-type: none"> 4.1. Causas de anulabilidade. 4.2. A acción de anulabilidade. 4.3. Efectos da anulabilidade. 5. A pervivencia dos contratos inválidos. 6. O mutuo disenso. 7. O desistimento unilateral. 8. A resolución do contrato por incumplimento. 9. A rescisión do contrato. 10. A revocación do contrato.
Tema VIII. A donación. A compraventa.	<ol style="list-style-type: none"> I. O contrato de donación. <ol style="list-style-type: none"> 1. Concepto de donación. 2. Modalidades da donación. 3. Presupostos e elementos da donación. 4. A revocación das donacións. 5. Redución das donacións inoficiosas. II. O contrato de compraventa. <ol style="list-style-type: none"> 1. A compraventa: ideas xerais. 2. O obxecto da compraventa. 3. Dereitos e obrigacións do vendedor. 4. Dereitos e obrigacións do comprador. 5. A dobre venda. 6. Os riesgos na compraventa; o art. 1452 do Código civil.
Tema IX. O contrato de arrendamento urbano. O contrato de arrendamento rústico. O contrato de obra e servizos.	<ol style="list-style-type: none"> I. O contrato de arrendamento urbano. <ol style="list-style-type: none"> 1. O contrato de arrendamento urbano: consideracións xerais. 2. O arrendamento de vivenda. Modificacións legislativas. 3. Os restantes arrendamentos urbanos. II. El contrato de arrendamento rústico. <ol style="list-style-type: none"> 1. Os arrendamentos rústicos: nocións xerais e lexislación aplicable. 2. Réxime xurídico básico dos arrendamentos rústicos. 3. A aparcería agraria. III. O contrato de obra. <ol style="list-style-type: none"> 1. O contrato de obra: concepto e caracteres. 2. O obxeito do contrato de obra. 3. Posición do contratista. 4. Posición do comitente. 5. A responsabilidade por ruina: o art. 1591 do Código civil. 6. As responsabilidades na construción na Ley Ordenación Edificación.

<p>Tema X: O contrato de mandato. O contrato de sociedade. O contrato de préstamo.</p>	<p>I. O contrato de mandato. 1. Concepto. 2. Clases de mandato. 3. Réxime básico do contrato de mandato.</p> <p>II. O contrato de sociedade. 1. Concepto e notas esenciais do contrato de sociedade. 2. A personalidade xurídica das sociedades civís. 3. Clases de sociedades. 4. Contido do contrato de sociedade. 5. Disolución e liquidación da sociedade.</p> <p>III. O contrato de préstamo. 1. O préstamo de uso. 2. O mutuo o simple préstamo.</p>
<p>Tema XI: O contrato de depósito. O contrato de fianza.</p>	<p>I. O contrato de depósito. 1. Concepto. 2. Clases de depósito. 3. Contido do contrato de depósito. 4. Extinción do contrato de depósito. 5. O depósito irregular.</p> <p>II. o contrato de fianza. 1. Concepto. 2. Clases de fianza. 3. As relacións entre deudor e fiador. 4. As relacións dos cofiadores entre sí. 5. Extinción do contrato de fianza.</p>
<p>Tema XII: A transacción. O convenio arbitral. Os contratos aleatorios.</p>	<p>I. O contrato de transacción. 1. Concepto de transacción. 2. Os efectos da transacción. 3- A transacción xudicial.</p> <p>II. O convenio arbitral. 1. O convenio arbitral: concepto e tipos. 2. Obxeito do arbitraje. 3. Os árbitros. 4. Efectos do arbitraje: o laudo.</p> <p>III. Os contratos aleatorios. 1. A categoría xeral dos contratos aleatorios. 2. O xogo e a aposta. 3. O contrato de renda vitalicia. 3.1. Suxeitos. 3.2. Contido do contrato de renda vitalicia. 4. O contrato de alimentos o vitalicio. 4.1. A Ley 41/2003, de 18 de novembro. 4.2. Contido básico do contrato de alimentos.</p>
<p>Tema XIII: Os cuasicontratos. A responsabilidade extracontractual.</p>	<p>I. Os cuasicontratos. 1. Concepto. 2. Clases de cuasicontratos: 2.1. A xestión de negocios alleos. 2.2. O cobro e o pago do indebido. 2.3. O enriquecemento inxusto.</p> <p>II. A responsabilidade extracontractual. 1. Os actos ilícitos como fonte das obrigacións. 2. A responsabilidade subxetiva ou culposa por feitos propios. 3. A responsabilidade por feito allego: carácter subxetivo da responsabilidade indirecta. 4. O art. 1903 do Código civil: supostos de responsabilidade por feito allego. 5. Evolución no orden lexislativo: "da responsabilidade por culpa á responsabilidade por risco". 6. Supostos de responsabilidade obxetiva no Código civil. 7. Principais supostos de responsabilidade obxetiva no dereito español. 8. A reparación do dano: específica e pecuniaria.</p>

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Estudo de casos	16.5	16	32.5
Lección maxistral	33	36	69
Exame de preguntas de desenvolvemento	1	33	34
Estudo de casos	1	9.5	10.5
Traballo	1	3	4

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Estudo de casos	Análises dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipóteses, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Entrevistas que o alumno mantén co profesorado da materia para o asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe. Atención a preguntas e dúbidas formuladas polo alumno nas tutorías da materia. Actividade académica desenvolvida polo profesorado, individual ou en pequeno grupo, que ten como finalidade atender as necesidades e consultas do alumnado relacionadas co estudo e/ou temas vinculados coa materia, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Esta actividade pode desenvolverse de forma presencial (directamente no aula e nos momentos que o profesor ten asignados a tutorías de despacho) ou de forma non presencial (a través do correo electrónico ou do campus virtual). Non se debe confundir atención personalizada con tutoría académica (no Plan de Acción Tutorial).
Estudo de casos	Entrevistas que o alumno mantén co profesorado da materia para o asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe. Atención a preguntas e dúbidas formuladas polo alumno nas tutorías da materia. Actividade académica desenvolvida polo profesorado, individual ou en pequeno grupo, que ten como finalidade atender as necesidades e consultas do alumnado relacionadas co estudo e/ou temas vinculados coa materia, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Esta actividade pode desenvolverse de forma presencial (directamente no aula e nos momentos que o profesor ten asignados a tutorías de despacho) ou de forma non presencial (a través do correo electrónico ou do campus virtual). Non se debe confundir atención personalizada con tutoría académica (no Plan de Acción Tutorial).

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Exame de preguntas de desenvolvemento	Probas para a avaliación das competencias que inclúen preguntas abertas sobre un tema. Os alumnos deben desenvolver, relacionar, organizar e presentar os coñecementos que teñen sobre a materia nunha resposta extensa.	70	CB2 CB4
Estudo de casos	Proba na que se presenta unha situación ou problemática xa dada ou que pode darse, partindo dos diferentes factores involucrados, a análise dos antecedentes, condicións, da situación, etc.	20	CB3
Traballo	Resumos e/ou cronogramas e/ou exposicións e debates grupais.	10	CB3

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Entenderase que o alumnado na avaliación continua deberá obter para poder compensar unha parte que outra, un 3 sobre dez nos casos e un 4 sobre dez na proba de contidos, sen que ningunha das preguntas teña unha valoración inferior a tres puntos sobre dez, sendo polo menos una das preguntas longas composta por dúas opcións das cales se escolle unha. O alumnado que non se acolla á avaliación continúa por deixala, por non poder asistir ou por calquera outro motivo, deberá facer unha proba final na que se lle formularán, en relación cos contidos da materia, iguais preguntas de resposta longa incrementada nun respecto daqueles que optasen pola avaliación continuada cun valor do 70% da cualificación e, ademais, uns casos cun valor do 30% da cualificación non realizando nin traballos nin proxectos. Deberá obter para poder compensar unha parte con outra, un 3 sobre dez nos casos e un 4 sobre dez na proba de contidos (sen que ningunha pregunta teña unha valoración inferior a tres puntos sobre dez, contando polo menos unha pregunta con dúas opcións da que se responderá unha). No mesmo curso gardaranse as notas da avaliación continua do primeiro período para o

segundo. O alumnado utilizará as últimas edicións da bibliografía recomendada, que ten carácter auxiliar das explicacións. O sistema de avaliación en segundo período, será igual que no primeiro período, segun sígase a avaliación continua como para aqueles que non a sigan, podendo conseguir ambos o 100% da cualificación.

Convocatoria Fin de Carreira: O alumno deberá facer unha proba final na que se lle formularán, en relación cos contidos da materia, iguais preguntas de resposta longa incrementada nun respecto daqueles que optasen pola avaliación continuada cun valor do 70% da cualificación (sen que ningunha pregunta teña unha valoración inferior a tres puntos sobre dez, (contando polo menos unha pregunta con dúas opcións da que se responderá unha) e, ademais, uns casos cun valor do 30% da cualificación, e dicir cos mesmos porcentaxes indicadas para o primeiro período para o alumnado da avaliación continua. Deberá obter para poder compensar unha parte con outra, un 3 sobre dez nos casos e un 4 sobre dez na proba de contidos. Alumnado con necesidades especiais: realízase a adaptación curricular que veña dada por tales necesidades de acordo co suxerido polo coordinador de discapacidade por aplicación do correspondente protocolo. As datas e horarios das probas publícanse na web da Facultade de Ciencias Xurídicas e do Traballo no calendario de probas de avaliación aprobadas pola Xunta da Facultade.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Lasarte Álvarez, Principios de Derecho civil. Tomo II y III, Marcial Pons, última edición,

Bercovitz Rodríguez-Cano y otros, Manual de Derecho civil. Obligaciones y Contratos, 2 Vols., Bercal, última edición,

O'Callaghan Muñoz, Compendio de Derecho civil. Tomo I, Editorial Universitaria Ramón Areces, última edición,

Lacruz Berdejo, Elementos de Derecho Civil. Tomo II, Dykinson, última edición,

Díez-Picazo y Gullón, Instituciones de Derecho civil. Vol. 1, Tecnos, última edición,

Albaladejo García, Derecho de Obligaciones. Tomo II., Edisofer, última edición,

Bibliografía Complementaria

VVAA, Código civil, última edición

VVAA, Ley de Derecho Civil de Galicia, última edición

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Dereito civil II. Dereitos reais/V08G081V01404

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Dereito: Introducción ao dereito civil e dereito da persoa/V08G081V01203

Outros comentarios

Todo alumno deberá dispor, desde a segunda semana de docencia, dunha edición do Código Civil actualizada ao comenzo do curso.

Esta materia no PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas-Grao en Dereito impártese no 2º cuatrimestre do 2º curso e o profesorado responsable é Prof^a. Lydia Noriega Rodríguez

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Dereito internacional público				
Materia	Dereito internacional público			
Código	V03G720V01224			
Titulación	PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas/Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	2	2c
Lingua impartición	Castelán Inglés			
Departamento	Dereito público			
Coordinador/a	Pereira Garrido, María Teresa			
Profesorado	Pereira Garrido, María Teresa			
Correo-e	tpgarrido@yahoo.es			
Web				
Descrición xeral	Esta materia pretende achegar ao alumno un coñecemento da dimensión xurídica da Sociedade Internacional e da función do Dereito Internacional Público como sistema regulador das relacións na orde internacional. Con esa finalidade, o Programa divídese en tres grandes partes: o ordenamento xurídico internacional; os suxeitos do Dereito Internacional Público e a aplicación do Dereito Internacional Público			

Competencias	
Código	Tipoloxía

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias

Contidos	
Tema	

I. O Ordenamento Xurídico-Internacional	
Lección 1.- A Sociedade Internacional e o seu ordenamento xurídico	1. A Sociedade Internacional A) Evolución histórica B) Carácteres básicos 2.O Dereito Internacional como ordenamento xurídico da Sociedade Internacional A) Concepto de Dereito Internacional Público B) Carácteres do Dereito Internacional Público C) Funcións do Dereito Internacional Público
Lección 2.- A formación do Dereito internacional público	1. A creación e o desenvolvemento progresivo do Dereito Internacional Público 2. Os Tratados Internacionais A) O procedemento de celebración dos Tratados B) A aplicación dos Tratados 3. O costume e os principios xerais 4. Os actos unilaterais dos Estados e das Organizacións Internacionais 5. A recepción das normas internacionais nos ordenamentos internos
II. Os suxeitos do Dereito Internacional Público	
A) O ESTADO	
Lección 3.- O Estado como suxeito primario do Dereito Internacional Público	1. Os elementos constitutivos do Estado 2. O recoñecemento de Estados e o recoñecemento de gobernos 3.As inmunidades do Estado 4.A sucesión de Estados
Lección 4.- O territorio do Estado	1.Concepto e natureza do territorio 2.Modos de adquisición do territorio 3.A delimitación do territorio A) As fronteiras B) Relacións de veciñanza e cooperación transfronteriza 4. As modificacións no exercicio da competencia territorial do Estado

Lección 5.- A competencia territorial do Estado sobre certos espazos marítimos	<ol style="list-style-type: none"> 1.A evolución do Dereito Mar: factores e intereses 2.Os espazos marítimos suxeitos á soberanía dos Estados 3.Os espazos marítimos suxeitos a certas competencias funcionais dos Estados 4.Os espazos marítimos non suxeitos ás competencias dos Estados e certas situacións especiais
Lección 6.- As competencias estatais sobre os espazos supraterrrestres	<ol style="list-style-type: none"> 1.O espazo aéreo 2.Os espazos supraterrrestres non suxeitos ás competencias territoriales dos Estados: O espazo ultraterrrestre
Lección 7.- Outros espazos de interese internacional	<ol style="list-style-type: none"> 1.Os cursos de auga internacionais 2.As canles internacionais 3.Os espazos polares 4.Espazos e recursos naturais: o medio ambiente e a súa protección internacional
Lección 8.-A poboación do Estado	<ol style="list-style-type: none"> 1.A nacionalidade: competencias do Estado sobre os seus súbditos no estranxeiro 2.A condición xurídica do estranxeiro 3.Réximes cualificados de extranxería
Lección 9.- Os órganos do Estado nas Relacións Internacionais	<ol style="list-style-type: none"> 1.Os órganos centrais 2.A representación diplomática 3.As oficinas consulares
B) AS ORGANIZACIONES INTERNACIONAIS	
Lección 10.- Aspectos xerais das Organizacións Internacionais	<ol style="list-style-type: none"> 1.Antecedentes e evolución histórica 2.Concepto 3.Estrutura e formación da vontade 4.Personalidade xurídica internacional 5.Clases
Lección 11.-A Organización das Nacións Unidas	<ol style="list-style-type: none"> 1.Antecedentes e evolución histórica 2.Propósitos e principios 3.Os membros 4.A estrutura institucional 5.As principais funcións
C) A PERSONA HUMANA	
Lección 12.- A persoa humana ante o Dereito Internacional Público	<ol style="list-style-type: none"> 1.A subxetividade internacional do individuo 2.A capacidade de actuar do individuo ante órganos internacionais 3.A responsabilidade internacional do individuo 4.A protección dos Dereitos Humanos
III.A APLICACIÓN DO DEREITO INTERNACIONAL PÚBLICO	
Lección 13.-A responsabilidade internacional	<ol style="list-style-type: none"> 1.Codificación e desenvolvemento progresivo do dereito sobre a responsabilidade internacional 2.A responsabilidade internacional por feitos internacionalmente ilícitos 3.A responsabilidade internacional polas consecuencias perxudiciais de actos non prohibidos polo Dereito internacional público
Lección 14.- Os procedementos para asegurar a aplicación das normas internacionais	<ol style="list-style-type: none"> 1.A protección diplomática 2.As medidas de autotutela 3.Os procedementos institucionalizados
Lección 15.- Os procedementos pacíficos de solución das controversias internacionais	<ol style="list-style-type: none"> 1.As controversias internacionais 2.Os procedementos non xurisdicionais de solución de controversias 3.Os procedementos xurisdicionais de solución de controversias
Lección 16.-O control do uso da forza	<ol style="list-style-type: none"> 1.A prohibición da ameaza ou do uso da forza 2.A regulamentación dos conflitos armados 3.O Dereito Internacional Humanitario

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballos de aula	10.3	37	47.3
Lección maxistral	53	87.7	140.7
Exame de preguntas de desenvolvemento	3	0	3
Resolución de problemas	13	21	34

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

Descrición

Traballos de aula	Os traballos de aula dividiranse en diversas actividades nas que o alumno adquire un protagonismo fundamental. Estas actividades centraranse, basicamente, na realización de prácticas e exposición de traballos nas que o alumno debe saber manexar os principais instrumentos xurídicos internacionais.
Lección maxistral	Nas sesións maxistras presentaranse ao alumno os conceptos fundamentais da asignatura

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Na sesión maxistral trataranse as cuestións fundamentais da materia. As debidas poderán plantearse tanto nas sesións maxistras, nas clases prácticas así como no horario de tutorías que se publicará o inicio do curso.
Traballos de aula	Calquera dúbida ou cuestión poderán plantexarse nas clases prácticas, teóricas ou no horario de tutorías que se publicará o inicio do curso.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Resolución de problemas	O traballo de aula valorarase en atención a dous criterios: por unha banda, os casos prácticos e traballos que sexan obxecto de exposición na aula, así como, por outra banda, mediante os casos prácticos que deberán ser entregados ao profesor (dous durante o cuatrimestre) . Este traballo de aula valorarase ata un máximo de 2 puntos que se repartirán como sigue: un punto máximo por traballos na aula e 0,5 máximo por cada un dos traballos entregados no prazo establecido.	20	
Exame de preguntas de desenvolvemento	Os coñecementos adquiridos en a sesión magistral serán avaliados mediante unha proba escrita que consistirá nun exame de catro preguntas de desenvolvemento. Esta proba escrita valorarase ata un máximo de 8 puntos. Non se alcanzará o aprobado si algunha pregunta é calificada cun 0. Aqueles alumnos que opten por o sistema de avaliación continua, deben ter unha nota mínima nesta proba de un 3,5 e ningunha pregunta calificada con un 0 para que poida sumarse a nota dos traballos na aula. As datas e horarios de as probas de avaliación de as diferentes convocatorias son as especificadas en o calendario de probas de avaliación aprobado por a Xunta de Facultade para o curso 2018/2019	80	

Outros comentarios e avaliación de Xullo

O primeiro día de clase, entregaráselles unha ficha de opción de avaliación, que deberán entregar ao profesor, no prazo dunha semana, e na queden optar entre o sistema de avaliación continua ou o sistema de avaliación final. Se optan pola avaliación continua, na primeira oportunidade de exame, non poderán acudir á modalidade de avaliación final. Aqueles alumnos que non se sometan á avaliación continua, a proba a realizar, modalidade avaliación final, constará de dous partes: a realización dunha proba escrita con cuestións de desenvolvemento así como a resolución dun caso práctico, exame que, en todo caso, representará el 100% da cualificación. Os alumnos que, optando polo sistema de avaliación continua, non superen a materia na primeira oportunidade, conservaráselles a nota que obtivesen na avaliación continua cando se presenten á segunda oportunidade (exame de xuño), tendo que realizar exclusivamente a parte teórica do exame que consistirá, do mesmo xeito que na primeira oportunidade, en preguntas de desenvolvemento sobre epígrafes do programa. O exame correspondente á Convocatoria Fin de carreira desenvolverase igual que o da modalidade avaliación final. As datas de avaliación serán aprobadas en Xunta de Facultad.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Díez de Velasco, M, Instituciones de Derecho Internacional Público, Última edición, Tecnos
Díez de Velasco, M, Las Organizaciones Internacionales, Última edición, Tecnos
Sobrino Heredia, JM, Textos para el estudio del Derecho Internacional Público, del Derecho de la Unión Europea y el Derecho Internacional de los espacios, Última edición, Tirant lo blanch

Bibliografía Complementaria

Carrillo Salcedo, J.A, El Derecho Internacional en perspectiva histórica, 1991, Tecnos
Pastor Ridruejo, J.A, Curso de Derecho Internacional Público y Organizaciones Internacionales, Última edición, Tecnos
Andrés Sáenz de Santa María, P, Sistema de Derecho Internacional Público, Última edición, Civitas
Remiro Brotons y otros, Derecho Internacional. Curso General, 2010, Tirant lo blanch
Sánchez, V.M, Derecho Internacional Público, Última Edición, Huygens Editorial

Jiménez Piernas, C, Introducción al Derecho Internacional Público. Práctica de España y de la Unión Europea, Última edición, Tecnos

---

Casanovas,O; Rodrigo,A, Compendio de Derecho Internacional Público, Última edición, Tecnos

---

Casado Raigon, R, Derecho Internacional. Parte General, Última edición, Tecnos

---

Recomendacións

Materias que se recomienda cursar simultáneamente

Dereito da Unión Europea/O03G081V01304

Outros comentarios

Para a preparación de esta materia recoméndase o manual de o Prof. Díez de Velasco e a Recopilación de Textos de o Prof. Sobrino Heredia

Esta materia conta con un grupo teórico e práctico no Grado en Dereito impartidos en inglés pola profesora Annina Bürgin.

Esta materia no PCEO Grado en Administración e Dirección de Empresas-Grado en Dereito impártese no 2º cuatrimestre do 2º curso e o profesorado responsable está integrado por Teresa Pereira Garrido e Annina Bürgin.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Políticas económicas				
Materia	Políticas económicas			
Código	V03G720V01225			
Titulación	PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas/Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Economía aplicada			
Coordinador/a	Teixeira Bautista, José Francisco			
Profesorado	Teixeira Bautista, José Francisco			
Correo-e	teixeira@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Esta materia proporciona aos alumnos unha visión das principais políticas económicas de carácter macro e microeconómico. Estúdanse os principais obxectivos, así como os instrumentos máis relevante para acadalos. Porase especial énfase na súa aplicación no contexto económico actual.			

Competencias	
Código	Tipoloxía

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias
Os alumnos/as son capaces de identificar os principais agregados que definen os obxectivos de política económica e as políticas para alcanzalos, distinguindo entre políticas macro e microeconómicas. Ademais, o alumnos/as han de comprender o papel do diñeiro e das institucións monetarias, así como os mecanismos de transmisión da política monetaria nunha economía pechada e nunha economía aberta con diferentes réximes cambiarios.	
Os alumnos/as son capaces de analizar e discutir as recentes decisións de política económica que levaron a cabo as diferentes institucións públicas e en que medida a actual crise económica condicionou tales decisións e limitou os seus efectos.	
Os alumnos/as comprenden os efectos e limitacións da política fiscal.	
Os alumnos/as son capaces de interpretar os informes das principais institucións económicas relativos á política económica e manexar e analizar os principais datos que ofrecen as estatísticas económicas relativas a estes temas.	

Contidos	
Tema	
Introducción	Conceptos básicos. Tipoloxía de políticas. Restricións da Política Económica.
Obxectivos de Política Económica	Principais obxectivos da política económica: emprego, estabilidade de prezos, crecemento. Marco teórico e indicadores.
Política monetaria	Institucións. Variables y relaciones monetarias. Instrumentos de política monetaria e mecanismos de transmisión. Experiencias de Política monetaria.
Política fiscal	Bases teóricas. Instrumentos de Política Fiscal. Déficit público.
Política económica exterior	O equilibrio externo. Instrumentos de política exterior. A política económica nunha economía aberta.
Políticas microeconómicas	Política de I+D+i. Política de competencia.

Planificación docente			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Prácticas en aulas informáticas	20	28	48
Lección maxistral	30	60	90
Exame de preguntas obxectivas	2	0	2
Resolución de problemas	0	10	10

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Prácticas en aulas informáticas	Resolución de exercicios. Manexo de fontes estadísticas e análise de datos.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Prácticas en aulas informáticas	Durante as prácticas corríxiranse os exercicios propostos e resólvense dúbidas de forma personalizada.

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Exame de preguntas obxectivas	Exame escrito.	70	
Resolución de problemas	Para a valoración teranse en conta as actividades realizadas nas clases prácticas, como son: análise dos principais datos que ofrecen as estadísticas económicas relativas a materia, participación activa nas discusións, resolución de exercicios, cuestionarios, etc.	30	

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Aínda que a nota final será a media ponderada do exame oficial e da valoración das clases prácticas, se o alumnado non acadara un mínimo de 4 puntos sobre 10 no exame, a nota final da materia non superará os 4 puntos. A calificación obtida nas clases prácticas manterase ata a convocatoria extraordinaria dese curso académico. As datas oficiais dos exames finais serán as que fixe o Decanato. Poderán consultarse na páxina web da Facultade de CC. Económicas e Empresariais <http://fccee.uvigo.es/>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Cuadrado Roura, J. R. (dir), Política económica. Elaboración, objetivos e instrumentos, McGraw Hill, Madrid., 2015
 García Reche, Andrés (coord), Política Económica Sectorial y Estructural, Tirant lo Blanch, Valencia, 2003

Bibliografía Complementaria

Ochando, C. (coord), Objetivos e instrumentos de las políticas económicas coyunturales, Tirant lo Blanch, Valencia, 2015
 Fernández Díaz et al, Política Económica, McGraw Hill, Madrid, 2011
 Blanchard, O. et al., Rethinking Macroeconomic Policy, IMF Staff Position Note, 2011
 Krugman, P. y Obstfeld, M., Economía internacional : teoría y política,, Pearson Educación, Madrid, 2012
 Mankiw, N. Gregory, Macroeconomía, Antoni Bosch, 2014
 Motta, M., Competition Policy: Theory and Practice, Cambridge, 2004
 Parejo, A. et al., Manual de sistema financiero español, Ariel, Barcelona, 2015
 Scheller, H., El BCE: historia, misión y funciones, BCE, 2006
 Banco Central Europeo, <http://www.ecb.int>,
 Banco de España, <http://www.bde.es>,
 Eurostat, <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home>,
 Instituto Nacional de Estadística, <http://www.ine.es>,

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Economía: Economía española e mundial/V03G020V01201
 Economía: Microeconomía/V03G020V01101

DATOS IDENTIFICATIVOS**Dereito administrativo I**

Materia	Dereito administrativo I			
Código	V03G720V01311			
Titulación	PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas/Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	3	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Dereito público			
Coordinador/a	Fernández Acevedo, Rafael			
Profesorado	Fernández Acevedo, Rafael			
Correo-e	racevedo@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Estudo das cuestións principais da parte xeral do Dereito Administrativo xeral			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber facer

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Alcanzar unha visión e comprensión do conxunto dos mecanismos e institucións da parte xeral do Dereito Administrativo, manexar con soltura o sistema de fontes da materia obxecto de estudo e resolver problemas xurídicos relacionados coa materia obxecto de estudo.	CB1 CB3 CB4

Contidos

Tema	
Tema 1- O Dereito Administrativo e a Administración pública: concepto e caracteres; fontes, en particular o Regulamento.	<ol style="list-style-type: none"> 1. O Dereito administrativo determinado polo concepto de Administración pública 2. Caracteres do Dereito administrativo 3. O ordenamento xurídico 4. O Dereito administrativo e normas con forza de lei 5. O regulamento <ol style="list-style-type: none"> a. Concepto b. Xustificación da potestade regulamentaria c. Distinción entre os regulamentos e os actos administrativos d. A *inderogabilidade singular dos regulamentos e. As relacións entre a lei e o regulamento *f. Clases de regulamentos *g. Límites formais e materiais que condicionan a validez dos regulamentos *h. Os regulamentos ilegais. Técnicas de control da legalidade dos regulamentos

Tema 2- Os suxeitos: As Administracións públicas e a súa organización. O administrado	<ol style="list-style-type: none"> 1. As Administracións públicas <ol style="list-style-type: none"> a. Personalidade xurídica da Administración b. A diversidade de Administracións públicas c. A capacidade das persoas xurídicas públicas d. Os órganos administrativos. A competencia e. A organización das Administracións territoriais españolas f. A organización das Administracións institucionais e entes corporativos 2. O administrado <ol style="list-style-type: none"> a. Relacións de supremacía ou *sujeción xeral e especial b. A capacidade de obrar e as súas circunstancias modificativas c. As situacións xurídicas subxectivas
Tema 3- Fundamentos da actividade administrativa: o principio de legalidade da Administración	<ol style="list-style-type: none"> 1. Contido do principio de legalidade 2. Concepto de potestade 3. As técnicas de atribución de potestades á Administración 4. Clases de potestades administrativas 5. En especial, a potestade discrecional e a súa distinción respecto dos conceptos xurídicos indeterminados 6. Técnicas de control da discrecionalidade
Tema 4- Os actos administrativos: clases, elementos, eficacia, validez. O silencio administrativo	<ol style="list-style-type: none"> 1. Concepto de acto administrativo 2. Elementos dos actos administrativos 3. Clases de actos administrativos: relevancia dos diferentes criterios 4. A eficacia dos actos administrativos <ol style="list-style-type: none"> a. Concepto b. A eficacia inmediata c. Excepcións á eficacia inmediata: <ol style="list-style-type: none"> i. Eficacia demorada; notificación e publicación dos actos administrativos ii. Eficacia anticipada 5. Teoría da invalidez: graos de invalidez dos actos administrativos <ol style="list-style-type: none"> a. A anulabilidade dos actos administrativos b. Nulidade absoluta ou de pleno dereito c. Irregularidades non invalidantes 6. O problema da inactividade da Administración <ol style="list-style-type: none"> a. O deber de resolver e notificar. Prazos b. Efectos do silencio administrativo c. Procedementos iniciados a solicitude do interesado d. Procedementos iniciados de oficio. Caducidade e. Natureza xurídica do silencio administrativo: ficción legal ou acto presunto. A eficacia dos actos presuntos f. Os prazos para recorrer o silencio administrativo g. O silencio administrativo no Dereito urbanístico
Tema 5: O procedemento administrativo	<ol style="list-style-type: none"> 1. O procedemento administrativo común e procedementos administrativos especiais, sectoriais 2. Os principios xerais do procedemento 3. Os interesados 4. Termos e prazos: o seu cómputo 5. Fases do procedemento administrativo: iniciación, instrución e finalización
Tema 6- Os recursos administrativos	<ol style="list-style-type: none"> 1. Concepto e características dos recursos administrativos. Procedementos alternativos de impugnación ou reclamación 2. Clases de recursos administrativos <ol style="list-style-type: none"> a) Recursos ordinarios: alzada e reposición c) Recurso extraordinario: revisión d) Recursos especiais 3. A revogación dos actos administrativos <ol style="list-style-type: none"> a) Revogación por motivos de legalidade: a revisión de actos nulos e anulables b) Revogación por motivos de oportunidade 4. A rectificación de erros materiais, de feito ou aritméticos. As reclamacións previas ás vías civil e social 6. A suspensión da eficacia dos actos administrativos en caso de recurso administrativo ou de revisión de oficio
Tema 7- Coacción administrativa. En particular, a execución dos actos administrativos	<ol style="list-style-type: none"> 1. A execución forzosa dos actos administrativos <ol style="list-style-type: none"> a. Os orzamentos da execución b. Principios do procedemento de execución c. Medios de execución forzosa 2. A coacción directa 3. A vía de feito

1. Introducción: convenios e contratos. Relevancia do Dereito da Unión Europea
2. Ámbito subxectivo
3. Negocios e contratos excluídos
4. Contratos do sector público: criterios de delimitación, sistema de fontes e réxime xurídico
5. As partes no contrato
6. Obxecto, prezo, contía do contrato e garantías
7. A preparación dos contratos. Selección do contratista, adxudicación e formalización dos contratos.
8. Racionalización técnica da contratación
9. A organización administrativa para a xestión da contratación
10. Réxime de invalidez e recurso especial en materia de contratación
11. Efectos, cumprimento e extinción dos contratos. En particular, as prerrogativas da Administración, a modificación dos contratos e as técnicas de garantía do equilibrio económico-financieiro
12. Os contratos administrativos típicos

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminario	24	47.5	71.5
Lección maxistral	52.5	60	112.5
Probas de resposta curta	1	20	21
Outras	0	20	20

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Seminario	Desenvolveranse as seguintes actividades coa finalidade de repasar ou profundar nos contidos abordados nas sesións maxistras: Resolución de supostos prácticos; análise de contidos específicos; postas en común e resolución de dúbidas; realización dunha ou varias probas obxectivas; preparación dun recurso administrativo.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor das cuestións principais de cada un dos temas que integran os contidos da guía docente, fomentando a participación dos/as estudantes mediante preguntas.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Atenderanse e resolverán dúbidas expostas polos estudantes en relación cos contidos da materia e coa realización dos exercicios e traballos propostos
Lección maxistral	Atenderanse e resolverán dúbidas expostas polos estudantes en relación cos contidos da materia e coa realización dos exercicios e traballos propostos

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Seminario	Nos "Seminarios" das clases presenciais tamén se proporá ao alumnado a realización de distintas actividades: casos prácticos, exposición oral dun tema, presentación escrita dun traballo, tarefa colaborativa na aula, etc. Estas actividades só serán avaliadas para os/as alumnos/as que se sometan a avaliación continua. Nestes Semianrios valorarase a participación activa dos estudantes, é dicir, a asistencia máis a participación de calidade. A mera asistencia non se valora.	30	CB1 CB3 CB4
Lección maxistral	Durante as clases maxistras, ao fío das explicacións, expóranse aos estudantes preguntas ou supostos de feito para que o alumno desenvolver razoamentos ou deducións relacionados coa materia que se explica. Neste sentido avaliarase a asistencia activa do estudante nas clases maxistras, é dicir, a asistencia máis a participación de activa calidade no seguimento das leccións da forma activa indicada. A mera asistencia non se valora. Se non se plantexasen preguntas nas sesións maxistras, esta porcentaxe de avaliación acrecería ao das actividades específicas desenvolvidas nos seminarios.	5	CB1 CB3 CB4
Probas de resposta curta	O estudante terá que responder varias preguntas (de corte teórico e/ou práctico), para as que o profesor poderá, en caso de estimalo conveniente, permitir a utilización de textos legais.	60	CB1 CB3 CB4

Outras	A participación activa que fagan os estudantes nos Seminarios contestando as preguntas que se plantexen durante a resolución dos casos ou actividades que se realicen, será avaliada cun 5%. Se non se plantexasen estas preguntas esta porcentaxe de avaliación acrecería ao das actividades específicas desenvolvidas nos seminarios.	5	CB1 CB3 CB4
--------	---	---	-------------------

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Para participar na avaliación continua será requisito indispensable que o/a estudante suba a súa ficha de estudante á plataforma TEMA antes de que conclúa o mes de setembro. Transcurrido dito prazo non se admitirán cambios sobre a desición de seguir ou non a avaliación continua.

As cualificacións

obtidas na avaliación continua manterase na segunda convocatoria do curso académico. Para superar a materia é preciso obter un aprobado entre o exame final e a avaliación continua. A cualificación máxima que pode obterse no exame final será de 6, sumándose á puntuación obtida no devandito exame á que correspondese na avaliación continua. Para que esta suma teña lugar será requisito imprescindible obter un mínimo de 3 sobre 6 no exame final.

En todas as

convocatorias o exame final poderá consistir en probas prácticas (resolución de casos prácticos), e/ou probas de resposta curta. Este tipo de probas de resposta curta poderá consistir, no seu caso, no desenvolvemento da explicación dunha materia de forma pormenorizada. O que non se pedirá ao alumnado é o desenvolvemento total e méramente teórico dos contidos dun tema completo do programa.

Por acordo da Xunta de Facultade, os/as estudantes que non sigan a avaliación continua terán dereito a un exame final teórico-práctico sobre o 100%, distinto do anterior, no que se avalíe a adquisición de todas as competencias globais da materia.

Convocatoria extraordinaria fin de carreira: a) Tipo de exame: Os/as estudantes realizarán un exame teórico-práctico sobre a totalidade dos contidos da materia; b) Sistema de avaliación: O 100% da cualificación virá determinado polo resultado do exame teórico-práctico.

As datas e horarios das probas de avaliación das diferentes convocatorias son as especificadas no calendario de probas de avaliación aprobado pola Xunta de Facultade e publicadas na Web http://cienciasxuridicasedotraballo.webs.uvigo.es/?*lang=é

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

García de Enterría, Eduardo y Fernández, Tomás Ramón, Curso de Derecho Administrativo I y II, 2018, Thomson Reuters, 2018, Thomson Reuters

Fernández Ramos, Severiano; Gamero Casado, Eduardo, Manual básico de Derecho Administrativo, última, Tecnos, Tecnos

Esteve Pardo, José, Lecciones de Derecho administrativo, última, Marcial Pons, Marcial Pons

Martín Rebollo, Luis, Leyes administrativas: Manual y normas básicas, última, Civitas, Civitas

Bibliografía Complementaria

Valcárcel Fernández, Patricia (Dir.), Compra conjunta y demanda agregada en la contratación del sector público. Un análisis jurídico y económico, 2016, Aranzadi, Aranzadi

Recuerda Girela, Miguel Ángel, Lecciones de Derecho Administrativo con ejemplos, 2018, Tecnos, Tecnos

Martín Rebollo, Luis, Leyes administrativas, última, Aranzadi, Aranzadi

Gimeno Feliú, José María (dir.), Estudio sistemático de la Ley de contratos del sector público, Aranzadi, Thomson Reuters, 2018, Aranzadi, Thomson Reuters

Gamero Casado, Eduardo y Gallego Córcoles, Isabel (Dirs.), Tratado de Contratos del Sector Público, 2018, Tirant Lo Blanch, 2018, Tirant Lo Blanch

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Dereito: Dereito constitucional I/V08G081V01103

Dereito: Dereito constitucional II/V08G081V01204

Outros comentarios

Observación únicamente para o PCEO: Esta materia en o PCEO Grado en Administración e Dirección de Empresas-Grado en Dereito se imparte en o 1º cuatrimestre de o 3º curso, sendo o coordinador de a mesma Rafael Fernández Acevedo.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Dirección de operacións				
Materia	Dirección de operacións			
Código	V03G720V01312			
Titulación	PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas/Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	3	1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Organización de empresas e márketing			
Coordinador/a	Crespo Franco, Tony			
Profesorado	Crespo Franco, Tony Diz Comesaña, María Eva Piñeiro García, María del Pilar			
Correo-e	tcrespo@uvigo.es			
Web	http://fatic.uvigo.es/			
Descrición xeral	Esta materia desenvolve os contidos, métodos y ferramentas asociados á estratexia de operacións. Nela afóndase en aspectos relacionados coa selección e deseño do produto e do proceso produtivo, modo e lugar de elaboración, recursos necesarios e súa organización, e calquera outro aspecto necesario para que a empresa poida realizar o proceso produtivo para o que foi creada.			

Competencias

Código	Tipoloxía
--------	-----------

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Mostrar o coñecemento de procedementos e técnicas propias da dirección de operacións.	
Aplicar ferramentas de procura, filtrado e interpretación da información relevante na área de produción.	
Fixar obxectivos, elaborar estratexias e planos de acción propios das actividades de produción e coherentes co seu contorno.	
Manexar os coñecementos, procesos e técnicas propias da dirección e xestión das actividades de produción nas distintas empresas, asumindo os efectos da súa práctica e as consecuencias da súa acción en calquera contexto de intervención reflexionando sobre o seus propios posicionamentos.	
Tomar decisións na procura de solucións a problemas relativos á situación da área de produción da empresa así como a emisión dos informes correspondentes.	

Contidos

Tema	
MÓDULO 1: A EMPRESA E O SISTEMA DE OPERACIÓNS	TEMA 1. O Sistema de Operacións, a Estratexia de Operacións e os seus resultados
MÓDULO 2: DESEÑO DO SISTEMA DE OPERACIÓNS	TEMA 2. Selección e Deseño do Produto e do Proceso Produtivo TEMA 3. Decisións Estratéxicas de Capacidade TEMA 4. Decisións de Localización TEMA 5. Distribución en Pranta
MÓDULO 3: XESTIÓN DA CADEA DE SUMINISTROS	TEMA 6. Xestión da Cadea de Subministros TEMA 7. Xestión dos Stocks
MÓDULO 4: XESTIÓN DAS ACTIVIDADES DE PRODUCCIÓN	TEMA 8. Planificación e Control de Proxectos TEMA 9. Planificación, Programación e Control da Produción TEMA 10. Lean Manufacturing

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	37.5	40	77.5
Resolución de problemas	30	75	105
Titoría en grupo	7.5	0	7.5
Exame de preguntas de desenvolvemento	3	32	35

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Resolución de problemas	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver as solucións adecuadas ou correctas mediante a exercitación de rutinas, a aplicación de fórmulas ou algoritmos, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados. Emprégase como complemento da lección maxistral.
Titoría en grupo	Reunións que o alumno mantén co profesorado da materia para asesoramento, desenvolvemento e supervisión de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Titoría en grupo	Reunións que o alumno mantén co profesorado da materia para asesoramento, desenvolvemento e supervisión de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Resolución de problemas	Probas na que o alumno debe solucionar unha serie de casos, problemas e exercicios nun tempo e condicións establecidos polo profesor. Desta maneira, o alumno debe aplicar os coñecementos que adquiriu. A aplicación desta técnica será presencial. Correspóndense coas horas prácticas da materia recollidas nos grupos medianos.	50	
Exame de preguntas de desenvolvemento	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas directas sobre un aspecto concreto. Os alumnos deben responder de maneira directa e razoada en base aos coñecementos que teñen sobre a materia.	50	

Outros comentarios e avaliación de Xullo

A Avaliación do alumno realizarase do seguinte xeito:

- Exame final (50% da nota final). Realizarase un único exame ao final do cuadrimestre que terá lugar na data, hora e lugar establecido polo Decanato da Facultade de Ciencias Económicas e Empresariais. O exame final constará dunha parte teórica e dunha parte práctica. Para superar o exame será necesario obter unha nota igual ou superior ó 50% da puntuación total do exame e, como mínimo, o 40% da nota asignada en cada unha das partes teórica e práctica.

- Avaliación baseada nos traballos realizados, tanto en grupo como de maneira individual, nas sesións prácticas (40% da nota final).

- Avaliación baseada na participación do estudante nas distintas actividades de carácter presencial (10% da nota final).

As actividades de avaliación nas sesións prácticas só se poderán realizar nas datas e sesións establecidas, debendo cada alumno asistir ao grupo que teña asignado para a realización das mesmas (<http://fccee.uvigo.es/organizacion-docente.html>). O cambio de grupo neste caso deberá ser autorizado polo profesor/a.

Para superar a materia é necesario cumprir dúas condicións: superar o exame final e acadar un mínimo de 5 puntos na materia.

O resultado da avaliación expresaráse nunha escala de 0 a 10 puntos. No caso de superar o exame, a nota final da materia resultará da suma da nota acadada no exame e das notas dos traballos realizados nas prácticas e as actividades presenciais. No caso de non superar o exame, a nota final da materia será a resultante de expresar a nota do exame final nunha escala de 10 puntos.

A segunda convocatoria rexirase polas mesmas normas. O exame da convocatoria extraordinaria terá lugar na data, hora e lugar establecido polo Decanato da Facultade de Ciencias Económicas e Empresariais.

IMPORTANTE: O calendario de exames é publicado ó inicio do curso polo Decanato da Facultade de Ciencias Económicas e Empresariais. Non obstante, o calendario pode ser modificado ó longo do curso por algún imprevisto. Consulten a páxina web da Facultade de Ciencias Económicas e Empresariais por se hai cambios no mesmo (<http://fccee.uvigo.es/organizacion-docente.html>).

BOAS PRÁCTICAS:

- Non está permitido facer uso de teléfonos móbiles, ordenadores portátiles, tabletas ou similares nas sesións de traballo. Estes deben estar desconectados, agás autorización expresa do profesor/a.
- Non está permitido comer nin beber (agás auga) durante as clases.
- As condutas inadecuadas, contrarias e perxudiciais para a convivencia e a súa corrección poderán ser sancionadas coa perda do dereito á avaliación continua do estudante responsable.
- É imprescindible asistir ás sesións de aula co material necesario para o seu desenvolvemento.
- Calquera evidencia de traballos e/ou probas plaxiados ou copiados, total ou parcialmente, suporá unha calificación de suspenso en tódalas convocatorias do curso académico.
- Para a realización dos exames só se permite o uso de elementos de escritura e calculadora.
- O alumno deberá presentarse ao exame debidamente identificado, co seu D.N.I, pasaporte ou título de conducir, non sendo válido outro documento.
- Tódalas probas e exames deberán ser entregados á súa finalización e baixo ningún concepto poderán ser sacados fora da aula.
- A revisión de exames terá lugar só no horario e lugar establecido polo profesor/a.

No caso de incumprimento das normas anteriores, o profesor/a poderá adoptar as medidas que estime oportunas dentro da lexislación vixente.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

CRESPO FRANCO, T. y PIÑEIRO GARCÍA, P., Producción. Planificación, Programación e Control, Servicio Publicacións da Universidade de Vigo, 2009, Vigo

CRESPO FRANCO, T. y PIÑEIRO GARCÍA, P., Producción. Planificación, Programación e Control. Exercicios Resoltos, Servicio Publicacións da Universidade de Vigo, 2005, Vigo

Bibliografía Complementaria

ADAM, E.E. y EBERT, R.J., Administración de la Producción y las Operaciones, Prentice Hall, 1991, México

ARIAS ARANDA, A. y MINGUELA RATA, B. (Coord.), Dirección de la Producción y Operaciones. Decisiones Estratégicas, Pirámide, 2018, Madrid

ARIAS ARANDA, A. y MINGUELA RATA, B. (Coord.), Dirección de la Producción y Operaciones. Decisiones Operativas, Pirámide, 2018, Madrid

CHASE, R.B.; JACOBS, F.R. y AQUILANO, N.J., Administración de operaciones : producción y cadena de suministros, McGraw-Hill, 2014, Madrid

DOMÍNGUEZ MACHUCA, J.A. (Coord.), Dirección de operaciones. Aspectos estratégicos en la producción y los servicios, McGraw-Hill, 1994, Madrid

DOMÍNGUEZ MACHUCA, J.A. (Coord.), Dirección de operaciones : aspectos tácticos y operativos en la producción y los servicios, McGraw-Hill, 1994, Madrid

FERNÁNDEZ SÁNCHEZ, E., Dirección de la Producción. Fundamentos Estratégicos., Civitas, 1995, Madrid

FERNÁNDEZ SÁNCHEZ, E.; AVELLA CAMARERO, L. y FERNÁNDEZ BARCALA, M., Estrategia de Producción, McGraw-Hill, 2006, Madrid

FERNÁNDEZ SÁNCHEZ, E. y VÁZQUEZ ORDÁS, C., Dirección de la Producción. Métodos Operativos., Civitas, 1994, Madrid

HEIZER, J. y RENDER, B., Dirección de la Producción y de Operaciones : Decisiones Estratégicas, Prentice Hall, 2015, Madrid

KRAJEWSKI, L.J. y RITZMAN, L.P., Administración de Operaciones. Estrategia y análisis, Pearson, 2003, Madrid

MARTÍN PEÑA, M. L.; CARRASCO, E.; DÍAZ, E.; GARCÍA, F. y MONTERO, A., Dirección de la Producción. Problemas y ejercicios resueltos, Prentice Hall, 2003, Madrid

MIRANDA GONZÁLEZ, F.J.; CHAMORRO MERA, A.; RUBIO LACOBIA, S. y BAÑEGIL PALACIOS, T.M., Manual de Dirección de Operaciones, Thomson, 2005, Madrid

MIRANDA GONZÁLEZ, F.J.; RUBIO LACOBIA, S. y CHAMORRO MERA, A., Dirección de Operaciones. Casos prácticos y recursos didácticos, Paraninfo, 2014, Madrid

PIÑEIRO GARCÍA, T.; ARÉVALO TOMÉ, R.; CABALLERO FERNÁNDEZ, G. y GARCÍA-PINTOS ESCUDER, A., Introducción a la economía de la empresa. Una visión teórico-práctica, Delta Publicaciones, 2010, Madrid

SCHROEDER, R.G., Administración de Operaciones. Toma de Decisiones en la Función de Operaciones, McGraw-Hill, 1992, México

---

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Empresa: Fundamentos de administración/V03G020V01102

Empresa: Xestión de empresas/V03G020V01203

Outros comentarios

Esta materia no PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas-Grao en Dereito impártese no 1º cuatrimestre do 3º curso.

Esta Guía docente anticipa as líneas de actuación que se deben levar a cabo co alumno na materia e se concibe de forma flexible. En consecuencia, podéñse requerir reaxustes ó longo do curso académico promovidos pola dinámica da clase e/ou do grupo de destinatarios real ou pola relevancia das situacións que puidesen xurdir. Tamén aportarase ó alumnado a información e as pautas concretas que sexan necesarias en cada momento do proceso formativo.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Dereito penal II**

Materia	Dereito penal II			
Código	V03G720V01313			
Titulación	PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas/Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Dereito público			
Coordinador/a	García Mosquera, Marta			
Profesorado	García Mosquera, Marta Lago Calvo, Francisco José Valeije Álvarez, María Inmaculada			
Correo-e	mmosquera@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Nesta materia estúdanse as distintas figuras delictivas contenidas no Código Penal e nas leis penais especiais, o seu ámbito de aplicación e os criterios de interpretación legal, xurisprudencial e doutrinal.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber • saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber • saber facer

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
CE54 - Ser capaz de identificar problemas de Dereito penal e de aportar solucións xurídicamente admisibles aos supostos prácticos, manexando adecuadamente as fontes, os principios e valores constitucionais, e a argumentación xurídica.	CB2 CB3
CE53 - Coñecer as distintas figuras delictivas contenidas no Código Penal e nas leis penais especiais, o seu ámbito de aplicación e os criterios de interpretación legal, xurisprudencial e doutrinal.	CB2 CB3

Contidos

Tema	
Lección 1. Delitos contra a vida humana independente.	I. Homicidio e as súas formas. 1. Homicidio. 2. Asasinato. 3. Inducción e auxilio ao suicidio. Homicidio-suicidio. A eutanasia.
Lección 2. Delitos contra a vida humana dependente ou en formación.	I. Aborto. II. Lesións ao feto. III. Delitos relativos á manipulación xenética.
Lección 3. Delitos contra a saúde e a integridade persoal.	I. Lesións.
Lección 4. Delitos contra a liberdade.	I. Detencións ilegais e secuestros. II. Ameazas. III. Coaccións.
Lección 5. Delitos contra a integridade moral e trata de seres humanos	I. Das torturas e outros delitos contra a integridade moral. II. Da trata de seres humanos.
Lección 6. Delitos contra a liberdade e indemnidade sexuais.	I. Agresións sexuais. II. Abusos sexuais. III. Abusos e agresións sexuais a menores de dezaseis anos. IV. Acoso sexual. V. Delitos de exhibicionismo e provocación sexual. VI. Delitos relativos á prostitución e á explotación e á corrupción de menores. VII. Disposicións comúns.
Lección 7. Omisión do deber de socorro.	I. Omisión do deber de socorro.
Lección 8. Delitos contra a intimidade, o dereito á propia imaxe e a inviolabilidade do domicilio.	I. Descubrimento e revelación de segredos. II. Allanamiento de morada, domicilio de persoas xurídicas e establecementos abertos ao público.
Lección 9. Delitos contra o honor.	I. Calumnia. II. Inxuria. III. Disposicións xerais.
Lección 10. Delitos contra as relacións familiares.	I. Matrimonios ilegais. II. Suposición de parto e alteración da paternidade, estado ou condición do menor. III. Delitos contra os dereitos e deberes familiares. 1. Quebrantamento dos debres de custodia e inducción de menores ao abandono de domicilio. 2. Sustracción de menores. 3. Abandono de familia, menores ou persoas con discapacidade necesitadas de especial protección.

Lección 11. Delitos contra o patrimonio e a orde socioeconómica.	I. Furtos. II. Robos. III. Extorsión. IV. Robo e furto de uso de vehículos. V. Usurpación. VI. Disposicións comúns.
Lección 12. Delitos contra o patrimonio e a orde socioeconómica (continuación)	I. Defraudacións. 1. Estafas. 2. Administración desleal. 3. Apropriación indevida. 4. Defraudacións do fluido eléctrico e análogas. II. Danos. III. Receptación e branqueo de capitais.
Lección 13. Delitos contra os dereitos dos cidadáns estranxeiros.	I. Delitos contra os dereitos dos cidadáns estranxeiros.
Lección 14. Delitos relativos á ordenación do territorio e o urbanismo, á protección do patrimonio histórico e ao medio ambiente.	I. Delitos sobre a ordenación do territorio e o urbanismo. II. Delitos sobre o patrimonio histórico. III. Delitos contra os recursos naturais e o medio ambiente. IV. Delitos relativos á protección da flora, fauna e animais domésticos. V. Disposicións comúns.
Lección 15. Delitos contra a seguridade colectiva.	I. Delitos contra a saúde pública. II. Delitos contra a seguridade vial.
Lección 16. Falsedades.	I. Falsificación de moeda e efectos timbrados. II. Falsedades documentais. 1. Falsificación de documentos públicos, oficiais e mercantís e dos despachos transmitidos polos servicios de telecomunicación. 2. Falsificación de documentos privados. 3. Falsificación de certificados. 4. Falsificación de tarxetas de crédito e débito e cheques de viaxe. III. Disposición xeral. IV. Usurpación do estado civil. V. Usurpación de funcións públicas e intrusismo.
Lección 17. Delitos contra a Administración Pública.	I. Prevaricación dos funcionarios públicos e outros comportamentos inxustos. II. Cohecho. III. Tráfico de influencias. IV. Malversación. V. Outros delitos contra a Administración pública.
Lección 18. Delitos contra a Administración de Xusticia.	I. Prevaricación. II. Omisión dos deberes de impedir delitos ou de promover a súa persecución. III. Encubrimiento. IV. Realización arbitraria do propio dereito. V. Acusación e denuncia falsas e simulación de delitos. VI. Falso testimonio. VII. Obstrucción á xusticia e deslealtade profesional. VIII. Quebrantamento de condena. IX. Delitos contra a Administración de Xusticia da Corte Penal Internacional.
Lección 19. Delitos contra a orde pública.	I. atentados contra a autoridade, os seus axentes e os funcionarios públicos, resistencia e desobediencia. II. Desordes públicas. III. Tenencia, tráfico e depósito de armas, municións ou explosivos. IV. Organizacións e grupos criminais. V. Organizacións e grupos terroristas e delitos de terrorismo. 1. Organizacións e grupos terroristas. 2. Delitos de terrorismo.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	33.5	69.5	103
Resolución de problemas	15	27	42
Exame de preguntas obxectivas	5	0	5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor ou profesora dos contidos sobre a materia obxecto de estudo.
Resolución de problemas	Actividade na que se fomulan casos prácticos e/ou problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno ou alumna debe desenvolver as solucións adecuadas. Adoita empregarse como complemento da lección maxistral.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Atenderase no horario habitual de titorías dos profesores e profesoras da materia publicado no centro. Non se atenderán titorías por correo electrónico.
Resolución de problemas	Atenderase no horario habitual de titorías dos profesores e profesoras da materia publicado no centro. Non se atenderán titorías por correo electrónico.

Avaliación

Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas

Resolución de problemas	SISTEMA DE AVALIACIÓN CONTINUA O sistema de avaliación continua consistirá na asistencia a clase e nun exame final. Valorarase positivamente á asistencia ás clases prácticas ao longo do curso, outorgándose 2 puntos na cualificación final a quen asista como mínimo ao 80% das clases prácticas. No caso de que por calquera causa o/a alumno/a non poida asistir ao 80%, non poderá acollerse ao sistema de avaliación continua, debendo someterse a un único exame final.	20	CB2 CB3
Exame de preguntas obxectivas	Para quen se someta á avaliación continua, o exame final puntuarase sobre un máximo de 8 puntos. O exame final comprenderá a totalidade do temario e constará de dúas partes, unha teórica e outra práctica, que se cualificarán de 0 a 4 puntos cada unha delas. A parte teórica consistirá en probas tipo test, para cuxa cualificación as respostas correctas suman o mesmo que restan as incorrectas, non puntuando as deixadas en branco. A parte práctica consistirá na resolución dun ou varios casos prácticos. A cualificación final do exame será a suma das cualificacións obtidas en cada unha das partes. O exame final celebrarase na data oficial da convocatoria ordinaria para a primeira oportunidade, atendendo ao calendario oficial aprobado pola Xunta de Facultade para o curso 2018-2019. Para superar a materia polo sistema de avaliación continua é necesario obter un mínimo de 5 puntos na suma das puntuacións antes indicadas en cada parte (asistencias ás clases prácticas + parte teórica do exame + parte práctica do exame). Mediante estas probas avalíanse os seguintes resultados da aprendizaxe: coñecer o significado e a función do Dereito penal, coñecer as fontes do Dereito penal, utilizar os diferentes métodos de interpretación xurídica aplicados ao Dereito penal, coñecer, comprender, interpretar e analizar adecuadamente as categorías e conceptos da Teoría xeral do delito, coñecer e comprender os problemas sobre os concursos de leis e delitos, resolver supostos prácticos en materia penal, manexando adecuadamente as aportacións doutriniais e xurisprudenciais para fundamentar xuridicamente a solución.	80	CB2 CB3

Outros comentarios e avaliación de Xullo

1. CRITERIOS DE AVALIACIÓN PARA ASISTENTES 1.ª EDICIÓN DE ACTAS

a) **SISTEMA DE AVALIACIÓN CONTINUA** Descríbese nos apartados anteriores.

b) **SISTEMA DE EXAME FINAL** Para quen non opte polo sistema de avaliación continua, a avaliación da materia consistirá nun único exame final, na data fixada no calendario oficial aprobado pola Xunta de Facultade para o curso 2018-2019.

O devandito exame, que comprenderá a totalidade do temario e constitúe o 100% da cualificación da materia, constará de dúas partes, unha teórica e outra práctica, que se cualificarán de 0 a 5 puntos cada unha delas. A parte teórica consistirá en probas tipo test, para cuxa cualificación as respostas correctas suman o mesmo que restan as incorrectas, non puntuando as deixadas en branco. A parte práctica consistirá na resolución dun ou varios casos prácticos. A cualificación final do exame será a suma das cualificacións obtidas en cada unha das partes. Para superar a materia é necesario obter un mínimo de 5 puntos na suma da cualificación de ámbalas dúas partes.

2. CRITERIOS DE AVALIACIÓN PARA ASISTENTES 2.ª EDICIÓN DE ACTAS E FIN DE CARREIRA

A avaliación da materia consistirá nun único exame final, na data fixada no calendario oficial aprobado pola Xunta de Facultade para o curso 2018-2019.

O devandito exame, que comprenderá a totalidade do temario e constitúe o 100% da cualificación da materia, constará de dúas partes, unha teórica e outra práctica, que se cualificarán de 0 a 5 puntos cada unha delas. A parte teórica consistirá en probas tipo test, para cuxa cualificación as respostas correctas suman o mesmo que restan as incorrectas, non puntuando as deixadas en branco. A parte práctica consistirá na resolución dun ou varios casos prácticos. A cualificación final do exame será a suma das cualificacións obtidas en cada unha das partes. Para superar a materia é necesario obter un mínimo de 5 puntos na suma da cualificación de ámbalas dúas partes.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

SILVA SÁNCHEZ, Jesús María (Dir)/RAGUÉS I VALLÉS (Coord.), Lecciones de Derecho penal: Parte Especial, 5ª., Atelier, 2018, Barcelona

MUÑOZ CONDE, Francisco., Derecho penal, parte especial, 20ª., Tirant lo Blanch, 2015, Valencia

Bibliografía Complementaria

GONZÁLEZ CUSSAC, José Luis (Coord.)/VIVES ANTÓN, Tomás S./ MARTÍNEZ-BUJÁN PÉREZ, Carlos/ORTS BERENGU, Derecho penal. Parte Especial, 5ª., Tirant lo Blanch, 2016, Valencia

QUERALT JIMÉNEZ, Joan Josep, Derecho penal español. Parte especial, 7ª., Tirant lo BLanch, 2015, Valencia

GÓMEZ RIVERO, Mª del Carmen (Dir.), Nociones fundamentales de Derecho Penal. Parte Especial. Volumen I, 2ª., Tecnos, 2015, Madrid

GÓMEZ RIVERO, Mª del Carmen (Dir.), Nociones fundamentales de Derecho Penal. Parte Especial. Volumen II, 2ª., Tecnos, 2015, Madrid

BOIX REIG, Javier (Dir.), Derecho Penal. Parte Especial. Volumen 1: La protección penal de los intereses jurídicos personales (Adaptado a la reforma de 2015 del Código Penal), 2ª., lustel, 2016, Madrid

CORCOY BIDASOLO, Mirentxu (Coord.), Manual de Derecho Penal. Parte Especial. Doctrina y jurisprudencia con casos solucionados. Tomo 1, Tirant lo BLanch, 2015, Valencia

SERRANO GÓMEZ, Alfonso/SERRANO MAÍLLO, Alfonso/SERRANO TÁRRAGA, Mª Dolores/VÁZQUEZ GONZÁLEZ, Carlos, Curso de Derecho Penal. Parte Especial, 2ª., Dykinson, 2015, Madrid

ROMEO CASABONA, Carlos Mª/SOLA RECHE, Esteban/BOLDOVA PASAMAR, Miguel Ángel (Coords.), Derecho Penal. Parte Especial. (Conforme a las Leyes Orgánicas 1 y 2/2015, de 30 de marzo), Comares, 2016,

MORILLAS CUEVA, Lorenzo (Coord.), Sistema de Derecho penal. Parte Especial, 2ª., Dykinson, 2016, Madrid

LUZÓN CUESTA, José María, Compendio de Derecho Penal. Parte especial. Edición 2017, 20ª., Dykinson, 2017, Madrid

MENDOZA CALDERÓN, Silvia/GÓMEZ RIVERO, Mª Carmen, Casos prácticos de Derecho Penal. Parte Especial, 3ª., Tirant lo Blanch, 2015, Valencia

QUINTERO OLIVARES, Gonzalo (Dir.), Comentarios a la Parte Especial del Derecho Penal, 10ª., Aranzadi, 2016, Navarra

RODRÍGUEZ RAMOS, Luis (Dir.), Código Penal. Concordado y comentado con Jurisprudencia y Leyes penales especiales y complementarias, 5ª., La Ley, 2015,

GÓMEZ TOMILLO, Manuel (Dir.), Comentarios prácticos al Código Penal. Tomo I. Parte General. Artículos 1-137, Aranzadi, 2015, Navarra

GÓMEZ TOMILLO, Manuel (Dir.), Comentarios prácticos al Código Penal. Tomo II. Delitos contra las personas. Artículos 138-233, Aranzadi, 2015, Navarra

GÓMEZ TOMILLO, Manuel (Dir.), Comentarios prácticos al Código Penal. Tomo III. Delitos contra el patrimonio y socioeconómicos. Artículos 234-318 bis, Aranzadi, 2015, Navarra

GÓMEZ TOMILLO, Manuel (Dir.), Comentarios prácticos al Código Penal. Tomo IV. Delitos contra el medio ambiente, el patrimonio histórico, la ordenación del territorio y contra la seguridad colectiva. Artículos 319-385 ter, Aranzadi, 2015, Navarra

GÓMEZ TOMILLO, Manuel (Dir.), Comentarios prácticos al Código Penal. Tomo V. Delitos de falsedades, contra la Administración Pública y contra la Administración de Justicia. Artículos 386-471 bis, Aranzadi, 2015, Navarra

GÓMEZ TOMILLO, Manuel/JAVATO MARTÍN, Antonio Mª. (Dirs.), Comentarios prácticos al Código Penal. Tomo VI. Delitos contra la Constitución, el orden público. Delitos de traición y contra la paz o la independencia del Estado y relativos a la defensa nacional. D, Aranzadi, 2015, Navarra

VVAA, Memento Práctico Penal 2017, Fancis Lefebvre, 2016, Madrid

MANZANARES SAMANIEGO, José Luis, Comentarios al Código Penal (Tras las Leyes Orgánicas 1/2015, de 30 de marzo, y 2/2015, de 30 de marzo), La Ley, 2016, Madrid

LAMARCA PÉREZ, Carmen/ALONSO DE ESCAMILLA, Avelina/MESTRE DELGADO, Esteban/RODRÍGUEZ NÚÑEZ, Alicia, Delitos. La parte especial del Derecho penal, Dykinson, 2016, Madrid

TERRADILLOS BASOCO, Juan María (Coord.), Lecciones y materiales para el estudio del Derecho Penal. Tomo III (2 volúmenes). Derecho Penal. Parte Especial, 2ª., lustel, 2016, Madrid

TERRADILLOS BASOCO, Juan María (Coord.), Lecciones y materiales para el estudio del Derecho Penal. Tomo IV: Derecho penal. Parte Especial (Derecho Penal Económico), 2ª., lustel, 2016, Madrid

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Dereito penal de empresa/V08G081V01941

Responsabilidade penal e administrativa no ámbito financeiro-tributario/V08G081V01943

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Dereito penal I/V08G081V01302

Outros comentarios

É imprescindible acudir á aula co texto do Código Penal vixente.

Observacións: No Programa Conxunto de Estudos Oficiais Grao en Administración e Dirección de Empresas-Grao en Dereito, o profesorado responsable está integrado pola Prof. Dra. Inma Valeije Álvarez e D. Francisco Lago Calvo.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Dereito civil II. Dereitos reais**

Materia	Dereito civil II. Dereitos reais			
Código	V03G720V01314			
Titulación	PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas/Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS 6	Carácter OB	Curso 3	Cuadrimestre 1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Dereito privado			
Coordinador/a	Noriega Rodríguez, Lidia			
Profesorado	Noriega Rodríguez, Lidia			
Correo-e	lidianr@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Materia de carácter obrigatorio que trata do concepto de dereito real, a súa adquisición e extinción, do dereito real de propiedade e dos dereitos reais limitados, xunto coa posesión e a publicidade rexistral. Permite coñecer institucións xurídicas esenciais no Dereito civil.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber facer • Saber estar / ser
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber facer • Saber estar / ser
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Materia de carácter obrigatorio que trata do concepto de dereito real, a súa adquisición e extinción, do dereito real de propiedade e dos dereitos reais limitados, xunto coa posesión e a propiedade rexistral. Permite coñecer institución xurídicas esenciais no Dereito civil	CB2 CB3 CB4

Contidos

Tema	
Tema 1: A relación xurídico-real.	O dereito real: concepto e clases. Figuras intermedias entre o dereito real e o dereito persoal. O xogo da autonomía da vontade nos dereitos reais.
Tema 2: A adquisición dos dereitos reais	Os modos de adquirir: concepto e clasificación. Art. 609 Cc. Teoría do título e o modo. A usucapión. Clases. Requisitos xerais. Requisitos especiais da usucapión ordinaria. Renuncia e efectos. Referencia ao tratamento penal da usurpación.
Tema 3:A extinción e a perda do dereito real.	Causas de extinción e perda. Referencia á consolidación
Tema 4:Dereito real de propiedade	1.O dereito real de propiedade: evolución histórica e concepto actual. Estrutura. Contido do dereito de propiedade: facultades que o integran.Extensión do dereito de propiedade. Límites do dereito de propiedade. Limitacións impostas pola vontade do transmitente.
Tema 5: A ocupación.	O achado. O tesouro oculto. A accesión. A accesión investida
Tema 6: As accións protectoras do dereito real de propiedade. A acción reivindicatoria	Indicacións xerais. A acción reivindicatoria: concepto, requisitos e efectos. A acción negatoria. A denominada acción de cerramento de leiras. A acción ad exhibendum. A acción de deslinde e amojonamiento.
Tema 7: A comunidade de bens. A comunidade romana e a comunidade germánica. A comunidade ordinaria en de o Dereito civil estatal.	A comunidade de bens: concepto e clases. As comunidades "romana" e germánica". A comunidade ordinaria no dereito civil estatal.Alleamento ou disposición da cota privativa. A división da cousa común: efectos.

Tema 8: A propiedade horizontal. As propiedades especiais en xeral. A propiedade intelectual.	Concepto e normativa. Estatutos e normas de réxime interior. Modalidades constitución e título constitutivo. Elementos comúns e privativos. Propiedade das partes privativas e copropiedade dos elementos comúns. Obrigacións do propietario. A cota de participación. Fondo de reserva. Réxime de administración e de representación da comunidade de propietarios. Extinción. As propiedades especiais en xeral. A propiedade intelectual.
Tema 9: Os dereitos reais limitados de goce e goce. O usufructo. A servidume.	O usufructo: concepto e caracteres. constitución. Suxeitos e obxecto do *usufructo. Contido do usufructo segundo o Cc. A conservación da forma e a sustancia. Dereitos e facultades do *usufructuario. Dereitos do nó propietario. Extinción do *usufructo. Dereitos de uso e habitación. As servidumes: concepto e caracteres. Clases. Constitución. contido. Servidumes legais e persoais. Servidume de paso: dereito civil de Galicia e Cc. A superficie. Dereitos de voo e subsolo
Tema 10: Os dereitos reais limitados de garantía. A hipoteca. A peza	Dereitos reais limitados de garantía. Dereito real de hipoteca: concepto e caracteres. Clases. Constitución. Contido: extensión e efectos da hipoteca. Satisfacción do crédito hipotecario. Modificación e extinción de hipoteca. Dereito real de peza. Constitución. Contido. Extinción. Hipoteca mobiliaria e peza sen desprazamento. Referencia ao Rexistro de bens mobles.
Tema 11: Os dereitos reais limitados de adquisición preferente: o tanteo, o retracto e a opción.	Concepto. Clases. Dereito real de tanteo voluntario. Dereito de retracto voluntario. o retracto convencional. Tanteos legais. retractos legais. Dereito real de opción
Tema 12: Os modos de publicidade dos dereitos reais. A posesión. O Rexistro da Propiedade e o Rexistro de bens mobles	Formas de publicidade e de aparencia. A posesión. Estrutura da relación posesoria. Posesión natural e posesión civil. Modos de adquirir a posesión e capacidade requirida. conservación, perda e recuperación da posesión. Liquidación do estado *posesorio: froitos, gastos e responsabilidade por deterioracións ou perdas. Efectos da posesión mentres subsiste: as presuncións posesorias. A posesión de BF de cousas mobles: o art. 464 Cc. A protección posesoria. O rexistro da propiedade e o rexistro de bens mobles.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Estudo de casos	16.5	16	32.5
Lección maxistral	33	36	69
Exame de preguntas de desenvolvemento	1	33	34
Estudo de casos	1	9.5	10.5
Traballo	1	3	4

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Estudo de casos	Análise dun feito, problema ou caso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipótese, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo. Bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto que deberá desenvolver o estudante.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Atención a preguntas e dúbidas formuladas polo alumno nas tutorías da materia. Actividade académica desenvolvida polo profesorado, individual ou en pequeno grupo, que ten como finalidade atender as necesidades e consultas do alumnado relacionadas co estudo e/ou temas vinculados coa materia, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Esta actividade pode desenvolverse de forma presencial (directamente na aula e nos momentos que o profesor ten asignados a tutorías de despacho) ou de forma non presencial (a través do correo electrónico ou do campus virtual). Non se debe confundir atención personalizada con titoría académica (no Plan de Acción Titorial).
Estudo de casos	Atención a preguntas e dúbidas formuladas polo alumno nas tutorías da materia. Actividade académica desenvolvida polo profesorado, individual ou en pequeno grupo, que ten como finalidade atender as necesidades e consultas do alumnado relacionadas co estudo e/ou temas vinculados coa materia, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Esta actividade pode desenvolverse de forma presencial (directamente na aula e nos momentos que o profesor ten asignados a tutorías de despacho) ou de forma non presencial (a través do correo electrónico ou do campus virtual). Non se debe confundir atención personalizada con titoría académica (no Plan de Acción Titorial).

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Exame de preguntas de desenvolvemento	Probas para avaliación das competencias que inclúen preguntas sobre os temas explicados. Os alumnos deben desenvolver, relacionar, organizar e presentar os coñecementos que teñen sobre a materia nunha resposta extensa	70	CB2 CB4
Estudo de casos	Análise dun feito, problema ou caso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipótese, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnósticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución	20	CB3
Traballo	Resumos e/ou cronogramas e/ou exposicións e debates grupales	10	CB3

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Entenderase que o alumnado na avaliación continua deberá obter para poder compensar unha parte que outra, un 3 sobre dez nos casos e un 4 sobre dez na proba de contidos, sen que ningunha das preguntas teña unha valoración inferior a tres puntos sobre dez, sendo polo menos una das preguntas longas composta por dúas opcións das cales se escolle unha.

O alumnado que non se acolla á avaliación continua por deixala, por non poder asistir ou por calquera outro motivo, deberá facer unha proba final na que se lle formularán, en relación cos contidos da materia, iguais preguntas de resposta longa incrementada nun respecto daqueles que optasen pola avaliación continuada cun valor do 70% da cualificación e, ademais, uns casos cun valor do 30% da cualificación non realizando nin traballos nin proxectos. Deberá obter para poder compensar unha parte con outra, un 3 sobre dez nos casos e un 4 sobre dez na proba de contidos (sen que ningunha pregunta teña unha valoración inferior a tres puntos sobre dez, contando polo menos unha pregunta con dúas opcións da que se responderá unha). No mesmo curso gardaranse as notas da avaliación continua do primeiro período para o segundo pero non para os posteriores cursos. O sistema de avaliación en segundo período, será igual que no primeiro período, segundo sígase a avaliación continua como para aqueles que non a sigan, podendo conseguir ambos o 100% da cualificación. A bibliografía básica ten un carácter meramente complementario das explicacións impartidas nas aulas polos docentes. Convocatoria Fin de Carreira: O alumno deberá facer unha proba final na que se lle formularán, en relación cos contidos da materia, iguais preguntas de resposta longa incrementada nun respecto daqueles que optasen pola avaliación continuada cun valor do 70% da cualificación (sen que ningunha pregunta teña unha valoración inferior a tres puntos sobre dez, (contando polo menos unha pregunta con dúas opcións da que se responderá unha));e, ademais, uns casos cun valor do 30% da cualificación, e dicir cos mesmos porcentaxes indicadas para o primeiro período para o alumnado da avaliación continua. Deberá obter para poder compensar unha parte con outra, un 3 sobre dez nos casos e un 4 sobre dez na proba de contidos.

Alumnado con necesidades especiais: realizarase a adaptación curricular que veña dada por tales necesidades de acordo co suxerido polo coordinador de discapacidade por aplicación do correspondente protocolo.

As datas e horarios das probas publícanse na web da Facultade de Ciencias Xurídicas e do Traballo no calendario de probas de avaliación aprobadas pola Xunta da Facultade.

Na simultaneidade ADE/Dereito impartirase a docencia pola profa. Lydia Noriega Rodríguez. As datas e horarios das probas publicaranse na páxina web da Facultade no calendario de probas de avaliación aprobadas pola Xunta de Facultade.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

LASARTE ÁLVAREZ, C, Compendio de Derechos Reales. Derechos Reales e Hipotecario, Marcial Pons, última edición

DÍEZ-PICAZO, L./GULLÓN,A., Sistema de Derecho civil, volumen III, Marcial Pons, última edición

ALBALADEJO, M., Derecho civil, tomo III, Edisofer, última edición

O`CALLAGHAN, X, Compendio de Derecho civil, tomo III, Edersa, última edición

Bibliografía Complementaria

VVAA, Código Civil actualizado,

VVAA, Ley 2/2006 de Derecho Civil de Galicia,

VVAA, Legislación Hipotecaria,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Dereito civil III. Familia e sucesións/V08G081V01501

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Dereito: Introducción ao dereito civil e dereito da persoa/V08G081V01203

Dereito civil I. Obrigas e contratos/V08G081V01301

Outros comentarios

Esta materia no PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas-Grao en Dereito impártese no 1º cuatrimestre do 2º curso e o profesorado responsable está integrado pola Profª. Lydia Noriega Rodríguez. As datas das probas publicaranse na páxina web da Facultade.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Contabilidade financeira II				
Materia	Contabilidade financeira II			
Código	V03G720V01315			
Titulación	PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas/Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Economía financeira e contabilidade			
Coordinador/a	Diéguez Ferreiro, Ricardo Miguel			
Profesorado	Diéguez Ferreiro, Ricardo Miguel García Rivas, Ignacio			
Correo-e	rdieguez@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	<p>A materia CONTABILIDADE FINANCEIRA II completa os coñecementos adquiridos polo alumno na materia de CONTABILIDADE FINANCEIRA *I do primeiro cuadrimestre do 2º Curso do Grao en ADE, centrándose no estudo da *contabilización das operacións vinculadas co ciclo de capital.</p> <p>Para o que se estuda a problemática contable das transaccións con instrumentos financeiros, na súa dobre vertente investimento e financiamento, introducindo ao alumno no estudo da contabilidade por razón do suxeito, a través da problemática da emisión de instrumentos financeiros por parte das entidades que teñan a forma xurídica de sociedade.</p> <p>Así mesmo complétase o estudo da problemática dos activos non correntes operativos, facendo especial incidencia na depreciación do inmovilizado .</p> <p>Finalizando o programa co estudo das contas anuais.</p> <p>Con todo isto o alumno terá un coñecemento completo do modelo contable español.</p>			

Competencias		
Código		Tipoloxía
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber facer
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• saber facer

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias
Posuír e comprender coñecementos sobre o marco económico que regula as actividades empresariais, e a correspondente normativa.	CB2 CB3 CB4
Posuír e comprender coñecementos sobre os distintos procesos, procedementos e prácticas de xestión empresarial.	CB2 CB3 CB4
Capacidade para aplicar correctamente a lexislación mercantil en materia contable	CB2 CB3 CB4 CB5

Contidos	
Tema	

I. Os INVESTIMENTOS FINANCEIROS. ACTIVOS FINANCEIROS	<p>I.1.- Instrumentos financeiros.</p> <p>I.2.- Activos financeiros. Concepto e clasificación.</p> <p>I.3.- Créditos comerciais e non comerciais.</p> <p>I.4.- Valores representativos de débeda.</p> <p>I.5.- Investimentos en instrumentos de patrimonio.</p> <p>I.6.- Reclasificación e baixa de activos financeiros.</p> <p>I.7.- Deterioración de valor dos activos financeiros.</p>
II. FINANCIAMENTO BÁSICO: (I) PATRIMONIO NETO: (1) FONDOS PROPIOS: (1.1) CAPITAL SOCIAL	<p>II.1.- As fontes de financiamento na empresa: Concepto e clasificación.</p> <p>II.2.- O Capital Social: Problemática contable derivada da fundación da sociedade.</p> <p>II.3.- Contabilización dos incrementos de capital: Causas e tipos.</p> <p>II.4.- Contabilización das reducións de capital: Causas e tipos.</p> <p>II.5.- Do negocio sobre as propias accións.</p>
III. FINANCIAMENTO BÁSICO: (I) PATRIMONIO NETO: (1) FONDOS PROPIOS: (1.2) RESERVAS	<p>III.1.- A autofinanciación: Concepto e clases.</p> <p>III.2.- O resultado do exercicio e base de repartición.</p> <p>III.3.- Orde de prelación na distribución das ganancias.</p> <p>III.4.- Remuneración das accións.</p> <p>III.5.- As dotacións a reservas. Problemática contable das Reservas: Concepto, clases e funcionamento</p> <p>III.6.- Outros partícipes.</p> <p>III.7.- O resultado negativo: A absorción de perdas</p> <p>III.8.- Os resultados pendentes de aplicación</p>
IV.- FINANCIAMENTO BASICA: (I) PATRIMONIO NETO. (2) AXUSTES POR CAMBIO DE VALOR. SUBVENCIONS, DOAZONS E LEGADOS RECIBIDOS	<p>IV.1. Problemática dos activos financeiros dispoñibles para a venda.</p> <p>IV.2. Operacións de cobertura</p> <p>IV.3.- Subvencións, doazóns e legados recibidos.</p>
V.- FINANCIACION BASICA: (II) PASIVO NON CORRENTE: (1) PRESTAMOS E EMPRESTITOS	<p>V.1.- Financiamento alleo a longo prazo: Concepto e clases.</p> <p>V.2.- Tipos de préstamos e empréstitos.</p> <p>V.3.- A imputación anual dos gastos financeiros plurianuais dos préstamos e empréstitos.</p> <p>V.4.- Problemática contable dos préstamos e empréstitos ordinarios.</p> <p>V.5.- Problemática contable dos empréstitos convertibles.</p> <p>V.6.- Problemática contable do leasing ou arrendamento financeiro.</p>
VIN.- *FINANCIACION *BASICA: (*II) PASIVO NON CORRENTE: (2) PROVISIONS	<p>VIN.1.- Provisións: Concepto.</p> <p>VIN.2.- Problemática contable das provisións.</p> <p>VIN.3.- Provisión por desmantelamento, retiro ou rehabilitación do inmovilizado.</p> <p>VIN.4.- Provisión para outras responsabilidades.</p>
VII.- ACTIVO NON CORRENTE, O INMOBILIZADO TECNICO E Os INVESTIMENTOS INMOBILIARIOS.	<p>VII.1.- Os investimentos fixos: Concepto, clases e función na empresa.</p> <p>VII.2.- Problemas valorativos. Inmovilizado material e intangible</p> <p>VII.3.- Investimentos inmobiliarios</p> <p>VII.4.- Activos non correntes mantidos para a venda</p> <p>VII.5.- A depreciación do inmovilizado como compoñente do resultado da unidade económica.</p> <p>VII.6.- Métodos de amortización: Prácticos e teóricos.</p> <p>VII.7.- Deterioración de valor de activos non correntes.</p>
VIII.- CONTAS ANUAIS	<p>VIII.1.- Marco xurídico das contas anuais</p> <p>VIII.2.- O Balance</p> <p>VIII.2.1.- Concepto e representatividade do Balance</p> <p>VIII.2.2.- Normas aplicables ao Balance de situación</p> <p>VIII.2.3.- Contido e estrutura do Balance</p> <p>VIII.3.- A conta de perdas e ganancias</p> <p>VIII.3.1.- Os gastos: Definición e recoñecemento</p> <p>VIII.3.2.- Os ingresos: Definición e recoñecemento</p> <p>VIII.3.3.- As distintas categorías dos resultados empresariais</p> <p>VIII.3.4.- O imposto sobre sociedades</p> <p>VIII.4.- O estado de cambios no patrimonio neto</p> <p>VIII.4.1.- O estado de ingresos e gastos recoñecidos</p> <p>VIII.4.2.- O estado total de cambios no patrimonio neto</p> <p>VIII.5.- O estado de fluxos de efectivo</p> <p>VIII.6.- A memoria</p>

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Titoría en grupo	5	5	10
Lección maxistral	30	45	75
Seminario	15	30	45
Práctica de laboratorio	4	16	20

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Titoría en grupo	CONTROL TITORIAL DO PROCESO DE APRENDIZAXE DO ALUMNO. EXPOSICIÓN,RESOLUCIÓN DE DÚBIDAS E REALIZACIÓN DE PROBAS DE CONTROL
Lección maxistral	EXPOSICIÓN EN AULA, POR PARTE DO PROFESOR, DOS CONTIDOS MAIS RELEVANTES E DE MAIOR DIFICULTADE CONCEPTUAL.
Seminario	REALIZACIÓN DE CASOS PRÁCTICOS POLO ALUMNO

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Seminario	ATENCIÓN ÁS DIFICULTADES QUE OS ALUMNOS CONSULTEN NO HORARIO DE TUTORÍAS
Titoría en grupo	ATENCIÓN ÁS DIFICULTADES QUE OS ALUMNOS CONSULTEN NO HORARIO DE TUTORÍAS

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Seminario	AVALIACIÓN INDIVIDUAL DE PROBLEMAS	10	
Titoría en grupo	REALIZACIÓN DE PROBAS DE CONTROL	15	CB2 CB3
Práctica de laboratorio	RESOLUCIÓN DUNHA PROBA ESCRITA PRESENCIAL AO FINAL DO CUADRIMESTRE, SOBRE A ADQUISICIÓN DE COMPETENCIAS DE COÑECEMENTO E DESTREZA NA PRÁCTICA	75	CB2 CB3 CB4 CB5

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Os exames oficiais da materia realizaranse nas datas que figuran na seguinte ligazón:

<http://fccee.uvigo.es/calendario-exames-201718.html>

EN SEGUNDA CONVOCATORIA MANTERASE A NOTA DA AVALIACIÓN CONTINUA.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

BESTEIRO VARELA, MARÍA AVELINA y MAZARRACÍN BORREGUERO, Mª ROSARIO, Contabilidad Financiera Superior, 2ª Edición, Ediciones Pirámide, 2016, Madrid

PLAN GENERAL DE CONTABILIDAD, REAL DECRETO 1514/2007,

TEXTO REFUNDIDO LEY DE SOCIEDADES DE CAPITAL, REAL DECRETO LEGISLATIVO 1/2010,

Bibliografía Complementaria

Montesinos, Vicente, Fundamentos de contabilidad financiera DE CONTABILIDAD, Ediciones Pirámide, 2015, PIRÁMIDE

SEBASTIAN CASTRO, FRANCISCO Y OTRO, CONTABILIDAD DE INSTRUMENTOS FINANCIEROS Y COMBINACIONES DE NEGOCIO, 1ª Edición, Ediciones CEF, 2008, Madrid

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Dereito mercantil/V03G020V01205

Empresa: Matemática das operacións financeiras/V03G020V01202

Empresa: Contabilidade financeira I/V03G020V01301

Outros comentarios

Esta guía docente anticipa as liñas de actuación que se deben levar a cabo co alumno na materia e concíbese de forma flexible. En consecuencia, pode requirir reaxustes ao longo do ano académico promovidos pola dinámica da clase e do grupo de destinatarios real ou pola relevancia das situacións que puidesen xurdir. Así mesmo, achegarase ao alumnado a información e pautas concretas que sexan necesarias en cada momento do proceso formativo.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Sistema xudicial español e proceso civil**

Materia	Sistema xudicial español e proceso civil			
Código	V03G720V01321			
Titulación	PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas/Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	3	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Dereito público			
Coordinador/a	Teixeira Rodríguez, Xulio			
Profesorado	Cachaldora Calderón, Xosé Antón Teixeira Rodríguez, Xulio			
Correo-e	xteixeira@hotmail.com			
Web				
Descrición xeral	A materia Sistema Xudicial Español e Proceso Civil se estrutura en dous partes. Na primeira parte, á que se dedicará 1/3 da carga lectiva, estúdase, basicamente, o concepto e garantías da xurisdicción, a organización dos órganos xurisdiccionais, o persoal dos órganos xurisdiccionais e o colaborador, así como os principios rectores do proceso. A segunda parte, que ocupará os 2/3 da carga lectiva, dedícase ao estudo do proceso civil: suxeitos e obxecto do proceso; desenvolvemento do proceso nas súas distintas modalidades; a proba no proceso civil; as medidas cautelares; os recursos e a execución forzosa.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber • saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber • saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber • saber facer

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Coñecer o organigrama xurisdiccional español e da UE; da organización e funcións do persoal xurisdiccional e do persoal o servicio da Administración de Xustiza; e das institucións básicas do proceso civil e das súas modalidades procedimentais. Familiarizarse co funcionamento práctico do proceso civil nas súas diversas modalidades procedimentais	CB2 CB3 CB4

Contidos

Tema	
I.- SISTEMA JUDICIAL ESPAÑOL	<ol style="list-style-type: none"> 1.- A Xurisdicción e os órganos xurisdiccionais. 2.- Os Xuíces e Maxistrados. 3.- O Ministerio Fiscal. 4.- Avogados e Procuradores. 5.- A Oficina Xudicial. 6.- Órganos colaboradores co sistema xudicial. 7.- Dereito a tutela xudicial efectiva. 8.- As ordes xurisdiccionais. 9.- Actos procesales e actos de comunicación. 10.- A cooperación xudicial interna e internacional. 11.- O custo da Administración de Xustiza. 12.- Modalidades procedimentais: procesos ordinarios, sumarios e especiais. 13.- Os custos do proceso e a asistencia xurídica gratuita.

II.- PROCESO CIVIL

- 1.- Principios informadores.
- 2.- Demanda e contestación á demanda.
- 3.- Audiencia previa.
- 4.- Xuízo.
- 5.- Medios de proba.
- 6.- Sentenza.
- 7.- Terminación anticipada do proceso.
- 8.- Efectos do proceso.
- 9.- Recursos.
- 10.- Medidas cautelares.
- 11.- Execución.
- 12.- Xurisdicción voluntaria

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	52	94.5	146.5
Seminario	22.5	51.5	74
Exame de preguntas obxectivas	2	0	2
Exame de preguntas de desenvolvemento	1	0	1
Resolución de problemas	1.5	0	1.5
Outras	0	0	0

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos da materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	No horario de titorías fixado polo profesor/a e publicado oportunamente polo centro, os alumnos/as, individualmente ou en grupos moi reducidos, poderán consultar co profesor/a as dúbidas e cuestións que se lles susciten en relación cos contidos teóricos da materia ou cos exercicios e casos prácticos propostos.
Seminario	No horario de titorías fixado polo profesor/a e publicado oportunamente polo centro, os alumnos/as, individualmente ou en grupos moi reducidos, poderán consultar co profesor/a as dúbidas e cuestións que se lles susciten en relación cos contidos teóricos da materia ou cos exercicios e casos prácticos propostos.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Exame de preguntas obxectivas	Ao longo do cuadrimestre realizaranse nas datas indicadas na planificación docente 2 probas tipo test (1 da parte de Sistema Xudicial Español e 1 da parte de Proceso Civil). Estas probas non liberan materia de cara ao exame final.	25	
Exame de preguntas de desenvolvemento	Na data fixada no calendario oficial de exames, realizarase un exame teórico oral ou escrito, que comprende toda a materia.	50	CB2 CB3 CB4
Resolución de problemas	Na data indicada polo profesor realizarase unha proba de carácter práctico consistente no estudo dun caso. Esta proba versará sobre a parte de Proceso Civil.	25	CB2 CB3 CB4
Outras			CB2 CB3 CB4

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Na materia Sistema Xudicial Español e Proceso Civil seguiranse dous sistemas de avaliación, tanto na primeira convocatoria (maio/xuño) como na segunda (xullo): avaliación continua ou exame final. 1º.- AVALIACIÓN CONTINUA. O sistema de avaliación continua consistirá en: a.- 2 probas teóricas tipo test, que se realizarán nas datas indicadas na planificación docente que se proporcionará aos alumnos ao comezo de curso; a nota media obtida nestas probas representará o 25% da cualificación final. b.- 1 proba práctica escrita, que se realizará na data indicada na planificación docente e que, xunto coa exposición e debate desenvolvido polos alumnos nos seminarios, representará o 25% da cualificación final. c.- 1 proba teórica oral, sobre toda a materia, que se realizará na data fixada no calendario oficial de exames e que representará o 50% da cualificación final. En calquera caso, para que se entenda superada a materia, é necesario obter nesta proba oral polo menos un 5 sobre 10. Notas importantes: a.- Para ser evaluado conforme ao sistema de avaliación continua, o/a alumno/a deberá realizar a proba teórica oral, a proba práctica escrita e as 2 probas teóricas tipo test. b.- Os/as alumnos/as que sigan o sistema de avaliación continua e que non superen a materia na primeira convocatoria (xaneiro), de facer a segunda convocatoria (xullo) poderán optar por: - Que se lles manteña a cualificación obtida en próbalas tipo test e na proba práctica realizadas durante o curso, nese caso o exame consistiría nunha proba teórica oral sobre toda a materia, que representará o 50% da cualificación final, e na que deberán obter polo menos un 5 sobre 10 para entender superada a materia. De non alcanzarse esta nota mínima de 5 sobre 10, non se procederá ao cómputo da avaliación continua e a nota final corresponderase coa nota da teoría.

- Facer un exame final nos términos que se indican a continuación. 2º.- EXAME FINAL. Os/as alumnos/as que decidan non seguir o sistema de avaliación continua ou que non realicen as actividades necesarias para ser evaluados conforme a este sistema, serán evaluados/as, tanto na primeira como na segunda convocatoria, mediante un exame final, que se realizará na data fixada no calendario oficial de exames e que representará o 100% da cualificación final. Devandito exame constará de: a.- Unha proba práctica escrita consistente no estudo dun caso, que versará sobre a parte de Proceso Civil. Esta proba práctica representará o 20% da cualificación final. b.- Unha proba teórica oral sobre toda a materia, que representará o 80% da cualificación final. Nota importante: para poder superar a materia a través do exame final, o/a alumno/a terá que superar as dúas partes do exame. É dicir, na proba práctica, terá que obter polo menos un 1 sobre 2; e, na proba teórica, un 4 sobre 8. 3º.- CONVOCATORIA DE FIN DE CARREIRA. Na convocatoria de fin de carreira os/as alumnos/as serán evaluados mediante un exame final teórico e práctico, nos términos expostos anteriormente, que representará o 100% da cualificación final. As datas e horarios das probas de avaliación das diferentes convocatorias son as especificadas no calendario de probas de avaliación aprobado pola Xunta de Facultade para o curso 2017/2018.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

MORENO CATENA, V.; CORTÉS DOMÍNGUEZ, V., Derecho Procesal Civil. Parte general, Tirant lo Blanch, 2017, Valencia

MORENO CATENA, V.; CORTÉS DOMÍNGUEZ, V., Derecho Procesal Civil. Parte especial, Tirant lo Blanch, 2017, Valencia

MONTERO AROCA, J. (Y OTROS), Derecho Jurisdiccional II. Proceso Civil, Tirant lo Blanch, 2017, Valencia

GIMENO SENDRA, V., Derecho Procesal Civil I. El proceso de declaración, UNED, 2015, Madrid

GIMENO SENDRA, V., Derecho Procesal Civil II. Los procesos especiales, UNED, 2015, Madrid

DE LA OLIVA SANTOS, A., Curso de Derecho Procesal Civil I. Parte general, Centro de Estudios Ramón Areces, 2017, Madrid

DE LA OLIVA SANTOS, A., Curso de Derecho Procesal Civil II. Parte especial, Centro de Estudios Ramón Areces, 2016, Madrid

ORTELLS RAMOS, M., Derecho Procesal Civil, Aranzadi, 2017, Cizur Menor

MONTERO AROCA, J. (Y OTROS), Derecho Jurisdiccional I. Parte General, Tirant lo Blanch, 2017, Valencia

MORENO CATENA, V.; CORTÉS DOMÍNGUEZ, V., Introducción al Derecho Procesal, Tirant lo Blanch, 2016, Valencia

GIMENO SENDRA, V., Introducción al Derecho Procesal, UNED, 2016, Madrid

ORTELLS RAMOS, M., Derecho Procesal. Introducción, Aranzadi, 2016, Cizur Menor

Bibliografía Complementaria

GARBERÍ LLOBREGAT, J. (Dir.), Los procesos civiles (5 vols.), Bosch, 2001, Barcelona

CORTÉS DOMÍNGUEZ, V.; MORENO CATENA, V. (Coords.), Nueva Ley de Enjuiciamiento Civil (5 vols.), Tecnos, 2000, Madrid

PICATOSTE BOBILLO, J.; SEOANE SPIEGELBERG, J.L., Procesos especiales dispositivos por razón de la materia en la Ley de Enjuiciamiento Civil, Bosch, 2013, Barcelona

---

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Dirección de recursos humanos				
Materia	Dirección de recursos humanos			
Código	V03G720V01322			
Titulación	PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas/Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	3	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Organización de empresas e márketing			
Coordinador/a	Velando Rodríguez, María Elena			
Profesorado	Crespo Franco, Tony Suárez Porto, Vanessa María Velando Rodríguez, María Elena			
Correo-e	velando@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Materia centrada no estudo pormenorizado das estratexias, procesos, e técnicas da dirección de recursos humanos nas empresas			

Competencias	
Código	Tipoloxía

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias
Lograr o manexo por parte do alumnado dos coñecementos, e procesos propios da dirección e xestión de recursos humanos, mostrando compromiso coas consecuencias das súas accións en calquera contexto de intervención, reflexionando sobre os seus propios posicionamentos.	
Lograr por parte do alumnado o coñecemento e a aplicación correcta das principais técnicas e ferramentas propias da dirección e xestión de recursos humanos	
Lograr por parte do alumnado a aplicación de ferramentas de procura, filtrado e interpretación da información relevante na área de recursos humanos	
Tomar decisións na procura de solucións a problemas relativos á situación socio-laboral da empresa, aplicando os métodos apropiados así como a emisión dos informes correspondentes	
Conseguir que o alumnado fixe obxetivos, elabore estratexias e planos de acción coherentes co seu entorno	

Contidos	
Tema	
BLOQUE I: FUNDAMENTOS DE RRHH	<ul style="list-style-type: none"> * A función de recursos humanos na empresa. * Dirección de recursos humanos na empresa. * Fontes básicas de información na toma de decisións de recursos humanos (análise e avaliación de postos e avaliación do rendimento).
BLOQUE II: ACTIVIDADES BÁSICAS NA DIRECCIÓN E XESTIÓN DE RRHH	<ul style="list-style-type: none"> * Planificación de recursos humanos na empresa. * Estratexias, procesos e técnicas de compensación e retribución. * Estratexias, procesos e técnicas de recrutamento, selección e socialización. * Estratexias, procesos e técnicas de desenvolvemento dos recursos humanos.

Planificación docente			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Estudo de casos	15	15	30
Resolución de problemas de forma autónoma	0	30	30
Prácticas de laboratorio	15	22	37
Estudo previo	0	50	50
Titoría en grupo	7.5	0	7.5
Lección maxistral	37.5	30	67.5
Outras	3	0	3

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Estudo de casos	Formulación, resolución, presentación e debate de exercicios/cuestións/problemas/casos prácticos por parte do alumno/a, de forma individual ou en grupo, baixo a proposta, guía e supervisión do profesor/a. O alumno/a debe desenvolver as solucións axeitadas ou correctas mediante a exercitación de rutinas, a aplicación de fórmulas ou algoritmos específicos e axeitados, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados.
Resolución de problemas de forma autónoma	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa disciplina. O alumnado debe desenvolver de forma autónoma a análise e a resolución dos problemas e/ou exercicios polo que é preciso que o alumno/a traballe previamente o material explicado polo profesor/a.
Prácticas de laboratorio	Exercicios de aplicación práctica de diversas técnicas por parte do alumno/a a través das TIC en aulas de informática, de forma individual ou en grupo, baixo a proposta, guía e supervisión do profesor/a
Estudo previo	Traballo autónomo do alumno/a que consistirá na procura, lectura e traballo de documentación, preparación e propostas de resolución de problemas e/ou exercicios, así como na preparación de probas avaliadas
Titoría en grupo	Reunións que o alumno/a mantén co profesorado da materia para o asesoramento, desenvolvemento e supervisión de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor/a dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices do traballo, exercicios ou proxectos que debe desenvolver o estudante. Requírese a participación activa do alumnado no aula. Ademais soe ser necesario que o alumnado traballe previamente o material entregado polo profesor/a.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Estudo de casos	Formulación, resolución, presentación e debate de exercicios/cuestións/problemas/casos prácticos por parte do alumno/a, de forma individual ou en grupo, baixo a proposta, guía e supervisión do profesor/a.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Estudo de casos	Avaliarase a comprensión da materia, a aplicación de técnicas específicas axeitadas, a argumentación, a capacidade de transmisión de contidos, na realización de presentacións, resolución de problemas, casos e exercicios nun tempo e condicións establecidos polo profesor/a (10% participación do alumnado nas clases, e 40% calidade do contido do traballo). A aplicación desta técnica será presencial e correspóndese coas prácticas da materia recollidas nos grupos medianos.	50	
Outras	Resolución dunha proba escrita presencial, ao final do cuadrimestre, sobre a adquisición de competencias de coñecemento, destreza na práctica, na que se inclúen preguntas de desenvolvemento, preguntas cortas, problemas, e/ou actividades a resolver nas que o alumno/a debe plasmar os coñecementos teóricos e prácticos da materia	50	

Outros comentarios e avaliación de Xullo

A nota obtida polo alumno/a nas distintas actividades, a excepción da proba final, terá vixencia para as convocatorias ás que da dereito a matrícula de cada curso académico.

As actividades de avaliación continua só se poderán entregar nas datas e sesións establecidas; ademais poderanse facer probas de avaliación continua o longo do semestre, debendo cada alumno/a asistir ao grupo que teña asignado para a realización das mesmas. O cambio de grupo neste caso deberá ser autorizado por el profesor/a.

Os exames das convocatorias ordinarias e extraordinarias de esta materia terán lugar na data, hora e lugar establecido polo Decanato da Facultade de Ciencias Económicas e Empresariais.

IMPORTANTE: O calendario de exames publícase ó inicio do curso polo Decanato da Facultade de Ciencias Económicas e Empresariais, pero dito calendario pode ser modificado ao longo do curso por algún imprevisto. Consulten a páxina web da facultade, por se hai cambios. ((<http://fccee.uvigo.es/es/organizacion-docente.html>))

RELACIÓN DE BOAS PRÁCTICAS:

1. Non está permitido facer uso de teléfonos móbiles, ordenadores portátiles, tablets ou similares nas sesións de traballo. Estes deben estar desconectados, agás autorización expresa do profesor/a.
2. Non está permitido comer nin beber (agás auga) na clase.
3. É imprescindible asistir ás sesións de aula co material necesario para o seu desenvolvemento.
4. O plaxio total ou parcial nas actividades entregadas levará a invalidación das mesmas.
5. Para a realización dos exames só se permite o uso de elementos de escritura e calculadora.
6. O alumno/a deberá presentarse ao exame debidamente identificado, co D.N.I, pasaporte ou carné de conducir, non sendo válido outro documento.
7. Tódolos exames e probas puntuables deberán ser entregados a súa finalización e baixo ningún concepto poderán ser sacados fora da aula.
8. A revisión de exames terá lugar só no horario e lugar establecido polo profesor/a.

No caso de incumprimento das normas anteriores, o profesor/a poderá adoptalas medidas que estime oportunas.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

DE LA CALLE, M.C. e ORTIZ DE URBINA, M, Fundamentos de Recursos Humanos, 2ª ed., Prentice Hall, 2013,

LEAL, A., ALFARO DE PRADO, A., RODRÍGUEZ, L. e ROMÁN, M., El Factor Humano en las Relaciones Laborales, Pirámide, 1999,

MONDY, R., Administración de recursos humanos, Prentice Hall,, 2010,

PEREDA MARIN, S., Dirección y gestión de recursos humanos por competencias, Editorial Universitaria Ramón Areces, 2011,

Bibliografía Complementaria

ALBIZU GALLASTEGUI, E. e LANDETA RODRÍGUEZ, J., Dirección Estratégica de los Recursos Humanos. Teoría y Práctica., Pirámide, 2011,

ALLES, M.A, Dirección Estratégica de Recursos Humanos, 3ª ed., Granica, 2015,

BYARS, L. e RUE, L., Gestión de los Recursos Humanos, Irwin, 1996,

DESSLER, G., Administración de Recursos Humanos, Prentice Hall, 2009,

DELGADO Mª I., GÓMEZ L., VÁZQUEZ E., Gestión de los Recursos Humanos, del Análisis Teórico a la Solución Práctica, Prentice Hall, 2006,

DOLAN, S., VALLE, R., JACKSON, S e SCHULER, R.S., La Gestión de los Recursos Humanos,, McGraw Hill, 2007,

FERNÁNDEZ AGUADO J., Dirigir Personas en la Empresa. Enfoque conceptual y Aplicaciones Prácticas., Pirámide, 2007,

FERRER LOPEZ, M.A., Como confeccionar nóminas y seguros sociales 2017, 30, Deusto, 2017,

FISHER, C., SCHOENFELDT, L. e SHAW, J., Human Resource Management, 6th ed., Mifflin Co., 2006,

GARCÍA TENORIO, J. e SABATER, R., Fundamentos de Dirección y Gestión de Recursos Humanos, Thomson, 2004,

ROBLEDO CAMACHO, M., D3D. Un Enfoque Integral de la Dirección de Empresas, Díaz de Santos, 2004,

RUBIO DE MEDINA, M.D., Retribuciones Laborales, Bosch, 2005,

SASTRE CASTILLO, M.A. e AGUILAR PASTOR, E.M., Dirección de Recursos Humanos. Un Enfoque Estratégico., McGraw Hill, 2003,

ODE, Estudio de retribuciones 2012, ODE, 2012,

ODE, Estudio de retribuciones 2015, ODE, 2015,

<http://www.expansionyempleo.com>,

<http://www.losrecursoshumanos.com/>,

<http://www.rrhhdigital.com/>,

<http://www.rrhmagazine.com/>,

<http://www.empleo.gob.es/>,

<http://www.seg-social.es/>,

<http://www.sepe.es>,

<http://www.ine.es>,

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Empresa: Fundamentos de administración/V03G020V01102

Empresa: Xestión de empresas/V03G020V01203

Outros comentarios

Esta guía anticipa as liñas de actuación que se deben levar co alumno na materia e se concibe de forma flexible. En

consecuencia pódense requerir reaxustes ou comentarios adicionais ó longo do curso académico promovidos pola dinámica da clase, e/ou do grupo de destinatarios e/ou pola relevancia das situacións que puidesen xurdir. Neste caso aportarase ó alumnado a información e as pautas concertas que o profesor/a estime necesarias.

Esta materia no PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas-Grao en Dereito impártese no 2º cuatrimestre do 3º curso e o profesorado responsable está integrado por: Tony Crespo Franco, Vanessa Suárez Porto, e Mª Elena Velando Rodríguez (Coordinadora)

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Decisións de investimento				
Materia	Decisións de investimento			
Código	V03G720V01323			
Titulación	PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas/Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	2c
Lingua impartición	Castelán Inglés			
Departamento	Economía financeira e contabilidade			
Coordinador/a	Cibrán Ferraz, María Pilar			
Profesorado	Cibrán Ferraz, María Pilar Crespo Cibrán, Miguel Ángel			
Correo-e	pcibrán@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Nesta materia preténdese dotar ao alumno dos coñecementos teóricos necesarios e a capacidade analítica para resolver problemas de pequena complexidade no ámbito da xestión financeira, principalmente na avaliación de rendibilidade de investimentos. Os coñecementos adquiridos serven como base previa para afrontar o estudo doutras materias do Grao na área de Finanzas.			

Competencias	
Código	Tipoloxía

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias
(*)Coñece-los principios básicos da xestión financeira de empresas	
(*)Coñece-lo obxectivo financeiro e a súa relación coa actividade da empresa	
Identificar e estimar a estrutura financeira adecuada en función do ciclo de explotación e actividade da empresa	
(*)Coñecer o concepto de investimento e o seu interrelación coa estrutura financeira e obxectivo financeiro	
(*)Coñecer e estimar as variables que inflúen nun investimento e aplica-las principais técnicas analíticas para determinar a rentabilidade dos investimentos	
(*)Interpretar e dar a coñecer os diferentes resultados obtidos na avaliación e rentabilidade de investimentos	
(*)Aplicar ferramentas informáticas na resolución de supostos prácticos de xestión financeira empresarial	
(*)Coñecer e valorar a incidencia do risco na rentabilidade dos investimentos	

Contidos	
Tema	
Fundamentos da xestión financeira da empresa	- A función financeira da empresa: Evolución histórica das finanzas. O obxectivo financeiro. Competencias da función financeira da empresa. - A estrutura económico financeira da empresa: Os fluxos financeiros na empresa. O equilibrio entre as masas patrimoniais: o concepto de Fondo de Rotación. Os ciclos de actividade da empresa e o Período medio de Maduración. Principais cocientes para a análise económica-financieiro. - Metodoloxía de cálculo financeiro aplicable nas decisións de investimento Efectos do tempo sobre o valor do diñeiro: a inflación e o tipo de interese. Valor futuro do diñeiro: operacións de *capitalización. Valor actual do diñeiro: operacións de actualización. Cálculo de rendas.
Concepto e clases de investimentos	Concepto de investimento. Clasificación investimentos na empresa. implicacións dos investimentos para a empresa.
Factores determinantes dun investimento	Principais magnitudes para avaliar a rendibilidade dos investimentos. Estimación de fluxos de tesouraría

Avaliación de investimentos	Métodos estáticos de selección de investimentos. A taxa de actualización ou custo de capital da empresa. O criterio do valor capital. O criterio da TIR. *Jerarquización de proxectos en base ao valor capital e TIR: Condicións para a non concordancia entre ambos e punto de Fisher. Comparación da rendibilidade de varios investimentos: a *homogeneización. A *inconsistencia da TIR.
Interpretación e toma de decisións de investimento	- *Jerarquización de proxectos en base ao valor capital e TIR: Condicións para a non concordancia entre ambos e punto de Fisher. Comparación da rendibilidade de varios investimentos: a *homogeneización. A *inconsistencia da TIR. - A consideración do risco nas decisións de investimento - Metodoloxías complementarias

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Prácticas en aulas informáticas	8	10	18
Resolución de problemas	12	20	32
Resolución de problemas de forma autónoma	0	10	10
Lección maxistral	30	58	88
Exame de preguntas de desenvolvemento	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Prácticas en aulas informáticas	Proposta de problemas complexos da materia. Explicación e uso de ferramentas informáticas aplicadas a resolución de problemas financeiros. Introducción de datos, estrutura e aplicación de funcións financeiras. Presentación e análise de resultados
Resolución de problemas	Formulación e resolución de supostos prácticos que complementen a sesión maxistral e permitan que os alumnos consoliden coñecementos. Os alumnos poden *interactuar co profesor a través de preguntas que se responderán de maneira personalizada.
Resolución de problemas de forma autónoma	Os alumnos resolverán supostos propostos ao longo do cuadrimestre de maneira autónoma. Estes supostos serán avaliados polo profesor a través da medición de adquisición de competencias e constituirán a parte de avaliación continua da materia que suporá unha porcentaxe da cualificación final.
Lección maxistral	Exposición na aula por parte do profesor dos contidos máis relevantes, a partir da base de material docente posto a disposición dos alumnos en plataforma e bibliografía indicada.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Prácticas en aulas informáticas	
Resolución de problemas	

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Resolución de problemas de forma autónoma	Os alumnos resolverán supostos propostos ao longo do cuadrimestre de maneira autónoma. Estes supostos serán avaliados polo profesor a través da medición de adquisición de competencias e constituirán a parte de avaliación continua da materia que suporá unha porcentaxe da cualificación final.	20	
Exame de preguntas de desenvolvemento	Resolución dunha proba escrita presencial, ao final do cuadrimestre, sobre a adquisición de competencias da materia.	80	

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Pódense consultar as datas de exames en <http://fccee.uvigo.es/organizacion-docente.html>.

Na convocatoria de xullo séguese o mesmo esquema de avaliación, polo que o exame puntúase sobre 8 puntos e consérvanse as notas da avaliación continua.

Os estudantes que non acudan a avaliación continua poderán acudi-lo examen final co 100% da puntuación.

No grupo con docencia en inglés, poderanse modifica-los porcentaxes de calificación entre as diferentes probas atendendo o número de alumnos matriculados.

As diferenzas entre sistemas de avaliación entre os distintos centros que imparten o Grao en Administración de Empresas na Universidade de Vigo, xustificáanse pola necesaria adaptación na medición da consecución dos mesmos resultados de aprendizaxe e adquisición de iguais competencias ás diferentes organizacións docentes de cada Centro, especialmente en canto a tipo de grupos, e número medio de alumnos por grupo.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Irene Pisón Fernández, Dirección y gestión financiera de la empresa, Pirámide, 2001,

Pindado García, J., Finanzas empresariales, PAraninfo, 2012,

FAITIC, Material teórico y práctico,

Blanco Ramos, F. y Ferrando Bolado, M., Dirección Financiera I. Selección de inversiones., Pirámide., 2008,

Brigham, E.F. and Erhardt, M, Financial management: theory and practice, South western Thompson learning, 2002,

Cibrán Ferraz, P. y Villanueva Villar, M., Gestión financiera : teoría y casos prácticos, Tórculo., 2005.,

Fernández Alvarez, A.I., Introducción a las finanzas., Civitas, 1994,

Hayat, S. y San Millán, A., Finanzas en excel., McGraw Hill, 2006,

López López, V.; Illanes Sánchez, J.C., Casos de Economía de la Empresa: modelos y soluciones con excel, Netbiblo, 2002,

Mascareñas Pérez Iñigo, J., Finanzas para directivos, Pearson, 2010,

Suárez Suárez, A.S., Decisiones óptimas de inversión y financiación, Pirámide, 2014,

Valladolid González, E.; Azofra Palenzuela, V., Prácticas de Dirección Financiera, Pirámide, 2002,

Valls Martínez, M^a del Carmen, Introducción a las Finanzas, Pirámide, 2014,

---

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Análise contable/V03G020V01601

Decisións de financiamento/V03G020V01501

Valoración de activos/V03G020V01604

Planificación financeira/V03G020V01702

Materias que se recomenda cursar simultáneamente

Contabilidade financeira II/V03G020V01401

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Empresa: Matemática das operacións financeiras/V03G020V01202

Empresa: Contabilidade financeira I/V03G020V01301

Outros comentarios

Esta materia no PCEO Grado en Administración e Dirección de Empresas-Grado en Dereito impartese no 2º cuatrimestre do 3ºCurso e a profesora responsable é Pilar Cibrán Ferraz

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Dirección comercial I				
Materia	Dirección comercial I			
Código	V03G720V01324			
Titulación	PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas/Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Organización de empresas e márketing			
Coordinador/a	Martínez Senra, Ana Isabel			
Profesorado	Martínez Senra, Ana Isabel			
Correo-e	aimtnez@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A materia conecta ao alumno con aspectos da mercadotecnia básicos para coñecer e entender o mercado e os consumidores da empresa. En concreto, a materia Dirección Comercial 1 pretende profundar no estudo da mercadotecnia estratéxica e das ferramentas de análises e planificación do mercado de face a desenvolver estratexias exitosas para as empresas no mercado.			

Competencias	
Código	Tipoloxía

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias
Posuír coñecementos para elaborar plans e políticas na empresa.	
Capacidade de análises, comunicación, responsabilidade e compromiso.	

Contidos	
Tema	
Tema 1. Concepto e contido da mercadotecnia	
Tema 2. A planificación de mercadotecnia	
Tema 3. Análise do mercado e os consumidores	
Tema 4. A segmentación de mercados	

Planificación docente			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	30	30	60
Resolución de problemas	15	15	30
Titoría en grupo	5	10	15
Outras	2	43	45

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Lección maxistral	SESIÓN MAXISTRAL PARTICIPATIVA: Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo. Requírese a participación activa do alumnado na aula a través de exposicións, resolución de exercicios, debates e outras actividades. Recoméndase ao estudante que traballe previamente o material entregado polo profesor e que se consulte a bibliografía recomendada para completar a información co fin de seguir as explicacións.
Resolución de problemas	RESOLUCIÓN DE PROBLEMAS, CASOS PRÁCTICOS, EXERCICIOS Ou SIMILAR: Actividade na que se formulan problemas, casos prácticos e/ou exercicios relacionados coa materia. Ademais realizarase a exposición por parte do alumnado ante o docente e/ou o grupo de estudantes. Pode ser levada a cabo de forma individual ou en grupo.
Titoría en grupo	TITORÍA EN GRUPO. Entrevistas que o alumno mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvo de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.

Atención personalizada	
-------------------------------	--

Metodoloxías	Descrición
Titoría en grupo	Atenderanse as dúbidas dos alumnos na materia

Avaliación

Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Resolución de problemas	40	Avaliase a adecuada capacidade do alumno de aplicar os coñecementos teóricos e prácticos adquiridos, o desempeño dentro dun equipo de traballo, o traballo autónomo e a comunicación oral e escrita, entre outros. Só poderanse entregar actividades nas datas e sesións establecidas.
Outras	60	Unha vez finalizada a docencia presencial o alumno deberá realizar unha proba escrita que consistirá en responder a preguntas tipo test ou doutro tipo sobre aspectos concretos do contido da materia.

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Para superar a materia requírese satisfacer dúas condicións: (1) obter unha puntuación mínima de 5 puntos no conxunto das probas a avaliar e (2) obter como mínimo 2 puntos sobre 6 en próbaa tipo test para sumar o resto das probas avaliadas. A puntuación obtida pola participación así como a realización e entrega de todas aquelas tarefas establecidas polo profesor (casos, exercicios, supostos, exposicións, memorias, □), mantense nas convocatorias de maio e xullo do curso académico en vigor pero NON se gardará para cursos sucesivos. Os alumnos que non sigan a avaliación continua serán examinados mediante unha proba escrita valorada sobre 10 puntos que non necesariamente coincidirá coa do resto dos alumnos. Considerarase que os alumnos que asistan a un 20% das prácticas están a realizar avaliación continua. DECÁLOGO DE BOAS PRÁCTICAS:

1. Puntualidade. Non se permitirá o acceso e saída a clase unha vez que o profesor entrase na aula.
2. Non está permitido facer uso de teléfonos móbiles, computadores portátiles ou similares durante as sesións de traballo. Estes deben estar desconectados.
3. Non está permitido comer nin beber (salvo auga) en clase.
4. É imprescindible asistir ás sesións de aula co material necesario (tales como manual, apuntamentos, enunciado da práctica, entre outros.)
5. O plaxio total ou parcial nas actividades entregadas levará a invalidación das mesmas.
6. É imprescindible coidar a gramática, redacción e ortografía das actividades entregadas. O incumprimento desta norma levará a invalidación das actividades.
7. Para a realización dos exames só se permite o uso de elementos de escritura e calculadora.
8. O alumno deberá presentarse ao exame debidamente identificado, co D.N.I ou pasaporte, non sendo válido ningún outro documento.
9. A revisión de exames terá lugar unicamente no horario e lugar establecido polo profesor.

En caso de incumprimento das normas anteriores, o profesor poderá adoptar as medidas que estime oportunas dentro da lexislación vixente.

As datas de exames deberán ser consultadas na Páxina web da Facultade:

<http://fccee.uvigo.es/calendario-exames-201718.html>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Armstrong, G.; Kotler, P. ; Merino, M.J.; Pintado, T.; Juan, J.M., Introducción al marketing, 3ª, Pearson, 2011,
 López, M.J., Marketing estratégico, 1ª, Pearson, 2013,
 Santasmases, M.; Merino, M.J.; Sánchez, J.; Pintado, T., Fundamentos de marketing, 1ª, Pirámide, 2009,
 Santasmases, M., Marketing. Conceptos y estrategias, 6ª, Pirámide, 2012,
 Esteban Talaya, A.; Mondéjar Jiménez, J.A., Fundamentos de marketing, 1ª, Esic, 2013,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Dirección comercial II/V03G020V01502

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Empresa: Xestión de empresas/V03G020V01203

Outros comentarios

(*)Esta guía docente anticipa as liñas de actuación que se deben levar a cabo co alumno na materia e concíbese de forma flexible. En consecuencia, pode requirir reaxustes ao longo do curso académico promovidos pola dinámica da clase e do grupo de destinatarios real ou pola relevancia das situacións que puidesen xurdir. Así mesmo, aportarase ao alumnado a información e pautas concretas que sexan necesarias en cada momento do proceso formativo.

Esta materia no PCGE Grado en Administración e Dirección de Empresas/Grado en Dereito impártese no segundo cuatrimestre do 3º curso e a profesora responsable e Ana Isabel Martínez Senra.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Teoría da organización				
Materia	Teoría da organización			
Código	V03G720V01325			
Titulación	PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas/Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	2c
Lingua impartición	Galego			
Departamento	Organización de empresas e márketing			
Coordinador/a	Comesaña Benavides, Fernando			
Profesorado	Comesaña Benavides, Fernando Gómez Fraiz, José Santiago			
Correo-e	fercoben@uvigo.es			
Web	http://cursos.faitic.uvigo.es/tema1415/claroline/course/index.php			
Descrición xeral	O alumno debe adquirir a través de esta materia coñecementos e competencias relativas a como funcionan as organizacións, como toman decisións, desenvolven estratexias, estrutúranse a si mesmas para a consecución dos obxectivos, así como as relacións de poder que rodean e impregnan as organizacións e o modo en que as sociedades interactúan cas organizacións			

Competencias	
Código	Tipoloxía

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias
Coñecer os fundamentos da Teoría da organización para poder aplicalos na creación da estrutura organizativa da empresa	
Analizar as oportunidades e ameazas que expón a contorna a nivel organizativo.	
Describir as principais estruturas organizativas, coñecendo as súas vantaxes e inconvenientes, así como o tipo de empresa que as utiliza.	
Formular as relacións entre goberno corporativo, control, influencia e cultura organizativa.	
Aplicar os procedementos de análises e coñecementos á resolución de problemas/cuestións organizativas concretas.	
Identificar os diferentes enfoques da teoría e as distintas visións persoais dun equipo de traballo na realización dun proxecto común.	

Contidos	
Tema	
CAPÍTULO I: FUNDAMENTOS DE TEORÍA DA ORGANIZACIÓN	
CAPÍTULO II: O CONTEXTO DAS ORGANIZACIÓNS	(*)
CAPÍTULO III: ARQUITECTURA ORGANIZATIVA	(*)
CAPÍTULO IV: COMPORTAMENTO, GOBERNO, CONTROL, INFLUENCIA E CULTURA ORGANIZATIVA	(*)
CAPÍTULO V: DESENVOLVEMENTO ORGANIZACIONAL	(*)

Planificación docente			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	28	28	56
Resolución de problemas de forma autónoma	15	15	30
Presentación	2	4	6
Titoría en grupo	2.5	5	7.5
Probos de resposta curta	2	31	33
Traballo	0.5	17	17.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices do traballo, exercicios ou proxectos a desenvolver polo estudante.
Resolución de problemas de forma autónoma	Resolución e presentación de exercicios/cuestións/traballos por parte do alumno tanto de forma individual como en grupo baixo a proposta, guía e supervisión do profesor.
Presentación	Presentación e exposición por parte do alumnado ante o docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto... Traballarase en grupo.
Titoría en grupo	Titorías en grupo reducido. Reunións que o alumno mantén co profesorado da materia para asesoramento, desenvolvemento e supervisión de actividades da materia no proceso de aprendizaxe..

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Titoría en grupo	Tutorías en grupo reducido. Reunións que o alumno mantén co profesorado da materia para asesoramento, desenvolvemento e supervisión de actividades da materia no proceso de aprendizaxe.

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Presentación	Exposición oral por parte do alumnado dun tema concreto ou dun traballo (previa presentación escrita).	15	
Resolución de problemas de forma autónoma	Proba obxecto de avaliación continua. Consiste na resolución, de forma individual ou en grupo, de cuestións expostas, guiadas e supervisadas polo profesor sobre a materia. Avaliarase a participación do alumno e a súa capacidade de integración de *Iso conceptos desenvolvidos en clase	20	
Probas de resposta curta	Proba para avaliar os coñecementos adquiridos polo alumno sobre a materia. A resposta debe ser breve. Terase en conta a capacidade de entendemento, de relación entre conceptos e de aplicación a distintas situacións e continxencias, por parte do estudante.	50	
Traballo	Realización por parte do alumno dun traballo escrito sobre un tema concreto. Avaliarase a súa capacidade de aplicar os conceptos asimilados nas clases maxistras a situacións nun contexto real ou similar.	15	

Outros comentarios e avaliación de Xullo

A descrición desta guía está pensada para a modalidade presencial. A nota obtida polo alumno na parte presencial terá vixencia para as convocatorias ás que dá dereito a matrícula de cada curso académico.

A concreción das actividades a realizar dependerá en gran medida do número de alumnos, medios para traballar en grupo, etc.

As datas e horarios das probas de avaliación das diferentes convocatorias son as especificadas no calendario de probas de avaliación aprobado pola Xunta de Centro para o curso 2016-17:
<http://fccee.uvigo.es/calendario-exames-201718.html>

No caso de conflito ou disparidade entre as datas dos exames, prevalecerán as sinaladas na páxina web do centro.

Esta materia no PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas - Grao en Dereito impartese no 2º cuatrimestre do terceiro curso e o profesorado responsable está integrado por Fernando Comesaña Benavides e José Santiago Gómez Fraiz.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Argyris, C., On organizational learnig, 1994, MA: Blackwell Publishers

Hodge, B.J., et al, Teoría de la organización, un enfoque estratégico, 1998, Prentice-Hall, Madrid

---

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Empresa: Fundamentos de administración/V03G020V01102

Empresa: Xestión de empresas/V03G020V01203

Outros comentarios

Esta materia no PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas-Grao en Dereito impártese no 2º cuadrimestre do 3º curso e o profesorado responsable está integrado por: Fernando Comesaña Benavides e José Santiago Gómez Fráiz

Esta guía docente anticipa as liñas de actuación que se deben levar a cabo co alumno na materia e concíbese de forma flexible.

En consecuencia, pode requirir reaxustes ao longo do curso académico promovidos pola dinámica da clase e do grupo de destinatarios real ou pola relevancia das situacións que puidesen xurdir. Así mesmo, achegarase ao alumnado a información e pautas concretas que sexan necesarias en cada momento do proceso formativo.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Dereito do traballo e da seguridade social**

Materia	Dereito do traballo e da seguridade social			
Código	V03G720V01411			
Titulación	PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas/Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS 9	Carácter OB	Curso 4	Cuadrimestre 1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Dereito público especial			
Coordinador/a	Fernández Docampo, María Belén			
Profesorado	Fernández Docampo, María Belén Martínez Yáñez, Nora María Rodríguez Rodríguez, Emma			
Correo-e	belendocampo@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Nesta asignatura se aborda amplamente as institucións de Dereito do Traballo, con particular atención ao contrato de traballo. Tamén se trata o Dereito Colectivo, con énfase na liberdade sindical nos dereitos de participación, negociación e conflito, ademáis do dereito de folga. E descríbese someramente o réximen español de Seguridade Social.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber facer
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• saber facer

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Coñecer, comprender, interpretar e analizar criticamente as principais institucións e fontes do Dereito do Traballo e da Seguridade Social.	CB1
Coñecer e interpretar a regulación básica do contrato de traballo.	CB2 CB3
Coñecer e interpretar as institucións de Dereito colectivo do Traballo.	CB2 CB3
Coñecer e interpretar as institucións de Seguridade Social.	CB2 CB3
Manexar acaídamente a lexislación laboral e de Seguridade Social	CB3 CB4 CB5
Aplicar nos conflitos individuais e colectivos as normas legais e pactadas	CB3 CB4 CB5

Contidos

Tema

PARTE I.- INTRODUCCIÓN E FONTES

TEMA 1.- CONCEPTO E ÁMBITO APLICATIVO DA DISCIPLINA

Presupostos configuradores. Especial referencia ao traballo [por conta allea] e a dependencia. O traballo na era dixital. O traballo autónomo. O Estatuto do Traballador Autónomo. O traballador autónomo economicamente dependente. Exclusiones legais. Traballos familiares e servizos benévolos. Conselleiros de sociedades. Funcionarios públicos e demais persoal estatutario. Prestacións persoais obrigatorias. Transportistas. Relacións laborais de carácter especial. Persoal de alta dirección e asimilados. Servidores do fogar familiar. Penados nas institucións penitenciarias. Deportistas profesionais. Artistas en espectáculos públicos. Representantes de comercio. Similitude e diferencias cos axentes mercantís. Traballadores diminuídos en centros especiais. Avogados en despachos profesionais. Médicos residentes. Outras. Referencia a traballos singulares.

(*)TEMA 2. FUENTES DEL DERECHO DEL TRABAJO. TEMA 2. FONTES DO DEREITO DO TRABALLO.

Lexislación estatal. A Constitución.- Normas con rango de lei.- Regulamentos.- Normativa das Comunidades Autónomas.- O ámbito de aplicación da Lei do Reino de España. O Regulamento Comunitario 593/2009 (Roma I). O art. 1.4 ET. Normas colectivas. O convenio colectivo. Concepto.- O art. 37 da Constitución. Eficacia do convenio.- Tipoloxía de convenios. Remisión. Lexislación supraestatal. Tratados bilaterais e multilaterais.- Convenios e recomendacións da OIT.- Normativa do Consello de Europa. Normativa da Unión Europea. Outras fontes. Usos e costumes profesionais.- A xurisprudencia e a doutrina xudicial.- Os principios xerais do dereito.- Principios laborais: Respeto aos mínimos, norma máis favorable, condición máis beneficiosa, irrenunciabilidade de dereitos, pro operario.- O Dereito común.

PARTE II. A RELACIÓN INDIVIDUAL DE TRABALLO

TEMA 3. O CONTRATO DE TRABALLO.

Concepto.- Partes: traballador e empresario.- Capacidade do traballador. A idade.- Estranxeiros e nacionais de Estados membros da Unión Europea.- Nulidade do contrato.- Forma. Presunción de contrato. Copia básica e dereitos de información do traballador.- Período de proba.

TEMA 4. INTERMEDIACIÓN, EMPREGO, FOMENTO DO EMPREGO E RELACIÓNS TRIANGULARES DE TRABALLO.

A política de emprego: contido e aparello institucional. Intermediación. Servizos públicos de emprego e axencias de colocación. Fomento do emprego. Subvencións e bonificacións. Relacións triangulares de traballo. A descentralización productiva. Concepto e tipoloxía.- Contratas e subcontratas. Responsabilidade laboral, administrativa e de Seguridade Social. Dereitos informativos.- Cesión de traballadores e tráfico de man de obra.- Empresas de traballo temporal. Requisitos. Contrato de posta a disposición. Contrato de traballo. Relación do traballador coa empresa usuaria.- Sucesión da empresa. Concepto. Responsabilidades solidarias. Facultades dos representantes legais.

TEMA 5. MODALIDADES DE CONTRATO DE TRABALLO.

Contratos indefinidos. Fixo discontinuo. Contratos formativos. Os dereitos formativos. Contrato para a formación e a aprendizaxe.- Contrato en prácticas. Contratos temporais estruturais. Obra ou servizo determinado.- Eventual.- Interinidade. Reglas xerais aplicables a todos os contratos temporais De relevo.- En empresas de inserción.- De apoio a emprendedores. - Contratos de fomento do emprego xuvenil. .Contrato a tempo parcial. Concepto. Forma.- Voluntariedade. - Horas complementarias. .Traballo a distancia e teletraballo.

TEMA 6. OBRIGAS DO TRABALLADOR.

Prestación do traballo.- Dilixencia e rendemento normal.- Obediencia e desobediencia lexítima.- A non concorrencia. Pactos de exclusividade e de permanencia. Control do empresario ao traballador e respecto aos dereitos fundamentais.

TEMA 7. A RETRIBUCIÓN.

Concepto. Clases de salarios. Non discriminación por razón de sexo. Presunción de salario.- Percepcións non salariais.- Estrutura salarial. Salario base e complementos salariais.- Salario mínimo interprofesional.- Absorción e compensación.- Gratificacións extraordinarias.- Pagamento do salario. Mora e anticipos. Documentación.- Aseguramento do pagamento. O Fondo de Garantía Salarial. Os cretos salariais preferenciais. En caso de concurso. Protección procesal común do salario. Inembargabilidade.

TEMA 8. A PREVENCIÓN DE RISCOS LABORAIS E OUTROS DEBERES DO EMPRESARIO.

A prevención de riscos laborais. A LPRL e a súa normativa de desenvolvemento.- Dereitos e obrigas.- Servizos de Prevención.- Consulta e participación dos traballadores.- Responsabilidades. Outros deberes do empresario Respeto á dignidade do traballador e igualdade de tratamento.- O acoso por razón de sexo e o acoso sexual. O acoso moral.- Non discriminación por razón de sexo. Discriminacións directas e indirectas.- Ocupación efectiva.- Formación e promoción profesionais.

TEMA 9. TEMPO DE TRABALLO

Regulación da xornada de traballo ordinaria. Xornada máxima.- Tempos de traballo e tempos de descanso.- Xornadas especiais. Horas extraordinarias. Distribución do tempo de traballo e do descanso. O calendario laboral.- O horario.- Traballo nocturno e a quendas.- Descansos semanais e festivos.- Vacacións anuais.- Permisos e outras ausencias do traballo.- Xornada e conciliación da vida familiar e laboral.

TEMA 10. O PODER DE DIRECCIÓN DO EMPRESARIO E AS MODIFICACIÓNS DAS CONDICIÓNS DE TRABALLO.

O poder de dirección do empresario. Concepto. A clasificación profesional. O grupo profesional.- A categoría profesional e a equivalencia.- O encadramento e a polivalencia funcional. Mobilidade funcional. Horizontal e vertical. Límites. Mobilidade xeográfica. Traslados. Desprazamentos. Referencia aos desprazamentos transnacionais. Modificación sustancial das condicións de traballo.

TEMA 11. SUSPENSIÓN DO CONTRATO. Concepto e efectos xerais. Reserva de posto e suspensión do salario.- Causas de suspensión: Mutuo acordo e causas válidamente consignadas no contrato.

Incapacidade temporal e incapacidade permanente. Maternidade, adopción e acollemento. Paternidade. Risco durante o embarazo e lactación materna. Víctima de violencia de xénero. Privación de liberdade e prestacións persoais obrigatorias. Cargo público representativo e excedencia forzosa. Funcións sindicais.- Suspensións colectivas. Forza maior temporal e causas económicas, técnicas, organizativas e de produción. Folga e lockout. Suspensión disciplinaria. Excedencia para coidado de fillos e para coidado de familiares. Excedencia voluntaria.

TEMA 12. A EXTINCIÓN DO CONTRATO

Introducción. Concepto. Causas. O recibo de finiquito. Por cumprimento e por vontade das partes. Por causas válidamente pactadas.- Expiración do termo.- Por mutuo acordo. Por desaparición ou incapacidade dunha das partes. Por causas atinxentes ao empresario.- Por causas atinxentes ao traballador. Por vontade unilateral do traballador. Dimisión e abandono.- Resolución causal por decisión do traballador. Por vontade unilateral do empresario. O concepto de despedimento.- Tipoloxía.

TEMA 13. O DESPEDIMENTO.

O despedimento disciplinario e a potestade disciplinaria. Causas xustas (estatutarias e extraestatutarias).- Forma. Carta de despedimento, audiencia a delegados sindicais e expediente contradictorio. Outras.- Calificación e efectos. Procedente, improcedente e nulo.- O caso do despedimento tácito.- Outras sancións. Legalidade e tipicidade. Límites legais. Formalidades. Prescrición das infraccións. O despedimento por causas obxectivas. Concepto e causas.- Requisitos e forma.- Calificación e efectos. O despedimento colectivo. Concepto e causas.- O procedemento de despedimento colectivo. Calificación e efectos

PARTE III. DEREITO COLECTIVO DO TRABALLO

TEMA 14. LIBERDADE SINDICAL E DEREITO DE ASOCIACIÓN EMPRESARIAL
A liberdade sindical. Concepto.- Ámbito subxectivo.- As asociacións empresariais como suxeitos excluídos.- Contido esencial e adicional.- Tutela da liberdade sindical.
Sindicatos e organizacións empresariais. Réxime xurídico.
Representatividade sindical e acción sindical. A maior representatividade e a suficiente representatividade.- A representatividade empresarial.

TEMA 15. PARTICIPACIÓN DOS TRABALLADORES E ACCIÓN SINDICAL NA EMPRESA

Representación estatutaria. Delegados de persoal e comités de empresa.- Comité conxunto e comité intercentros.- Comités de empresa europeos.- Competencias dos representantes. Garantías e prerrogativas.
Procedemento electoral.
Representación sindical. Seccións sindicais e delegados sindicais.
Asemblea de traballadores.
Asembleas de traballadores.

TEMA 16. A NEGOCIACIÓN COLECTIVA SUXEITOS NEGOCIADORES E ÁMBITOS PERSOAL, FUNCIONAL, TERRITORIAL E TEMPORAL.

A lexitimación para negociar e as unidades de negociación.- A concorrencia de convenios.- Duración e sucesión de convenios.- O proceso de negociación dos convenios. Solicitude de negociación e constitución da comisión negociadora.- Validez. Forma, rexistro e publicación dos convenios.- Control da ilegalidade ou lesividade. Adhesión e extensión. O contido dos convenios e a súa administración. Contido mínimo.- Contido normativo e obrigacional.- Interpretación e aplicación do convenio. Inaplicación.
A negociación colectiva extraestatutaria.- Os acordos de empresa.

TEMA 17. O DEREITO FUNDAMENTAL DE FOLGA. CONFLICTOS COLECTIVOS E PROCEDEMENTOS DE SOLUCIÓN

Medidas de conflito colectivo. O dereito de folga. Concepto. Fontes reguladoras. Titularidade. convocatoria, comité de folga e publicidade. Limites: folgas ilegais e folgas ilícitas ou abusivas. Procedemento de desenvolvemento. Efectos. Folgas en servizos esenciais.- O peche patronal.
Sistemas de solución de conflitos colectivos. Especial referencia aos procedementos de conciliación, mediación e arbitraje e ao procedemento de conflito colectivo.

PARTE IV.- SEGURIDADE SOCIAL

TEMA 18. O SISTEMA DE SEGURIDADE SOCIAL.

Estrutura do sistema de Seguridade Social. O modelo constitucional de Seguridade Social.- Nivel profesional ou contributivo.- Nivel asistencial ou non contributivo.- Réxime Xeral e Reximes Especiais da Seguridade Social. Xestión da Seguridade Social. Entidades xestoras e servizos comúns.- Entidades colaboradoras.
Actos de encadramento. Inscripción, afiliación, altas e baixas.
Financiamento do Sistema de Seguridade Social. En particular, no Réxime Xeral. O deber de cotización. Bases, tipos e cuotas

TEMA 19. A ACCIÓN PROTECTORA NO REXIME XERAL DE SEGURIDADE SOCIAL.

Riscos profesionais e riscos comúns. Accidente de traballo, enfermidade profesional, enfermidade común e accidente non laboral. Referencia ao risco durante o embarazo, á lactancia natural e ao coidado de menores con cancro ou enfermidade grave.
Tipoloxía e extensión da acción protectora. Definición, requisitos de acceso e contía: Asistencia sanitaria. Incapacidade temporal. Maternidade, paternidade, risco durante o embarazo e a lactancia e cancro ou enfermidade grave de menor. Incapacidade permanente. Xubilación.
Morte e supervivencia. Protección á familia. Desemprego.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Estudo de casos	23	44	67
Lección maxistral	51	28	79
Exame de preguntas obxectivas	2	31	33
Práctica de laboratorio	1	23	24
Exame de preguntas de desenvolvemento	2	20	22

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Estudo de casos	Formulación e resolución de casos prácticos ao fin de levar á práctica os contidos teóricos da materia. Para ese efecto, o docente propondrá ao alumnado a resolución de feitos, supostos, casos, sentenzas, etc., coa finalidade de coñecerlos, interpretalos, resolvelos, así como reflexionar sobre os mesmos, contrastar datos, completar os seus coñecementos e adestrarse en procedementos alternativos de solución de conflitos.
Lección maxistral	Exposición por parte do docente dos contidos da materia obxecto de estudo, as súas bases teóricas e directrices principais, contidos que deberán ser estudados polo alumnado e que serán obxecto de avaliación.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Estudo de casos	Tanto na lección maxistral como no estudo de casos levaráanse a cabo entrevistas, conversacións e aclaración de dúbidas que o docente mantén co seu alumnado para asesoramento e desenvolvemento das distintas actividades na que se estrutura a materia e do proceso de aprendizaxe.

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Exame de preguntas obxectivas	Durante o cuatrimestre se realizarán 2 probas tipo test/cuestionarios sobre unha parte dos contidos teóricos da materia. A cualificación obtida en cada test suporá un 15% da nota final. En ningún caso a superación destes cuestionarios liberará de materia de cara á realización do examen final. As datas de celebración de cada test/cuestionario serán fixadas polo docente no cronograma da materia. Para acceder aos exames tipo test faise necesario participar activamente nas clases teóricas e prácticas.	30	
Práctica de laboratorio	Os contidos prácticos da materia serán avaliados nunha proba/examen final. Trátase dunha proba/examen práctico consistente na resolución, por escrito, dun suposto/caso práctico no que o alumnado aplicará os coñecementos prácticos adquiridos durante o cuatrimestre. A cualificación obtida nesta suporá o 30 % da nota final. Para o caso das persoas que accedan ao exame por avaliación continua ponderarase un 33 por 100 da cualificación polos casos prácticos entregados.	30	CB2 CB3 CB4 CB5
Exame de preguntas de desenvolvemento	Os contidos teóricos da materia serán avaliados nunha proba/examen final. Trátase dunha proba teórica e escrita, que incluírá entre 4 e 7 preguntas de desenvolvemento -breve ou medio- sobre os distintos epígrafes do programa. O alumnado deberá demostrar a adquisición de coñecementos teóricos da materia en respostas de extensión intermedia. A cualificación obtida nesta proba suporá o 40 % da nota final. Para os que accedan por avaliación continua, un 12,5 por 100 da cualificación ponderarase pola participación activa en clase. En todo caso, para que a cualificación obtida na participación en clase, entrega de prácticas e probas tipo test poida sumarse á cualificación obtida na proba de resposta longa e na proba práctica final, deberá alcanzarse unha nota media de 4,0 nestas dúas últimas probas. De non ser así, a cualificación obtida na avaliación continua non se terá en conta, poidendo conservarse para a convocatoria de xullo, na que se aplicará a mesma regra.	40	

Outros comentarios e avaliación de Xullo

CONVOCATORIA ORDINARIA DECEMBRO/XANEIRO (sistema de avaliación continua/sistema de avaliación final)

a) Avaliación continua. Ao comenzo do curso, o alumnado deberá manifestar a súa vontade de someterse ao sistema de avaliación continua. Para poder optar por este sistema, deberá acreditar asistencia ao 80 % das clases teóricas e prácticas. En caso contrario, sempre poderá acollerse ao sistema de avaliación final.

b) Avaliación final. Os alumnos que non se acollan ao sistema de avaliación continua, serán avaliados nun exame final. Trátase dunha proba escrita, de carácter teórico e práctico, sobre todos os contidos da materia e representará o 100% da nota final (a parte teórica representará un 60 por 100 da nota, e a parte práctica un 40 por 100).

CONVOCATORIA ORDINARIA DO MES DE XULLO: Se o/a alumno/a non superase a materia na convocatoria ordinaria do mes de decembro, a nota obtida na avaliación continua desenvolvida durante o curso conservarase para a convocatoria do mes de xullo. Porén, se non superase a materia nas dúas citadas convocatorias do curso académico, o/a alumno/a terá que

someterse un novo proceso de avaliación continua, agás que opte pola avaliación final teórica e práctica.

CONVOCATORIA FIN DE CARREIRA Na convocatoria FIN DE CARREIRA o alumno será avaliado nun único examen escrito, de carácter teórico e práctico, que representará o 100 por 100 da nota final (a parte teórica representará un 60 por 100 da nota, e a parte práctica un 40 por 100). As datas de exame son aprobadas pola Xunta da Facultade e publicadas na web da Faculta

---

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

CRUZ VILLALÓN, J, Compendio de Derecho del Trabajo, última, Tecnos

MARTÍN VALVERDE, A., RODRÍGUEZ-SAÑUDO GUTIÉRREZ, F. Á y GARCÍA MURCIA, J., Derecho del Trabajo, última, Tecnos
Compendio de legislación laboral, cualquier editorial

Bibliografía Complementaria

ALONSO OLEA, M. y CASAS BAAMONDE, Mª E., Derecho del Trabajo, última, Civitas

AA.VV. (dir. GARCÍA NINET, I.), Derecho del Trabajo, última, Aranzadi

PALOMEQUE LÓPEZ, M.C. y ÁLVAREZ DE LA ROSA, M., Derecho del Trabajo, última, Fundación Ramón Areces

---

Recomendacións

Outros comentarios

Os profesores de Dereito do Traballo do dobre grado Ade-Dereito son Belén Fernández Docampo, Emma Rodríguez Rodríguez e Nora Martínez Yáñez. A asignatura se imparte no 1° cuatrimestre de 4° curso.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Contabilidade de custos**

Materia	Contabilidade de custos			
Código	V03G720V01412			
Titulación	PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas/Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	4	1c
Lingua impartición	Castelán Inglés			
Departamento	Economía financeira e contabilidade			
Coordinador/a	Fernández-Feijoo Souto, Belén			
Profesorado	Fernández-Feijoo Souto, Belén Ruiz Blanco, María Silvia			
Correo-e	belen@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Esta materia ten como obxecto básico o tratamento da información para a valoración das existencias, a planificación e o control da actividade das organizacións e a información contable para o proceso de toma de decisións. A materia está orientada basicamente sobre empresas industriais, no seu ámbito interno, coa análise do proceso produtivo da empresa.			

Competencias

Código	Tipoloxía
--------	-----------

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Recoñecer aos usuarios da información e as súas particulares necesidades informativas.	
Aplicar modelos contables de custos sobre a base da realidade empresarial a analizar.	
Aplicar técnicas presupuestarias para a planificación da actividade da empresa.	
Construír un sistema de información para toma de decisións.	

Contidos

Tema
1. Introducción ao custo. Conceptos básicos
2. El comportamiento de los costes
3. O custo dos materiais
4. O custo de persoal
5. Os custos indirectos de produción
6. O custo de oportunidade dos recursos financeiros. Os custos do período
7. A produción múltiple: Produción común e produción conxunta
8. Os custos por ordes de traballo ou pedido
9. Os custos por procesos
10. O sistema de custos baseado nas actividades (*) (ABC)
11. O sistema de custos variables
12. Os custos predeterminados. Orzamentos e estándares
13. Toma de decisións

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas	35	58	93
Saídas de estudo	2	2	4
Lección maxistral	38	66	104
Resolución de problemas	4	20	24

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Resolución de problemas	Proposta de exercicios en seminarios prácticos, con resolución guiada polo profesor e tras o previo desenvolvemento de casos similares por parte dos alumnos.
Saídas de estudo	Visitas a empresas para coñecer o seu proceso produtivo
Lección maxistral	Exposición na aula, por parte do docente, dos contidos máis relevantes e de maior dificultade conceptual. Control da aprendizaxe.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas	Nos seminarios prácticos, o alumno ten a posibilidade de resolver todas as dúbidas que poden xurdirlle no seu traballo en casa e na aula.

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Resolución de problemas	Evidencias da aprendizaxe práctica a través da resolución das cuestións que se propoñen ao alumno durante o curso, para consolidar o seu proceso de aprendizaxe na materia.	45	
Resolución de problemas	Resolución dunha proba escrita presencial, ao final do cuadrimestre, sobre a adquisición de competencias. Esíxese un nivel mínimo en teoría e en práctica da devandita proba para superar a convocatoria. Valorarase contido e forma da proba escrita.	55	

Outros comentarios e avaliación de Xullo

A descrición de esta guía está pensada para a modalidade presencial. A nota obtida por o alumno en a parte presencial terá vixencia para as convocatorias que dá dereito a matrícula de cada curso académico, aínda que a cualificación final será a nota máis alta entre a valoración de o exame final a o 100% e a suma de a presencialidade (45%) e o exame final (55%). A concreción de as actividades a realizar dependerá en gran medida de o número de alumnos, medios para traballar en grupo, etc.

As datas e horarios de as probas de avaliación de as diferentes convocatorias son as especificadas en o calendario de probas de avaliación aprobado por a Xunta de Centro para o curso 2018-2019. En o caso de conflito ou disparidade entre as datas de os exames prevalecerán as sinaladas en a páxina web de a facultade.

Condutas inadecuadas ou pouco respectuosas para a convivencia en o aula afectarán a a valoración final.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Mallo, C.; Kaplan, R.; Meljem, S; Giménez, C., Contabilidad de Costos y Estratégica de Gestión, Prentice Hall,
Fullana Belda, C.; Paredes Ortega, J.L., Manual de Contabilidad de costes, Delta,
Drury, C., Management and Cost Accounting, Chapman and Hall. Londres,
Buendía Carrillo, D.; García Meca, E., Casos prácticos de Contabilidad de gestión, Pirámide, 2016,
Mowen, Hansen, Heitger, Cornerstones of managerial accounting, South-western Cengage Learning, 2014,

Bibliografía Complementaria

Azparren Pérez, M.R., Manual de contabilidad de costes, Universidad pública de Navarra,
Alvarez-Dardet Espejo, M.C.; Gutiérrez Alonso, F., Contabilidad de gestión. Cálculo de costes, Pirámide,
AECA, Principios de Contabilidad de Gestión, AECA,
Mallo, C.; Rocafort, A. (Ed.), Contabilidad de Dirección para la toma de decisiones. Contabilidad de gestión y de costes, Profit, 2014,
Ripoll, V. y otros, Casos prácticos resueltos de Contabilidad de Costes, Profit, 2011,
Horngren, CH. y otros, Cost Accounting: a managerial emphasis, Pearson, 2014,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Auditoría/V03G020V01901

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Contabilidade financeira II/V03G020V01401

Empresa: Contabilidade financeira I/V03G020V01301

DATOS IDENTIFICATIVOS**Dereito procesual penal**

Materia	Dereito procesual penal			
Código	V03G720V01413			
Titulación	PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas/Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	4	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Dereito público			
Coordinador/a	Teixeira Rodríguez, Xulio			
Profesorado	Cachaldora Calderón, Xosé Antón Teixeira Rodríguez, Xulio			
Correo-e	xteixeira@hotmail.com			
Web				
Descrición xeral	Na materia Dereito Procesal Penal estúdanse as institucións básicas do proceso penal, como instrumento tendente á investigación e enxuzamento das condutas delituosas, así como o funcionamento práctico do mesmo nas súas diversas modalidades procedimentais.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber • saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber facer
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• saber facer

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
O coñecemento por parte do estudante das institucións básicas do proceso penal así como familiarizarse co funcionamento práctico do mesmo nas súas diversas modalidades procedimentais.	CB2 CB3 CB4 CB5

Contidos

Tema	
I.- O PROCESO PENAL ESPAÑOL	<ol style="list-style-type: none"> 1.- Principios informadores do proceso penal. 2.- Competencia dos órganos jurisdiccionais penais. 3.- Partes procesales. 4.- Obxecto do proceso penal. 5.- Formas de incoación do proceso penal: denuncia, querrela, ateigado. 6.- Fase de instrución: dilixencias de investigación, anticipación e aseguramiento da proba. 7.- Fase intermedia: sobreseimiento e apertura do xuízo oral. 8.- Xuízo oral e proba. 9.- Sentenza penal. 10.- Efectos do proceso penal. 11.- Recursos. 12.- Medidas cautelares. 13.- Ejecución penal.
II.- PROCESOS PENAIIS ESPECIAIS	<ol style="list-style-type: none"> 1.- Enxuzamento rápido de delitos. 2.- Proceso por aceptación de decreto. 3.- Procedemento ante o Tribunal do Xurado 4.- Procedemento para o xuízo sobre delitos leves. 5.- Proceso penal de menores

Planificación docente			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	34.5	62.5	97
Seminario	15	34	49
Exame de preguntas obxectivas	1.5	0	1.5
Exame de preguntas de desenvolvemento	1	0	1
Resolución de problemas	1.5	0	1.5
Outras	0	0	0

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	No horario de tutorías fixado polo profesor/a e publicado oportunamente polo centro, os alumnos/as, individualmente ou en grupos moi reducidos, poderán consultar co profesor/ás dúbidas e cuestións que se lles susciten en relación cos contidos teóricos da materia ou cos exercicios e casos prácticos propostos.
Seminario	No horario de tutorías fixado polo profesor/a e publicado oportunamente polo centro, os alumnos/as, individualmente ou en grupos moi reducidos, poderán consultar co profesor/ás dúbidas e cuestións que se lles susciten en relación cos contidos teóricos da materia ou cos exercicios e casos prácticos propostos.

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Exame de preguntas obxectivas	Ao longo do cuatrimestre realizaranse nas datas indicadas na planificación docente 2 probas tipo test. Estas probas non liberan materia de face ao exame final.	25	CB2 CB3 CB5
Exame de preguntas de desenvolvemento	Na data fixada no calendario oficial de exames, realizarase un exame teórico oral, que comprende toda a materia.	50	CB2 CB3 CB4 CB5
Resolución de problemas	Na data indicada na programación docente realizarase unha proba de carácter práctico consistente no estudo dun caso.	25	CB2 CB3 CB5
Outras	(*)Exposición por parte del alumnado ante el docente y los demás estudiantes de un tema sobre los contenidos de la materia. Se llevará a cabo durante los seminarios, de manera individual o en grupo.		

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Na materia Dereito Procesal Penal seguiranse dous sistemas de avaliación, tanto na primeira convocatoria (maio/xuño) como na segunda (xullo): avaliación continua ou exame final. 1º.- AVALIACIÓN CONTINUA. O sistema de avaliación continua consistirá en: a) 2 probas teóricas tipo test, que se realizarán nas datas indicadas na planificación docente que se proporcionará aos alumnos ao comezo de curso; a nota media obtida nestas probas representará o 25% da cualificación final. b) 1 proba práctica escrita, que se realizará na data indicada na planificación docente que representará o 25% da cualificación final. c) 1 proba teórica oral ou escrita, sobre toda a materia, que se realizará na data fixada no calendario oficial de exames e que representará o 50% da cualificación final. **En calquera caso, para que se entenda superada a materia, é necesario obter nesta proba teórica polo menos un 5 sobre 10. De non alcanzarse esta nota mínima de 5 sobre 10, non se procederá ao cómputo da avaliación continua e a nota final corresponderase coa nota da teoría.** Notas importantes: a) Para ser evaluado conforme ao sistema de avaliación continua, o/a alumno/a deberá realizar a

proba teórica (oral ou escrita), a proba práctica escrita e, polo menos, unha das probas teóricas tipo test. b) Os/as alumnos/as que sigan o sistema de avaliación continua e que non superen a materia na primeira convocatoria (maio/xuño), de facer á segunda convocatoria (xullo) poderán optar por: - Que se lles manteña a cualificación obtida nas probas tipo test e na proba práctica realizadas durante o curso (se ambas constan aprobadas), nese caso o exame consistiría nunha proba teórica oral ou escrita sobre toda a materia, que representará o 50% da cualificación final, e na que deberán obter polo menos un 5 sobre 10 para entender superada a materia. - Facer un exame final nos términos que se indican a continuación. 2º.- EXAME FINAL. Os/as alumnos que decidan non seguir o sistema de avaliación continua ou que non realicen as actividades necesarias para ser avaliados conforme a este sistema, serán avaliados cun exame final, que se realizará na data fixada no calendario oficial de exames e que representará o 100% da cualificación final. Devandito exame constará de: a) Unha proba práctica escrita, consistente no estudo dun caso. Esta proba práctica representará o 20% da cualificación final. b) Unha proba teórica oral ou escrita sobre toda a materia, que representará o 80% da cualificación final. Nota importante: para poder superar a materia a través do exame final, o/a alumno/a terá que superar as dúas partes do exame. É dicir, na proba práctica, terá que obter polo menos un 1 sobre 2; e, na proba teórica, un 4 sobre 8. 3º.- CONVOCATORIA DE FIN DE CARREIRA. Na convocatoria de fin de carreira o sistema de avaliación será o de exame final nos términos expostos anteriormente. As datas e horarios das probas de avaliación das diferentes convocatorias son as especificadas no calendario de probas de avaliación aprobado pola Xunta de Facultade para o curso 2017-18

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

MORENO CATENA, V.; CORTÉS DOMÍNGUEZ, V., Derecho Procesal Penal, Tirant lo Blanch, 2017, Valencia

MONTERO AROCA, J.; GÓMEZ COLOMER, J.L.; BARONA VILAR, S.; ESPARZA LEIBAR, I.; ETXEBERRIA GURIDI, J., Derecho Jurisdiccional III. Proceso Penal, Tirant lo Blanch, 2017, Valencia

GIMENO SENDRA, V., Derecho Procesal Penal, Civitas, 2015, Madrid

DE LA OLIVA SANTOS, A.; ARAGONESES MARTÍNEZ, S.; HINOJOSA SEGOVIA, R.; MUERZA ESPARZA, J.; TOMÉ GARC, Derecho Procesal Penal, Centro de Estudios Ramón Areces, 2007, Madrid

ALONSO-CUEVILLAS Y SAYROL, J. (Dir.), El nuevo proceso penal tras las reformas de 2015, Atelier, 2016, Barcelona

Bibliografía Complementaria

MORENO CATENA, V., (Dir.), El proceso penal. Doctrina, jurisprudencia y formularios (5 vols.), Tirant lo Blanch, 2000, Valencia

CONDE-PUMPIDO FERREIRO, C., Comentarios a la Ley de Enjuiciamiento Criminal y otras leyes del proceso penal (6 vols.), Tirant lo Blanch, 2004, Valencia

GOMEZ COLOMER, J.L. (Coord.), Prueba y proceso penal, Tirant lo Blanch, 2008, Valencia

MUERZA ESPARZA, J., Las reformas procesales penales de 2015, Aranzadi, 2015, Cizur Menor

---

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS**Dereito administrativo II**

Materia	Dereito administrativo II			
Código	V03G720V01414			
Titulación	PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas/Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	4	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Dereito público			
Coordinador/a	Fernández Acevedo, Rafael			
Profesorado	Fernández Acevedo, Rafael			
Correo-e	racevedo@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Na materia □Dereito Administrativo II□ trátase de completar o estudo da parte xeral do Dereito administrativo a través da análise do proceso ante a orde xurisdiccional contencioso administrativo. Así mesmo, abórdase o estudo da teoría dos bens da Administración, unha introdución ao réxime do persoal ao servizo da Administración, a teoría das formas da actividade administrativa, as sancións administrativas e a garantía patrimonial do administrado, que comprende as institucións da expropiación forzosa e a responsabilidade patrimonial da Administración.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber facer
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Alcanzar unha visión e comprensión do conxunto dos mecanismos e institucións da parte especial do Dereito Administrativo, manexar con soltura o sistema de fontes da materia obxecto de estudo e resolver problemas xurídicos relacionados coa materia obxecto de estudo.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5

Contidos

Tema	
O control xudicial da acción administrativa. O contencioso administrativo (I)	1. Formulación xeral do contencioso administrativo. 2. O ámbito da xurisdición. 3. Os órganos da xurisdición. 4. O recurso contencioso-administrativo. 4.1. As partes. 4.2. O obxecto do recurso.
O control xudicial da acción administrativa. O procedemento contencioso-administrativo (II)	1. O procedemento ordinario en primeira ou única instancia. 2. O procedemento abreviado. 3. Os procedementos especiais. 4. Os recursos contra providencias, autos e sentenzas. 5. Execución de sentenzas. 6. Medidas cautelares.

A expropiación forzosa	<ol style="list-style-type: none"> 1. Evolución histórica e concepto actual. 2. Lexislación aplicable. 3. Elementos da expropiación forzosa <ol style="list-style-type: none"> 3.1. Suxeitos da expropiación. 3.2. A causa ou fin da expropiación 3.3. O obxecto da potestade expropiatoria 4. O procedemento expropiatorio <ol style="list-style-type: none"> 4.1. A declaración de necesidade de ocupación. 4.2. O acordo de necesidade de ocupación. 4.3. A determinación do justiprecio. 4.4. O pago e toma de posesión 4.5. A expropiación urxente 5. As garantías do expropiado <ol style="list-style-type: none"> 5.1. Os intereses de demora 5.2. A retasación 5.3. O dereito de reversión
A responsabilidade patrimonial da Administración.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Concepto. 2. A responsabilidade por actos legislativos e polo funcionamento da Administración de xustiza 3. Os requisitos da responsabilidade patrimonial da Administración. <ol style="list-style-type: none"> 3.1. A lesión resarcible 3.2. A imputación do dano 3.3. A relación de causalidade 4. Extensión e cálculo da reparación. 5. A reclamación administrativa de responsabilidade. 5. O principio de unidade xurisdiccional. 6. A responsabilidade das autoridades e do persoal ao servizo das Administracións públicas
As formas da actividade administrativa	<ol style="list-style-type: none"> 1. Criterios de clasificación da actividade administrativa. 2. A actividade administrativa de policía ou de limitación. <ol style="list-style-type: none"> 2.1. Caracterización xeral e principais manifestacións. 2.2. A técnica autorizatoria. As declaracións responsables e as comunicacións previas. 2.3. A delimitación administrativa de dereitos. 3. A actividade administrativa de fomento. Especial referencia á subvención. 4. A actividade administrativa de servizo público. 5. Outras formas de actividade.
As sancións administrativas	<ol style="list-style-type: none"> 1. A potestade sancionadora da Administración 2. Os principios da potestade sancionadora <ol style="list-style-type: none"> 2.1. O principio de legalidade 2.2. O principio de tipicidad 2.3. A irretroactividad das normas sancionadoras desfavorables 2.4. A responsabilidade 2.5. O principio de proporcionalidade 2.5. Principio non bis in idem 2.6 A prescrición 3. O procedemento sancionador
Os bens públicos	<ol style="list-style-type: none"> 1. Clasificación dos bens públicos e principios xerais. 2. Natureza xurídica e elementos configuradores do dominio público. 3. Dinámica da demanialidad. 4. Utilización do dominio público. 5. Protección e defensa dos bens de dominio público. 6. Determinados bens de dominio público.
O persoal ao servizo da Administración Pública	<ol style="list-style-type: none"> 1. O sistema español de emprego público. Función pública e réxime laboral. 2. O acceso ao emprego público. 3. A carreira funcionarial. 4. Contido da relación funcionarial. 5. Os dereitos colectivos dos funcionarios.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	34	40	74
Estudo de casos	15	20	35

Probas de resposta curta	3	35	38
Exame de preguntas obxectivas	2	0	2
Outras	0	1	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo
Estudo de casos	Resolución de supostos prácticos.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Serán abordadas e resoltas as dúbidas formuladas polos alumnos sobre os contidos do tema, e na realización e desenvolvemento dos exercicios e traballos propostos
Estudo de casos	Serán abordadas e resoltas as dúbidas formuladas polos alumnos sobre os contidos do tema, e na realización e desenvolvemento dos exercicios e traballos propostos

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Estudo de casos	Valorarase a asistencia activa do estudante, é dicir, a asistencia e a participación na resolución dos casos e nas diversas cuestións que se expoñan no seminario.	5	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5
Probas de resposta curta	Os alumnos realizarán un exame teórico/práctico sobre os contidos da materia abordados nas sesións maxistras e/ou nas clases prácticas.	70	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5
Outras	Valorarase a participación do alumnado nos debates que se entablen nas clases prácticas.	5	CB4
Exame de preguntas obxectivas	Ao longo do cuatrimestre realizaranse probas obxectivas co fin de determinar os coñecementos e competencias adquiridas polos estudantes nas clases prácticas e maxistras.	20	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5

Outros comentarios e avaliación de Xullo

As cualificacións obtidas nos seminarios e as probas tipo test manterase na segunda convocatoria do curso académico.

Para aprobar a materia é preciso obter un mínimo dun 5 entre o exame final e a avaliación continua. A cualificación máxima que pode obterse no exame final será de 7, sumándose á puntuación obtida no devandito exame a que correspondense na avaliación continua. Para que esta suma teña lugar será requisito imprescindible obter un mínimo de 3.5 sobre 7 no exame final.

Os alumnos que non sigan a avaliación continua ou aqueles que faltasen a máis dun 15 por cento das sesións presenciais terán dereito a un exame final teórico-práctico sobre o 100%, distinto do anterior, no que se avalíe a adquisición de todas as competencias globais da materia.

Convocatoria extraordinaria fin de carreira: a) Tipo de exam: O estudantado realizará un exame teórico-práctico sobre a totalidade dos contidos da materia; b) Sistema de avaliación: O 100% da cualificación virá determinada polo resultado do exame teórico-práctico.

As datas e horarios das probas de avaliación das diferentes convocatorias serán as especificadas no calendario aprobado pola Xunta de Facultade.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Gamero Casado, E., Derecho Administrativo, última edición, Tecnos, Madrid, Tecnos

Martín Rebollo, L., Leyes administrativas, última edición, Aranzadi, Navarra, Aranzadi

Parada Vázquez, J.R., Derecho Administrativo, Tomos I, II, y III, última edición, Open Ediciones Universitarias SL,

Santamaría Pastor, A., Principios de Derecho Administrativo, última edición, Iustel, Madrid, Iustel

---

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Dereito administrativo económico/V08G081V01945

Réxime xurídico da responsabilidade patrimonial da administración (contractual e extracontractual)/V08G081V01947

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Sistema xudicial español e proceso civil/V08G081V01403

Dereito civil III. Familia e sucesións/V08G081V01501

Dereito do traballo e da seguridade social/V08G081V01504

Dereito internacional privado/V08G081V01602

Dereito procesual penal/V08G081V01601

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Dereito: Dereito constitucional I/V08G081V01103

Dereito: Dereito constitucional II/V08G081V01204

Dereito administrativo I/V08G081V01401

Outros comentarios

"Esta materia no PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas-Grao en Dereito impártese no 1º cuadrimestre do 4º curso, sendo o coordinador da mesma Rafael Fernández Acevedo, e o profesorado responsable Rafael Fernández Acevedo e Patricia Valcárcel Fernández".

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Dirección comercial II				
Materia	Dirección comercial II			
Código	V03G720V01415			
Titulación	PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas/Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	4	1c
Lingua impartición	Castelán Galego Inglés			
Departamento	Organización de empresas e márketing			
Coordinador/a	Otero Neira, María del Carmen			
Profesorado	Otero Neira, María del Carmen			
Correo-e	cachu@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A materia pretende proporcionar ao alumno os coñecementos necesarios para deseñar e desenvolver un programa de mercadotecnia e capacitarlle para a toma de decisións comerciais. En concreto, a materia de dirección comercial *II pretende profundar no coñecemento e posta en práctica das estratexias operativas de mercadotecnia: produto, prezo, comunicación e distribución.			

Competencias	
Código	Tipoloxía

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias

Adquirir coñecementos e dominio das ferramentas do programa de marketing da empresa

Aplicar e implementar estratexias de negocio de produto , tanto individualmente como en grupo

Aplicar e implementar estratexias de negocio de prezo , tanto individualmente como en grupo

Aplicar e implementar estratexias de negocio de comunicación , tanto individualmente como en grupos

Aplicar e implementar a distribución de estratexias de negocio , tanto individualmente como en grupo

Contidos	
Tema	
TEMA 1. Proposición de valor da empresa e a súa tangibilización no mix de marketing	1.1 O valor en Marketing 1.2 Marketing mix
TEMA 2. A definición da oferta: produto e política de prezos	2.1 Produto 2.2 Prezo
TEMA 3. Diferenciación da empresa no mercado: distribución e comunicación política	3.1 Distribución 3.2 Comunicación

Planificación docente			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	15	0	15
Presentación	15	30	45
Resolución de problemas	15	10	25
Titoría en grupo	5	15	20
Exame de preguntas obxectivas	6	39	45

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Lección maxistral	Requirese asiduidade e participación activa dos alumnos na clase a través de exposicións, exercicios , discusións e outras actividades é necesaria . O alumno que traballou anteriormente o material subministrado polo profesor e que recomenda como complemento da información, a fin de seguir as explicacións ver bibliografía se recomenda.

Presentación	Exposición polos alumnos ao profesor e / ou un grupo de estudantes de contidos tema ou os resultados dun traballo , exercicio , proxecto ... pode ser realizada individualmente ou en grupos.
Resolución de problemas	Actividade na que os problemas, estudos de caso e / ou exercicios relacionados co tema son formuladas . Nalgúns casos , o estudante debe desenvolver solucións ou correcta apropiados través das rutinas de exercicio , o aplicación de fórmulas ou algoritmos, aplicando os procedementos de transformación información dispoñible ea interpretación dos resultados . Noutros , é unha actividade de alumnos, incluíndo a investigación e recollida de información , lectura e literatura de xestión , escrita , etc. Ademais da exposición polos alumnos ao profesor e / ou grupo de estudantes realizarase . Ela pode ser levada a cabo individualmente ou en grupos.
Titoría en grupo	Entrevistas que o alumno ten co corpo docente da materia para actividades de consultoría / desenvolvemento da materia e do proceso de aprendizaxe.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Titoría en grupo	Tempo dedicado á resolución de problemas de materia en un modo de grupo; reunións de profesor e alumno na clase.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Resolución de problemas	Evalúase a capacidade do alumno adecuada para aplicar os coñecementos e habilidades adquiridos son avaliados, o rendemento dentro dun traballo en equipo , auto- emprego e de comunicación oral e escrita, entre outros . As actividades poden ser presentados só nas datas e sesións establecidas. Proba non recuperable.	15	
Presentación	Exposición polos alumnos ao profesor e / ou un grupo de estudantes de contidos tema ou os resultados dun traballo, exercicio , proxecto ... pode ser realizada individualmente ou en grupos. Proba non recuperable.	15	
Exame de preguntas obxectivas	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadero/falso, elección múltiple, emparejamiento de elementos...). Os alumnos seleccionan unha/s resposta/s entre un número limitado de posibilidades. As respostas erróneas penalizan. Poden facer probas parciais ao longo do semestre. Será parte do contido do tema e, polo tanto, ser obxecto de avaliación, calquera lectura, actividade, evento, material audiovisual, web site, traballo ou comentarios feitos por profesores en clase, en horas de teoría e práctica.	70	

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Para superar a materia requírese satisfacer dúas condicións:

- (1) obter unha puntuación mínima de 5 puntos no conxunto das probas a avaliar e
- (2) obter como mínimo 4,5 puntos no exame final (puntuado sobre 10), para sumar o resto das probas avaliadas.

A puntuación obtida pola participación así como a realización e entrega de todas aquelas tarefas establecidas polo profesor (casos, exercicios, supostos, exposicións, memorias, []), mantense nas convocatorias de Xuño e Xullo.

O alumno/a que non siga a avaliación continua deberá indicalo antes da realización da segunda sesión de prácticas e serán examinados mediante unha proba escrita valorada sobre 10 puntos, que non ten por que coincidir coa proba daqueles alumnos que sigan a avaliación continua. En devandita proba se evalúa tanto os contidos teóricos como prácticos da materia.

académico en vigor pero NON se gardará para cursos sucesivos.

DECÁLOGO DE BOAS PRÁCTICAS:

1. Puntualidade. Non se permitirá o acceso e saída a clase unha vez que o profesor entrase na aula.
2. Non está permitido facer uso de teléfonos móbiles, computadores portátiles ou similares durante as sesións de traballo.

Estes deben estar desconectados.

3. Non está permitido comer nin beber (salvo auga) en clase.
4. É imprescindible asistir ás sesións de aula co material necesario (tales como manual, apuntamentos, enunciado da práctica, entre outros.)
5. O plaxio total ou parcial nas actividades entregadas levará a invalidación das mesmas.
6. É imprescindible coidar a gramática, redacción e ortografía das actividades entregadas. O incumprimento desta norma levará a invalidación das actividades.
7. Para a realización dos exames só permítese o uso de elementos de escritura e calculadora.
8. O alumno deberá presentarse ao exame debidamente identificado, co D.N.I ou pasaporte, non sendo válido ningún outro documento.
9. Todos os exames deberán ser entregados á súa finalización e baixo ningún concepto serán sacados fose da aula.
10. A revisión de exames terá lugar unicamente no horario e lugar establecido polo profesor.

En caso de incumprimento das normas anteriores, o profesor poderá adoptar as medidas que estime oportunas dentro de a lexislación vixente.

As datas de exames deberán ser consultadas na Páxina web da Facultade:

<http://fccee.uvigo.es/calendario-exames-201718.html>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Carmen Otero (coordinadora), Dirección Comercial 2, 2013, Pearson

Gonzalez Vazquez, E.; López Miguens, M.J.; y Otero Neira, C. (coord.), Manual Practico de Márketing, 2014, Pearson

Philip Kotler y Gary Armstrong, Principios de Marketing, 2008, Prentice Hall

Kotler, y otros, Dirección de Marketing, 12ª Edición, 2006, Prentice Hall

Gonzalez E. y Alen, E. (coord.), Casos de dirección de marketing, 2005, Pearson, Prentice Hall

Kotler, P.; Armstrong, G., Fundamentos de marketing, 2008, Pearson

Philip Kotler & Gary Armstrong, Marketing Management, Pearson

---

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Investigación comercial/V03G020V01701

Mercadotecnia responsable/V03G020V01930

Mercadotecnia sectorial/V03G020V01910

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Dirección comercial I/V03G020V01403

Outros comentarios

Esta guía docente anticipa as liñas de actuación que se deben levar a cabo co alumno na materia e concíbese de forma flexible. En consecuencia, pode requirir reaxustes ao longo do curso académico promovidos pola dinámica da clase e do grupo de destinatarios real ou pola relevancia das situacións que puidesen xurdir. Así mesmo, aportarase ao alumnado a información e pautas concretas que sexan necesarias en cada momento do proceso formativo.

Esta materia nol PCEO Grao en Administración y Dirección de Empresas-Grado en Derecho se imparte no 1º cuatrimestre do 4º curso y ol docente responsable será Mª Carmen Otero Neira.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Dereito mercantil I**

Materia	Dereito mercantil I			
Código	V03G720V01421			
Titulación	PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas/Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	4	2c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Dereito privado			
Coordinador/a	Costas Comesaña, Julio			
Profesorado	Costas Comesaña, Julio Fernández Carballo-Calero, Pablo Ignacio Tato Plaza, Anxo			
Correo-e	Jcostas@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A finalidade desta materia é coñecer o estatuto xurídico do empresario, as normas que regulan a a súa actuación no mercado, o réxime xurídico das sociedades mercantís e a normativa reguladora do concurso de acreedores.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber • saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber facer
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• saber facer

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Coñecer o estatuto xurídico do empresario, a regulación da competencia e da propiedade industrial, as principais características das sociedades de capital e un esquema básico do proceso concursal e aplicar ditos coñecementos no tráfico mercantil	CB2 CB3 CB4 CB5

Contidos

Tema	
(*)Concepto e fontes do Dereito Mercantil	Concepto de Dereito Mercantil. Tendencias actuais Fontes
(*)Estatuto xurídico do empresario	O empresario e os seus colaboradores. O rexistro mercantil. A contabilidade do empresario. Elementos materiais da organización empresarial.
(*)Regulación da competencia	Introducción xeral. Dereito de defensa da competencia. Dereito da competencia desleal.
(*)Propiedade industrial	Introducción xeral. Signos distintivos. Invencións.
(*)Dereito de sociedades.	Cuestións xerais. As sociedades personalistas. As sociedades de capital.

(*)Dereito concursal.

Introducción.
Presupostos.
Administración concursal.
Masa activa e pasiva.
Terminación do procedemento.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	53	0	53
Prácticas de laboratorio	23.5	23.5	47
Probas de resposta curta	2	100	102
Outras	0	23	23

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición teórica dos conceptos fundamentais da materia.
Prácticas de laboratorio	Resolución de casos prácticos e test relacionados coa materia

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Prácticas de laboratorio	Nas tutorías resolveranse as dúbidas que se poidan plantexar polos alumnos, tanto nas sesións maxistras como nas sesións de prácticas de laboratorio.
Lección maxistral	Nas tutorías resolveranse as dúbidas que se poidan plantexar polos alumnos, tanto nas sesións maxistras como nas sesións de prácticas de laboratorio.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Prácticas de laboratorio	Se plantexará un exame de preguntas obxectivas (proba tipo test), sobre as materias explicadas nos casos e sobre a lectura recomendada. O examen terá unha valoración máxima de 1 punto.	10	CB2 CB3 CB5
Probas de resposta curta	Se plantexarán 21 preguntas de resposta breve, nas que se evaluarán os coñecementos adquiridos nas sesións maxistras.	70	CB5
Outras	Se plantexará a elaboración de dous traballos en grupo que terán que ser expostos e debatidos oralmente na aula. Estas dúas actividades de seminario terán como puntuación máxima 2 puntos.	20	CB3 CB4 CB5

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Para aprobar a asignatura se esixe un mínimo de 3,5 puntos sobre 7 na proba teórica. As notas da avaliación continua gárdanse ata a convocatoria de xullo do curso académico seguinte -incluso nunha eventual participación na convocatoria de fin de carreira- Os alumnos que -por circunstancias excepcionais- non realicen a avaliación continua, farán o mesmo examen teórico que o resto de alumnos (con unha calificación máxima do 70%) e, ademais, realizarán un exame con casos prácticos relativos as materias explicadas durante o curso (con unha calificación máxima do 30%). Do mesmo modo será avaliado o alumnado que participe nunha convocatoria de fin de carreira que non corresponda ao curso inmediatamente seguinte no que teña cursado esta materia.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Sánchez Calero, Fernando y Sánchez Calero, Juan, Principios de Derecho mercantil, Última Edición, Aranzadi,
García-Cruces, J.A., Derecho de Sociedades Mercantiles, Última Edición, Tirant Lo blanch,
Paniagua Zurera, Derecho Mercantil, Última Edición, Iustel,
AA.VV., Código de Comercio y legislación complementaria, Última Edición,

Bibliografía Complementaria

Base de datos Westlaw,

Recomendacións

Outros comentarios

Para un estudio completo dos contidos que afectan o "Dereito da Propiedad Industrial e da Competencia" e o "Dereito Concursal", recoméndase cursar as asignaturas optativas que se ofertan no 4º Curso do Graoo.

Observacions: No Programa Conxunto de Estudos Oficiais Grao en Administración e Dirección de Empresas-Grao en Dereito, esta materia impartese no 2º. cuatrimestre do 3º curso e o profesor responsable e Julio Costas Comesaña (jcostas@uvigo.es)

DATOS IDENTIFICATIVOS**Dereito civil III. Familia e sucesións**

Materia	Dereito civil III. Familia e sucesións			
Código	V03G720V01422			
Titulación	PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas/Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS 6	Carácter OB	Curso 4	Cuadrimestre 2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Dereito privado			
Coordinador/a	Martínez Hens, Elena			
Profesorado	Martínez Hens, Elena			
Correo-e	mhens@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Materia impartida no primeiro cuadrimestre do terceiro curso do Grao de Dereito na Facultade de Ciencias Xurídicas e do Traballo de Vigo. Trátase dunha materia obrigatoria que achega ao alumno ao dereito de familia e ao dereito de sucesións, permitindo coñecer institucións xurídicas esenciais nos devanditos ámbitos.			

Competencias

Código	Tipoloxía
--------	-----------

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Trátase dunha materia obrigatoria que achega ao alumno ao dereito de familia e ao dereito de sucesións, permitíndolle coñecer institucións xurídicas esenciais en devanditos ámbitos	

Contidos

Tema	
Tema 1: O dereito de familia. A familia e as relacións familiares. As unións de feito. Os alimentos.	Novos tipos de familia. As parellas de feito na Lei de Dereito civil de Galicia. O parentesco
Tema 2: O matrimonio: o sistema matrimonial español, o expediente matrimonial e os efectos da celebración do matrimonio.	Formas de celebración do matrimonio. Requisitos formais. Ineficacia do matrimonio
Tema 3: As capitulacións matrimoniais. As doazóns por razón de matrimonio. Os réximes económicos matrimoniais	As capitulacións no Código civil e no Dereito civil galego. As doazóns propter nuptias e os seus efectos. A sociedade de gananciales e o réxime de separación de bens
Tema 4: As crises matrimoniais: nulidade, separación e divorcio. Efectos. A garda e custodia dos fillos. A mediación familiar	Efectos persoais e patrimoniais nas crises matrimoniais. Concepto, regulación e oportunidade legislativa da custodia compartida. A conveniencia da mediación familiar en separacións e divorcios
Tema 5: A patria potestade. Afilación e as relacións de filiación. A adopción. Institucións tutelar	Dereitos e obrigacións dos pais respecto dos seus fillos. Os efectos persoais e patrimoniais derivados da filiación. Dereitos dos adoptados
Tema 6: Dereito de sucesións. A sucesión mortis causa. Apertura da sucesión, a delación. Capacidade para suceder, el dereito de acrecer. O obxecto da sucesión	O iter sucesorio no Código civil. Vicisitudes e capacidade do sucesor
Tema 7: A herdanza yacente. A adquisición da herdanza e as súas clases. Efectos	Situación especial na herdanza yacente. Formas de adquisición da mesma
Tema 8: A comunidade hereditaria e a partición hereditaria. As operacións particionales	Modalidades de partición hereditaria. Regras establecidas polo lexislador
Tema 9: A sucesión testamentaria. Clases de testamento.	Testamento pechado, aberto e ológrafo. Testamentos especiais.
Tema 10: O contido do testamento. A ineficacia do testamento. A sucesión testada en Galicia.	Causas de ineficacia do testamento.
Tema 11: As substitucións hereditarias. El legado. A revogación do testamento. O testamenteiro.	Modalidades na substitución hereditaria. Causas de revogación do testamento. Suxeitos que poden ser testamenteiros.

Tema 12: A sucesión forzosa: a lexítima e a mellora. A lexítima do cónxuxe viúvo e dos ascendentes. As lexítimas no Dereito civil de Galicia. As reservas.

A sucesión forzosa no Código civil e na Lei de Dereito Civil de Galicia. Diferenzas.

Tema 13: Sucesión non testamentaria: sucesión intestada e sucesión contractual. Os pactos sucesorios no Dereito civil de Galicia.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Estudo de casos	16.5	16	32.5
Lección maxistral	33	36	69
Estudo de casos	1	9.5	10.5
Outras	1	3	4
Probas de resposta curta	1	33	34

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Estudo de casos	Análise dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipótese, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Estudo de casos	Actividade académica desenvolvida polo profesorado, individual ou en pequeno grupo, que ten como finalidade atender as necesidades e consultas do alumnado relacionadas co estudo e/ou temas vinculados coa materia, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Esta actividade pode desenvolverse de forma presencial (directamente na aula e nos momentos que o profesor ten asignados a titorías de despacho) ou de forma non presencial (a través do correo electrónico ou do campus virtual). Non se debe confundir atención personalizada con titoría académica (no Plan de Acción Titorial).
Lección maxistral	Actividade académica desenvolvida polo profesorado, individual ou en pequeno grupo, que ten como finalidade atender as necesidades e consultas do alumnado relacionadas co estudo e/ou temas vinculados coa materia, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Esta actividade pode desenvolverse de forma presencial (directamente na aula e nos momentos que o profesor ten asignados a titorías de despacho) ou de forma non presencial (a través do correo electrónico ou do campus virtual). Non se debe confundir atención personalizada con titoría académica (no Plan de Acción Titorial).

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Estudo de casos	Proba que consistirá en a formulación de dúas test a o longo de o cuatrimestre achega de os casos prácticos estudados en o aula. Cada test de 10 preguntas de resposta única será valorado con unha puntuación de máxima de 1 punto.	20	
Outras	Exposición e debate. O alumno deberá elaborar un traballo en grupo que deberá ser exposto en grupo. Este traballo terá como puntuación máxima 1 punto.	10	
Probas de resposta curta	Suscitaranse dez preguntas de resposta curta ou media en as que se evaluarán coñecementos adquiridos en as sesións magistrales	70	

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Como regra xeral, enténdese que os alumnos optan polo sistema de avaliación continua. Respecto da nota da proba teórica de contidos é imprescindible que o alumno obteña un mínimo de 3 sobre 10 en cada unha das preguntas das partes do programa: dereito de familia e dereito de sucesións, e que a nota total da proba de contidos, que será a suma das notas de ambas partes, sexa como mínimo un 4 sobre 10 para poder compensar coa nota das prácticas que, necesariamente, debe ser como mínimo un 3 sobre 10. para poder usar este sistema o alumnado deberá acudir, polo menos, a un 80% das prácticas sen que poidan recuperarse as ausencias.

O alumno que non se acolla ao sistema de avaliación continua por deixala ou non poder asistir, poderá facer unha proba final na que se formularán, en relación cos contidos da materia, iguais preguntas incrementadas en dez máis respecto

daqueles que optasen pola avaliación continua e, ademais, un test sobre casos prácticos de 30 preguntas, cos mesmos porcentaxes xa indicadas para os que optan polo sistema de avaliación continua. Deberá obter, para compensar unha parte con outra, deberá obter polo menos un 3 sobre 10, no caso práctico e un 4 sobre 10 na proba de contidos. Desta forma, poderá obter o 100% da cualificación.

No mesmo curso gardaranse as notas de avaliación continua dunha convocatoria para outra.

Convocatoria Fin de Carreira: poderá facer unha proba final na que se formularán, en relación cos contidos da materia, iguais preguntas incrementadas en dez máis respecto daqueles que optasen pola avaliación continua e, ademais, un test sobre casos prácticos de 30 preguntas, cos mesmos porcentaxes xa indicadas para os que optan polo sistema de avaliación continua. Deberá obter, para compensar unha parte con outra, deberá obter polo menos un 3 sobre 10, no caso práctico e un 4 sobre 10 na proba de contidos. Desta forma, poderá obter o 100% da cualificación.

As datas e horarios das probas de avaliación das diferentes convocatorias son as especificadas no calendario de probas de avaliación aprobado pola Xunta de Facultade para o curso 2018/19.

A bibliografía indicada ten un carácter meramente complementario das explicacións en clase.

Na Simultaneidad Grado Dereito Ade, o programa é o mesmo sendo a docente a profa. Martínez Hens.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Albaladejo García, Derecho Civil III,, Edersa,

Lasarte Álvarez, Principios de Derecho Civil III,, Marcial Pons,

Bercovitz Rodríguez-Cano, Derecho de Familia, Bercal,

Vela Sánchez, Antonio, Derecho civil para el Grado. Derecho de Familia, Dykinson,

Vela Sánchez, Antonio, Derecho civil para el Grado. V Derecho de sucesiones, Dykinson,

Bibliografía Complementaria

VVAA, Código civil,

VVAA, Ley 2/2006, de Derecho civil de Galicia,

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Dereito: Introducción ao dereito civil e dereito da persoa/V08G081V01203

Dereito civil I. Obrigas e contratos/V08G081V01301

Dereito civil II. Dereitos reais/V08G081V01404

Outros comentarios

Ista materia no PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas-Grao en Dereito impartese no 2º cuatrimestre do 3º curso e o profesorado responsable e a profa. Helena Martínez e o Prf. Miguel Meleiro.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Dereito financeiro e tributario I**

Materia	Dereito financeiro e tributario I			
Código	V03G720V01423			
Titulación	PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas/Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	4	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Dereito público especial			
Coordinador/a	Pita Grandal, Ana María			
Profesorado	Barreiro Carril, María Cruz Pita Grandal, Ana María			
Correo-e	apita@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	<p>O ☐ Dereito Financeiro e Tributario *I☐ é unha materia que ten por finalidade o estudo da ordenación xurídica dos ingresos e gastos públicos, así como das relacións xurídicas que xorden entre a Administración e os particulares.</p> <p>A materia obxecto de estudo estrutúrase en tres grandes apartados. Dun lado, o primeiro apartado serve de introdución ao estudo do Dereito Financeiro, destacando a análise das fontes desta rama xurídica e do poder financeiro no tres niveles de Facenda (Estado, Comunidades Autónomas e Corporacións Locais). Un segundo apartado dedica especial atención ao dereito orzamentario, é dicir, ao estudo xurídico do ciclo do gasto público. Por último, o terceiro apartado correspóndese coa denominada ☐ Parte xeral☐ do Dereito Tributario, a cal ☐ á súa vez- se enfrente por separado ao estudo do tributo e a obrigação tributaria, á interpretación e aplicación dos tributos, ao dereito sancionador tributario e, finalmente, á revisión dos actos administrativos tributarios, contidos todos eles cuxo coñecemento resulta imprescindible antes de abordar a ☐ Parte especial☐ do Dereito Tributario ("Dereito Financeiro e Tributario *II"), que completa a formación do alumnado no que incumbe ás materias obrigatorias de Dereito Financeiro.</p>			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber facer • Saber estar / ser
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• Saber estar / ser
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber facer • Saber estar / ser
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber facer
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Conocer, interpretar y aplicar las normas reguladoras del poder financiero en España, así como las que atañen a los ingresos, con especial referencia al tributo y al gasto público	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5

Contidos

Tema

PRIMEIRA PARTE: INTRODUCCIÓN A O ESTUDO DE O DEREITO FINANCEIRO.

- 1.- O Dereito Financeiro. Concepto.
- 2.- As fontes de o ordenamiento financeiro.
- 3.- Os principios constitucionais de xustiza en u ordenamiento financeiro.
- 4.- O poder financeiro en España.
- 5.- A aplicación e interpretación das normas financeiras.
- 6.- O obxecto da actividade financeira. Aspectos xurídicos.
- 7.- A Débeda Pública.

SEGUNDA PARTE: DEREITO ORZAMENTARIO

- 8.- O Dereito Orzamentario. Concepto. Os principios orzamentarios.
- 9.- Contido e efectos xurídicos de o Orzamento.
- 10.- Fases de o ciclo orzamentario. Elaboración, aprobación e execución de o Orzamento.
- 11.- Os orzamentos de as Comunidades Autónomas, Entidades Locais, Entes Institucionais e Seguridade Social.
- 12.- O Orzamento da Facenda da Unión Europea.
- 13.- O control do Orzamento.

TERCEIRA PARTE: DEREITO TRIBUTARIO. PARTE XERAL.

- 14.- Os principios constitucionais en materia tributaria.
- 15.- A obrigación tributaria. O tributo.
- 16.- Clases de tributos.
- 17.- O feito impositivo.
- 18.- Os obrigados tributarios. Suxeitos pasivos.
- 19.- A capacidade en o ámbito tributario.
- 20.- A cuantificación de a obrigación tributaria.
- 21.- Réximes de determinación de bases impositivos. Cota e débeda tributaria.
- 22.-Extinción de a obrigación tributaria.
- 23.- A aplicación de os tributos. Asistencia e información a os contribuyentes.
- 24.- A proba. A obrigación de proporcionar información.
- 25.- O procedemento de xestión.
- 26.- A Inspección de os tributos.
- 27.- A recaudación. O período executivo.
- 28.-Infraccións e sancións tributarias. O procedemento sancionador.
- 29.- A revisión de actos administrativos tributarios

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminario	23.5	55.5	79
Lección maxistral	50	86	136
Exame de preguntas obxectivas	1	5	6
Exame de preguntas de desenvolvemento	3	0	3
Outras	0	1	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten profundar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.

Atención personalizada

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Exame de preguntas obxectivas	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadero/falso, elección múltiple, emparellamento de elementos...). Os alumnos seleccionan unha resposta entre un número limitado de posibilidades	20	CB1 CB2 CB4

Exame de preguntas de desenvolvemento	Probas para avaliación das competencias que inclúen preguntas abertas sobre un tema. Os alumnos deben desenvolver, relacionar, organizar e presentar os coñecementos que teñen sobre a materia nunha resposta extensa.	70	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5
Outras	No Seminario das clases presenciais, tamén se proporán ao alumnado a realización de distintas actividades: casos prácticos, exposición oral dun tema, presentación escrita dun traballo, tarefa *colaborativa, etc. Estas actividades só serán avaliadas para os/*as alumnos/*as que se sometan a *EC. Ademais valorarase especialmente a participación activa do/a alumno/a.	10	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5

Outros comentarios e avaliación de Xullo

O temario que figura no apartado de contidos constitúe unha versión resumida das leccións que serán obxecto de exame. Oportunamente, a comezo do curso académico, proporcionaráselle ao alumno un temario máis detallado cos epígrafes que conforman cada lección. Primeira oportunidade de exame: 1.- Os alumnos que se someten a avaliación continua serán avaliados conforme aos criterios que se indicaron máis arriba: proba final (70%), probas de resposta curta ou test (20%) e Outras (10%). Na proba final, o exame de teoría e oral suporá o 80% e o práctico, por escrito, suporá un 20%. En todo caso, o alumno deberá alcanzar unha cualificación mínima de 4 sobre 10 na proba final para que se lle teñan en conta as cualificacións obtidas mediante o sistema de avaliación continua. Para ser avaliado de forma continua é necesaria a asistencia ás clases teóricas e prácticas con regularidade (en ningún caso a *inasistencia a clase poderá ser superior ao 10% das horas de docencia). 2.- Os alumnos que NON se someten a avaliación continua, ou que queden excluídos do devandito sistema, a súa cualificación estará integrada polo 70% da cualificación obtida no exame teórico oral e o 30% da cualificación obtida no exame práctico escrito, nos que se *evalurán todas as competencias. Segunda oportunidade de exame: 1.- No exame de xullo realizarase unha proba final, que constará de dous partes: unha práctica escrita (na que se resolverán un ou varios casos prácticos) e unha teórica oral (na que se formularán distintas preguntas sobre o temario da materia). 2.- Os alumnos que se someteron ao sistema de avaliación continua conservarán a nota que obtivesen no curso. 3.- Para os alumnos que non se someten a avaliación continua, ou que queden excluídos do devandito sistema, a súa cualificación estará integrada polo 70% da cualificación obtida no exame teórico oral e o 30% da cualificación obtida no exame práctico escrito, sendo este último diferente ao que realicen os alumnos de avaliación continua. 4.- Os alumnos que se someteron ao sistema de avaliación continua e non superasen a proba final, nin na primeira e nin na segunda oportunidade de exame, a nota obtida a través de devandito sistema poderáselles conservar no curso académico seguinte. CONVOCATORIA

FIN DE CARREIRAO

exame da convocatoria de Fin de carreira será unha proba teórico-práctica escrita, cuxa cualificación será o 100% da nota. A cualificación estará integrada polo 70% da cualificación obtida no exame teórico e o 30% da cualificación obtida no exame práctico. Non se terá en conta en ningún caso a avaliación continua do ano anterior.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

PEREZ ROYO, F., Derecho Financiero y Tributario. Parte General, 28ª ed., Civitas, 2018, Madrid

MARTÍN QUERALT, J.; LOZANO SERRANO, C.; TEJERIZO LÓPEZ, J.M.; y CASADO OLLERO, G., Curso de Derecho Financiero y Tributario, 29ª ed., Tecnos, 2018, Madrid

MERINO JARA, I. (Dir.), Curso de Derecho Financiero y Tributario, última ed., Tecnos, Madrid

SIMON ACOSTA, E. Y OTROS, Código Tributario, 25ª ed., Aranzadi, 2018, madrid

SIMON ACOSTA, E y otros, Derecho Financiero y Tributario. Parte General, última edición, Aranzadi, 2018, Navarra

Bibliografía Complementaria

FERREIRO LAPATZA, J.J., Instituciones de Derecho Financiero y Tributario, Primera y Segunda Parte, 1ª, Marcial Pons, 2010, Madrid

PITA GRANDAL, A.Mª. (Coordinadora), Textos y casos prácticos de Derecho Financiero y Tributario, 2ª ed, Tórculo, 2001, Santiago de Compostela

CALVO ORTEGA, R. (Dir.), Comentarios a la Ley General Tributaria, 2ª, Cívitas-Thomson Reuters, 2009, Navarra
PITA GRANDAL, A.Mª., La prueba en el procedimiento de gestión tributaria, Marcial Pons, 1998, Madrid-Barcelona
FERNÁNDEZ LÓPEZ, R. I., La comprobación de hechos por la Inspección de los tributos, Marcial Pons, 1998, Madrid-Barcelona
RUIZ HIDALGO, C., La responsabilidad tributaria en el alzamiento de bienes, Marcial Pons, 2009, Madrid-Barcelona
ANEIROS PEREIRA, J., Las sanciones tributarias, Marcial Pons, 2005, Madrid-Barcelona
MULEIRO PARADA, L. M., La determinación objetiva: IRPF e IVA, Marcial Pons, 2009, Madrid-Barcelona
SIOTA ÁLVAREZ, M., Analogía e interpretación en el Derecho tributario, Marcial Pons, 2010, Madrid-Barcelona
RAMOS PRIETO, J., Erosión de la base imponible y traslado de beneficios: estudios sobre el Plan BEPS de la OCDE, Aranzadi, 2016, Navarra
SESMA SANCHEZ, B., La nulidad de las liquidaciones tributarias, Aranzadi, 2017, Navarra
FERNÁNDEZ LÓPEZ, R. I., La imprescriptibilidad de las deudas tributarias y la seguridad jurídica, Marcial Pons, 2017, Madrid
PITA GRANDAL, A.Mª. (dir.), Estudios sobre la financiación de los puertos, Marcial Pons, 2017,
CUBERO TRUYO, A. (dir.), Estudios sobre el decreto-ley como fuente del Derecho Financiero y Tributario, Aranzadi, 2016,

---

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Dereito financeiro e tributario II/V08G081V01701

Réxime fiscal da empresa/V08G081V01944

Responsabilidade penal e administrativa no ámbito financeiro-tributario/V08G081V01943

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Dereito administrativo II/V08G081V01503

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Dereito: Dereito constitucional I/V08G081V01103

Dereito: Dereito constitucional II/V08G081V01204

Dereito: Teoría do dereito/V08G081V01102

Dereito administrativo I/V08G081V01401

Dereito civil I. Obrigas e contratos/V08G081V01301

Outros comentarios

No Programa conxunto de estudos oficiais de Grao en Administración de Empresas e Grao en Dereito impártese no 2º cuadrimestre do 4º Curso polo mesmo profesorado que o Grao en Dereito.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Decisións de financiamento**

Materia	Decisións de financiamento			
Código	V03G720V01424			
Titulación	PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas/Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	4	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Economía financeira e contabilidade			
Coordinador/a	Huarte Galbán, Cecilio			
Profesorado	Huarte Galbán, Cecilio			
Correo-e	chuarte@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Interpretación e toma de decisións de financiamento en todas as posibles modalidades: autofinanciación e financiamento externo. Análise do sistema financeiro.. Estimación do custo das diferentes alternativas financeiras			

Competencias

Código	Tipoloxía
--------	-----------

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Determinar as distintas fontes financeiras existentes no sistema financeiro	
Estimar o custo das fontes financeiras	
Tomar decisións en función dos resultados das distintas alternativas financeiras.	
Asesorar sobre decisións de investimento e financiamento.	
Coñecer a estrutura do sistema financeiro español	

Contidos

Tema
O FINANCIAMENTO NO SISTEMA FINANCEIRO
O CUSTO DAS DISTINTAS FONTES DE FINANCIAMENTO.
O CUSTO MEDIO DO FINANCIAMENTO DA EMPRESA
A TOMA DE DECISIONS DE FINANCIAMENTO.
As DECISIONS DE INVESTIMENTO FINANCIAMENTO

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Prácticas en aulas informáticas	20	40	60
Lección maxistral	30	57	87
Exame de preguntas de desenvolvemento	2	0	2
Outras	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Prácticas en aulas informáticas	Actividades de aplicación de coñecementos a situacións concretas, e de adquisición de habilidades básicas e *procedimentales relacionadas coa materia obxecto de estudo, que se realizan en aulas de informática.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.

Atención personalizada

DATOS IDENTIFICATIVOS**Análise contable**

Materia	Análise contable			
Código	V03G720V01425			
Titulación	PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas/Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	4	2c
Lingua impartición	Castelán Inglés			
Departamento	Economía financeira e contabilidade			
Coordinador/a	Crespo Domínguez, Miguel Ángel			
Profesorado	Crespo Domínguez, Miguel Ángel García Rivas, Ignacio			
Correo-e	macrespo@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Análise da información financeira das sociedades mercantiles, a través das súas contas anuais.			

Competencias

Código	Tipoloxía
--------	-----------

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Capacidade pra analizar e avaliar a situación economico-financiera das sociedades mercantís	

Contidos

Tema	
1. A Análise Financeira	Introdución A Información Económico-Financiera Fundamentos Obxectivos
2. Os Estados Financeiros	Balance Resultados Estado de Cambios no Patrimonio Estado de Fluxos de Tesouraría Memoria
3. Consolidación de Estados Financeiros	Introdución O Control Societario Os Procedementos de Consolidación
4. A Opinión de Auditoría	Introdución As Normas de Auditoría O Informe de Auditoría
5. A Análise Económica-Financieiro	Introdución Instrumentos e Técnicas da Análise Detección de Prácticas de *Distorsión da Información Financeira Cálculo e Avaliación da Rendibilidade Cálculo e Avaliación do Risco Predición da Insolvencia Empresarial e a Cualificación de Títulos A Cualificación de Títulos
6. Os Mercados de Capitais: Información, Goberno e Responsabilidade Corporativa	Introdución A Eficiencia dos Mercados Financeiros A incidencia da información financeira nos Mercados Financeiros O Goberno Corporativo A Responsabilidade Corporativa

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	45	87	132
Resolución de problemas	22.5	45	67.5
Titoría en grupo	7.5	15	22.5
Exame de preguntas de desenvolvemento	3	0	3

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Lección maxistral	Exposición na aula por parte do profesor do profesor dos contidos máis relevantes, a partir da base de material docente posto a disposición dos alumnos en plataforma e bibliografía indicada.
Resolución de problemas	Proposta de exercicios prácticos en grupo de laboratorio reducido como complemento da explicación teórica dos contidos da materia. Resolución conxunta cos alumnos e atención personalizada do docente. Resolución de dúbidas aos alumnos e consideración, cando cumpra, de ferramentas informáticas.
Titoría en grupo	Control do proceso de aprendizaxe dos alumnos e avaliación do coñecemento en grupos reducidos a partir de actividades propostas polo profesor e a súa resolución e interacción cos alumnos. Posibilidade de avaliación de coñecementos e habilidades.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas	Proposta de exercicios prácticos en grupo de laboratorio reducido como complemento da explicación teórica dos contidos da materia. Resolución conxunta cos alumnos e atención personalizada do docente. Resolución de dúbidas aos alumnos e consideración, cando cumpra, de ferramentas informáticas.
Titoría en grupo	Resolución conxunta cos alumnos e atención personalizada do docente. Resolución de dúbidas aos alumnos e consideración, cando cumpra, de ferramentas informáticas.

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Titoría en grupo	Evidencias de aprendizaxe a través dun conxunto de actividades propostas ao alumno para consolidar o seu proceso de aprendizaxe durante o curso académico e avaliadas en grupo reducido con carácter voluntario. Avaliación de habilidades de traballo en grupo e adaptación a contornas de traballo con especial énfasis no comportamento social	30	
Exame de preguntas de desenvolvemento	Resolución dunha proba escrita presencial, ao final do cuatrimestre, sobre a adquisición de competencias da materia. Esíxese un nivel mínimo obligatorio para superar a convocatoria.	70	

Outros comentarios e avaliación de Xullo

As datas de exames deberán ser consultadas na Páxina web da Facultade:
<http://fccee.uvigo.es/calendario-exames-201718.html>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Crespo, Información financeira y Análisis de Estados Financieros, 3ª, Tórculo
 Revsine, Collins, Johnson, Financial Reporting and Analysis, 5ª, McGraw Hill
 Alvarez Melcón y Corona Romero, Cuentas Anuales Consolidadas, Pirámide

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Contabilidade financeira II/V03G020V01401

DATOS IDENTIFICATIVOS**Dereito internacional privado**

Materia	Dereito internacional privado			
Código	V03G720V01511			
Titulación	PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas/Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS 9	Carácter OB	Curso 5	Cuadrimestre 1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Dereito privado			
Coordinador/a	García Vidal, Javier			
Profesorado	García Vidal, Javier			
Correo-e	jgvidal@icasantiago.org			
Web				
Descrición xeral	O Dereito internacional privado está formado polo Dereito procesual civil internacional e o Dereito aplicable ás relacións xurídico privadas internacionais			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber facer
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• saber

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Coñecer e poder aplicar e interpretar as fontes que rixen as relación xurídico-privadas transfronteirizas	CB2 CB3 CB4 CB5

Contidos

Tema	
TEMA 1. Fundamentos.	1. O obxecto, o contido e a estrutura do Dereito internacional privado. 2. As fontes do Dereito internacional privado
PRIMEIRA PARTE: A COMPETENCIA XUDICIAL INTERNACIONAL.	1. Orixes e ámbitos de aplicación. 2. Sistema de normas de competencia xudicial internacional.
Tema 2: A competencia xudicial internacional no Regulamento Bruxelas I.	
Tema 3: A competencia xudicial internacional nos Regulamentos en materia matrimonial e de responsabilidade parental.	1. O Regulamento Bruxelas II. 2. Os Regulamentos en materia de réxime económico matrimonial.
Tema 4: A competencia xudicial internacional nos Regulamentos en materia de alimentos e sucesións.	1. O Regulamento Bruxelas III. 2. O Regulamento sobre sucesións.
Tema 5: A competencia xudicial internacional no Regulamento sobre insolvencia. As normas de competencia do réxime interno.	1. O Regulamento sobre insolvencia. 2. O réxime interno de competencia xudicial internacional.

SEGUNDA PARTE: A COOPERACIÓN XURÍDICA INTERNACIONAL EN MATERIA CIVIL.	<ol style="list-style-type: none"> 1. As competencias derivadas. 2. A litispendencia e a conexidade. 3. A notificación internacional.
Tema 6: A conciliabilidade de procesos. A notificación internacional.	
Tema 7: A proba internacional. A información sobre o Dereito estranxeiro.	<ol style="list-style-type: none"> 1. A proba internacional. 2. A información sobre o Dereito estranxeiro.
Tema 8: O réxime xeral de recoñecemento i execución.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Aspectos introdutorios. 2. O réxime do Regulamento Bruxelas I. 3. O réxime interno. 4. A execución forzosa internacional.
Tema 9: Os réximes especiais de recoñecemento.	<ol style="list-style-type: none"> 1. En materia matrimonial. 2. En materia de filiación. 3. En materia de alimentos. 4. En materia de sucesións. 5. En materia de insolvencia. 6. Outros réximes especiais.
TERCEIRA PARTE: O DEREITO APLICABLE.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Métodos presentes. 2. Cuestións específicas do método conflitual. 3. Alegación e proba do Dereito estranxeiro. 4. Lei aplicable ao proceso civil.
Tema 10: Consideracións xerais sobre lei aplicable.	
Tema 11: Lei aplicable aos contratos.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ámbito de aplicación do Regulamento Roma I. 2. Determinación da lei aplicable ás obrigacións contractuais segundo o Regulamento. 3. Problemas de delimitación do ámbito da lei aplicable segundo o Regulamento.
Tema 12: Lei aplicable á responsabilidade non contractual.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ámbito de aplicación do Regulamento Roma II. 2. Determinación da lei reitora ás obrigacións non contractuais, segundo o Regulamento. 3. Problemas de delimitación do ámbito da lei reitora, segundo o Regulamento. 4. Outras fontes en materia de lei aplicable á responsabilidade non contractual.
Tema 13: Lei aplicable á persoa, aos bens e aos actos xurídicos.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Lei aplicable ás persoas físicas. 2. Lei aplicable ás persoas xurídicas. 3. Lei aplicable á representación. 4. Lei aplicable aos dereitos reais. 5. Lei aplicable á forma dos actos xurídicos.
Tema 14: Lei aplicable ao matrimonio e á filiación.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Lei aplicable á celebración do matrimonio. 2. Lei aplicable ao réxime económico matrimonial. 3. Lei aplicable á disolución do matrimonio. 4. Lei aplicable á filiación e á responsabilidade parental.
Tema 15: Lei aplicable aos alimentos, á sucesión por causa de morte e á insolvencia	<ol style="list-style-type: none"> 1. Lei aplicable aos alimentos. 2. Lei aplicable á sucesión por causa de morte. 3. Lei aplicable á insolvencia.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas	23.5	23.5	47
Lección maxistral	47.1	47.1	94.2
Probas de resposta curta	7	73	80
Resolución de problemas	1.9	1.9	3.8

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Resolución de problemas	Actividade na que se formulan problema e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver as solucións adecuadas ou correctas mediante rutinas, a aplicación de fórmulas ou algoritmos, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados. Adóitase utilizar como complemento da lección maxistral.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición

Resolución de problemas	O alumno recibe atención personalizada en horario de tutorías respecto dos problemas prácticos que presenta a materia
Lección maxistral	O alumno recibe atención personalizada en horario de tutorías respecto dos problemas teóricos que presenta a materia

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Resolución de problemas	Valórase a asistencia e participación nas clases prácticas, segundo descríbese no punto 1 infra. Como resultado da aprendizaxe, o alumnado coñece, aplica e interpreta as fontes que rexen as relacións xurídico-privadas transfronteirizas.	5	
Lección maxistral	Valórase a asistencia ás sesións maxistrals, segundo descríbese no punto 1 infra. Como resultado da aprendizaxe, o alumnado coñece, aplica e interpreta as fontes que rexen as relacións xurídico-privadas transfronteirizas.	5	
Probas de resposta curta	Exames parciais descritos no punto 3 infra. Como resultado da aprendizaxe, o alumnado coñece, aplica e interpreta as fontes que rexen as relacións xurídico-privadas transfronteirizas.	60	CB2 CB3 CB5
Resolución de problemas	Proba na que o alumno debe solucionar unha serie de problemas e/ou exercicios nun tempo/condicións establecido/as polo profesor. Como resultado da aprendizaxe, o alumnado coñece, aplica e interpreta as fontes que rexen as relacións xurídico-privadas transfronteirizas.	30	CB3 CB4

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Valórase a asistencia ás clases, ata un 10% da cualificación final, así como nas distintas actividades que se organicen nas mesmas. A comezo do curso, o profesor indicará as condicións e/ou a forma de valorar a dita asistencia. 2.- Poderanse realizar diversos controis teóricos e prácticos ao longo do curso que, conxuntamente, poderán supor ata un 30% da cualificación final. 3.- Haberá como mínimo dous exames parciais que suporarán un mínimo do 60% da cualificación total. A data do último parcial poderá facerse coincidir, en principio, coa oficial do exame final. 4.- O alumnado que non desexe, ou non poida seguir o sistema de avaliación continua descrito, poderá presentarse a un exame final único teórico-práctico que suporá o 100% da cualificación (50% parte teórica, 50% parte práctica). Este sistema aplicarase tamén na convocatoria extraordinaria de fin de carreira. 5.- O alumnado poderá conservar a cualificación alcanzada na avaliación continua para o seguinte curso académico.

DATAS DE EXAMES: Os exames oficiais realizaranse segundo o calendario aprobado ao efecto pola xunta de centro para o curso 2017-18. Así mesmo, o profesor entregará no Decanato, antes de que comece o cuadrimestre, un cronograma onde se describirá o desenvolvemento semanal da materia. O alumnado que, a xuízo do profesor, non cumpra o compromiso ético esixido pola Universidade de Vigo sobre a realización de probas, quedará excluído automaticamente da avaliación continua, son prexuízo de posteriores accións que poidan derivarse da súa conduta.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Garcimartín Alférez, F.J., Derecho internacional privado, última edición, Thomson Aranzadi, Madrid

Fernández Rozas, J.C., Derecho internacional privado, última edición, Civitas, Madrid

Calvo Caravaca, A., Derecho internacional privado, última edición, Comares, Granada

vv. aa., Legislación básica de Derecho internacional privado, última edición, Civitas / Aranzadi / Comares, Madrid / Pamplona / Granada

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Dereito civil III. Familia e sucesións/V08G081V01501

Dereito mercantil I/V08G081V01502

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Sistema xudicial español e proceso civil/V08G081V01403

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Dirección estratéxica				
Materia	Dirección estratéxica			
Código	V03G720V01512			
Titulación	PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas/Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	5	1c
Lingua impartición	Castelán Inglés			
Departamento	Organización de empresas e márketing			
Coordinador/a	Rodríguez Domínguez, María del Mar			
Profesorado	Rodríguez Domínguez, María del Mar			
Correo-e	mrdguez@uvigo.es			
Web	http://http://faitic.uvigo.es			
Descrición xeral	Estudaranse os conceptos e ferramentas necesarias para realizar unha dirección empresarial baixo unha perspectiva integradora e de reflexión estratéxica. Abordaranse os aspectos relacionados co proceso estratéxico nas empresas, tanto de análises, deseño e implantación estratéxicas.			

Competencias	
Código	Tipoloxía

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias
Identificar os valores, recursos e capacidades da empresa que permitan a creación de vantaxes sustentables para os *stakeholders	
Describir as estratexias de desenvolvemento dunha empresa e os métodos empregados	
Os estudantes serán capaces de deseñar nun equipo de traballo a estratexia competitiva e corporativa dunha empresa concreta	

Contidos	
Tema	
Conceptos básicos da Dirección Estratéxica	
Misión e Obxectivos empresariais	
Análise da contorna xenérica	
Análise da contorna específica	
Análise interna da empresa	
Vantaxes e estratexias competitivas	
Estratexias :Corporativas: Direccións e Métodos de desenvolvemento	
Implantación da estratexia e Control	

Planificación docente			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	22.5	36	58.5
Estudo de casos	27.5	31	58.5
Outras	3	30	33

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos da materia considerando a participación activo dos estudantes
Estudo de casos	Analizánsense lecturas con casos, reais ou ficticios, coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipótese, reflexionar, debater

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición

Lección maxistral	Resolución personalizada de problemas do alumnado á hora de entender os coñecementos teóricos impartidos
Estudo de casos	Resolución personalizada de problemas do alumnado á hora de levar á práctica os coñecementos teóricos adquiridos
Probas	Descrición
Outras	Resolución personalizada de problemas do alumnado á hora de entender os coñecementos teóricos-prácticos impartidos

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Estudo de casos	Estudo, debate e participación na resolución de supostos reais ou ficticios de formulacións estratéxicas por parte de empresas	30	
Outras	Probas de avaliación escritas individuais sobre os contidos teóricos e prácticos da materia	70	

Outros comentarios e avaliación de Xullo

TODO O ALUMNADO

A información sobre as ponderacións exactas de avaliación publicarase na páxina web FAITIC (páxina web de aprendizaxe Uvigo) ao comezo do curso.

A avaliación continua considerarase cando o estudante asista a máis do 80% das clases prácticas e entregue o 100% dos casos propostos en ditas prácticas.

É necesario ter polo menos un 5 en cada modalidade de avaliación (teoría e práctica)

TODOS os estudantes han de entregar o 100% das evidencias das dinámicas propostas nas clases prácticas, independentemente do tipo de avaliación (continua ou non).

Todas as especificacións atoparanse claramente detalladas nos apartados correspondentes na plataforma de Teledocencia (FAITIC) e en documento 'Condiciones da asignatura' en 'Documentos e Enlaces' en FAITIC

As datas dos exames oficiais poderán consultarse de forma actualizada na páxina web do Centro.

<http://fccee.uvigo.é/organizacion-docente.html>

ESTUDANTES EVALUACION NON CONTINUA

Os alumnos que non opten pola avaliación continua realizarán probas específicas que se atoparán claramente detalladas nos apartados correspondentes na plataforma de Teledocencia (FAITIC) e en documento 'Condiciones da asignatura' en 'Documentos e Enlaces' en FAITIC.

ESTUDANTES DE GRUPO DE INGLÉS

Os estudantes que opten pola formación da asignatura en inglés deben comunicalo explícitamente enviando un correo electrónico ao profesor/é responsables do grupo de inglés. Co envío deste correo electrónico o estudante ELIXE ser evaluado no idioma Inglés, o que implica que só poderá asistir ás clases da materia impartidas en inglés e só poderá realizar o exame en Inglés. Durante o mesmo curso, non se permitirá cambiar dun grupo a outro (inglés-español/español-inglés) unha vez que o estudante presente a súa solicitude de grupo inglés. Mediante o envío dese correo electrónico, o alumno desiste expresamente de ser evaluado en calquera outro idioma durante o curso actual.

Os estudantes de inglés que non cumpran estrictamente os criterios de avaliación continua nos términos mencionados anteriormente serán evaluados mediante exames específicos, que incluírá teoría e práctica.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Grant, Robert, Dirección Estratégica. Conceptos, técnicas y aplicaciones, 1ª, Civitas-Thompson Reuters, 2014,

Johnson, G; Scholes, K.; Whittington,R., Fundamentos de Estrategia, 1ª, Pearson, 2010,

Johnson, G.; Whittington, R. et. al., Exploring Strategy: Text and Cases 10th edition, 10th, Pearson, 2013,

Navas López y Gerras Martín, La Dirección Estratégica de la Empresa: Teoría y Aplicaciones, 5ª, Civitas-Thompson Reuters, 2015,

Navas López, J.E. y Guerras Martín, L.A, Fundamentals of Strategic management, 1st, Civitas-Thompson Reuters, 2013,

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Dirección estratéxica internacional/V03G020V01603

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Empresa: Fundamentos de administración/V03G020V01102

Empresa: Xestión de empresas/V03G020V01203

Dirección comercial I/V03G020V01403

Dirección de operacións/V03G020V01302

Dirección de recursos humanos/V03G020V01303

Outros comentarios

Esta guía docente anticipa as liñas de actuación que se deben levar a cabo co alumno na materia e concíbese de forma flexible. En consecuencia, pode requirir reaxustes ao longo do curso académico promovidos pola dinámica da clase e do grupo de destinatarios real ou pola relevancia das situacións que puidesen xurdir.

Así mesmo, achegarase ao alumnado a información e pautas concretas que sexan necesarias en cada momento do proceso formativo.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Dereito financeiro e tributario II**

Materia	Dereito financeiro e tributario II			
Código	V03G720V01513			
Titulación	PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas/Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	5	1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Dereito público especial			
Coordinador/a	Pita Grandal, Ana María			
Profesorado	Pita Grandal, Ana María Ruiz Hidalgo, María del Carmen			
Correo-e	apita@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A materia "Dereito Financeiro e Tributario *II" impártese en 4º Curso do Grao en Dereito, e constitúe a denominada "Parte especial" do Dereito tributario". O seu contido céntrase na análise xurídica dos diferentes tributos que conforman o sistema tributario español no tres niveles de organización territorial: estatal, autonómico e local. Esta materia aborda o estudo dos tributos en particular, polo que é necesario que o alumno coñeza as institucións fundamentais do Dereito privado e do Dereito público que lle permitan comprender a tributación de determinados contratos civís, mercantís, laborais ou administrativos. Ademais, é imprescindible que o estudante superase a materia "Dereito financeiro e tributario *I", de 3º Curso, xa que a completa comprensión da materia complétase coa mencionada materia.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostran posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber • saber facer
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• saber facer

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Coñecer, interpretar e aplicar as normas reguladoras do sistema tributario español	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5

Contidos

Tema	
*I.- INTRODUCCIÓN.	1.- O sistema tributario español. Evolución histórica. Situación actual.
*II.- IMPOSTOS DIRECTOS.	2.- Imposto sobre a Renda das Persoas Físicas. 3.- Imposto sobre Sociedades. 4.- Imposto sobre a Renda do Non Residentes. 5.- Imposto sobre o Patrimonio. 6.- Imposto sobre Sucesións e Doazóns.

*III.- IMPOSTOS INDIRECTOS.	7.- Imposto sobre Transmisións Patrimoniais *Onerosas e Actos Xurídicos Documentados. 8.- Imposto sobre o Valor Engadido. 9.- Impostos Especiais. 10.- Outros impostos indirectos.
*IV.- TRIBUTOS DAS COMUNIDADES AUTÓNOMAS.	11.- Tributos propios. 12.- Tributos cedidos.
*V.- IMPOSTOS DAS CORPORACIÓNS LOCAIS.	13.- Imposto sobre Bens Inmóbles. 14.- Imposto sobre Actividades Económicas. 15.- Imposto sobre Vehículos de Tracción Mecánica. 16.- Imposto sobre Instalacións, Construcións e Obras. 17.- Imposto sobre o Incremento de Valor dos Terreos de Natureza Urbana.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	35	35	70
Seminario	15	15	30
Exame de preguntas de desenvolvemento	2	30	32
Probos de resposta curta	1	17	18
Outras	0	0	0

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesorado dos contidos da materia obxecto de estudo. Exposición dos alumnos dalgún tema elixido polo profesor da materia.
Seminario	Distintas actividades destinadas a traballar sobre unha tema específico, que permiten profundar ou complementar os contidos da materia. E nas que o alumno -xa sexa de forma individual ou en grupo-: fai unha exposición oral e/ou escrita sobre un tema proposto; resolve casos prácticos aplicando e interpretando o Dereito financeiro e tributario; elabora informes xurídicos, etc.

Atención personalizada

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Exame de preguntas de desenvolvemento	Proba final que consta de dous partes: unha práctica escrita (na que o alumno terá que resolver un ou varios casos prácticos), e unha teórica oral (na que se formularán distintas preguntas sobre o temario da materia). Para os alumnos que se someten ao sistema de avaliación continua esta proba *representará o 70% da súa nota final. Para os alumnos que NON se someten ao sistema de avaliación continua, a súa cualificación estará integrada polo 70% da cualificación obtida no exame *teórico oral e o 30% pola cualificación obtida no exame práctico escrito, sendo este último diferente ao que realicen os alumnos de avaliación continua.	70	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5
Probos de resposta curta	Nos Seminarios realizaranse probos de resposta curta e/ou de tipo test exclusivamente aos alumnos que se sometan a avaliación continua. A nota media dos distintos exames tipo test ou de resposta curta constituirán o 20% da nota final dos devanditos alumnos.	20	CB1 CB2
Outras	Nos Seminarios das clases presenciais proporase ao alumnado a realización de distintas actividades: casos prácticos, exposición oral dun tema, presentación escrita dun traballo, etc. Estas actividades só serán avaliadas para os alumnos que se sometan a avaliación continua. Estas actividades suporán o 10% da súa cualificación final.	10	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5

Outros comentarios e avaliación de Xullo

O temario que figura no apartado de contidos constitúe unha versión resumida das leccións que serán obxecto de exame. Oportunamente, ao comezo do curso académico, proporcionaráselle ao alumnado un temario máis detallado cos epígrafes

que conforman cada lección.

PRIMEIRA OPORTUNIDADE DE EXAME: 1.-Ao comezo de curso, o/o alumno/a deberá manifestar a súa intención de acollerse ao sistema de avaliación continua. A tal fin, os profesores da materia proporcionaranlle un documento que o/o alumno/a deberá cubrir e asinar nun determinado prazo. Os alumnos de avaliación continua asistirán regularmente a clase (en calquera caso, non pode superar de non asistencia máis dun 10% das clases);2.- O/o alumno/a que se acolla ao sistema de avaliación continua, entregando o citado documento, será avaliado conforme aos criterios que se indicaron máis arriba: proba final (70%), probas tipo test (20%) e outras (10%). Na proba final, o exame de teoría, oral, suporá o 80% da cualificación; e o práctico, por escrito, suporá un 20% da cualificación. En todo caso, o/o alumno/a deberá alcanzar unha cualificación mínima de 4 sobre 10 na proba final para que se lle teñan en conta as cualificacións obtidas mediante o sistema de avaliación continua.3.- Os/os alumnos/*as que NON se sometan a avaliación continua: a súa cualificación estará integrada polo 70% da cualificación obtida no exame teórico oral, e o 30% da cualificación obtida no exame práctico escrito, sendo este último diferente ao que realicen os/os alumnos/*as de avaliación continua, no que se lle avaliarán de todas as competencias.SEGUNDA OPORTUNIDADE DE EXAME:1.- No exame de xuño/xullo, o/o alumno/a que se acolleu ao sistema de avaliación continua só realizará unha proba final, que representará o 70% da súa cualificación final, e que constará de dous partes: unha práctica escrita (na que se resolverá un ou varios casos prácticos, e que suporá un 20% da cualificación correspondente á proba final) e unha teórica oral (na que se formularán distintas preguntas sobre o temario da materia, e que suporá o 80% da cualificación correspondente á proba final).2.- Os/*as alumnos/*as que se someteron ao sistema de avaliación continua conservarán,exclusivamente para a segunda oportunidade de exame, a nota que obtivesen ao longo do curso.3.- Para os/*as alumnos/*as que NON se sometan a avaliación continua, a súa cualificación final estará integrada polo 70% da cualificación obtida no exame teórico oral, e o 30% da cualificación obtida no exame práctico escrito, sendo este último diferente ao que realicen os/*as alumnos/*as de avaliación continua.4.- Os alumnos que se someteron ao sistema de avaliación continua e non superasen a proba final nin na primeira oportunidade de exame, nin na segunda, poderáselles conservar a nota obtida a través de devandito sistema no curso académico seguinte (2018-2019).ADVERTENCIA ESPECÍFICA PARA Os/AS ALUMNOS/AS QUE CONCORRAN Á CONVOCATORIA DE FIN DE CARREIRA: No exame de Fin de Carreira non se terá en conta a nota de avaliación continua que o alumnado, no seu caso, obtivese no curso académico anterior. A súa nota final, nesta convocatoria, estará integrada polo 70% da cualificación obtida no exame teórico e o 30% da cualificación obtida no exame práctico. O exame de Fin de Carreira realizarase na data, lugar e hora especificados no calendario oficial aprobado para ese efecto pola Xunta de Facultade. ADVERTENCIA ESPECÍFICA PARA Os/AS ALUMNOS/AS QUE SOLICITEN SER EXAMINADOS POR TRIBUNAL (SÓ PARA ALUMNADO QUE SE ATOPE EN 4ª MATRICULA E SEGUINTES): O exame constará de dous partes (práctica e teórica) e será exclusivamente escrito. As datas e horarios das diferentes oportunidades de exame son as especificadas no calendario de probas de avaliación aprobado pola Xunta de Facultade para o curso académico 2018/19.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

PÉREZ ROYO, F (DIRECTOR), GARCÍA BERRO, F., PÉREZ ROYO,I., ESCRIBANO, F., CUBERO TRILLO, A., CARRASC, Curso de Derecho Tributario. Parte especial, 12ª ed, Tecnos, 2018, Madrid

Código Tributario, 25ª ed., Thomson-Reuters Aranzadi, 2018, Navarra

MERINO JARA, I. Y LUCAS DURÁN, M. (Y OTROS), Derecho Tributario. Parte Especial, última ed., Tecnos, Madrid

Legislación básica del Sistema tributario Español, última ed., Tecnos, Madrid

Bibliografía Complementaria

CAZORLA PRIETO, LM.; CHICO DE LA CÁMARA, P., Introducción al sistema tributario español, última ed, Aranzadi, Navarra

CAYON GALIARDO, A.; TEJERIZO LOPEZ, JM.; MARTÍN QUERALT, J., Manual de Derecho Tributario. Parte Especial, última ed., Aranzadi, Navarra

MALVAREZ PASCUAL, LA; RAMIREZ GOMEZ, S.; SANCHEZ PINO, AJ., Lecciones del sistema fiscal español, última ed., Tecnos, Madrid

MELLADO BENAVENTE, F.; ARGENTE ALVAREZ,J., MANUAL PRÁCTICO SOBRE EL IMPUESTO SOBRE SOCIEDADES, Última Edición, CISS KLUWER, Valencia

BARREIRO CARRIL, MC., Los impuestos directos y el Derecho de la Unión Europea. La armonización realizada por el TJUE, IEF, 2012, Madrid

RAMOS PRIETO, J. (Coordinador), Erosión de la Base Imponible y traslado de beneficios: estudios sobre el plan BEPS de la OCDE, Thomson-Reuters, Aranzadi, 2016, Navarra

PITA GRANDAL, A.M (Coordinadora), Estudios sobre la Financiación de los Puertos, Marcial Pons, 2017, Madrid-Barcelona-Buenos Aires

RAMOS PRIETO, J.; HORNERO MÉNDEZ, J.M., Derecho y Fiscalidad de las Sucesiones Mortis Causa en España: una perspectiva multidisciplinar, Thomson-Reuters Aranzadi, 2016, Navarra

---

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Réxime fiscal da empresa/V08G081V01944

Responsabilidade penal e administrativa no ámbito financeiro-tributario/V08G081V01943

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Dereito mercantil II/V08G081V01702

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Dereito civil I. Obrigas e contratos/V08G081V01301

Dereito civil II. Dereitos reais/V08G081V01404

Dereito civil III. Familia e sucesións/V08G081V01501

Dereito financeiro e tributario I/V08G081V01603

Dereito mercantil I/V08G081V01502

DATOS IDENTIFICATIVOS**Valoración de activos**

Materia	Valoración de activos			
Código	V03G720V01514			
Titulación	PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas/Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	5	1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Economía financeira e contabilidade			
Coordinador/a	Martínez Cobas, Francisco Javier			
Profesorado	Martínez Cobas, Francisco Javier			
Correo-e	xmcobas@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Na materia valoración de activos o estudante adquire coñecementos relativos aos activos financeiros, así como aos principais métodos e modelos para a súa valoración.			

Competencias

Código	Tipoloxía
--------	-----------

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Posuír e comprender coñecementos sobre valoración	
Aplicar os coñecementos a posibles situacións profesionais.	
Reunir e interpretar datos relevantes para emitir xuízos sobre a valoración de activos	
Transmitir información e resultados de valoración de activos	

Contidos

Tema
1. Introducción á valoración de activos financeiros
2. Valoración de Activos de Renda Fixa
3. Carteiras de Valores
4. Valoración de Empresas
5. Valoración doutros Activos Financeiros

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	22.5	25	47.5
Resolución de problemas	22.5	40	62.5
Probas de resposta curta	5	20	25
Exame de preguntas de desenvolvemento	3	12	15

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Explicación teórica dos contidos da materia.
Resolución de problemas	Resolución de exercicios coa guía do profesor.

Atención personalizada

	Descrición
Lección maxistral	O estudante pode acudir ás tutorías personalizadas, no horario establecido, para resolver todas as dúbidas que teña en relación cos contidos tratados nas sesións teóricas.
Resolución de problemas	O estudante pode acudir ás tutorías personalizadas, no horario establecido, para resolver todas as dúbidas que teña en relación cos contidos tratados nas sesións prácticas.

Avaliación		
	Descrición	Cualificación Competencias Avaliadas
Exame de preguntas de desenvolvemento	En o exame final o estudante debe demostrar adquirir e comprendido os contidos teóricos e prácticos de o conxunto de a materia. Ten un valor de 10 puntos para os estudantes que non sigan o sistema de avaliación continua e, para os que a seguiron, o valor dependerá de a cualificación obtida en a avaliación continua. Isto é, si en avaliación continua únicamente alcánzanse 2 puntos, o exame final valórase sobre 8, mantendo os 2 puntos de a avaliación continua, en xeral será (10-C), sendo C a nota alcanzada en avaliación continua.	60
Probas de resposta curta	A avaliación continua realizarase mediante probas de resposta curta durante o desenvolvemento de o curso. É requisito indispensable superar unha proba para poder realizar a seguinte. O conxunto de estas probas intermedias valóranse con 4 puntos, superadas as cales o estudante ten a posibilidade de realizar o exame de preguntas de desenvolvemento sobre o contido de a totalidade de os temas tratados, e que se valora con 6 puntos.	40

Outros comentarios e avaliación de Xullo

As datas de os exames pódense consultar en a Web de a Facultade: <http://fccee.uvigo.é/organizacion-docente.html>

O sistema de cualificación por avaliación continua únicamente aplicarase en a convocatoria ordinaria (maio). **En a convocatoria de xullo e en as demais convocatorias extraordinarias** a nota final de a materia será a nota de o exame escrito realizado en a data oficialmente establecida, que se valorará en 10 puntos.

As diferenzas entre sistemas de avaliación e metodoloxías entre os distintos centros que imparten o Grado en Administración de Empresas en a Universidade de Vigo, xustificanse por a necesaria adaptación en a medición de a consecución de os mesmos resultados de aprendizaxe e adquisición de iguais competencias a as diferentes organizacións docentes de cada Centro, especialmente en canto a tipo de grupos, e número medio de alumnos por grupo.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Suarez Suarez, A.S., Decisiones óptimas de inversión y financiación en la empresa, 22, Pirámide, 2014,
 Cabaleiro Casal, M.J. y Lago Velando, A., Valoración de Activos: Material didáctico de la asignatura, 2018, Fatic
 Marín, M. y Rubio, G., Economía Financiera, 1, Antoni Bosch, 2001, Barcelona

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Xestión bancaria/V03G020V01931
 Enxeñaría financeira/V03G020V01922
 Planificación financeira/V03G020V01702

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Empresa: Matemática das operacións financeiras/V03G020V01202
 Estatística: Estatística/V03G020V01204
 Matemáticas: Matemáticas/V03G020V01104
 Decisións de investimento/V03G020V01402
 Decisións de financiamento/V03G020V01501

Outros comentarios

Ao comezo de cada tema proporciónase a o estudante a bibliografía e os recursos específicos necesarios para o adecuado seguimento e desenvolvemento de o seu contido.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Dereito mercantil II**

Materia	Dereito mercantil II			
Código	V03G720V01515			
Titulación	PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas/Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	5	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Dereito privado			
Coordinador/a	Fernández Carballo-Calero, Pablo Ignacio			
Profesorado	Fernández Carballo-Calero, Pablo Ignacio Tato Plaza, Anxo Torres Pérez, Francisco José			
Correo-e	pcarballocalero@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A materia Dereito Mercantil II céntrase no estudo daquelas principais ferramentas que o empresariado utiliza para actuar no mercado: os contratos mercantís e os títulos valores. Entre os numerosos contratos, o programa céntrase naqueles que, pola súa maior utilización son usualmente utilizados na práctica. No que atinxe aos títulos valores o temario focalízase, fundamentalmente, na letra de cambio dado que a súa normativa serve como referencia tanto ao cheque como o pagaré.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber facer
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Coñecer os principais contratos mercantís, títulos-valores e demais instrumentos de pago e ser capaz de aplicar ditos coñecementos no tráfico mercantil	CB2 CB3 CB4 CB5

Contidos

Tema	
Contratación mercantil	Nocións xerais sobre contratación mercantil. A compraventa mercantil. Os contratos de distribución Os contratos de colaboración. O contrato de transporte. Os contratos de financiación. Os contratos de custodia e garantía. Os contratos turísticos. A contratación no mercado de crédito. A contratación no mercado de valores. O contrato de seguro.

Instrumentos de pago e crédito na contratación mercantil	A categoría dos títulos valor. Nocións xerais e emisión da letra de cambio. Aceptación, circulación e aval da letra de cambio. Pago da letra. O cheque e o pagaré. As tarxetas de crédito Outros instrumentos de pago na contratación mercantil contemporánea.
--	--

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	36	90	126
Estudo de casos	12	0	12
Probas de resposta curta	2	0	2
Outras	2	8	10

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Explicación dos epígrafes segundo un esquema de presentación e conclusións
Estudo de casos	Alternando cas sesións maxistras (clases de teoría) plantexanse casos prácticos que serán resoltos en grupo en horario de clase utilizando a documentación entregada polo docente. Presentarase un traballo en grupo nunha sesión de seminario a celebrar no último tercio do cuatrimestre.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Tutorías personalizadas nos horarios publicados na páxina web da Facultade. Atención personalizada durante a celebración das prácticas en clase
Estudo de casos	Tutorías personalizadas nos horarios publicados na páxina web da Facultade. Atención personalizada durante a celebración das prácticas na clase

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Estudo de casos	Ao longo do cuatrimestre realizaranse dous test sobre as cuestións plantexadas nas clases prácticas. A nota máxima por esta actividade serán dous puntos	20	CB2 CB3 CB5
Probas de resposta curta	Ao final do cuatrimestre farase un exame sobre o contido teórico e, eventualmente, sobre as prácticas realizadas en clase. A nota máxima do exame será de 7 puntos.	70	CB2 CB4 CB5
Outras	Presentarase e debatirase un traballo en grupo nunha sesión de seminario a celebrar no último tercio do cuatrimestre. A nota máxima por esta actividade será de 1 punto.	10	CB3 CB4 CB5

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Para aprobar a asignatura se require un mínimo de 3,5 puntos sobre 7 na proba teórica, con un mínimo de 1.75 puntos en cada unha das partes (contratación mercantil e instrumentos de pago e crédito). A nota da avaliación continua gardarase para a convocatoria de xullo, na cual o exame teórico computará tamén o 70%. Asimesmo, a nota da avaliación continua gardarase durante un ano. Os alumnos que -por circunstancias excepcionais- non realicen a avaliación continua, farán o mesmo exame teórico que o resto de alumnos (con unha calificación máxima do 70%) e, ademais, realizarán un exame cos casos prácticos relativos as materias explicadas durante o curso (cunha calificación máxima do 30%). Na convocatoria fin de carreira se realizará un exame teórico (cunha calificación máxima do 70%) e un exame cos casos prácticos relativos as materias explicadas durante o curso (cunha calificación máxima do 30%).

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Fernando Sánchez Calero, Instituciones de Derecho Mercanti, vol. II, Última,
Guillermo Jiménez Sánchez, Derecho Mercantil, Tomo II, Última,
Rodrigo Uría/Aurelio Menéndez, Curso de Derecho Mercantil, Tomo II, Última,

---

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Dereito mercantil I/V08G081V01502

Outros comentarios

Para profundizar nos contidos de esta materia recoméndase cursar no 4º curso as asignaturas optativas ""Dereito do comercio internacional", "Dereito concursal", "Propiedade industrial e competencia" e "Dereito Marítimo".

Observacions: No Programa Conjunto de Estudos Oficiais no Grado en Administración e Dirección de Empresas-Grado en Dereito, esta materia impartese no 2º. cuatrimestre del 3º curso e o profesor responsable es Anxo Tato Plaza (atato@uvigo.es)

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Planificación financeira				
Materia	Planificación financeira			
Código	V03G720V01521			
Titulación	PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas/Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	5	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Economía financeira e contabilidade			
Coordinador/a	Cibrán Ferraz, María Pilar			
Profesorado	Cibrán Ferraz, María Pilar Crespo Cibrán, Miguel Ángel			
Correo-e	pcibrán@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	O obxectivo desta materia é que o alumno saiba facer un diagnóstico das necesidades financeiras da empresa e elaborar a planificación financeira da mesma a curto e longo prazo.			

Competencias	
Código	Tipoloxía

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias
Elaborar a planificación financeira a curto prazo dunha empresa	
Elaborar a planificación financeira a longo prazo dunha empresa	

Contidos
Tema
Tema 1. Conceptos xerais de planificación financeira. Análise e interpretación de estados financeiros.
Tema 2. Diagnóstico económico-financieiro.
Tema 3. Estados financeiros previsionais a curto prazo.
Tema 4. Estados financeiros previsionais a longo prazo

Planificación docente			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	10	10	20
Resolución de problemas	20	20	40
Prácticas en aulas informáticas	20	30	50
Resolución de problemas	2	18	20
Traballo	2	18	20

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Lección maxistral	Exposición na aula, por parte do profesor, dos contidos mais relevantes e de maior dificultade conceptual. posibilidade de resolución e desenvolvemento de exemplos practicos co obxectivo de clarificar os conceptos *teóricos. Posibilidade de desenvolvemento de caso integral.
Resolución de problemas	Proposta de exercicios na aula como complemento das sesións maxistrais con resolución de problemas e/ou exercicios guiada polo docente.
Prácticas en aulas informáticas	Resolución de exercicios e casos en folla excel en aula informática. Posibilidade de caso integral

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Prácticas en aulas informáticas	Aprendizaxe colaborativa entre o profesor e o alumno, ben individualmente ou en grupos reducidos para a resolución de dúbidas e consultas do alumnado relacionados coa materia.
Probas	Descrición
Resolución de problemas	Aprendizaxe colaborativa entre o profesor e o alumno, ben individualmente ou en grupos reducidos para a resolución de dúbidas e consultas do alumnado relacionados coa materia.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Resolución de problemas	Proba no exame final dos exercicios de *planificación financeira resoltos durante o curso	60	
Traballo	Valoración do Desenvolvemento, resolución e avaliación no exame final dun caso integral de planificación a curto e longo prazo elaborado en grupo e supervisado en clase sobre a adquisición de competencias de coñecemento, destrezas na práctica e adaptación a novas situacións.	40	

Outros comentarios e avaliación de Xullo

<p>Para superar a materia hai que realizar os dous tipos de probas propostas, ambas as no exame final, resolución de exercicios e traballos e proxectos, e obter a nota mínima de aprobado en cada parte, aplicada a ponderación. Non se compensan notas inferiores ao aprobado de cada parte, nin se obtén nota final só cunha das partes do exame.</p><p>Conduitas inadecuadas e prexudiciais para o normal funcionamento da clase e da convivencia poderán carrexar sancións.</p><div>
</div><div>Este esquema de avaliación é válida para todas as convocatorias.</div><div>
</div><div>As diferenzas entre sistemas de avaliación entre os distintos centros que imparten o Grao en Administración de Empresas na Universidade de Vigo xustificáanse pola necesaria adaptación na medición da consecución dos mesmos resultados de aprendizaxe e adquisición de iguais competencias ás diferentes organizacións docentes de cada Centro, especialmente en canto a tipo de grupos e número medio de alumnos por grupo.</div><div>
</div><div>As datas de exames deberán ser consultadas na Páxina web da Facultade:
http://fccee.uvigo.es/calendario-exames-201718.html</div>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Cibrán,P.; Prado,C.; Huarte, C. y Crespo, M.A., Planificación Financiera, 2013, ESIC

Cibrán, P; Villanueva, M, Gestión Financiera. Teoría y casos prácticos., 2005, Torculo

Cibrán, P; Villanueva, M; Fernández, T, Planificación Financiera. Teoría y casos prácticos, 2008, Torculo

Mariño Garrido, T., Claves para el análisis económico-financiero, 2009, Andavira

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Empresa: Matemática das operacións financeiras/V03G020V01202

Contabilidade financeira II/V03G020V01401

Decisións de investimento/V03G020V01402

Empresa: Contabilidade financeira I/V03G020V01301

Análise contable/V03G020V01601

Decisións de financiamento/V03G020V01501

Outros comentarios

Esta guía docente anticipa as *íneas de actuación que se deben levar a cabo co alumno na materia e se *concibe flexible, en consecuencia, pode *requirir axustes ao longo do curso académico promovidos pola dinámica da clase e do grupo de destinatarios real ou pola relevancia das situacións que puidesen xurdir. Así mesmo, achégaselle ao alumnado a información e pautas concretas que sexan necesarias en cada momento do proceso formativo.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Investigación comercial				
Materia	Investigación comercial			
Código	V03G720V01522			
Titulación	PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas/Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	5	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Organización de empresas e márketing			
Coordinador/a	Martínez Senra, Ana Isabel			
Profesorado	Martínez Senra, Ana Isabel			
Correo-e	aimtnez@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Esta materia pretende que o estudante adquira unha visión ampla das diversas técnicas de recollida da información e familiarícese cos sistemas de análises e interpretación dos datos. O obxectivo final da materia é que o alumno sexa capaz de desenvolver un proceso de investigación comercial.			

Competencias	
Código	Tipoloxía

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias
Comprensión do proceso de investigación comercial dende un punto de vista teórico e aplicado.	
Manexo das técnicas máis empregadas na recolección e análise da información.	
Capacidade de abordar de xeito eficaz actividades relacionadas co proceso de investigación comercial.	

Contidos	
Tema	
Tema 1: O papel da investigación comercial	Obxectivos do tema. Concepto. Aplicacións. Limitacións. Consideracións éticas. Tipos de investigación. Etapas. Fontes de información.
Tema 2: Investigación exploratoria. Técnicas cualitativas	Obxectivos do tema. Características. Reunión de grupos. Entrevista en profundidade. Técnicas proyectivas. Observación.
Tema 3: Investigación causal e descriptiva. Técnicas cuantitativas	Obxectivos do tema. Características. Experimentación. Enquisas ad hoc. Enquisas periódicas.
Tema 4: Medición e escalas	Obxectivos do tema. Medición e propiedades das escalas. Escalas básicas. Escalas comparativas. Escalas non comparativas. Creación de escalas. Avaliación das escalas.
Tema 5: Deseño do cuestionario	Obxectivos do tema. Concepto e funcións do cuestionario. Tipos de preguntas. Elaboración das preguntas. Estrutura e secuencia do cuestionario. Pretest do cuestionario.
Tema 6: Deseño e procedemento de muestreo	Obxectivos do tema. Conceptos básicos. Etapas na selección da mostra. Muestreo non probabilístico. Muestreo probabilístico. Cálculo do tamaño da mostra.
Tema 7: Análise dos datos	Obxectivos do tema. Consideracións previas. Etapas. Codificación. Análise univariante. Análise bivariante. Análise multivariante.
Tema 8: Elaboración do informe	Obxectivos do tema. Importancia do informe. Estrutura do informe. Presentación.

Planificación docente			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	1	0	1
Lección maxistral	29	30	59
Resolución de problemas	20	31	51
Prácticas autónomas a través de TIC	0	25	25
Probas de resposta curta	2	12	14

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Presentación dos obxectivos e contidos da materia, metodoloxía de traballo e sistemas de avaliación.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos da materia, complementada co uso de medios audiovisuais e a formulación de cuestións dirixidas aos estudantes para facilitar a aprendizaxe. Recoméndase ao estudante que traballe previamente o material colgado en faitic, co fin de seguir as explicacións e participar activamente nas devanditas cuestións.
Resolución de problemas	En cada práctica realizaranse actividades (aplicación de conceptos, exercicios ou casos de estudo) coa finalidade de aplicar de forma efectiva os coñecementos teóricos adquiridos nas sesións maxistras. Os estudantes traballarán de forma autónoma, individualmente ou en grupo, baixo a supervisión do profesor. Estas sesións prácticas terán lugar en seminarios ou aulas de informática.
Prácticas autónomas a través de TIC	Ao finalizar un tema teórico abrírase un test na Plataforma Tema, relativo ós contidos desenvolto na sesión maxistral. Trátase de actividades non presenciais que posibilitan o seguimento e avaliación do alumno e que deberán realizarse nos prazos sinalados.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas	Cada estudante solicitaralle ao profesor as aclaracións que estime oportunas para comprender mellor a materia e desenvolver con éxito as actividades propostas. Ademais o profesor establecerá ao principio de curso un horario para tutorías individuais ao que o alumno pode acudir para resolver calquera tipo de dúbida referente á materia.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Prácticas autónomas a través de TIC	Avaliaráse a resolución dos cuestionarios vinculados ás sesións maxistras.	10	
Resolución de problemas	A valoración neste contexto pode consistir na entrega de exercicios, exposicións orais ou a realización dun test.	30	
Probas de resposta curta	Proba escrita que inclúe preguntas directas e breves sobre aspectos concretos do programa da materia. Será necesario aprobar esta proba para avaliar o resto.	60	

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Para superar a materia será necesario obter unha puntuación mínima de cinco puntos, sendo **condición imprescindible obter como mínimo un 2,5** (sobre 6) na proba de resposta curta.

A puntuación obtida nas prácticas mantense na convocatoria de xuño e xullo do curso académico en vigor pero non se gardará para cursos sucesivos.

A data dos exames pódese consultar no apartado de organización docente do seguinte enlace: <http://fccee.uvigo.es/>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Malhotra, N.K., Investigación de mercados. Conceptos esenciaes, Pearson, 2016, México

Bibliografía Complementaria

Fernández Nogales, A., Investigación y técnicas de mercados, Segunda edición, Esic, 2004, Madrid

Trespalacios Gutiérrez, J.A.; Vázquez Casielles, R.; De la Ballina Ballina, F.J.; Suárez Vázquez, A., Investigación de mercados, Paraninfo, 2016, Madrid

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Dirección comercial I/V03G020V01403

Dirección comercial II/V03G020V01502

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Réxime fiscal da empresa I				
Materia	Réxime fiscal da empresa I			
Código	V03G720V01523			
Titulación	PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas/Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	5	2c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Economía aplicada			
Coordinador/a	González Martínez, José Manuel Álvarez Villamarín, José Carlos			
Profesorado	Álvarez Villamarín, José Carlos González Martínez, José Manuel			
Correo-e	xmgonzalez@uvigo.es xalvarez@uvigo.es			
Web	http://faitic.uvigo.es			
Descrición xeral	RFE é unha materia que ten como obxectivo introducir ós alumnos no campo da fiscalidade aplicada. En particular, desenvólvense dous dos impostos máis importantes: o IRPF e o Imposto de Sociedades.			

Competencias		Tipoloxía
Código		
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe		Competencias
Resultados de aprendizaxe		
Adquirir coñecementos básicos para entender o papel que desempeña a fiscalidade nas decisións económicas		CB2
Desenvolver habilidades de procura, uso e comprensión da normativa tributaria vixente		
Entender os efectos da tributación sobre as distintas fontes de renda: traballo, capital, actividades económicas e alteracións patrimoniais.		CB2
Potenciar a capacidade de traballar en equipo buscando atopar as mellores solucións tributarias		
Xustificar e defender as decisións adoptadas en materia de tributación mediante estudos de caso		

Contidos	
Tema	
Parte I: Introducción ó Sistema Fiscal	Obxectivos básicos. A organización da materia. O método de traballo e a súa avaliación.
Tema 1: Obxectivos e metodoloxía da materia	
Tema 2: Caracterización do Sistema Fiscal Español e bases para a fiscalidade persoal e empresarial	O papel dos Impostos na realidade económica. Composición do Sistema Fiscal. Características básicas das principais figuras tributarias.
Parte II: O Imposto sobre a Renda das Persoas Físicas.	Elementos básicos do Imposto: contribuínte e unidade familiar, rendas suxeitas e exentas, período impositivo.
Tema 3: Introducción ó IRPF	
Tema 4: Rendidas das Persoas Físicas	Rendementos do Traballo, Rendementos do Capital, Ganancias e Perdas Patrimoniais
Tema 5: Rendidas de Empresarios e Profesionais individuais	Elección do réxime de estimación da renda. Determinación da renda en Estimación Directa e Estimación Obxectiva.
Tema 6: Liquidación do IRPF	Integración e compensación das rendas. Mínimo Persoal e Familiar. Cuota Integra e Deducións.
Parte III: O Imposto sobre Sociedades.	Elementos básicos do Imposto: contribuínte, resultado contable e base imponible. Período impositivo. Imputación temporal de ingresos e gastos.
Tema 7: Introducción ó IS.	
Tema 8: Operacións determinantes da Base Imponible	Gastos non deducibles. Amortizacións. Arrendamento Financeiro. Deterioro de Valor e Transmisións Patrimoniais.
Tema 9: Liquidación do IS	Proceso Liquidatorio. Cuota Integra. Deducións.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	0.5	0	0.5
Lección maxistral	22	22	44
Estudo de casos	17.5	42.5	60
Prácticas en aulas informáticas	5	5	10
Exame de preguntas obxectivas	0	12	12
Estudo de casos	7.5	0	7.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Presentación do contido e obxectivos da materia. Metodoloxía de traballo e sistemas de control e avaliación.
Lección maxistral	Para cada tema o docente presentará na aula as cuestións mais relevantes e formulará a metodoloxía a seguir para interpretar as consecuencias e efectos prácticos da norma tributaria. Posteriormente o alumno deberá revisar de xeito autónomo os contidos expostos.
Estudo de casos	Realizaranse sesións prácticas que terán lugar en aulas-seminario. Para cada sesión proporánse casos a estudar en grupos reducidos (de 3 ou 4 alumnos) conformados ó inicio do curso. Cada grupo deberá comentar, resolver e defender os casos plantexados. Os alumnos disporán previamente dos enunciados dos casos a través da Plataforma Tema e deberán elaborar no seu grupo reducido unha primeira proposta de solución xustificada que deberá ser entregada a través da Plataforma Tema antes do desenvolvemento da sesión presencial.
Prácticas en aulas informáticas	As sesións prácticas en aula informática faránse de xeito individualizado e consistirán na resolución dun caso práctico empregando as aplicacións informáticas da Axencia Tributaria. Para o seu desenvolvemento os alumnos disporán previamente do enunciado do caso na Plataforma Tema.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Estudo de casos	Farase un seguimento individualizado dos resultados acadados e das dúbidas surxidas nos estudos de caso
Prácticas en aulas informáticas	Os/ as alumnos/as resolverán de xeito individualizado casos prácticos nas aulas de informática empregando os programas da Axencia Tributaria (Simulador RentaWeb e programa Padis)

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Estudo de casos	A entrega das propostas de solución dos estudos de caso (prácticas) feitas en grupo avaliarase conxuntamente coas probas tipo tests: será necesario ter entregado alomenos 6 casos para ter puntuación nas probas test.	0	CB2
Exame de preguntas obxectivas	Avaliaráse e puntuaráse a resolución dos test propostos despois de cada tema. Este apartado de traballo persoal puntuaráse sobre un máximo global de 3 puntos. Será requisito necesario para obter puntuación neste apartado que o grupo ó que pertence cada alumno teña entregado alomenos 6 propostas de solución dos estudos de caso.	30	CB2
Estudo de casos	O finalizar a parte de IRPF e a parte de IS, o alumno/a fará unha proba individualizada en forma de estudo de caso de cada imposto. A proba de IRPF aportará un máximo de 4 puntos e a proba de IS aportará un máximo de 3 puntos.	70	CB2

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Nesta asignatura realizarase unha avaliación continua do traballo realizado polo alumno.

Para supera-la asignatura por avaliación contínua deben cumprirse dúas condicións :

1. Acadar alomenos un 25% da nota en cada un dos tres apartados puntuables (test, proba IRPF, proba IS).
2. Obter alomenos 5 puntos na suma destes tres apartados puntuables (probas test e probas IRPF e IS).

A non presentación a calquera das dúas probas presenciais escritas (IRPF e IS) suporá que o alumno deixa de ser avaliado en

avaliación continua.

Tamén sairá da avaliación continua se non acadara alomenos un 25% da nota en cada unha das tres probas realizadas (test, proba IRPF, proba IS).

A nota final por avaliación continua será a suma das notas parciais obtidas ata ese momento.

Aqueles alumnos que non teñan superado a materia por avaliación continua terán a opción de presentarse a un examen final. Este examen valerá o 100% da nota, e a calificación obtida substituirá á obtida en avaliación continua. En caso de non presentarse, a nota será a obtida en avaliación continua.

A data dos exames pode consultarse en <http://fccee.uvigo.es/calendario-exames-201718.html>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Albi, E. y Paredes, R., Sistema Fiscal Español (I y II), última edición, Ariel,

Domínguez, F., Sistema Fiscal Español, última edición, Prensas de la Universidad de Zaragoza,

Barberán, M.A. e outros, Ejercicios y Cuestiones de Fiscalidad, última edición, Prensas de la Universidad de Zaragoza,

Lexislación IRPF e IS actualizada 2018,

Grupo docente fiscalidade aplicada, Esquemas básicos e supostos prácticos,

Agencia Tributaria, www.agenciatributaria.es,

NewPyme, www.plangeneralcontable.com,

Bibliografía Complementaria

Alonso, R., Impuesto sobre la renta de las personas físicas. Comentarios y casos prácticos, última edición, Centro Estudios Financieros,

Borrás, F. e Navarro, J.V, Impuesto sobre sociedades. Comentarios y casos prácticos, última edición, Centro Estudios Financieros,

Dominguez, F, Planificación Fiscal Personal y de la Empresa, 2017, Aranzadi,

Moreno, M.C e Paredes, R., Casos prácticos de sistema fiscal, última edición, Delta,

Portillo, M.J., Manual de Fiscalidad. Teoría y Práctica, última edición, Tecnos,

Pla, A. e Salvador, C., Impuesto sobre sociedades. Regimen general y empresas de reducida dimensión, última edición, Tirant lo Blanch,

Instituto de Estudios Fiscales, www.ief.es,

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS**Dirección estratéxica internacional**

Materia	Dirección estratéxica internacional			
Código	V03G720V01524			
Titulación	PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas/Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS 6	Carácter OB	Curso 5	Cuadrimestre 2c
Lingua impartición	Castelán Inglés			
Departamento	Organización de empresas e márketing			
Coordinador/a	Reyes Santias, Francisco			
Profesorado	Reyes Santias, Francisco			
Correo-e	franciscoreyessantias@yahoo.es			
Web	http://http://faitic.uvigo.es			
Descrición xeral	O proceso acelerado de globalización do sistema económico mundial está a orixinar importantes consecuencias para a actividade das empresas, que se ven obrigadas, cada vez máis, a actuar nos mercados internacionais. Por eso, é preciso estudar e coñecer os factores que conducen á globalización dos negocios e, sobre todo, as estratexias máis adecuadas para facer fronte a esta nova realidade. Entender e elixir a estratexia de entrada nos mercados exteriores, coñecer a localización das actividades da cadea de valor, comprender as estratexias de comercialización dos produtos ou servicios e analizar a xestión da distancia cultural entre países, son algúns dos obxectivos desta asignatura.			

Competencias

Código	Tipoloxía
--------	-----------

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Interpretar as principais teorías do comercio internacional, dende os paradigmas clásicos ata os enfoques que tratan de explicar os fluxos do comercio internacional a partir das actividades que realizan as empresas	
Identificar algunha das estruturas organizativas máis frecuentes no terreno dos negocios internacionais	
Avaliar as distintas alternativas de entrada nos mercados exteriores: exportacións, acordos de cooperación e inversión directa	
Sintetizar as peculiaridades específicas a ter en conta na dirección estratéxica dunha empresa multinacional	
Demostrar o manexo dos conceptos teóricos adecuados para resolver e interpretar determinados problemas relacionados coa dirección de empresas internacionalizadas	

Contidos

Tema
TEMA 1. TEORÍA DO COMERCIO INTERNACIONAL
TEMA 2. XÉNESIS DA ACELERACIÓN INTERNACIONAL
TEMA 3. O PROCESO BÁSICO DE INTERNACIONALIZACIÓN
TEMA 4. O PROCESO DE EXPORTACIÓN
TEMA 5. EXPORTACIÓN: PRODUCTIVIDADE EMPRESARIAL VERSUS PRODUCTIVIDADE NACIONAL
TEMA 6. SUBCONTRATACIÓN
TEMA 7. ALIANZAS ESTRATÉXICAS
TEMA 8. ESTRATEXIAS BÁSICAS DE MULTINACIONALIZACIÓN

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	1	0	1
Lección maxistral	20	0	20
Estudo de casos	21.5	5	26.5

Traballos de aula	2.5	15	17.5
Probas de resposta curta	1.5	50	51.5
Traballo	2.5	20	22.5
Probas de resposta curta	1	10	11

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades encaminadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado. así como a presentar a asignatura
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudio, bases teóricas, análise de situacións reais, e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver por o estudante
Estudo de casos	Análise dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipóteses, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución
Traballos de aula	O estudante desenvolve exercicios ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión do profesor. IO seu Desenvolvemento pode estar vinculado con actividades autónomas do estudante

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudio, bases teóricas, análise de situacións reais, e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante
Estudo de casos	Análise dun feito, problema ou suceso real, coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipóteses, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedimientos alternativos de solución
Traballos de aula	O estudante desenvolve traballos e proxectos na aula baixo as directrices e a supervisión do profesor

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Probas de resposta curta	Realizaranse unha ou máis probas tipo test para avaliar os coñecementos adquiridos sobre a materia durante o curso, probas que se referirán tanto aos coñecementos adquiridos a través da bibliografía de referencia, coma ao desenvolvemento e contido das clases teóricas. Para poder optar a esta clase de avaliación será necesario a asistencia ás clases teóricas. Esixirase unha puntuación mínima de cinco puntos (sobre 10) para poder facer a media coa parte práctica	70-80	
Traballo	Será necesario entregar un traballo ou proxecto realizado en grupo para avaliar os coñecementos adquiridos durante o curso. Para poder optar a esta valoración será necesario a asistencia ás clases dos grupos prácticos. Esixirase unha puntuación mínima de cinco puntos (sobre 10) para poder facer a media coa parte teórica	10	
Probas de resposta curta	Realizarase unha ou máis probas de resposta curta ou tipo test para avaliar os coñecementos da parte práctica	10-20	

Outros comentarios e avaliación de Xullo

As ponderacións de cada proba dárse ao principio de curso en faitic.

Para a superación da asignatura, hai dous sistemas de avaliación.

A avaliación continua (Requírese a asistencia tanto a clases teóricas e prácticas): Neste caso, o alumno realizará un exame parcial libroratorio teórico. Para supéralo requírese unha puntuación mínima de 5 (sobre 10) e o peso deste exame na nota final será entre o 70% e o 80%. O outro 20 -30% da nota restante corresponderá a parte práctica e valerá entre un 10 e un 20% o examen e un 10% traballo. Neste caso, será necesaria unha puntuación mínima de 5 de 10 en cada parte para superar a asignatura.

Nos casos en que o estudante decidiu ir por avaliación continua e non superou a asignatura, pode presentarse aos exames oficiais para recuperar a(s) parte(s) que suspendera. Neste senso, gardarase a nota obtida durante o curso da parte que tivera superada (teórica ou práctica), e so presentarse en xuño coa parte que ten supensa. Igualmente, manteranse as partes aprobadas para o examen de xullo.

Para sucesivas convocatorias de cursos académicos posteriores non se gardarán as partes aprobadas.

Avaliación non continua: En todo caso, na convocatoria de xuño e xullo haberá un exame final da asignatura que constará de dúas partes. Un exame sobre a parte teórica que ponderará un 70-80% da nota e un exame práctico cunha valoración dun 10-20%. Neste caso, tamén será necesaria entregar un traballo realizado de xeito individual que ponderará un 10%. É preciso obter una puntuación mínima de 5 puntos (sobre 10) tanto en teoría como en práctica para poder facer a media.

As datas oficiais de exámenes poderán consultarse na web da Facultade de Ciencias Económicas e Empresariais de Vigo

As diferencias no método de avaliación que utilizan os centros da Facultade de Ciencias Económicas e Empresariais de Vigo e a Facultade de Ciencias Empresariais e Turismo de Ourense obedecen á necesaria adaptación dos idénticos resultados de aprendizaxe propostos e competencias á diferente organización de clases docentes empregada por ambos os dous centros.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Guisado Tato, M., Internacionalización de la empresa, Pirámide, 2002, Madrid,

Guisado Tato, M., Estrategias de multinacionalización y política de la empresa, Pirámide, 2003, Madrid

Guerras Martín, LA e Navas Lopez, JE, La dirección estratégica de la empresa: teoría e aplicaciones, 4ª edición, 2007, Madrid. Thompson-Civitas

Hernández García, A, Internacionalización y competitividad en la economía española: factores relevantes para la empresa, Pirámide, 2010, Madrid

Hill, CWL, Negocios internacionales: competencia en el mercado global, Mc Graw Hill, 2011, México

Verbeke, A, International business strategy: rethinking the foundations of global corporate success, Cambridge University Press, 2013,

Cavusgil, Knight, Riesenberger, International Business: The new realities, Pearson, 2014, Edinburgo

Griffin, Pustay, International Business, 5th edition, Pearson International Edition, 2007, New Jersey

Daniels, Radebaugh, Sullivan, International Business,

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Empresa: Fundamentos de administración/V03G020V01102

Empresa: Xestión de empresas/V03G020V01203

Dirección estratéxica/V03G020V01503

Teoría da organización/V03G020V01505

Outros comentarios

Esta guía docente anticipa as liñas de actuación que se deben levar a cabo có alumno na materia e concíbese de xeito flexible. En consecuencia, pode requirer reaxustes ao longo do curso académico promovidos pola dinámica da clase e do grupo de destinatarios real, ou pola relevancia das situacións que puidesen surdir. Así mesmo, aportarase ao alumnado a información e pautas concretas que sexan necesarias en cada momento do proceso formativo

DATOS IDENTIFICATIVOS**Traballo de Fin de Grao-ADE**

Materia	Traballo de Fin de Grao-ADE			
Código	V03G720V01991			
Titulación	PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas/Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	12	OB	5	2c
Lingua impartición				
Departamento	Organización de empresas e márketing			
Coordinador/a				
Profesorado				
Correo-e				
Web	http://fccee.uvigo.es/traballo-de-fin-de-grao.html			
Descrición xeral	Traballo titorizado que mostra a adquisición das competencias do grao			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber facer
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• saber facer

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Comprender de forma sistemática e crítica una temática, problema o ámbito de estudio, incorporando marcos teóricos e coñecementos dispoñibles, así como xuízos que inclúan unha reflexión de carácter social, científica e/o ética.	CB1 CB2 CB4 CB5
Aplicar procesos e procedementos para recoller, analizar e interpretar datos e información relevante de maneira metódica en orden a generar unha conclusión ou proposta dentro de una temática, problema o ámbito de estudio, sustentada por argumentos e razóns coherentes.	CB2 CB3 CB4 CB5
Adquirir compromisos e exercer responsabilidades persoais de carácter profesional, ponendo en práctica hábitos de traballo individual, imprescindibles para realizar actividades intelectuais complexas durante un período de tempo determinado.	
Elaborar un texto escrito que se ajuste a criterios de calidade e convencións académicas dentro do ámbito propio de estudo e que recoja de forma sistemática o planteamento, proceso e resultado do traballo fin de grao.	CB3 CB4
Transmitir os coñecementos e habilidades adquiridas, e presentar de forma rigurosa e convincente o traballo realizado, de forma escrita e oral.	CB4

Contidos

Tema

O estudante abordará unha problemática concreta, propia do ámbito de estudo do Grao en Administración e Dirección de Empresas, proposta por un titor ou por el mesmo, de ser o caso, seguindo o establecido na normativa xeral da Universidade e na propia do centro.

Para desenvolvelo, ten que contar necesariamente coa tutela dun profesor que será o que, unha vez acadados os obxectivos establecidos, deberá dar o seu informe favorable para a defensa.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	50	52
Traballo tutelado	5	200	205
Traballo	1	42	43

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Deseño do traballo, recopilación da información de partida, análise de fontes e bibliografía.
Traballo tutelado	Informe escrito sobre a temática asignada realizado coa tutela dun profesor.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	Seguimento do traballo autónomo do estudante
Actividades introdutorias	Formación específica sobre a realización de traballos e proxectos. Delimitación da temática de estudo e das posibles fontes de información
Probas	Descrición
Traballo	Preparación e seguimento da presentación.

Avaliación

Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
TraballoO titor emitirá informe favorable e unha cualificación do traballo que formará o 30% da nota final. O estudante defenderá o traballo diante dun tribunal e este avaliará o traballo e a defensa, definindo o 70% restante.	100	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Outros comentarios

Recoméndase fortemente seguir o curso "Como afrontar o teu TFG"

<http://sp.bugalicia.org/vig/subjects/guide.php?subject=cursotfg>

DATOS IDENTIFICATIVOS**Traballo de Fin de Grao-Dereito**

Materia	Traballo de Fin de Grao-Dereito			
Código	V03G720V01992			
Titulación	PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas/Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	5	2c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Dereito público			
Coordinador/a				
Profesorado				
Correo-e				
Web				
Descrición xeral	Elaboración dun traballo sobre unha das materias impartidas na titulación			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• Saber estar /
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber facer
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• saber facer • Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Buscar, ordear e estruturar información sobre un tema de interese xurídico con un comportamento ético correcto. Coñecer, comprender, interpretar e aplicar criticamente fontes xurídicas. Expresarse correctamente coa linguaxe técnica propia do ámbito xurídico	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5

Contidos

Tema	
Calquera tema relacionado coas materias do Grao en Dereito	Calquera subtema relacionado coas materias do Grao en Dereito

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballo tutelado	4	135	139
Traballo	0.5	10.5	11

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

Descrición

Traballo tutelado	De forma individual, o estudante elaborará un documento sobre un tema da materia. Este traballo autónomo do estudante inclúe a identificación de fontes de información, lectura e manexo de información, recollida de información e a redacción e edición final do traballo.
-------------------	--

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	Traballos tutelados

Avaliación

Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Traballo Valorarase o contido do traballo así como a súa estrutura: introdución, xustificación, obxecto de estudo, conclusións, bibliografía e outras fontes de información. Así mesmo, valorarase a capacidade de expresión oral e escrita do/do futuro/a graduado/a.	100	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Para a presentación e defensa pública do Traballo Fin de Grao é requisito previo imprescindible superar a totalidade do resto das materias do plan de estudos do Grao en Dereito. As datas de defensa pública do Traballo Fin de Grao son aprobadas pola Xunta de Facultade e publicada na web da Facultade.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Universidade de Vigo, Regulamento Uvigo para a realización de traballos fin de grao, Última modificación, Facultade de Ciencias Xurídicas e do Traballo, Normativa interna para elaboración de traballo fin de grao, Última modificación,

Bibliografía Complementaria

ERRER, V.; CARMONA, M.; SORIA, V., El trabajo de fin de grado: guía para estudiantes, docentes y agentes colaboradores, McGraw-Hill/Interamericana de España, 2013, Madrid
 FONDEVILA GASCÓN, J.F.; OLMO ARRIAGA, J.L., El trabajo fin de grado en las ciencias sociales y jurídicas: guía metodológica., Ediciones Internacionales Universitarias, 2013, Madrid
 GARCÍA SANZ, M.P.; MARTÍNEZ CLARES, P., Guía práctica para la realización de trabajos fin de grado y trabajos fin de máster, Universidad de Murcia, 2012,
 JIMÉNEZ ALEMÁN, A. A., Competencias a validar a través del trabajo de fin de grado en derecho, 2015, Docencia y Derecho. Revista para la docencia jurídica universitaria 9
 MIRÓN CANELO, J.A., Guía para la elaboración de trabajos científicos: grado, máster y postgrado, Rego, 2013, Salamanca

Recomendacións

Outros comentarios

Para a presentación e defensa pública do Traballo Fin de Grao é requisito previo imprescindible superar a totalidade do resto das materias do plan de estudos do Grao en Dereito.